

PETROL PİYASASI SEKTÖR RAPORU

PETROL PİYASASI DAİRESİ BAŞKANLIĞI

*Bu raporda yer alan tüm bilgi, tablo ve şekillerin her hakkı saklıdır.
Kaynak gösterilmeden kullanılamaz.*

T.C. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

Petrol Piyasası Dairesi Başkanlığı

ANKARA, 2012

BAŞKANIN MESAJI

Türkiye, çok güçlü ve köklü bir petrol piyasasına sahip.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu olarak bu güçlü piyasanın düzenlenmesi ve denetlenmesi gibi önemli bir sorumluluğu taşıyoruz.

2005 yılından bugüne her yıl düzenli olarak ve zaman içinde içeriği sürekli gelişen piyasa raporlarını kamuoyu ile paylaşıyoruz.

Bu raporlandırmayı geçtiğimiz yıldan itibaren aylığa dönüştürerek zengin kapsama, daha da güncel yorumlama etkinliğini ilave ettik.

Şu hususu güçlü bir şekilde inanıyoruz:

Bir düzenlemenin, bir kararın en temel dayanağı bilgisidir.

Kurumumuzun sürekli araştırma, öğrenme, iyileştirme ve yenilikçilik anlayışına uygun olarak hazırlanan 2011 yılı Petrol Piyasası Sektör Raporu bu anlayışımızın zengin bir ürünüdür.

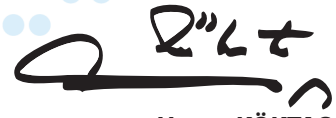
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu olarak ülkemiz petrol piyasasının, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu ile belirlenen yapıya uygun olarak işlemesi için gereken yönlendirme, gözetim ve denetim fonksiyonlarını yerine getirmekle görevliyiz. Bu ödevimizi eksiksiz yerine getirmek için tüm imkânları seferber ediyoruz. Bu hedefe ulaşmak için şimdiye kadar çok önemli bir mesafe kat edilmiş olsa da halen gidilecek yolumuz olduğunu biliyoruz. Arzulanan piyasa yapısına ulaşmak için şeffaflığın kilit bir rolü olduğuna olan inancımıza uygun olarak sektöre ait bilgilerin toplanmasına, en çabuk ve en kolay şekilde kamuoyuna sunulmasına önem veriyoruz.

Bu çerçevede her şeyin hızla değiştiği günümüz koşullarında Türkiye petrol piyasasındaki katılımcılar, yapılan faaliyetler, büyüklükler, yıllar itibariyle değişimler ve bunların anlamı hakkında sektörün içindekiler kadar diğer tüm yurttaşların da kanaat sahibi olmasını sağlamak daha iyi hizmet etme anlayışımızın temel bir parçasını oluşturuyor. Tüm bu süreçte, ulusal veya uluslararası kurum ve kuruluşlar, sektörde yer alan lisans sahipleri, bu hizmetlerin asıl hedefi olan tüketiciler, sektöre ilişkin yatırım kararı vermek durumundaki yatırımcılar, yerli ve yabancı araştırmacılar gibi ülkemiz petrol sektörü hakkında bilgiye gereksinim duyan herkesin ihtiyaç ve beklentilerinin karşılanmasına çalışılıyor. Bu hedefe yönelik olarak da Petrol Piyasası Bilgi Sistemi başarıyla işletiliyor.

Petrol piyasasına ilgi duyan tüm kesimlerin sektöre ait bilgileri, veriye ihtiyaç duyulan her yerde olduğu gibi, en kısa zamanda ve güvenilir şekilde elde etme isteklerinin bilincinde olarak önceki yıllarda olduğu gibi bu yıl da raporun hazırlanmasında olağanüstü titizlik gösterilmiştir. Hızlı ve etkin bilgi sağlamanın yanında, temel bir başvuru kaynağı ortaya koyabilmek için sektörün tamamını, bütün yönleriyle kapsama hedefimizin bir parçasıdır. Tüm uygulamalarımızda olduğu gibi bu rapora ilişkin olarak da sektördeki tüm paydaşlarımız ve sektöre ilgi duyan herkesin rapora yönelik kıymetli katkılarına çok önem verdiğimizizin bilinmesini isterim.

Bildirim yükümlülüklerini sadece bir yükümlülük olarak görmeyip itina ile yerine getiren tüm piyasa katılımcılarına teşekkür ediyorum. Mevzuatın yüklediği görevlerini özveri ile yerine getirmenin yanı sıra, önemli bir boşluğu dolduran bu raporun hazırlanmasında emek sarfeden tüm Petrol Piyasası Dairesi Başkanlığı çalışanlarını kutluyorum.

Bu raporun ilgililere faydalı olmasını dilerim.

Hasan KÖKTAŞ
Başkan

YÖNETİCİ ÖZETİ

2011 sonu itibarıyla 6 adet rafinerici lisansı bulunmakta olup; 2 adedi henüz faaliyette değildir.

Faaliyette bulunan rafinerici lisansı sahiplerinin ara ürünler dahil kapasite kullanım oranları 2008, 2009, 2010 ve 2011 yıllarında sırasıyla %86, %69, %75 ve %80 olarak gerçekleşmiştir.

Rafinerici lisansı sahiplerinin yerli üretimden temin ettikleri ham petrol miktarı yıllık olarak yaklaşık 2,5 milyon ton düzeyinde sabitlendiğinden, ham petrol ihtiyacındaki artışlar doğal olarak dışa bağımlılığı arttırıcı yönde bir etki yaratmaktadır.

2011 yılında rafinerici lisansı sahipleri tarafından temin edilen ham petrolün sadece %12'lik kısmı yerli üretimden karşılanmış (2,43 milyon ton) geri kalan bölümünün tamamına yakını önceki yıllarda olduğu gibi İran, Rusya Federasyonu, Suudi Arabistan, Irak ve Kazakistan'dan ithal edilmiştir.

2010 yılında sadece 1 işleme (biodizel) lisansı sahibi tarafından 7.460 ton otobiodizel üretimi yapılmış, dağıtıcı lisansı sahiplerine 5.774 ton satılmış ve 3.011 ton ihraç edilmiştir. 2011 yılında yine 1 işleme (biodizel) lisansı sahibi tarafından 11.646 ton otobiodizel üretimi yapılmış ve dağıtıcı lisansı sahiplerine 10.136 ton satılmıştır.

Dağıtıcı lisansı sahipleri, yaklaşık olarak toplam 17,5 milyon ton akaryakıt temin etmiş olup; bu miktarın 10 milyon tonu rafinerilerden, 7,5 milyon tonu ise ithalat yolu ile temin edilmiştir. Dağıtıcılar arası ticaret hacmi ise yaklaşık 1,5 milyon tondur. Dolayısıyla dağıtıcı lisansı sahiplerinin akaryakıt teminlerinin yaklaşık olarak %40'ı ithalat yolu ile temin edilmiştir. 2011 yılında dağıtıcı lisansı sahiplerinin toplam akaryakıt satış miktarı ise yine 17,5 milyon ton civarındadır.

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin benzin türleri satışları bir önceki yıla göre %5 azalmışken, motorin türleri satışları %6 oranında artış göstermiştir. Diğer taraftan benzin ile güçlü bir ikame ilişkisi bulunan otogaz LPG satışları % 6 oranında artmıştır. Benzin türleri, motorin türleri ve otogaz LPG türleri toplam satış miktarları 2011 yılında 2010 yılına göre yaklaşık %5 oranında bir artış göstermiştir. 2011 yılında dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından Taşıt Tanıma Sistemleri (TTS) aracılığı ile yapılan satış miktarı; 128.706 ton benzin türleri, 1.546.137 ton motorin türleri olmak üzere toplam 1.674.843 ton olarak gerçekleşmiş ve dağıtıcı lisansı sahiplerinin tüm akaryakıt teslimlerinin yaklaşık %10'unu oluşturmuştur. Bu oran, 2010 yılında %8 olarak gerçekleştiğinden TTS ile yapılan satışların bir önceki yıla göre arttığı görülmektedir.

En yüksek pazar payına sahip ilk 10 şirketin pazar payları toplamının düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla akaryakıt dağıtım pazarında yoğunlaşmanın azalma eğiliminde olduğu değerlendirilmektedir. En yüksek pazar payına sahip ilk 5 şirket için de aynı durumun söz konusu olduğu görülmekte olup, bu şirketlerin pazar payları toplamı 2009 yılında %80, 2010 yılında %76,8 ve 2011 yılında %74,5 olmuştur. Piyasadaki yoğunlaşmanın diğer bir göstergesi olan HHI indeks değerlerinin son 3 yıldaki dağılımı incelendiğinde de yine yoğunlaşmanın sürekli azaldığı görülmektedir.

Dağıtıcı ve rafinerici lisansı sahiplerinin toplam akaryakıt ithalat miktarı; 7,5 milyon tonu dağıtıcı lisansı sahiplerinin ithalatı olmak üzere, yaklaşık 9,2 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın yaklaşık olarak %90'ı motorin ithalatından oluşmaktadır. En fazla ithalat yapan yedi dağıtıcı lisansı sahibi ile rafinerici lisansı sahiplerinin toplam ithalatı, Türkiye ithalatının yaklaşık %75'ini oluşturmaktadır.

01/04/2011 itibarıyla kırsal motorinin piyasa dolaşımından kaldırılması nedeniyle dağıtıcı lisansı sahiplerinin Rusya Federasyon'undan yaptığı kırsal motorin ithalatı durma noktasına gelmiştir. Bu ülkeden yapılan ithalat, 2010 yılında yapılan toplam dağıtıcı ithalatının %50'lik bölümünü oluştururken, söz konusu oran 2011 yılında %0,8 oranında gerçekleşmiştir. Bu durum akaryakıt ithalatında Rusya Federasyonu'na bağımlılığı azaltıcı, kaynak çeşitliliğini artırıcı yönde bir etki yaratmıştır.

Lisans sahiplerinin 2011 yılında yapmış oldukları toplam 33,6 milyar ₺ tutarında petrol ürünleri (benzin türleri, motorin türleri, fuel oil türleri, havacılık yakıtları, rafineri ara ürünleri, kondensat ve ham petrol) ithalatının 13 milyar ₺ tutarında kısmı motorin, 14,5 milyar ₺ tutarındaki bölümü ise ham petrolden kaynaklanmaktadır.

2011 yılında dağıtıcı ve rafinerici lisansı sahipleri tarafından yaklaşık 20,7 milyon m³ akaryakıt ulusal marker ile işaretlenmiştir.

2011 yılında lisans sahipleri tarafından 6.879 ton KDV'li-ÖTV'li, 281.699 ton ÖTV'si sıfıra indirilmiş, 1.326.590 ton transit rejime tabi ve 617 bin ton ihracat kapsamında olmak üzere toplam 2.232.168 ton denizcilik yakıtı satışı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu dönemde lisans sahipleri tarafından 761.040 ton yurtiçine, 2.147.989 ton ihracat kapsamında ve 172.994 ton transit rejime tabi olmak üzere toplam 3.082.023 ton havacılık yakıtı satışı gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla, 2011 yılında toplam 5.314.191 ton son kullanıcıya ihrakiye teslimi gerçekleştirilmiştir. İhrakiye teslimi faaliyetlerinin yıllara göre dağılımı göz önüne alındığında, hava taşıtlarına yapılan ihrakiye teslimlerinin sürekli ve belirgin bir artış eğiliminde olduğu ve özellikle de yurtiçi uçuşlara ilişkin yakıt talebinin artan oranda yükseldiği görülmektedir.

2011 yılı sonu itibarı ile depolama lisansı sahiplerinin 4,7 milyon m³, rafinerici lisansı sahiplerinin 5,5 milyon m³ ve depolama alt başlığına sahip dağıtıcı lisansı sahiplerinin 46.000 m³ olmak üzere toplam 10,2 milyon m³ depolama kapasitesi bulunmaktadır. Bu oran 2010 yılında 9,9 milyon m³ olarak gerçekleştiğinden, 2011 yılında 2010 yılına göre ülkemiz depolama kapasitesinde %3 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

2011 yılında taşıma lisansı kapsamında demir yolu ile taşıma faaliyetlerinde en fazla yükleme Kocaeli'nden (1,02 milyon ton), en fazla boşaltma ise Kırıkkale'de (1,13 milyon ton) gerçekleştirilmiştir. Deniz yolu ile taşıma faaliyetlerinin ise en fazla İzmit'ten İstanbul'a ve İzmir'den Antalya'ya gerçekleştirildiği görülmektedir.

2009 yılında 339.700 netton olan denizyolu taşıma kapasitesi 2011 yılında 265.797 nettona düşmüş, 2009 yılında 42.262 ton olan demiryolu taşıma kapasitesi ise 2011 yılında 51.083 tona yükselmiştir.

Yıllık ortalama pompa fiyatları dikkate alındığında, Kurşunsuz Benzin 95 Oktan pompa fiyatının yaklaşık olarak %60,4'ünün; motorinin pompa fiyatının yaklaşık olarak %51'inin KDV ve ÖTV toplamından oluştuğu görülmektedir. 2011 yılında akaryakıt ürünlerinden yaklaşık olarak 39,2 milyar ₺ dolaylı vergi (KDV+ÖTV) elde edilmiş olup, bu tutar devletin tüm vergi gelirlerinin %13'ünü oluşturmaktadır.

PETROL PİYASASI GENEL GÖRÜNÜMÜ (ton)

Ürün (ton)	Rafineri Üretimi	Rafineri İthalatı	Dağıtıcı İthalatı	İTLS İthalatı	İTLS İhracatı	Rafineri İhracatı	Dağıtıcı Akaryakıt İhracatı	Rafineri İhracatı	Dağıtıcı Satışları *	Diğer Rafineri Satışları **	Diğer Dağıtıcı Satışları ***	İTLS İhrakiye Satışları
Benzin Türleri	4.271.797	0	139.276	0	0	0	239	2.441.872	1.976.662	3.521	1880	643
Motorin Türleri	6.992.387	985.955	7.259.461	0	0	0	2.000	109.937	14.679.799	188.347	48.583	318920
Fuel Oil Türleri	2.465.968	537.742	138.095	0	0	0	44	2.147.546	793.406	125.102	206	1731
Denizcilik Yakıtları	686.157	0	0	0	631.255	0	0	0	0	0	0	36178
Havacılık Yakıtları	2.878.544	94.294	0	473.705	2.152.853	229.851	0	0	0	261.369	0	710.959
Toplam	17.294.853	1.617.991	7.536.832	473.705	2.784.108	229.851	2.283	4.699.355	17.449.867	578.339	50.669	1.068.431
GENEL TOPLAM	26.923.381			26.862.903								

İTLS: İhrakiye Teslim Lisansı Sahipleri

* Bayilik lisansı sahiplerine ve serbest kullanıcı lisansı sahiplerine satılan miktarlar ile Taşit Tanıma Sistemi ile yapılan satış miktarlarını kapsamakta olup, Askeri satışları içermemektedir.

** Askeri satışlar ve diğer ÖTV'siz satışları kapsamaktadır.

*** Askeri satışlar ve diğer ÖTV'siz satışları kapsamaktadır.

İÇİNDEKİLER

1. DÜNYADA PETROL

1

1.1 Dünya Petrol Talebi	2
1.2 Dünya Petrol Arzı	6
1.3 Dünya Petrol Fiyatları	8
1.4 Dünya Rafinaj Kapasitesi	11

2. TÜRKİYE'DE PETROL

15

2.1 Rafinaj Faaliyetleri	18
2.2 İşleme Faaliyetleri	27
2.3 Dağıtım Faaliyetleri	28
2.4 İhrakiye Teslim Faaliyetleri	63
2.5 Bayilik Faaliyetleri	87
2.6 Serbest Kullanıcı Faaliyetleri	92
2.7 Madeni Yağ Faaliyetleri	92
2.8 Depolama Faaliyetleri	94
2.9 İletim Faaliyetleri	103
2.10 Taşıma Faaliyetleri	103

3. FİYAT HAREKETLERİ

107

3.1 Akdeniz Havzası Fiyat Hareketleri ve Türkiye İthalat Fiyatları	108
3.2 Yurtiçi Akaryakıt Fiyat Hareketleri	110
3.2.1 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	110
3.2.2 Motorin Fiyat Hareketleri	119
3.2.3 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Fiyat Hareketleri	126
3.2.4 Fuel Oil 6 Fiyat Hareketleri	130
3.3 Avrupa Birliğinde Akaryakıt Fiyatları	135
3.4 Petrol Piyasasında Vergilendirme	138
3.5 Depolama Tarifeleri	143
3.6 İletim Tarifeleri	146

4. AKARYAKIT KALİTESİ, DENETİM VE MEVZUAT ÇALIŞMALARI

149

4.1 Ulusal Marker Uygulaması	150
4.2 Akredite Laboratuvarlar Kurulması	152
4.3 Bayi Otomasyon Sistemi	153
4.4 Teknik Düzenlemeler	154
4.5 Diğer Mevzuat Düzenlemeleri	155
4.6 Denetim Faaliyetleri	157

TABLÖLAR

Tablo 1.1	Dünya Petrol Talebi	3
Tablo 1.2	Ülkelere Göre Otomobil Sayıları	5
Tablo 1.3	Dünya Petrol Ürünleri Tüketimleri	6
Tablo 1.4	Dünya Petrol Arzı	7
Tablo 1.5	2011 Yılı Ham Petrol ve Sıvı Yakıt Üretiminde Başlıca Ülkeler	7
Tablo 1.6	2009-2011 Yıllarına Ait Rafineri Sayıları	11
Tablo 1.7	Dünyada Bölgelere Göre Rafinaj Kapasiteleri	12
Tablo 2.1	G.T.İ.P'lere Göre Petrolün (Ham Petrol ve Ürünler) Tanımı	16
Tablo 2.2	Rafinerici Lisansı İşlemleri	18
Tablo 2.3	Faaliyete Başlamamış Rafinerici Lisans Bilgileri	18
Tablo 2.4	2010 ve 2011 Yılları Rafineri Kapasite Kullanım Oranları	19
Tablo 2.5	2009-2011 Yıllarında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Ülkelere Göre Ham Petrol İthalatı	20
Tablo 2.6	2009-2011 Yıllarında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Petrol Ürünleri Üretimi	22
Tablo 2.7	2011 yılı Rafineri Lisansı Sahiplerinin Üretim Miktarları	22
Tablo 2.8	Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İthalat Miktarları	24
Tablo 2.9	Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İhracat Miktarları	25
Tablo 2.10	Rafinerici Lisansı Sahipleri Tarafından İç Piyasaya Satılan Ürün Miktarları	26
Tablo 2.11	İşleme Lisansı İşlemleri	27
Tablo 2.12	İşleme (Biodizel) Üretim Kapasiteleri	27
Tablo 2.13	Dağıtıcı Lisansı İşlemleri	28
Tablo 2.14	Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Rafineriden Temin Ettikleri Akaryakıt Miktarları	28
Tablo 2.15	Dağıtıcılar Arası Ticaret Kapsamında Akaryakıt Temin Eden Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Temin Miktarları	28
Tablo 2.16	2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahibi Şirketlerin Akaryakıt Türüne Göre İthalat Miktarları	30
Tablo 2.17	2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Ülkelere Göre Akaryakıt İthalat Miktarları	31
Tablo 2.18	Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Temin Kaynaklarına Göre Dağılımı	32
Tablo 2.19	Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Satış Miktarları	32
Tablo 2.20	2009 - 2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Türüne Göre Satışları	33
Tablo 2.21	2009 - 2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Fuel Oil Türleri Satışları	33
Tablo 2.22	Toplam Akaryakıt Türlerine Göre Dağıtıcı Satış Payları	34
Tablo 2.23	Satışa Göre İlk 10 Dağıtıcı Lisansı Sahibinin Sıralaması	39
Tablo 2.24	Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Satışlarının Aylara Göre Dağılımı	42
Tablo 2.25	Akaryakıt Bayilerine Teslim Edilen Akaryakıt Türlerinin Dağıtıcı Lisansı Sahiplerine Göre Dağılımı	43
Tablo 2.26	Dağıtıcı Lisans Sahiplerinin TTS Aracılığıyla Yaptıkları Akaryakıt Satışları	48
Tablo 2.27	İllere Göre Akaryakıt Satışları	48
Tablo 2.28	Serbest Kullanıcılara Yapılan Akaryakıt Türlerine Göre Dağıtıcı Satışları	55

Tablo 2.29	Dağıtıcılar Arası Akaryakıt Satışı Yapan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerine Göre Satış Miktarları	57
Tablo 2.30	2010 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Türüne Göre Toplam İhracat Verileri	58
Tablo 2.31	İhrakiye Teslimi Lisansı İşlemleri	63
Tablo 2.32	Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı ve İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin Petrol Ürünleri İthalat Miktarları	64
Tablo 2.33	Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı ve İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin Petrol Ürünleri Temini	64
Tablo 2.34	İhrakiye Teslimi Lisansı Sahipleri ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Yurtiçine Sattıkları Denizcilik Yakıtları	65
Tablo 2.35	İhrakiye Teslimi Lisansı Sahipleri ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında İhraç Ettikleri Denizcilik Yakıtları	67
Tablo 2.36	İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Ettikleri Denizcilik Yakıtları	68
Tablo 2.37	İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Yurtiçine Sattıkları Havacılık Yakıtları	70
Tablo 2.38	İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında İhraç Ettikleri Havacılık Yakıtları	71
Tablo 2.39	Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı ve İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Ettikleri Havacılık Yakıtları	72
Tablo 2.40	2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları	73
Tablo 2.41	2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ÖTV'si sıfıra indirilmiş ve KDV'li) Miktarları	74
Tablo 2.42	2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Denizcilik Yakıtları	77
Tablo 2.43	2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları	79
Tablo 2.44	2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Havacılık Yakıtları (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları	82
Tablo 2.45	2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Havacılık Yakıtları	84
Tablo 2.46	2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Havacılık Yakıtları	86
Tablo 2.47	Bayilik Lisansı İşlemleri	87
Tablo 2.48	2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahipleri Arasındaki Bayi Geçişleri	88
Tablo 2.49	2011 Yılı Bayilik Lisansı İstatistikleri	90
Tablo 2.50	Serbest Kullanıcı Lisansı İşlemleri	92
Tablo 2.51	Madeni Yağ Lisansı İşlemleri	92
Tablo 2.52	Madeni Yağ Lisansı Sahiplerinin Üretim Kapasiteleri	92
Tablo 2.53	2011 Yılı Madeni Yağ Faaliyetleri	93
Tablo 2.54	Depolama Lisansı İşlemleri	94
Tablo 2.55	2011 Yılı Sonu İtibarıyla Depolama Lisansları ve Depolama Kapasiteleri	95

Tablo 2.56	Üçüncü Kişilere Hizmet Verilen Depolama Kapasitesi	99
Tablo 2.57	2010 Sonu İtibarıyla Depolama Alt Başlığı Olan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri	100
Tablo 2.58	2011 Sonu İtibarıyla Depolama Alt Başlığı Olan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri	100
Tablo 2.59	2009 Sonu İtibarıyla Rafineri Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri	100
Tablo 2.60	2010 Sonu İtibarıyla Rafineri Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri	100
Tablo 2.61	2011 Sonu İtibarıyla Rafineri Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri	101
Tablo 2.62	İletim Lisansı İşlemleri	103
Tablo 2.63	Taşıma Lisansı İşlemleri	103
Tablo 2.64	Taşıma Kapasiteleri	103
Tablo 2.65	Taşıma Lisansı (Demiryolu) Sahipleri Tarafından İller Arasında Gerçekleştirilen Benzin ve Motorin Taşıma Miktarları	104
Tablo 2.66	Denizyolu ile Yapılan Taşımaların Güzergâhları	105
Tablo 3.1	2011 Yılı Akdeniz Spot Fiyatları ve Lisans Sahipleri Ortalama İthalat Fiyatları	108
Tablo 3.2	Genova/Lavera CIF MED Ortalama Fiyatı	109
Tablo 3.3	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Farklılaştırılmış Ürün Miktar Dağılımı	110
Tablo 3.4	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Rafineri Ortalama Fiyatı	110
Tablo 3.5	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı	111
Tablo 3.6	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Bayi Fiyatları	111
Tablo 3.7	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu	111
Tablo 3.8	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Ortalama Fiyatı Değişimi	112
Tablo 3.9	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Rafineri Ortalama Fiyatı	114
Tablo 3.10	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı	115
Tablo 3.11	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Bayi Fiyatları	115
Tablo 3.12	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu	115
Tablo 3.13	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Ortalama Fiyatı	116
Tablo 3.14	Motorin Farklılaştırılmış Ürün Miktar Dağılımı	119
Tablo 3.15	Motorin Rafineri Ortalama Fiyatı	119
Tablo 3.16	Motorin Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı	119
Tablo 3.17	Motorin Bayi Fiyatları	119
Tablo 3.18	Motorin Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu	120
Tablo 3.19	Motorin Ortalama Fiyatı	120
Tablo 3.20	Motorin (Diğer) Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatları	123
Tablo 3.21	Motorin (Diğer) Bayi Fiyatları	123
Tablo 3.22	Motorin (Diğer) Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu	123
Tablo 3.23	Motorin (Diğer) Ortalama Fiyatı	124
Tablo 3.24	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Rafineri Ortalama Fiyatı	126
Tablo 3.25	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı	126
Tablo 3.26	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Bayi Fiyatı	127
Tablo 3.27	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu	127
Tablo 3.28	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Ortalama Fiyatı	127
Tablo 3.29	Fuel Oil 6 Rafineri Ortalama Fiyatı	130
Tablo 3.30	Fuel Oil 6 Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı	131

Tablo 3.31	Fuel Oil 6 Bayi Fiyatları	131
Tablo 3.32	Fuel Oil 6 Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu	131
Tablo 3.33	Fuel Oil 6 Ortalama Fiyatı	132
Tablo 3.34	Seçilmiş AB Ülkeleri Ortalama Bayi Fiyatı Değişimi	135
Tablo 3.35	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Vergi Yüğü	138
Tablo 3.36	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Vergi Yüğü	139
Tablo 3.37	Motorin Vergi Yüğü	139
Tablo 3.38	Motorin (Katkılı) Vergi Yüğü	139
Tablo 3.39	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Vergi Yüğü	139
Tablo 3.40	Fuel Oil 6 Vergi Yüğü	139
Tablo 3.41	Akaryakıt Ürünlerinde Nihai Fiyat Bileşenleri	140
Tablo 3.42	Akaryakıttan Elde Edilen Dolaylı Vergiler	141
Tablo 3.43	ÖTV Kanununun (I) Sayılı Listesinin (A) ve (B) Cetvelinde Yapılan ÖTV Değişiklikleri	142
Tablo 3.44	2011 Yılı Depolama Tarifeleri	143
Tablo 3.45	2011 Yılı İletim Hizmet Bedelleri	146
Tablo 4.1	Ulusal Marker ile İşaretlenen Akaryakıt Miktarları	150
Tablo 4.2	Ulusal Marker ile İşaretlenen Etanol ve Biodizel Miktarları	151
Tablo 4.3	2011 Yılında Dağıtıcı, Depolama ve Rafinerici Lisansı Sahiplerine Uygulanan İdari Para Cezaları ve Türleri	157
Tablo 4.4	Bayilere Uygulanan İdari Para Cezalarının İhlal Türlerine Göre Dağılımı	157
Tablo 4.5	Ulusal Marker ve Akaryakıt Kalitesi Uyumsuzluğuna İlişkin İdari Yaptırımlar Arasındaki İlişki	158

ŞEKİLLER

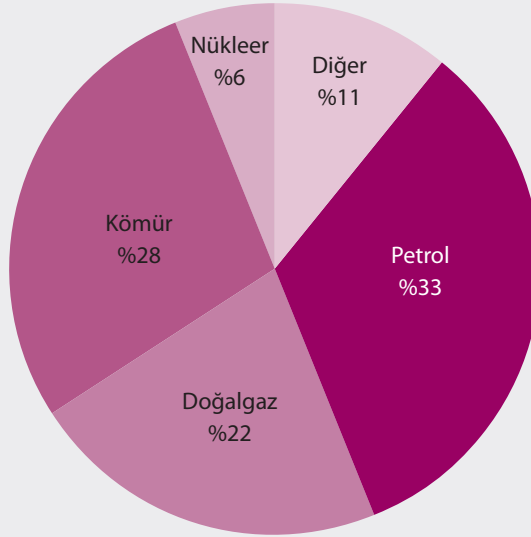
Şekil 1.1	Dünya Enerji Tüketiminin Birincil Enerji Kaynaklarına Göre Dağılımı	2
Şekil 1.2	Petrol Tüketiminin Sektörlere Göre Dağılımı	4
Şekil 1.3	2020 Yılına Kadar Petrol Tüketiminde Beklenen Artışın Sektörel Dağılımı	4
Şekil 1.4	2010-2011 Yılları Arasında Ham Petrol (Brent) ve FOB İtalya Akaryakıt Fiyatları	9
Şekil 1.5	Ham Petrol, Benzin ve Motorin İçin 2011 Yılı Haftalık Ortalama Fiyatlar	10
Şekil 1.6	Ham Petrol (Brent)'in Gıda, Altın ve Bazı Para Birimlerine Göre Göreceli Değerleri	11
Şekil 1.7	001-2011 Dönemine Ait Rafineri Sayıları ve Toplam Rafinaj Kapasitesi	13
Şekil 2.1	2009-2011 Yılları Arasında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Ham Petrol Temin Miktarları	19
Şekil 2.2	En Büyük Paya Sahip 7 Ülkeye Göre Ham Petrol İthalat Miktarları	20
Şekil 2.3	2011 Yılında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin İthal Ettiği Ham Petrolün Gravitelerine (API) Göre Dağılımı	21
Şekil 2.4	2009-2011 Yılları Arasında Rafinerici Lisansı Sahipleri Tarafından Yapılan Ara Ürün İthalat ve İhracatı	21
Şekil 2.5	011 Yılında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Ham Petrolden Elde Ettikleri Ürün Yüzdeleri	23
Şekil 2.6	Rafineri Lisansı Sahiplerinin Aylık Motorin, Benzin ve Fuel Oil Türleri Üretim Verileri	23
Şekil 2.7	Türkiye'deki Rafinerilerin Ham Petrol ile Elde Ettiği Aylık Ürün Yüzdeleri	24
Şekil 2.8	Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İthalat Miktarları	24
Şekil 2.9	Rafineri Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılı Aylık İhracat Miktarları	25
Şekil 2.10	Rafineri Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İhracat Miktarları	26
Şekil 2.11	Toplam Akaryakıt Satışlarına Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Payları	40
Şekil 2.12	Benzin Türlerine Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Pazar Payları	40
Şekil 2.13	Motorin Türlerine Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Pazar Payları	41
Şekil 2.14	Fuel Oil Türlerine Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Pazar Payları	41
Şekil 2.15	Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Teslimlerinin Aylara Göre Dağılımı	42
Şekil 2.16	İllere Göre Akaryakıt Satışları	51
Şekil 2.17	Bölgelere Göre Toplam Akaryakıt Satışları	52
Şekil 2.18	İllere Göre Bayilik Lisansı Sahiplerine Yapılan Motorin Satışları	53
Şekil 2.19	İllere Göre Bayilik Lisansı Sahiplerine Yapılan Benzin Satışları	54
Şekil 2.20	Akaryakıt Türlerine Göre Pazar Yoğunlukları	58
Şekil 2.21	İllere Göre Benzin Satışlarında Pazar Yoğunlukları	59
Şekil 2.22	Bölgelere Göre Benzin Satışlarında Pazar Yoğunlukları	60
Şekil 2.23	İllere Göre Motorin Satışlarında Pazar Yoğunlukları	61
Şekil 2.24	Bölgelere Göre Motorin Satışlarında Pazar Yoğunlukları	62
Şekil 2.25	2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları Miktarı (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları	74
Şekil 2.26	2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ÖTV'si sıfıra indirilmiş ve KDV'li) Miktarları	77
Şekil 2.27	2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Denizcilik Yakıtları	78
Şekil 2.28	2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları	82

Şekil 2.29	2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Havacılık Yakıtları (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları	84
Şekil 2.30	2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Havacılık Yakıtları	85
Şekil 2.31	2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Havacılık Yakıtları	86
Şekil 2.32	Depolama Lisansı ve Alt Başlığına Depolama Lisansı Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri	102
Şekil 3.1	Akdeniz Spot ve Türkiye İthalat Fiyatları (Kurşunsuz Benzin 95 Oktan)	109
Şekil 3.2	Akdeniz Spot ve Türkiye Motorin İthalat Fiyatları	109
Şekil 3.3	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Değişimi (Vergisiz)	113
Şekil 3.4	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Değişimi (Vergili)	113
Şekil 3.5	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları	114
Şekil 3.6	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergisiz)	117
Şekil 3.7	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergili)	118
Şekil 3.8	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları	118
Şekil 3.9	Motorin Fiyat Değişimi (Vergisiz)	121
Şekil 3.10	Motorin Fiyat Değişimi (Vergili)	122
Şekil 3.11	Motorin Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları	122
Şekil 3.12	Motorin (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergisiz)	125
Şekil 3.13	Motorin (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergili)	125
Şekil 3.14	Motorin (Diğer) Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları	126
Şekil 3.15	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Fiyat Değişimi (Vergisiz)	129
Şekil 3.16	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Fiyat Değişimi (Vergili)	129
Şekil 3.17	Fuel Oil 4 (kalorifer Yakıtı) Vergisiz Satış Fiyatı Oluşum Payları	130
Şekil 3.18	Fuel Oil 6 Fiyat Değişimi (Vergisiz)	133
Şekil 3.19	Fuel Oil 6 Fiyat Değişimi (Vergili)	134
Şekil 3.20	Fuel Oil 6 Vergisiz Satış Fiyatı Oluşum Payları	134
Şekil 3.21	AB Bayi Fiyat Değişimi (Vergisiz)	137
Şekil 3.22	AB Bayi Fiyat Değişimi (Vergili)	137
Şekil 3.23	Seçilmiş AB Ülkeleri ve Türkiye Vergisiz Bayi Fiyatları	138
Şekil 3.24	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Bileşenleri ve Vergi Yüğü	140
Şekil 3.25	Motorin Fiyat Bileşenleri ve Vergi Yüğü	141
Şekil 3.26	Fuel Oil 6 Fiyat Bileşenleri ve Vergi Yüğü	141
Şekil 3.27	2011 Yılı Akaryakıt Türlerinde Dolaylı Vergi Gelirleri	142
Şekil 4.1	2007-2011 Yılları Arasında İşaretlenen Akaryakıt Miktarları	151
Şekil 4.2	Dağıtıcı ve Rafinericiler Tarafından İşaretlenen Akaryakıt Payları	151
Şekil 4.3	Dağıtıcı ve Rafinericilerin 2011 Yılı Çeyrek Dönemlerde İşaretledikleri Akaryakıt Miktarları	152
Şekil 4.4	Bayilere Uygulanan İdari Para Cezalarının Dağılımı	158

1. DÜNYADA PETROL

Bu bölümde; dünya ham petrol talebi, arzı, fiyatlarının seyri ve bölgelere göre rafinaj kapasitelerinin dağılımı ayrı başlıklar altında incelenecektir.

Petrol, son yıllarda sürekli artan fiyatının bir sonucu olarak yenilenebilir enerji kaynaklarına yapılan yatırımlar ve teşviklere rağmen halen birincil enerji kaynakları arasındaki liderliğini korumaktadır (Şekil 1.1). Petrolün, toplam enerji tüketimi içindeki payı yıldan yıla azalmakla birlikte, miktarsal olarak petrol tüketimindeki artış eğilimi devam etmektedir. Nitekim, 1980 yılında petrolün birincil enerji kaynakları içindeki payı %46 iken, 2000 yılında bu oran %39'a düşmüş ve bugün ise %33 seviyesindedir.¹

Şekil 1.1 Dünya Enerji Tüketiminin Birincil Enerji Kaynaklarına Göre Dağılımı

Kaynak: ABD Enerji İstatistikleri İdaresi, "International Energy Outlook 2011" Raporu Verileri²

1.1 Dünya Petrol Talebi

2011 yılında dünya petrol talebi bir önceki yıla göre %0,8 oranında artarak günlük ortalama 89 milyon varil olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1.1). Bununla birlikte, bu artış oranına bakılarak bütün ülkelerin taleplerinin arttığı sonucuna varılmamalıdır. Aksine, petrol tüketim eğilimlerine göre dünyayı iki kısma ayırdığımızda, petrol tüketiminde azalış görülen ülkelerin çoğunlukla gelişmiş ülkeler, petrol tüketimi sürekli artmakta olan ülkelerin ise gelişmekte olan ülkeler olduğu görülmektedir.

Nitekim Tablo 1.1'de yer alan petrol tüketimlerinin yıllar itibarıyla seyrine bakıldığında, genellikle gelişmiş ülkelerin üyesi olduğu OECD ülkelerinin toplam tüketiminin azalma eğiliminde olduğu, OECD üyesi olmayan ülkelerin taleplerinin ise sürekli olarak artmakta olduğu görülmektedir. 2011 yılında, OECD üyesi olmayan ülkelerin talebindeki günlük 1,3 milyon varil artışa karşılık OECD ülkelerinin talebi günlük 0,6 milyon varil azalmış ve dünya talebindeki günlük net artış 0,7 milyon varil olarak gerçekleşmiştir.

¹ Veri kaynağı: <http://www.eia.gov/cfapps/ipdbproject/iedindex3.cfm?tid=5&pid=5&aid=2&cid=ww&syid=2006&eyid=2010&unit=QBTU>

² http://www.eia.gov/oiaf/aeo/tablebrowser/#release=IEO2011&subject=1-IEO2011&table=2-IEO2011®ion=0-0&cases=Reference-0504a_1630, Şubat 2012

Tablo 1.1 Dünya Petrol Talebi (milyon varil/gün)

	Ham Petrol Talebi	2008	2009	2010	2011	2011 Payı (%)	Değişim (%) 2010→2011
OECD	Kuzey Amerika	24,2	23,3	23,8	23,4	26,3	-1,7
	Avrupa	15,4	14,7	14,6	14,3	16,1	-2,1
	Pasifik	8,1	7,7	7,8	7,9	8,9	1,3
	Toplam	47,6	45,6	46,2	45,6	51,2	-1,3
OECD Dışı	Çin	7,7	8,1	9,1	9,5	10,7	4,4
	Diğer Asya	9,7	10,1	10,4	10,6	11,9	1,9
	Eski SSCB	4,2	4,2	4,5	4,7	5,3	4,4
	Orta Doğu	7,3	7,5	7,8	8,0	9,0	2,6
	Afrika	3,3	3,3	3,4	3,3	3,7	-2,9
	Latin Amerika	6,0	6,0	6,3	6,5	7,3	3,2
	Diğer Avrupa	0,8	0,7	0,7	0,7	0,8	0,0
	Toplam	38,9	39,9	42,1	43,4	48,8	3,1
Dünya Toplamı		86,6	85,6	88,3	89,0	100	0,8

Kaynak: Uluslararası Enerji Ajansı (<http://omrpublic.iea.org/balances.asp>, Şubat 2012)

Gelişmişlik düzeyiyle petrol tüketimi arasındaki ilişkinin kurulduğu "IMF World Economic Outlook April 2011"³ raporunda, üyelerinin çoğunu gelişmiş ülkelerin oluşturduğu OECD ülkeleri için petrol tüketiminin uzun vadeli gelir esnekliğinin -0,385, OECD üyesi olmayan ülkeler içinse 0,589 olduğu belirtilmiştir. Başka bir ifadeyle, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)'daki %10'luk bir artış; gelişmiş ülkelerde petrol tüketiminin %3,8 azalmasına sebep olurken, gelişmekte olan ülkelerde tüketimin %5,9 oranında artmasına sebep olmaktadır. Söz konusu raporda bu durumun sebepleri; gelişmiş ülkelerde kişi başına düşen araç sayıları itibarıyla doyumluğa ulaşılmış olması, nüfuslarının azalma eğiliminde olması, üretim sektöründe enerji yoğunluğunun azalması ve alternatif enerji kaynaklarına doğru bir kayma olması olarak belirtilmektedir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere birlikte baktığımızda petrol tüketiminin gelir esnekliğinin, dünya ortalamasında kısa vadede 0,68, uzun vadede 0,29 olduğu görülmektedir.⁴ Bu oranlar, Dünya GSYH'sindeki %10 oranındaki artışın petrol talebini kısa vadede %6,8, uzun vadede ise %2,9 oranında artıracaklarını belirtmektedir. Yukarıdaki belirtilen sebeplere paralel olarak uzun vadedeki artış oranı daha düşük gerçekleşmektedir.

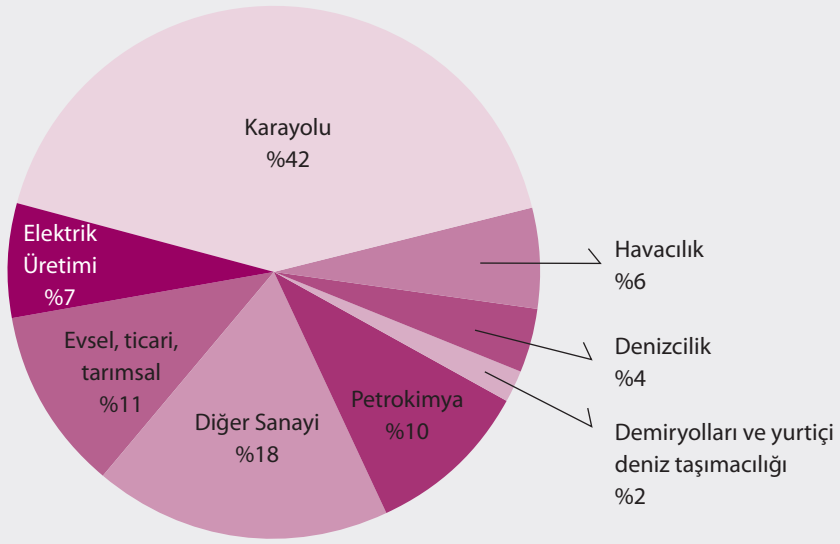
Petrol tüketiminin; fiyat artışlarına karşı tepki vermede esnek olmaması sebebiyle son yıllarda petrol fiyatlarında yaşanan hızlı artış, tüketim miktarını neredeyse hiç etkilememiştir. Bu gerçeğe işaret eden anılan Raporda⁵, dünya petrol talebinin fiyat esnekliğinin kısa vadede -0,02 olduğu belirtilmiştir. Başka bir deyişle petrol fiyatlarındaki %10'luk bir artış, petrol talebini kısa vadede sadece %0,2 oranında düşürmektedir. Uzun vadeli (en az 20 yıl) fiyat esnekliğinin -0,07 olması ise; petrol fiyatlarında yaşanacak %10 oranındaki kalıcı bir artışın, yirmi yıllık süreçte petrol talebini sadece %0,7 oranında azaltacağını işaret etmektedir. Bu oranlar, ekonomik olarak petrolün hala vazgeçilemez bir enerji kaynağı olacağının en önemli göstergesidir.

Esasen petrol, birçok sektör ve kullanım alanında yerini diğer enerji kaynaklarına bırakmasına karşın, ulaşım sektöründen aldığı güçle önemini korumaya devam etmektedir. Petrol tüketiminin sektörlere göre dağılımı Şekil 1.2'te verilmekte olup; petrolün %55'lik bölümünün karayolu, havacılık, denizcilik ve demiryolu taşımacılığından oluşan ulaşım sektöründe tüketildiği görülmektedir.

³ <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2011/01/>

⁴ a.g.e. s.113

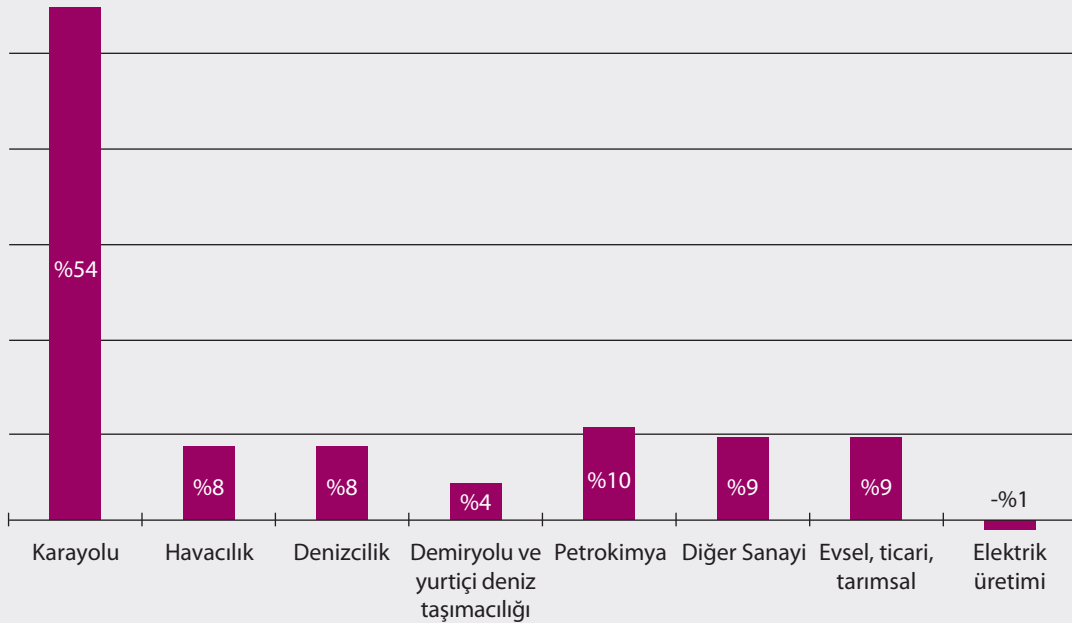
⁵ a.g.e. s.112

Şekil 1.2 Petrol Tüketiminin Sektörlere Göre Dağılımı

Kaynak: OPEC World Oil Outlook 2011⁶

2020 yılına kadar sektörel bazda petrol tüketim değişimi öngörülleri Şekil 1.3'te gösterilmiş olup, petrol tüketimindeki artışın %74'ünün ulaşım sektörü temelli olacağı görülmektedir. Bu sebeple, gelecek dönemlere ilişkin petrol tüketimi öngörülerinde, dünya araç parkındaki ve kişi başına düşen araç sayısındaki değişim büyük önem arz etmekte olup, bu oranlar petrol üreten ülkeler tarafından yakından takip edilmektedir. "OPEC World Oil Outlook 2011" raporunda bu konuya geniş yer ayrılmış olup, 2008 istatistiklerine göre dünyada bulunan yaklaşık 850 milyon otomobilin %70'inin OECD ülkelerinde bulunduğu belirtilmiştir. Aynı raporda ülkelere göre verilen otomobil istatistikleri Tablo 1.2'de verilmektedir.

Şekil 1.3 2020 Yılına Kadar Petrol Tüketiminde Beklenen Artışın Sektörel Dağılımı

Kaynak: OPEC World Oil Outlook 2011

⁶ http://www.opec.org/opec_web/static_files_project/media/downloads/publications/WOO_2011.pdf

Tablo 1.2 Ülkelere Göre Otomobil Sayıları (2008)

Ülke	100 kişiye düşen otomobil sayısı	Toplam otomobil sayısı (milyon)	Ülke	100 kişiye düşen otomobil sayısı	Toplam otomobil sayısı (milyon)
ABD	72,2	225	Güney Kore	25,9	12,5
İtalya	59,8	35,7	S.Arabistan	22,7	5,6
Almanya	50,1	41,2	Rusya	20,8	29,5
İspanya	49,8	22,1	Brezilya	16,8	32,3
Fransa	49,7	30,9	İran	11,5	8,2
İngiltere	46,4	28,4	Türkiye	9,2	6,8
Japonya	46,3	59,0	Mısır	3,1	2,5
Yunanistan	44,5	5,0	Irak	2,7	0,8
Malezya	29,8	8,1	Çin	2,7	36,0
Arjantin	26,6	10,6	Suriye	2,6	0,6
Dünya	12,6	848,6	Hindistan	1,2	14

Kaynak: OPEC World Oil Outlook 2011, s.80

Kişi başına düşen araç sayıları yıldan yıla artmakla birlikte, 1990-2008 yılları arasında taşıt başına petrol tüketimi yıllık ortalama %0,9 oranında azalmış, kara taşıtlarında tüketilen toplam petrol miktarı ise bu süreçte yıllık ortalama %2,2 oranında artmıştır.⁷

Karayolu taşımacılığının iki temel yakıtı olan benzin ve motorin tüketimlerinin dünya üzerindeki dağılımı Tablo 1.3'te gösterilmektedir. Genel toplamda benzin ve motorin tüketim değerleri birbirine oldukça yakın olmakla birlikte, benzin ve motorin tüketim yoğunluklarına göre bölgelerin birbirlerinden ayrıştığı görülmektedir. Bu ayrıma göre Kuzey Amerika ve Japonya benzin-yoğun bölgeler, Avrupa ve Asya ise motorin-yoğun bölgeler olmaktadır.

Ham petrolden üretililecek benzin ve motorin oranlarını belirleyen ana unsurun rafinerinin kuruluşu aşamasındaki teknoloji olmasından dolayı, ürün taleplerindeki değişimler karşısında ham petrolden elde edilebilecek ürün dağılımı kısa vadede çok fazla değiştirilememektedir. Yapımı birkaç yılı alabilecek ek ünitelerle ürün dağılımı yeni taleplere göre bir miktar şekillendirilebilmektedir. Ancak, ham petrolün fiziksel özelliğinden dolayı rafinasyon sonucunda tamamının benzine veya tamamının motorine dönüştürülmesi mümkün olmadığından, motorin talebi yüksek bir bölgede motorin ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulan bir rafineride istenirse bile belli oranda benzin üretilmek zorundadır. Bölgeler arasındaki bu ürün dengesizliği de benzin-yoğun bölgeler ile motorin-yoğun bölgeler arasındaki karşılıklı ticaret ile dengelenmektedir. Bu sebeple, örneğin dizel motor teknolojisindeki yüksek verim sebebiyle bütün bölgelerin motorin tüketimine yönelmesi gibi bir durumda, benzindeki arz fazlasından dolayı benzin fiyatları motorine göre çok düşecek ve aradaki verimsizlik farkı fiyattaki düşüş ile kapanarak tüketim oranları yine kurulu rafinerilerin üretim dağılımına göre şekillenecektir. Ancak, uzun vadede rafineri kuruluşu, yakıt tercihleri ve araç motorlarındaki değişimlerin birbirini izlemesiyle uygun bileşim yakalanacaktır.

Mevcut durumda, benzin tüketiminin yoğun olduğu Kuzey Amerika ve Japonya'da tüketimin doygunluğa erişmiş olmasından dolayı benzin tüketiminin durağanlaşacağı, buna karşın gelişmekte olan ülkelerdeki araçların motorin ağırlıklı olmasından dolayı motorin talebinin artacağı öngörülmektedir. Böylelikle, motorin

⁷ a.g.e. s.91.

fiyatlarında artış ve benzin fiyatlarında düşüş beklenmekte ve buna bağlı olarak yeni kurulacak rafinerilerin motorin üretimine ağırlık vereceği düşünülmektedir. Arz-talep dengesi orta vadede kurulamadığı takdirde ise gelişmekte olan ülkelerde dizel otomobil tercihi, yerini benzinli otomobillere bırakacaktır.

Esasen dünya piyasalarında motorin fiyatları ile benzin fiyatları birbirine yakın seyretmekle birlikte, özellikle Avrupa Birliği ülkelerinde motorin vergilerinin benzine göre ortalama %24 düşük tutulması sayesinde hala dizel araçlar revaçtadır. Avrupa Birliği ülkelerinde petrol ürünlerinin vergilendirilmesinin CO₂ emisyon oranlarına göre tekrar belirlenmesi halinde ibre tersine dönecek ve bu defa motorine uygulanan verginin benzine göre %32 fazla olması gerekecektir.⁸ Bu durum gerçekleştiğinde Avrupa Birliği ülkelerinde benzinli araçlara doğru bir kayma olacağı düşünülmektedir.

Tablo 1.3 Dünya Petrol Ürünleri Tüketimleri (milyon varil/gün)

	Bölgeler	Benzin		Motorin		Jet Yakıtı	
		Günlük Tüketim	Dünyadaki Payı	Günlük Tüketim	Dünyadaki Payı	Günlük Tüketim	Dünyadaki Payı
OECD	Kuzey Amerika	10,04	%45	4,05	%17	1,62	%25
	ABD(50)	8,46	%38	3,45	%15	1,43	%22
	Kanada	0,72	%3	0,22	%1	0,10	%2
	Meksika	0,79	%4	0,33	%1	0,05	%1
	OECD Avrupa	2,08	%9	4,49	%19	1,18	%18
	Almanya	0,48	%2	0,75	%3	0,18	%3
	İngiltere	0,33	%1	0,47	%2	0,31	%5
	Fransa	0,16	%1	0,69	%3	0,14	%2
	İtalya	0,22	%1	0,48	%2	0,08	%1
	İspanya	0,11	%0	0,46	%2	0,10	%2
	OECD Pasifik	1,55	%7	1,15	%5	0,84	%13
	Japonya	0,97	%4	0,42	%2	0,50	%8
	Kore	0,20	%1	0,28	%1	0,19	%3
	Avustralya	0,32	%1	0,39	%2	0,13	%2
	OECD Toplam	13,67	%62	9,69	%41	3,64	%56
OECD Dışı	Çin	1,66	%7	3,33	%14	0,41	%6
	Hindistan	0,36	%2	1,37	%6	0,30	%5
	OECD Dışı Toplam	8,54	%38	13,78	%59	2,92	%44
Dünya		22,21	%100	23,47	%100	6,56	%100

Kaynak: "International Energy Agency Oil Market Report, 18 January 2012 Version"⁹, s.7, Kasım 2011 ayı verileri

1.2 Dünya Petrol Arzı

Tablo 1.4'te OPEC üyesi ülkelerin toplam üretiminin, dünya toplam üretiminin %40'ını oluşturduğu görülmektedir. 2011 yılında OPEC ülkelerinin toplam arzı günlük 1 milyon varil, Kuzey Amerika'nın arzı 0,4 milyon varil ve Eski SSCB ülkelerinin arzı 0,1 milyon varil artmış, diğer bölgelerde meydana gelen üretim azalışlarıyla birlikte dünyada ortalama günlük petrol arzında 0,9 milyon varillik artış yaşanmıştır. OECD içerisinde Avrupa ve Pasifik üretimlerinin azalışı Kuzey Amerika'daki üretim artışıyla dengelenmiş ve OECD toplam arzı değişmemiştir.

⁸ a.g.e., s.158

⁹ <http://omrpublic.iea.org/currentissues/full.pdf>

Tablo 1.4 Dünya Petrol Arzı (milyon varil/gün)

	Petrol Arzı	2009	2010	2011	2011 payı (%)	Değişim 2009→2010 (%)	Değişim 2010→2011 (%)
OECD	Kuzey Amerika	13,6	14,1	14,5	16	3,7	3
	Avrupa	4,5	4,2	3,9	4	-6,7	-7
	Pasifik	0,7	0,6	0,5	1	-14,3	-17
	Toplam	18,8	18,9	18,9	21	0,5	0
OECD Dışı	OPEC	34,1	34,8	35,8	40	2,1	3
	Eski SSCB	13,3	13,5	13,6	15	1,5	1
	Çin	3,9	4,1	4,1	5	5,1	0
	Diğer Asya	3,6	3,7	3,5	4	2,8	-5
	Orta Doğu*	1,7	1,7	1,6	2	0,0	-6
	Afrika*	2,6	2,5	2,5	3	-3,8	0
	Toplam	63,2	64,7	65,6	74	2,4	1
Diğer	Rafineri Kazancı	2,0	2,1	2,2	2	5,0	5
	Biyoyakıtlar	1,6	1,8	1,8	2	12,5	0
Dünya Toplamı		85,6	87,5	88,4	100	2,2	1

Kaynak: Uluslararası Enerji Ajansı (<http://omrpublic.iea.org/balances.asp>)

* Orta Doğu ve Afrika bölgelerinde bulunan OPEC üyelerinin üretimleri bu kategoriye dahil edilmemiş olup, OPEC kategorisinde yer almaktadır.

Günlük petrol ve sıvı yakıt üretimi 2 milyon varilin üzerinde olan ülkeler Tablo 1.5'te gösterilmektedir. Bu 14 ülkenin toplam arzı, dünya petrol arzının %70'ine tekabül etmektedir.

Tablo 1.5 2011 Yılı Ham Petrol ve Sıvı Yakıt Üretiminde Başlıca Ülkeler

	Ülke	Günlük Üretim (milyon varil)	Dünya Payı (%)
1	Rusya Federasyonu	10,22	11,7
2	ABD	9,98	11,4
3	Suudi Arabistan	9,44	10,8
4	Çin	4,29	4,9
5	İran	3,66	4,2
6	Kanada	3,65	4,2
7	Meksika	2,97	3,4
8	Brezilya	2,69	3,1
9	Irak	2,60	3,0
10	BAE	2,57	2,9
11	Kuveyt	2,48	2,8
12	Venezuela	2,20	2,5
13	Nijerya	2,13	2,4
14	Norveç	2,02	2,3

Kaynak: <http://www.eia.gov/forecasts/steo/query/>, Şubat 2012

2011 yılında dünya petrol arzında yaşanan en büyük gelişme, Şubat ayında başlayan iç karışıklıklar sebebiyle Libya'nın günlük 1,6 milyon varil seviyesindeki petrol üretiminin (1,5 milyon varili ihraç edilmektedir) kesintiye uğramasıdır. Ancak, bu kesintinin Kuzey yarımkürede petrol ürünleri tüketiminin asgariye indiği kış aylarında gerçekleşmesi ve rafinerilerin yıllık bakımlarının bu aylarda yoğunlaşması sebebiyle ilk zamanlarda etkisi pek fazla hissedilmemiştir.

Bununla birlikte, üretim kesintisinin yaz aylarına doğru hala devam ediyor olması sebebiyle 23 Haziran 2011 tarihinde Uluslararası Enerji Ajansı (UEA) tarafından ulusal stoklardan piyasaya 60 milyon varil petrol arz etme kararı alınmış ve piyasa ihtiyaçları doğrultusunda bu miktarın artırılabilceği belirtilmiştir. UEA ülkeleri içinde toplam tüketim payı %1'den daha fazla olan ve ulusal stok tutma yükümlüsü durumundaki 12 ülkenin katıldığı bu stok bırakma eylem planında ülkemiz de aktif olarak yer almıştır. Söz konusu plan dahilinde ülkemiz ulusal stoklarından 176 bin varil benzin ve 895 bin varil motorin olmak üzere toplam 1,071 milyon varil petrol piyasaya sürülmüştür.¹⁰ Yükümlülük stoğumuzun net ithalatımızın 90 günü olması ve eylem planı öncesinde Haziran ayı ulusal stoğumuzun net ithalatımızın 102 günlük kısmına denk geliyor olması sebebiyle ulusal stoklarımızda yaşanan bu azalmanın etkisi ihmal edilebilir düzeyde kalmıştır.¹¹ Bununla birlikte, yaz aylarında gerçekleşen petrol tüketiminin beklenenin altında kalması, Suudi Arabistan'ın üretim seviyesini artırması ve Libya üretiminin artışa geçmesi sebepleriyle, 15 Eylül 2011 tarihinde UEA'nın stok bırakma planı sonlandırılmıştır. Nitekim, 2011 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğinde durma noktasına gelen Libya üretimi, Kasım ayında 0,6 milyon varil/gün seviyesine ulaşmış ve yılı 0,8 milyon varil/gün düzeyinde kapatmıştır.¹²

Dünya petrol arzında tampon vazifesi gören OPEC yedek kapasitesi 2011 yılı Aralık ayında teorik olarak 3,8 milyon varil/gün seviyesinde olmasına rağmen UEA'ya göre pratikte devreye alınabilecek yedek kapasite miktarı 2,85 milyon varil/gün olarak belirtilmiştir¹³. OPEC raporunda ise, 2010 yılındaki 5 milyon varil/gün olan yedek kapasitenin Libya kesintisinden dolayı 2011 yılının ikinci ve üçüncü çeyreğinde 4 milyon varile düştüğü belirtilmiş ve orta vadede 8 milyon varil/gün olarak durağanlaşacağı ifade edilmiştir.¹⁴

1.3 Dünya Petrol Fiyatları

Petrol, 2007-2009 ortalamasına göre yılda yaklaşık 1,8 trilyon ABD dolarlık ihracat hacmiyle dünyada en fazla ticareti yapılan emtiadır ve bu hacimle dünyadaki tüm ihracatların %10'unu oluşturmaktadır.¹⁵

Şekil 1.4'te ham petrol ve bazı akaryakıtların 2010 yılından itibaren FOB İtalya aylık fiyat ortalamaları gösterilmektedir. Görüleceği üzere 2011 yılı başından itibaren fiyatlarda hızlı bir yükseliş başlamış ve 2011 yılı genel fiyat seviyesi, 2010 yılına göre ABD Doları bazında %40 daha yüksek bir seviyede kalmıştır.

¹⁰ <http://www.iea.org/files/Breakdowncollectiveaction.pdf>, Şubat 2012

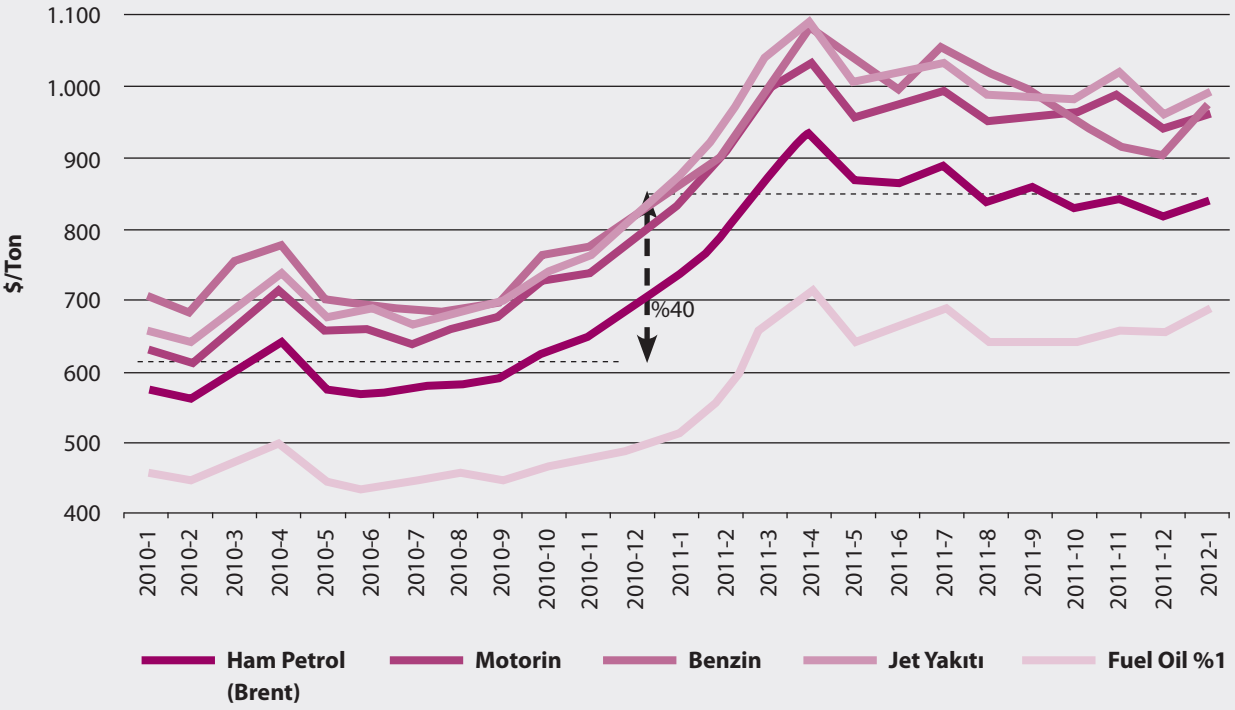
¹¹ <http://www.iea.org/netimports.asp?y=2011&m=06>, Şubat 2012

¹² International Energy Agency Oil Market Report, 18 January 2012 Version, s.16

¹³ a.g.e.

¹⁴ OPEC World Oil Outlook 2011, s.127, Şubat 2012

¹⁵ IMF World Energy Outlook April 2011, s.90, Şubat 2012

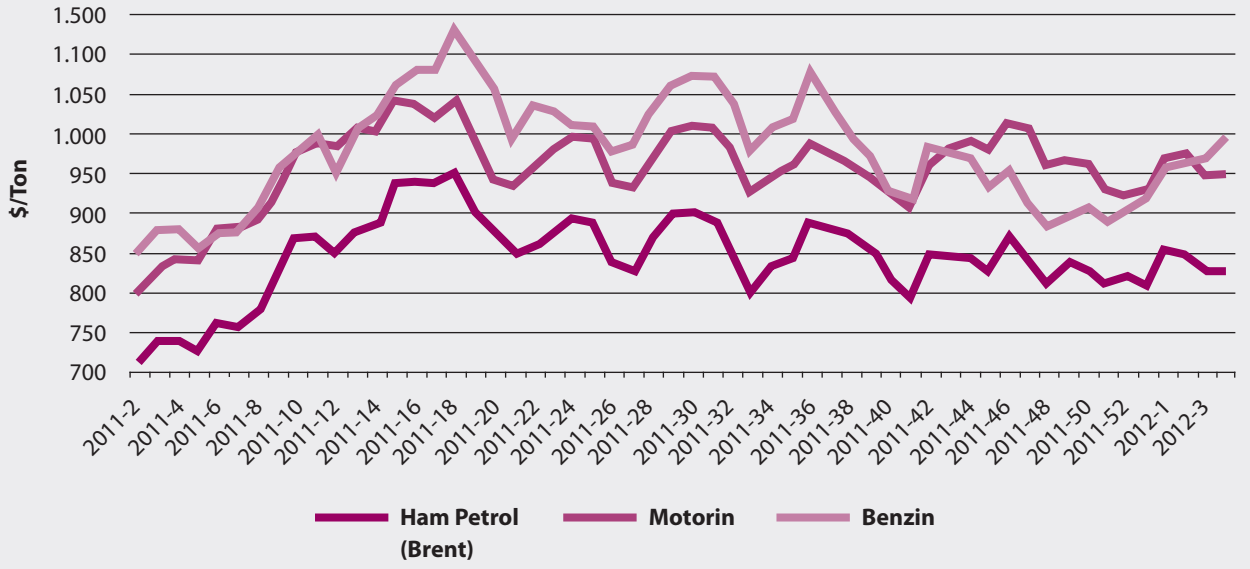
Şekil 1.4 2010-2011 Yılları Arasında Ham Petrol (Brent) ve FOB İtalya Akaryakıt Fiyatları (\$/ton)

Kaynak: Platts

2011 yılındaki bu fiyat yükselişinin ilk görünür sebebi, ham petrol üreticisi ülkelerin bulunduğu Orta Doğu ve Kuzey Afrika'da yaşanan Arap Baharı ve getirdiği siyasi belirsizlikler nedeniyle petrol arzında bir sıkıntı yaşanabileceği endişesidir. Bununla birlikte fiyat artışının kalıcılık göstermesine bakıldığında daha önemli sebebin, petrol piyasasında arz ve talep arasındaki makasın daralması olduğu söylenebilir. Kısıtlı bir kaynak olan petrole olan talep her yıl artmaya devam etmekte, bununla birlikte pek çok büyük petrol sahasından yapılan üretim yıldan yıla düşmektedir. Yeni bulunan petrol sahalarının büyük bölümü, toplam üretimi artırmak yerine ancak eski sahaların üretim kaybını telafi edebilmektedir.

Büyük petrol sahalarının bulunması ve geliştirilmesi 8-10 yıllık süreçler alabildiğinden, esasen bugünkü petrol fiyatlarının yüksek olmasının gerisinde 1990 yılından 2005 yılına kadar fiyatların yeni yatırımların cazibesini azaltacak şekilde 40 \$/varil seviyesinde seyretmesi yatmaktadır. Düşük fiyatlar sebebiyle ertelenen arama ve üretim yatırımları, bugün dünyada arz sıkıntısı olarak kendini göstermektedir. Öte yandan petrol fiyatlarındaki yükselişle birlikte, arama ve üretim yatırımları artmakta; petrol kumlarından, doğalgazdan ve kömürden petrol üretimi gibi alternatif üretim teknikleri ekonomik hale gelerek arz tarafının daha hızlı artmasını sağlamaktadır.

2011 yılı ham petrol, benzin ve motorin fiyatlarına daha yakından bakacak olursak, ham petrol en düşük değerini yılın ilk günü 93,7 \$/varil (711,9 \$/ton), en yüksek değerini ise 11 Nisan tarihinde 126,6 \$/varil (962 \$/ton) seviyesiyle görmüş ve yıllık ortalaması 111,3 \$/varil (845,3 \$/ton) olarak gerçekleşmiştir. Ham petrol (Brent), benzin ve motorin (FOB İtalya) fiyatları haftalık ortalamalar olarak Şekil 1.5'te gösterilmektedir.

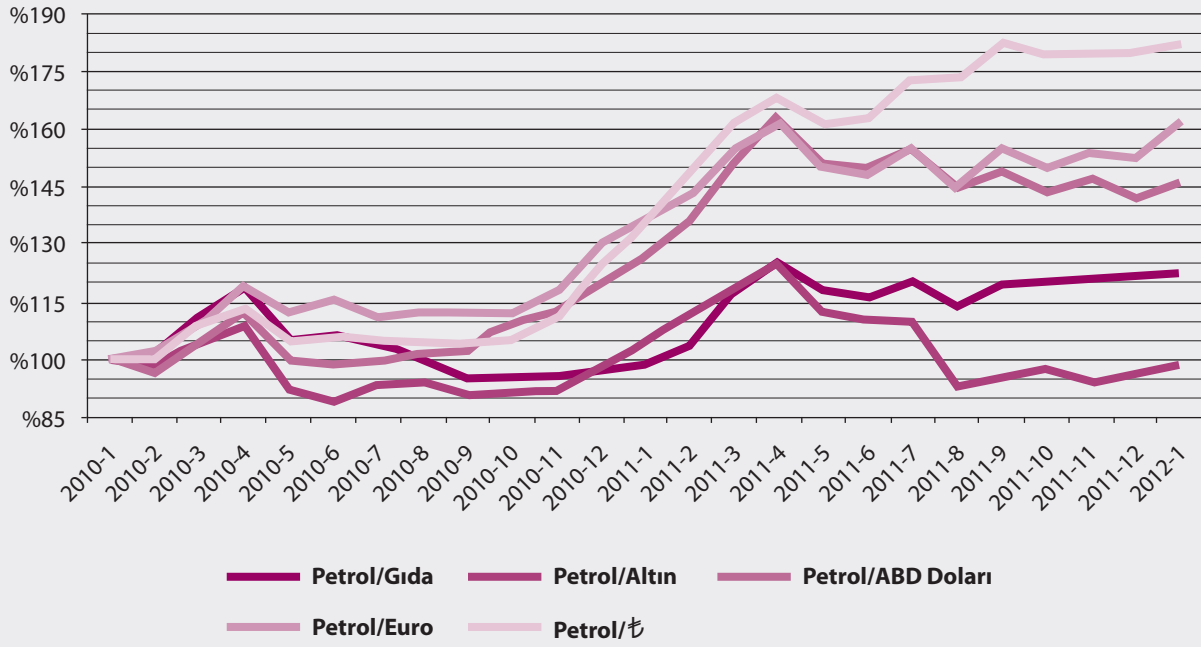
Şekil 1.5 Ham Petrol, Benzin ve Motorin İçin 2011 Yılı Haftalık Ortalama Fiyatlar (\$/ton)

Kaynak: Platts

Dönemin büyük bir kısmında motorin fiyatlarının üzerinde seyreden benzin fiyatları, Ekim ayının sonlarındaki düşüşle birlikte yılı motorin fiyatlarının gerisinde tamamlamış, ancak 2012 yılı başında tekrar motorin fiyatlarının üzerine çıkmıştır. 1 ton benzinin fiyatı ham petrolün ortalama \$132,6 üzerindeyken, bu fark motorin için \$111,9 olarak gerçekleşmiştir. Fuel Oil(%1) ise ton başına ham petrolden \$202,9 daha düşük fiyata satılmıştır.

Petrol ürünü fiyatlarından anlaşılacağı üzere ürün fiyatlarını belirleyen ana unsur, üretim maliyetlerinden ziyade o ürüne olan taleptir. Nitekim rafinasyon süreci sonucunda ham petrolden elde edilen bir ürün olan fuel oilin piyasa değeri, işlenmemiş haldeki ham petrolden daha düşük olmuştur.

Finansal piyasalarda en fazla işlem gören emtia olmasından dolayı ham petrol fiyatlarındaki hareketlilik hem emtia hem de finansal piyasaları yakından ilgilendirmektedir. Şekil 1.6'da ham petrol fiyatları referans alındığında; gıda ve altın fiyatları ile bazı para birimlerinin ham petrole göre değişimi görülmektedir. 2010 yılı Ocak ayı için bir varil ham petrole 100 birim gıda, 100 birim altın ve 100 birim döviz alınabileceği varsayıldığında, 2011 yılı sonunda 1 varil petrole 121 birim gıda, 96 birim altın, 142 birim ABD Doları, 154 birim Euro ve 180 birim ₺ alınabilmektedir. Şekil yorumlanırken, yükselen kısımlarda ilgili birimin fiyatının petrole göre değer kaybettiği, alçalan kısımlarda ise petrole göre değer kazandığı görülmelidir. Bu şekilde; petrolün, altın haricinde diğer birimlere göre değerinin arttığı anlaşılmaktadır.

Şekil 1.6 Ham Petrol (Brent)'in Gıda, Altın ve Bazı Para Birimlerine Göre Göreceli Değerleri

Kaynak: Gıda fiyatları endeksi (<http://www.fao.org/worldfoodsituation/wfs-home/foodpricesindex/en/>, Şubat 2012), altın ve döviz kurları (http://www.bundesbank.de/statistik/statistik_veroeffentlichungen_beiheft5.en.php, Şubat 2012)

1.4 Dünya Rafinaj Kapasitesi

2009 ve 2010 yıllarında dünya çapında rafineriler gerek sayı gerekse de kapasite bakımından artış gösterirken, bu durum 2011 yılında devam etmemiştir. Tablo 1.6 ve Tablo 1.7'de görüldüğü üzere, 2011 yılı sonu itibarıyla dünya genelinde 655 adet rafineri bulunmakta olup, bu rafinerilerin toplam ham petrol işleme kapasitesi 88 milyon varil/gün olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1.6 2009-2011 Yıllarına Ait Rafineri Sayıları

Bölgeler	2009 ¹	2010 ²	2011 ³
Afrika	45	45	45
Asya	161	165	164
Avrupa	191	190	188
Orta Doğu	44	44	44
Kuzey Amerika	154	152	148
Güney Amerika	66	66	66
Toplam	661	662	655

Kaynaklar

¹ http://www.ojg.com/index/article-display.articles.oil-gas-journal.volume-107.issue-47.processing.special-report_global.QP129867.dcmp=rss.page=1.html, Mart 2011.

² <http://www.ojg.com/index/article-display/7057387312/articles/oil-gas-journal/volume-108/issue-46/special-report/global-capacity-growth-slows-but-asian.html>, Mart 2011.

³ <http://www.ojg.com/1/vol-109/issue-49/special-report-worldwide/global-capacity-growth-full.html>, Mart 2012.

Tablo 1.7 Dünyada Bölgelere Göre Rafinaj Kapasiteleri (milyon varil/gün)

Bölgeler	2009 ¹	2010 ²	2011 ³
Afrika	3,3	3,2	3,2
Asya	23,5	24,9	24,9
Avrupa	25,3	25,0	24,8
Orta Doğu	7,2	7,2	7,3
Kuzey Amerika	21,3	21,3	21,2
Güney Amerika	6,6	6,6	6,6
Toplam	87,2	88,2	88,0

Kaynaklar

¹ http://www.ogj.com/index/article-display/articles.oil-gas-journal.volume-107.issue-47.processing.special-report_global.QP129867.dcmp=rss.page=1.html, Mart 2011.

² <http://www.ogj.com/index/article-display/7057387312/articles/oil-gas-journal/volume-108/issue-46/special-report/global-capacity-growth-slows-but-asian.html>, Mart 2011.

³ <http://www.ogj.com/1/vol-109/issue-49/special-report-worldwide/global-capacity-growth-full.html>, Mart 2012.

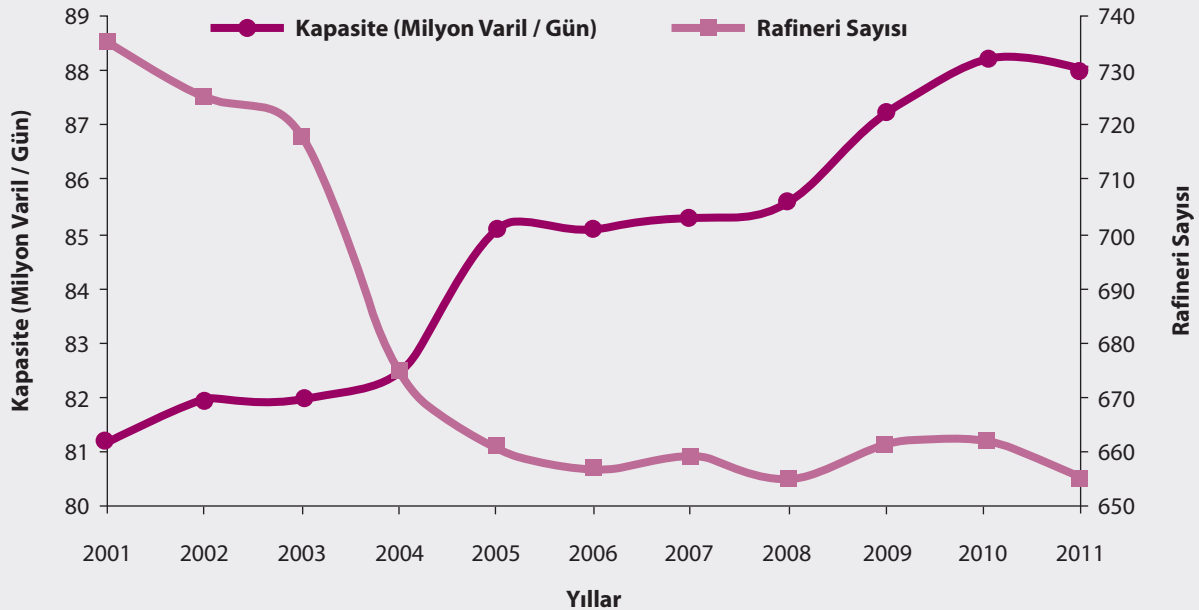
Tablo 1.6 ve 1.7’de yer alan veriler birlikte değerlendirildiğinde; rafineri kapasitelerinin sadece rafineri sayıları ile değil ayrıca rafinerilerde yapılan iyileştirmeler ile değişiklik gösterdiği görülmektedir. 2009-2011 yıllarında rafineri sayılarında %1’lik azalış görülürken; toplam rafinaj kapasitesinde %1’lik artış gözlenmektedir. Gelişmiş ülkelerin petrol tüketiminin azalmasına paralel olarak, bu ülkeleri barındıran Avrupa ve Kuzey Amerika’da rafineri sayıları ciddi miktarda azalırken, hızla gelişen ve tüketimi artmakta olan ekonomilere sahip Çin ve Hindistan gibi ülkelerin yer aldığı Asya bölgesinde rafineri sayıları artmıştır. Gelişmekte olan bu ekonomilerin yer aldığı coğrafyalara yakından bakıldığında, artan petrol ürünleri ihtiyacının karşılanabilmesi için yeni rafineri yatırımlarına ek olarak mevcut rafinerilerde iyileştirme ve kapasite artırımını sağlayacak yatırımlar yapıldığı ve bu durumun hem rafineri sayılarının hem de rafineri kapasitelerinin artmasını sağladığı görülmektedir. Gelişmiş ülkelerde bulunan rafinerilerin ürünlerinin Uzakdoğu Asya’ya taşınması yerine o bölgedeki rafinerilerin kapatılıp, diğer bölgeye yeni rafineri inşa edilmesinde, ham petrolün taşınmasının petrol ürünlerinin taşınmasına göre daha ekonomik olması ve yeni teknolojiyle kurulacak rafinelerde elde edilecek beyaz ürün oranının daha yüksek olmasının rol oynadığı değerlendirilmektedir.

Diğer taraftan 2008 yılında yaşanan ekonomik krizin gelişmiş ülkelerin finans piyasalarını olumsuz etkilemesi nedeniyle istenilen kalitede akaryakıt üretilmesi için gerekli yatırımların yapılamaması rafinerilerin kapanmasına neden olmaktadır. Ayrıca, biyoyakıtların kullanımının artması, gelişen otomotiv teknolojileri ile petrol ürünlerine uygulanan yüksek vergiler gelişmiş bölgelerde petrol ürünlerine olan talebin azalmasına neden olmaktadır. Bu durumun düşük rafineri marjları ile birleşmesi sonucunda rafineri karlılıkları oldukça azalmış ve yatırım ihtiyacı duyan rafinerilerin kapanması zaruri hale gelmiştir. Sonuç olarak OECD ülkelerindeki petrol ürünleri talebinin düşmesi, bu ülkelerdeki rafinerilerin kar marjlarını düşürmekte ve kurulu rafineriler arasında kimin önce kapanacağı şeklinde bir dayanıklılık yarışı başlatmaktadır. Çünkü birkaç rafineri kapandıktan sonra ürün arzı azalacağından, geriye kalan rafinerilerin kar marjı artacaktır. Bu sebeple, her rafineri mümkün olan en fazla süre rafinaj faaliyetine devam etmekte ve diğer rafinerilerin kapanmasını beklemektedir. Temmuz ayı itibarıyla Avrupa’da toplam kapasitesi 500.000 varil/gün olan beş rafineri kapanmış, 900.000 varil/gün kapasite ise satılmayı veya depolama tesisine dönüştürülmeyi beklemektedir.¹⁶

¹⁶ OPEC World Oil Outlook 2011, s.189

İşletme karlılıklarının yanı sıra ülkelerin aldıkları ekonomik ve siyasi kararlar da rafineri kapasitelerini şekillendirmektedir. Örneğin, Japonya Ekonomi Bakanlığının 2009 Temmuz ayında aldığı kararla Mart 2014'e kadar, ülkedeki rafinerilerin "cracking" kapasitesinin ham petrol damıtma kapasitesine oranının en az %13 olması zorunluluğu getirilmiştir. Japonya'da petrol ürünleri talebi düşmekte olduğundan, mevcut rafineriler "cracking" kapasitesini artırmak yerine damıtma kapasitelerini kapatma kararı vererek bu karara uymakta ve 2015 sonuna kadar 1 milyon varillik damıtma kapasitesinin kapanması beklenmektedir. Benzer şekilde, Çin'de minimum rafineri kapasitesi limitinin 40.000 varil/gün'e yükseltilmesi, küçük rafinerilerin sistemden çıkmasına yol açmaktadır. Rusya'da ise doğrudan rafinerilere müdahale yerine petrol ürünlerinin ihracat vergilendirilmesi değiştirilerek rafinasyon katma değerinin ülkede kalması amaçlanmaktadır. Daha önce beyaz ürünlere ham petrolün %70'i oranında, siyah ürünlere ise %40'ı oranında ihracat vergisi uygulandığından, doğrudan ham petrol satışı yerine ürün satışları teşvik edilmeye çalışılmıştır. Ancak, sadece siyah ürün üretilmekle vergi avantajı sayesinde yüksek karlar elde edilebildiğinden, rafinerilerin katma değeri yüksek beyaz ürün üretmesine yönelik olarak geliştirilmesine önem verilmemiş ve basit rafinasyon işlemleri sonucu elde edilen siyah ürünlerin ihracatı yoluna gidilmiştir. Bu sebeple, Rusya'da 1 Ekim 2011 tarihinde yürürlüğe giren yasayla birlikte bütün petrol ürünleri (benzin hariç) ham petrolün ihracat vergisinin %66'sı oranında ihracat vergisine tabi tutulmuştur. Ülkedeki benzin sıkıntısından dolayı benzin için uygulanan ihracat vergisi oranı ise ham petrolün %90'ı kadardır. Bu düzenlemeyle, Rusya'daki basit rafinerilerin devreden çıkacağı veya yeni yatırımlarla katma değeri yüksek ürünlerin üretimine yöneleceği düşünülmektedir.¹⁷

Yukarıda belirtildiği şekilde biyoyakıtların kullanımının artması, gelişen otomotiv teknolojileri ile akaryakıt tüketiminin nispeten azalması sonucunda bazı akaryakıt ürünlerine olan talebin azalacağı dikkate alındığında Şekil 1.7'de verilen durumun önümüzdeki süreçte de devam edeceği düşünülmektedir. Diğer bir deyişle, önümüzdeki dönemde rafineri sayısında azalma beklenirken özellikle Asya'da yapılan rafineri yatırımları nedeniyle rafinaj kapasitesinde artış beklenmektedir.

Şekil 1.7 2001-2011 Dönemine Ait Rafineri Sayıları ve Toplam Rafinaj Kapasitesi

Kaynaklar

1. <http://www.ogj.com/index/article-display/7057387312/articles/oil-gas-journal/volume-108/issue-46/special-report/global-capacity-growth-slows-but-asian.html>, Mart 2011.
2. <http://www.ogj.com/1/vol-109/issue-49/special-report-worldwide/global-capacity-growth-full.html>, Mart 2012.

¹⁷ a.g.e., s.172

2. TÜRKİYE'DE PETROL

Bu bölümde piyasa faaliyetlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu kapsamında hazırlanan 28/12/2010 tarihli ve 27799 sayılı Resmi Gazetede ilan edilen 2957 sayılı “Ham Petrol, Akaryakıt, İhrakiye, Madeni Yağ, Baz Yağ ve Petrolle İlişkili Maddelere Dair Karar”da, 2011 yılında piyasada dolaşımda bulunacak ham petrol ve ürünler tanımlanmıştır. Anılan kararda yer alan petrolün tanımı ve Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonları (G.T.İ.P.) Tablo 2.1’de belirtilmiştir. Bu rapor içerisinde yer alan ürün tanımlamalarında bu tablo esas alınmıştır.

Tablo 2.1 G.T.İ.P.’lere Göre Petrolün (Ham Petrol ve Ürünler) Tanımı

Ürün Türü	G.T.İ.P.	Ürünün Tanımı
Akaryakıt	2710.11.15.00.11	Yakıt Nafta
	2710.11.45.00.11	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan
	2710.11.45.00.12	Katkılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan
	2710.11.49.00.11	Kurşunsuz Benzin 98 Oktan
	2710.19.25.00.11	Gazyağı
	2710.19.41.00.11	Motorin
	2710.19.61.00.11	Fuel Oil 3
	2710.19.63.00.11	Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı)
	2710.19.65.00.11	Fuel Oil 5
	2710.19.69.00.11	Fuel Oil 6
	3824.90.97.90.55	Yakıt biodizel
Akaryakıt/Motorin Türlerine Harmanlanan Ürün	3824.90.97.90.54	Oto biodizel
Baz yağ	2710.19.75.00.00	2710.19.71.00 Alt Pozisyonunda Belirtilen İşlemlerden Başka Bir İşlemle Kimyasal Değişime Tabi Tutulacak Olanlar
	2710.19.99.00.21	Spindle Oil
	2710.19.99.00.22	Light Neutral
	2710.19.99.00.23	Heavy Neutral
	2710.19.99.00.24	Bright Stock
	2710.19.99.00.98	Diğerleri
Benzin Türlerine Harmanlanan Ürün	2207.20.00.10.13	Dökme Etil Alkol
	2207.20.00.10.14	Ambalajlı Etil Alkol
	2909.19.90.00.13	Metil Tersiyer Bütil Eter (MTBE)
Denizcilik Yakıtları	2710.19.45.00.13	Deniz Motorini (DMX)
	2710.19.45.00.14	Deniz Motorini (DMA)
	2710.19.45.00.15	Deniz Motorini (DMB)
	2710.19.45.00.16	Deniz Motorini (DMC)
	2710.19.49.00.13	Deniz Motorini (DMX)
	2710.19.49.00.14	Deniz Motorini (DMA)
	2710.19.49.00.15	Deniz Motorini (DMB)
	2710.19.49.00.16	Deniz Motorini (DMC)
	2710.19.61.00.12	Denizcilik Yakıtı (RMA-30)
	2710.19.61.00.13	Denizcilik Yakıtı (RMB-30)
	2710.19.61.00.14	Denizcilik Yakıtı (RMD-80)
	2710.19.61.00.15	Denizcilik Yakıtı (RME-180)
	2710.19.61.00.16	Denizcilik Yakıtı (RMF-180)
	2710.19.61.00.17	Denizcilik Yakıtı (RMG-380)
	2710.19.61.00.18	Denizcilik Yakıtı (RMH-380)
	2710.19.61.00.21	Denizcilik Yakıtı (RMK-380)
	2710.19.61.00.22	Denizcilik Yakıtı (RMH-700)
	2710.19.61.00.23	Denizcilik Yakıtı (RMK-700)
	2710.19.63.00.12	Denizcilik Yakıtı (RMA-30)
	2710.19.63.00.13	Denizcilik Yakıtı (RMB-30)
	2710.19.63.00.14	Denizcilik Yakıtı (RMD-80)
	2710.19.63.00.15	Denizcilik Yakıtı (RME-180)

Denizcilik Yakıtları	2710.19.63.00.16	Denizcilik Yakıtı (RMF-180)
	2710.19.63.00.17	Denizcilik Yakıtı (RMG-380)
	2710.19.63.00.18	Denizcilik Yakıtı (RMH-380)
	2710.19.63.00.21	Denizcilik Yakıtı (RMK-380)
	2710.19.63.00.22	Denizcilik Yakıtı (RMH-700)
	2710.19.63.00.23	Denizcilik Yakıtı (RMK-700)
	2710.19.65.00.12	Denizcilik Yakıtı (RMA-30)
	2710.19.65.00.13	Denizcilik Yakıtı (RMB-30)
	2710.19.65.00.14	Denizcilik Yakıtı (RMD-80)
	2710.19.65.00.15	Denizcilik Yakıtı (RME-180)
	2710.19.65.00.16	Denizcilik Yakıtı (RMF-180)
	2710.19.65.00.17	Denizcilik Yakıtı (RMG-380)
	2710.19.65.00.18	Denizcilik Yakıtı (RMH-380)
	2710.19.65.00.21	Denizcilik Yakıtı (RMK-380)
	2710.19.65.00.22	Denizcilik Yakıtı (RMH-700)
	2710.19.65.00.23	Denizcilik Yakıtı (RMK-700)
	2710.19.69.00.12	Denizcilik Yakıtı (RMA-30)
	2710.19.69.00.13	Denizcilik Yakıtı (RMB-30)
	2710.19.69.00.14	Denizcilik Yakıtı (RMD-80)
	2710.19.69.00.15	Denizcilik Yakıtı (RME-180)
	2710.19.69.00.16	Denizcilik Yakıtı (RMF-180)
	2710.19.69.00.17	Denizcilik Yakıtı (RMG-380)
	2710.19.69.00.18	Denizcilik Yakıtı (RMH-380)
	2710.19.69.00.21	Denizcilik Yakıtı (RMK-380)
	2710.19.69.00.22	Denizcilik Yakıtı (RMH-700)
	2710.19.69.00.23	Denizcilik Yakıtı (RMK-700)
Ham petrol	2709.00.10.00.00	Tabii Gazın Kondenseleri
	2709.00.90.00.00	Diğerleri
Havacılık Yakıtları	2710.11.31.00.00	Uçak Benzini
	2710.11.70.00.00	Benzin Tipi Jet Yakıtı
	2710.19.21.00.00	Jet Yakıtı
Madeni yağ	2710.19.81.00.00	Motor Yağları, Kompresör Yağlama Yağları, Türbin Yağlama Yağları
	2710.19.83.00.00	Hidrolik Amaçlara Mahsus Sıvı Yağlar
	2710.19.85.00.00	Beyaz Yağlar, Sıvı Parafin
	2710.19.87.00.00	Dişli Yağları ve Redüktör Yağları
	2710.19.91.00.00	Metal İşlemeye Mahsus Bileşikler, Kalıp Çıkarma Yağları, Aşınmayı Önleyici Yağlar
	2710.19.93.00.00	Elektrik İzolasyonuna Mahsus Yağlar
	2710.19.99.00.25	Diğer Madeni Yağlar
	3403.11.00.00.00	Dokumaya Elverişli Maddelerin, Deri ve Köşelenin, Post ve Kürklerin veya Diğer Maddelerin İşlenmesine Mahsus Müstahzarlar
	3403.19.10.00.00	Esas Madde Olarak Kabul Edilmemek Şartıyla, Ağırlık İtibarıyla % 70 veya Daha Fazla Petrol Yağları veya Bitümenli Minerallerden Elde Edilen Yağları İçerenler
	3403.19.90.00.00	Diğerleri
	3403.91.00.00.00	Dokumaya Elverişli Maddelerin, Deri ve Köşelenin, Post Ve Kürklerin veya Diğer Maddelerin İşlenmesine Mahsus Müstahzarlar
	3403.99.00.00.00	Diğerleri

2.1 Rafinaj Faaliyetleri

Rafinerici lisanslarına ilişkin bilgiler Tablo 2.2’de yer almaktadır. Tabloda verilen son iki lisansa konu tesisler henüz kurulum aşamasında olup, faaliyette değildirler.

Tablo 2.2 Rafinerici Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	-	-	-
Verilen Lisans	-	1	-
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	-	-
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	5	6	6

Tablo 2.3 Faaliyete Başlamamış Rafinerici Lisans Bilgileri

Rafineri Adı	İnşaata Başlama Tarihi	İnşaat Tamamlanma Süresi
Doğu Akdeniz Petrokimya ve Rafineri San. ve Tic. A.Ş.	06/12/2007	60 ay
Socar & Turcas Rafineri A.Ş.	23/06/2010	60 ay

2011 sonu itibarıyla; Doğu Akdeniz Petrokimya ve Rafineri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin kamulaştırmaya esas proje çalışmaları, Socar & Turcas Rafineri Anonim Şirketinin ise inşaat alt yapı çalışmaları devam etmektedir. Rafinerici lisansı sahiplerinin ticari faaliyetleri; petrol ve petrol ürünlerinin yurt içi ve dışından temini, rafinaj sonucu üretilen ürünlerin iç piyasaya satışı ve bu ürünlerin ihracı olarak sıralanabilir. Söz konusu faaliyetlere ilişkin bilgiler aşağıda detaylı olarak belirtilmektedir.

2011 yılında dünya genelinde rafineri sayısı ve rafinaj kapasitelerinde gözlenen azalış her ne kadar komşumuz olan Avrupa Birliği ülkelerinden kaynaklansa da bu durum ülkemizdeki rafinerilerde yaşanmamıştır. Her ne kadar ülkemiz toplam rafinaj kapasitesi (613,3 bin varil/gün) değişmiş olmasa da kapasitenin artırılması için önemli adımlar atılmıştır.

2011 yılında dünya genelinde yaşanan olumsuzluklara rağmen ülkemiz genelinde petrol ürünlerine olan talebin artması, rafinasyon faaliyetinde bulunan lisans sahiplerini olumsuz yönde etkilememiş, aksine rafinasyon kapasitesi değişiklik göstermediği için kapasite kullanım oranının bir önceki yıla göre artmasına neden olmuştur.

2011 yılında yurtiçinde üretilen ve ithal edilen ham petrol miktarlarında 2010 yılına göre sırasıyla %4 oranında düşüş ve yaklaşık %8 oranında artış gözlenirken, toplam ham petrol temininde 2010 yılına göre yaklaşık %6 oranında bir artış göze çarpmaktadır. Ham petrol teminine ek olarak ara ürün ithalatında görülen artış, rafinerici lisansı sahiplerinin daha fazla petrol ürününü üretmelerine ve dolayısıyla atıl kapasitelerinin de azalmasını sağlamıştır.

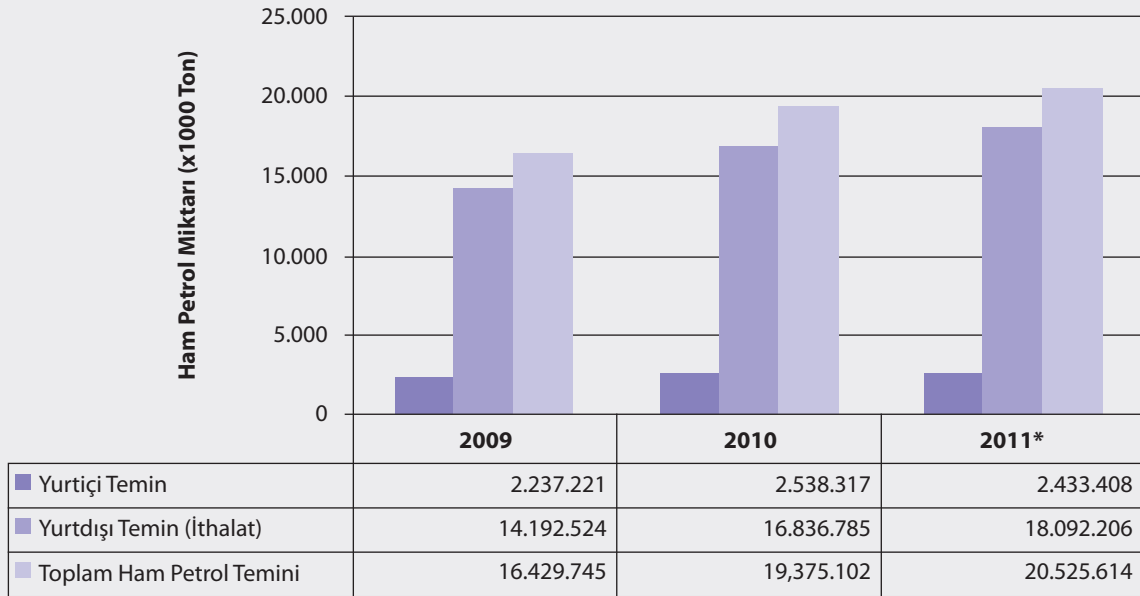
Ülkemizde aktif olarak rafinasyon faaliyetinde bulunan rafinerici lisansı sahiplerinin işledikleri ham petrol miktarları ile rafineri kapasiteleri dikkate alındığında, rafinerilerin kapasite kullanım oranlarının 2010 yılı için %68,4 iken, 2011 yılı için %74,7 (Tablo 2.4) olduğu görülmektedir.

Tablo 2.4 2010 ve 2011 Yılları Rafineri Kapasite Kullanım Oranları*

Rafineri Adı	Rafineri Kapasitesi (ton)	İşlenen Ham Petrol Miktarı (ton)		Kapasite Kullanım Oranları (%)	
		2010	2011	2010	2011
İzmit Rafinerisi	11.000.000	8.375.069	9.025.945	76,1	82,1
İzmir Rafinerisi	11.000.000	7.326.758	8.061.488	66,6	73,3
Kırıkkale Rafinerisi	5.000.000	2.624.219	2.955.046	52,5	59,1
Batman Rafinerisi	1.100.000	899.429	945.621	81,8	86,0
Toplam	28.100.000	19.225.475	20.988.100	68,4	74,7

*Yapılan bildirimler esas alınarak hesaplanmıştır.

Rafinerici lisansı sahiplerinin 2011 yılı ham madde temin miktarlarına ilişkin aşağıda verilen tabloya göre; lisans sahipleri tarafından toplam 18,09 milyon ton ham petrol ithal edilmiş, 2,43 milyon ton ham petrol ise yerli üretimden temin edilmiştir.

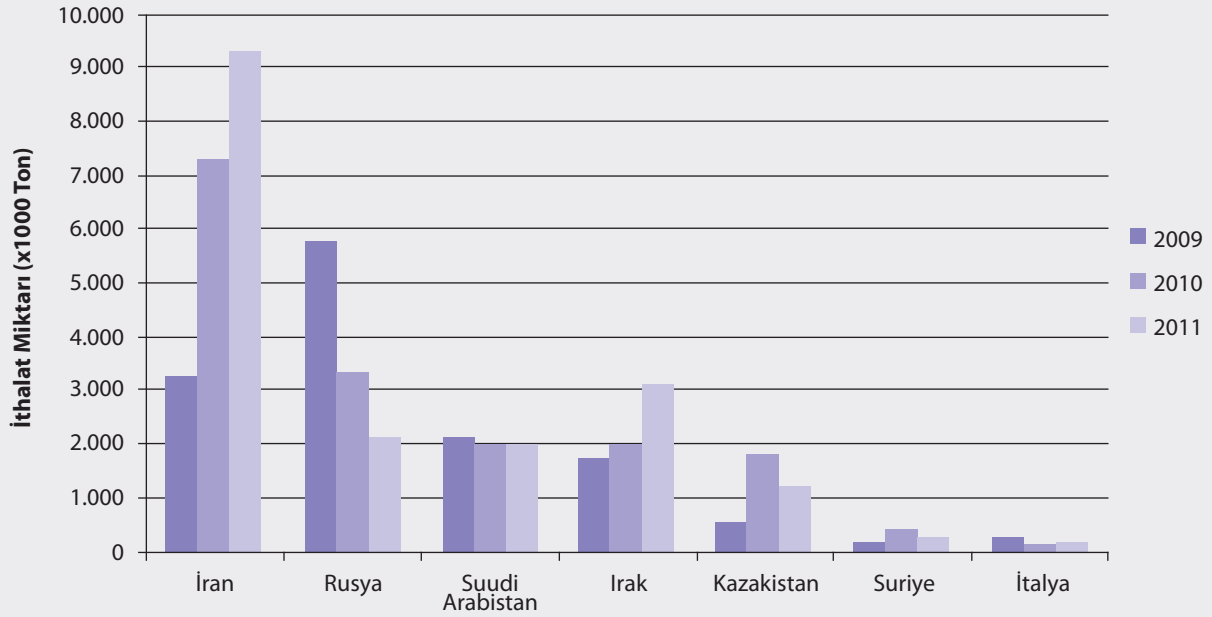
Şekil 2.1 2009-2011 Yılları Arasında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Ham Petrol Temin Miktarları (ton)

* İthal edilen 14.503 ton kondensat dahildir.

Rafinerici lisansı sahiplerinin son üç yıla ilişkin ham petrol ithalat miktarlarının ülkelere göre dağılımı karşılaştırmalı olarak Tablo 2.5'te sunulmakta olup; 2008 yılında yaşanan küresel kriz nedeniyle ham petrol ithalatı 2010 yılında bir önceki seneye göre %19 oranında artarken bu artış 2011 yılında %6 olmuştur. Diğer bir deyişle, Türkiye'de rafinerici lisansı sahiplerinin toplam ham petrol temini 2009 yılında 16,43 milyon ton iken 2010 yılında bu rakam yaklaşık 2,95 milyon ton artarak 19,38 milyon ton düzeyinde gerçekleşmiştir. 2011 yılında ise ham petrol temini 20,53 milyon ton seviyesine çıkmıştır. 2011 yılında rafinerici lisansı sahipleri tarafından temin edilen ham petrolün sadece %12'lik kısmı yerli üretimden karşılanmış geri kalan bölümünün tamamına yakını İran, Rusya Federasyonu, Suudi Arabistan, Irak ve Kazakistan'dan ithal edilmiştir.

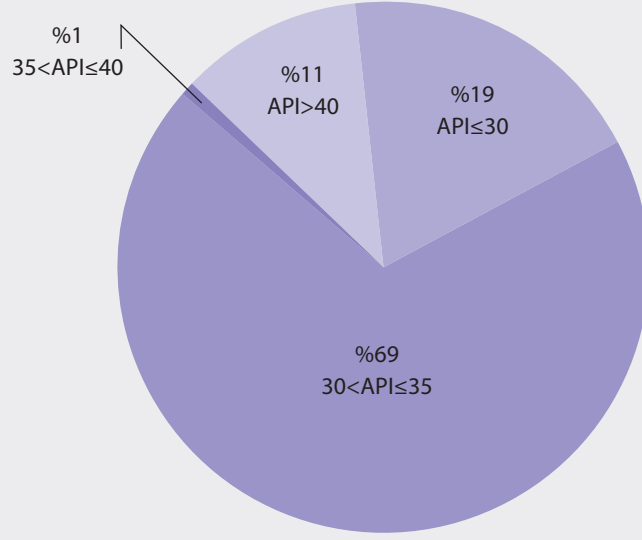
Tablo 2.5 2009-2011 Yıllarında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Ülkelere Göre Ham Petrol İthalatı (1.000 ton)

Ülke	Miktarı			Payı (%)		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
İran	3.228	7.261	9.287	23	43	51
Rusya	5.762	3.320	2.131	41	20	12
S.Arabistan	2.096	1.953	1.965	15	12	11
Irak	1.733	2.001	3.071	12	12	17
Kazakistan	522	1.786	1.186	4	11	7
Suriye	160	406	255	1	2	1
İtalya	249	110	116	2	<1	<1
Azerbaycan	77	-	81	<1	-	<1
Libya	139	-	-	<1	-	-
Gürcistan	36	-	-	<1	-	-
Nijerya	190	-	-	1	-	-
Toplam	14.192	16.837	18.092	100	100	100

Şekil 2.2 En Büyük Paya Sahip 7 Ülkeye Göre Ham Petrol İthalat Miktarları

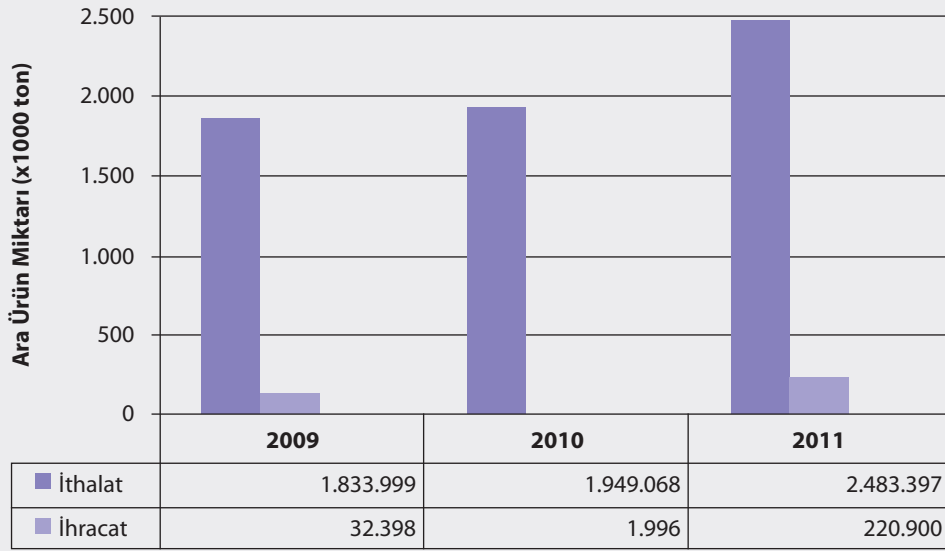
Tablo 2.5'te yer alan ham petrol ithalat miktarlarının incelenmesi neticesinde; ithalat yoluyla temin edilen ham petrolün %98'lik bölümünün sadece beş ülkeden ithal edildiği ve 2009-2011 yıllarında ithalat yapılan ülkelerin sıralaması değişmekle birlikte bu beş ülkenin aynı kaldığı görülmektedir.

2011 yılında rafinerici lisansı sahipleri tarafından yapılan ham petrol ithalatı irdelendiğinde; ithal edilen ham petrolün ortalama varil fiyatının yaklaşık 110 ABD Doları (802 ABD Doları/ton) ve yoğunluğunun ise 860 ton/m³ (33 API graviteli) olduğu görülmektedir. İran, Rusya, Irak, Suudi Arabistan ve Kazakistan menşeli ham petrolün ithal edildiği dikkate alındığında, 2011 yılında da rafine edilen ham petrolün kükürt oranlarının yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 2.3 2011 Yılında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin İthal Ettiği Ham Petrolün Gravitelere (API) Göre Dağılımı

Rafinerici lisansı sahipleri, 2011 yılında yurtdışından ve ithalat yoluyla temin ettikleri ham petrol ile ara ürünleri girdi olarak kullanarak rafinasyon işlemi gerçekleştirmişlerdir.

Şekil 2.4 2009-2011 Yılları Arasında Rafinerici Lisansı Sahipleri Tarafından Yapılan Ara Ürün İthalat ve İhracatı (ton)

Son üç yıl içerisinde gerek yurt içinden gerekse yurtdışından temin edilen ham petrol ve ara ürünlerin rafinaj işlemine tabi tutulması sonucunda, üretilen petrol ürünleri miktarları ile bu miktarlara ilişkin yıllara göre değişim oranları Tablo 2.6'da verilmiştir. 2011 yılında rafinerici lisansı sahipleri tarafından ara ürün olarak Heavy Vacuum Gas Oil (HVGO), Atmospheric Straight Run Fuel Oil (ASRFO), düşük kükürtlü fuel oil ve Metil Tersiyer Bütil Eter (MTBE) ithal edilmiş ve rafinaj faaliyetlerinde kullanılmıştır.

Tablo 2.6 2009-2011 Yıllarında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Petrol Ürünleri Üretimi (ton)

Tanımı	2009	2010	2011	Değişim (%)	
				2009-> 2010	2010-> 2011
Benzin Türleri	3.795.165	3.793.712	4.271.797	<-1	13
Motorin Türleri	4.694.922	5.243.398	6.992.387	12	33
Fuel Oil Türleri	2.076.000	2.591.618	2.465.968	25	-5
Diğer Ürünler*	8.816.818	7.938.860	7.197.294	-10	-9
Toplam	19.382.905	19.567.588	20.927.446	1	7

* Diğer Ürünler: Jet yakıtı, baz yağlar, LPG, gazyağı, hammadde nafta, rafineri yakıt gazı vb. ürünlerdir.

Tablo 2.6'da verilen veriler incelendiğinde; 2011 yılına ait benzin ve motorin türleri üretiminin 2009 ve 2010 yıllarına göre arttığı gözlenmektedir.

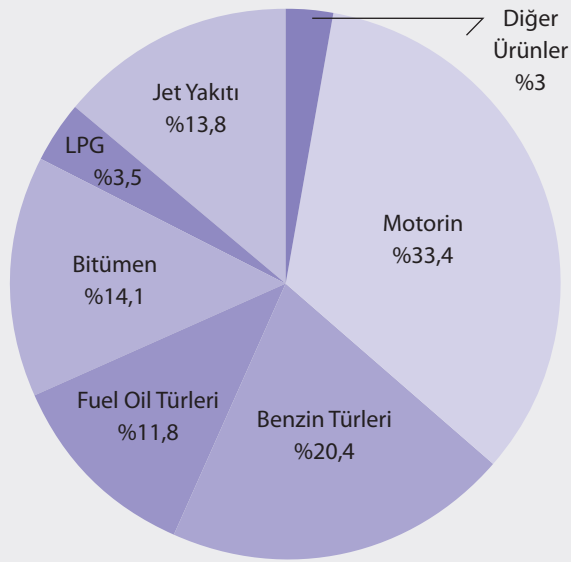
Tablo 2.7 2011 yılı Rafineri Lisansı Sahiplerinin Üretim Miktarları (ton)

Ürün	Üretim**	İthalat	Yurt İçi Temin	Stok Değişimi	Ürünler Arası Transfer
Fuel Oil 3	-524.121	537.742	0	7.297	-566.281
Fuel Oil 4	424.299	0	0	4.816	344.333
Fuel Oil 5	296.722	0	0	26.671	156.682
Fuel Oil 6	2.269.068	0	0	35.368	136.499
Diğer Motorin	48.042	0	0	-4.766	27.676
Motorin	6.992.387	985.955	0	71.696	110.232
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	4.271.797	0	0	46.272	1.802.038
Gazyağı	47.783	0	0	-2.580	-245.239
Jet Yakıtı (Kerosen)	2.878.544	94.294	0	-20.153	158.473
Denizcilik Yakıtları (Artık)	607.853	0	0	28.185	288.488
Denizcilik Yakıtları (Damıtık)	78.304	0	0	417	24.959
LPG	730.519	65.611	97.521	-12.974	-18.183
Baz Yağlar	391.806	0	0	11.697	260
Diğer Ürünler*	2.414.443	2.493.373	12.722	75.997	-2.220.103
Toplam	20.927.446	4.176.975	110.243	267.943	-166

*Diğer Ürünler; Beyaz İspirto & SBP, Bitümen, Ham Madde Nafta, Nafta, Rafineri Yakıt Gazı vb. ürünleri temsil etmektedir.

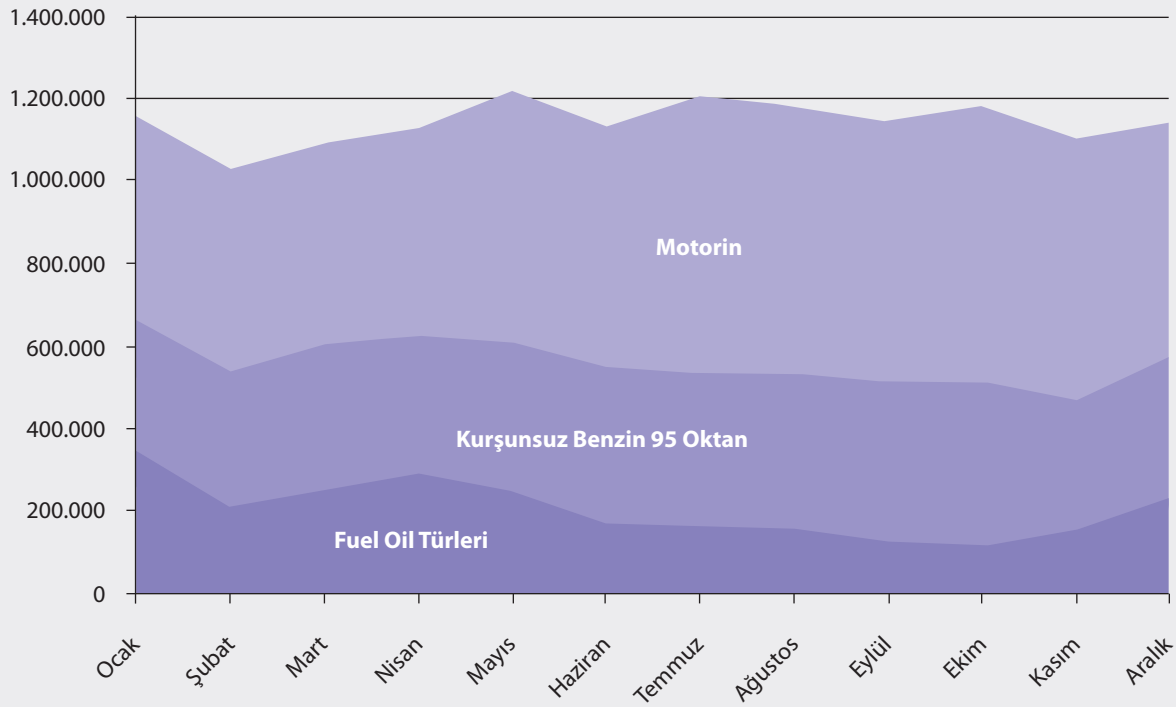
** Tabloda üretim miktarının eksi olması, stokta bulunan ya da ithal edilen ürünün rafineri tarafından yeniden kullanıldığını ve bu ürünle yeni ürünün ya da ürünlerin üretildiğini gösterir.

Tablo 2.7'de ürün bazında rafinerinin yapmış olduğu üretim, ürünler arası transferler ve stok değişimlerinin genel tablosu yer almaktadır. Yukarıda verilen tabloya göre, ithalat yoluyla fuel oil 3, jet yakıtı, motorin, LPG vb. ürünlerin temin edildiği; büyük bir kısmı ithalat yolu ile temin edilen fuel oil 3 ürününün daha kıymetli ürünler üretmek üzere işleme sokulduğu görülmektedir.

Şekil 2.5 2011 Yılında Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Ham Petrolden Elde Ettikleri Ürün Yüzdeleri

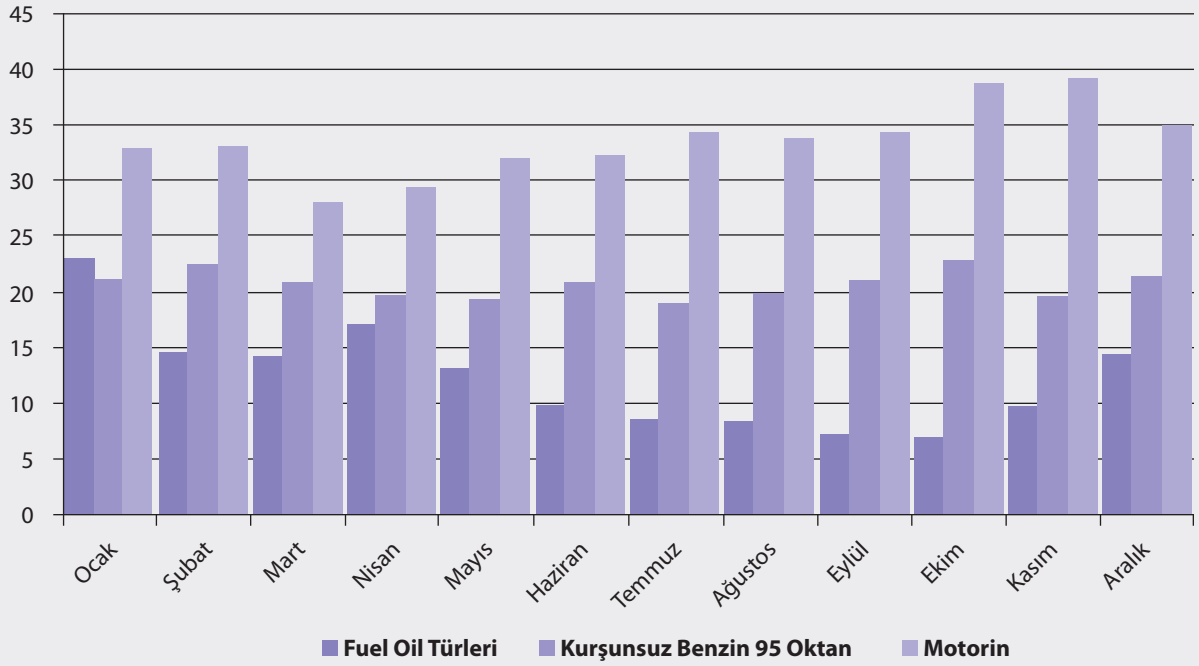
Tablo 2.7’de yer alan petrol ürünleri üretimi dikkate alındığında, rafinaj işlemine tabi tutulan ham petrolden ağırlıkça %33 oranında motorin türleri, %20 oranında benzin türleri, %12 oranında ise fuel oil türleri üretildiği görülmektedir. Bu durum Şekil 2.5’de de detaylı olarak gösterilmektedir.

Şekil 2.6 Rafineri Lisansı Sahiplerinin Aylık Motorin, Benzin ve Fuel Oil Türleri Üretim Verileri (ton)

Yurt içi talep, ithalat ve ihracat verileri ışığında rafineri üretim verileri değerlendirildiğinde; rafinerici lisansı sahiplerinin benzin türlerine ilişkin üretim miktarlarında ihracat talebinin, motorin türlerine ilişkin üretim miktarlarında ise yurt içi satış miktarlarının belirleyici olduğu görülmektedir.

Fuel oil türlerinin üretim grafiğini hem yurt içi hem de yurt dışı talep şekillendirmektedir. Fuel oil üretim oranlarındaki dalgalanmalarda mevsimsel değişimlerin etkili olduğu görülmektedir.

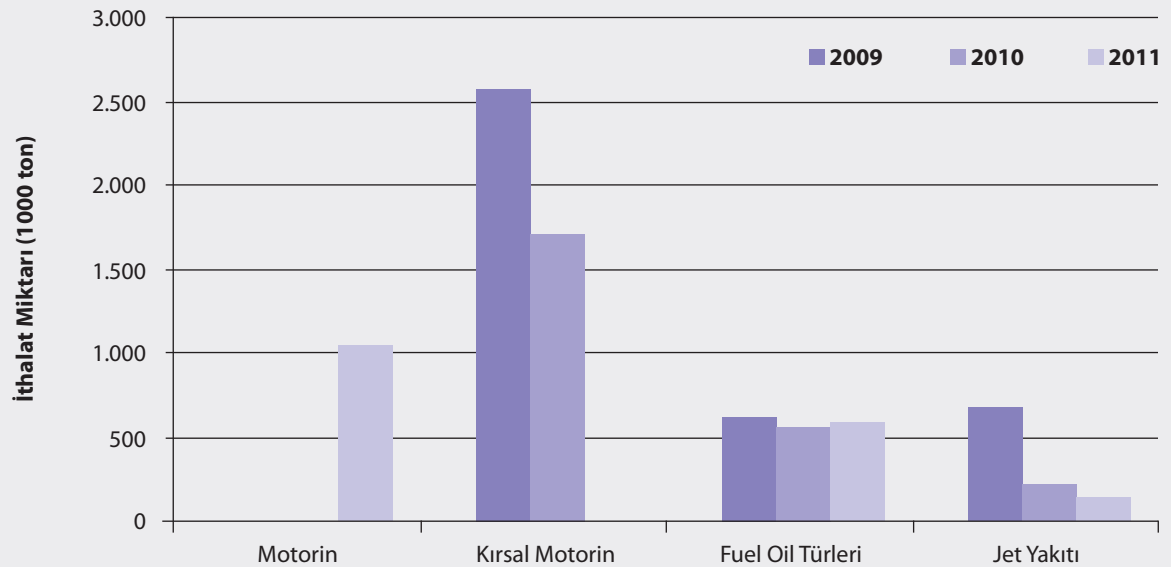

Şekil 2.7 Türkiye'deki Rafinerilerin Ham Petrol ile Elde Ettiği Aylık Ürün Yüzdeleri

Tablo 2.8'de ve Şekil 2.8'de rafinerici lisansı sahiplerinin petrol ürünleri ithalat miktarları verilmektedir. 2009-2011 döneminde petrol ürünleri ithalatında ciddi bir düşüş olduğu görülmektedir.

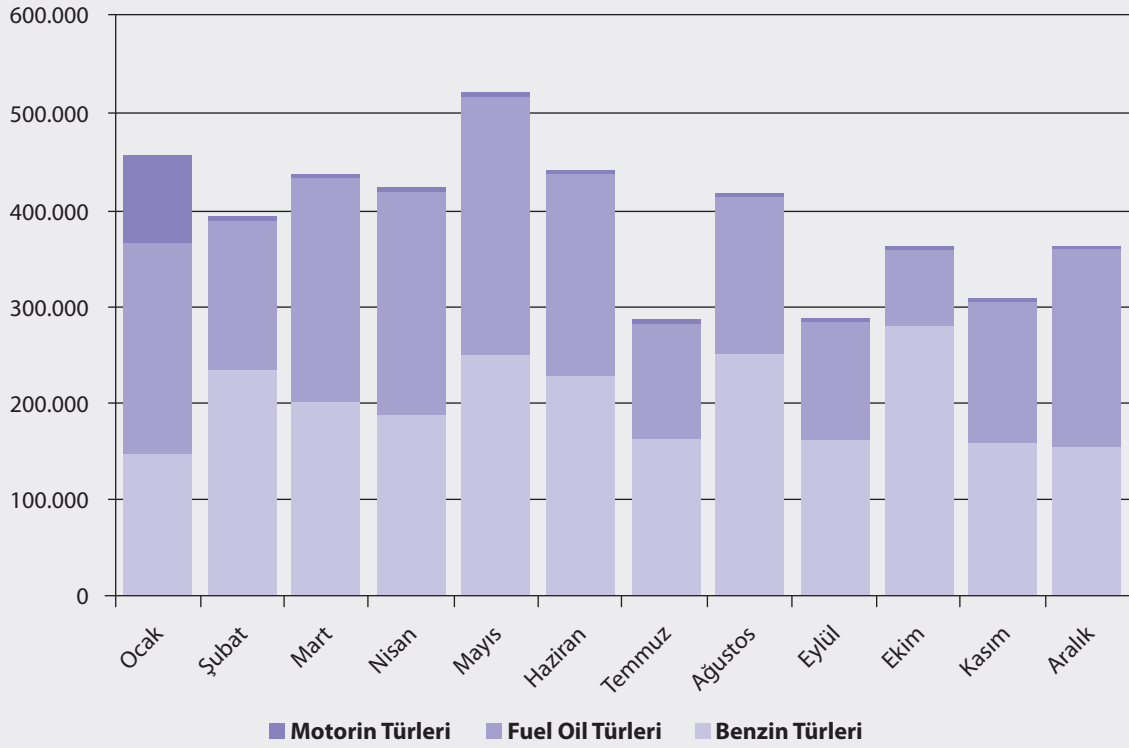
Tablo 2.8 Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İthalat Miktarları (ton)

Petrol Ürünü	2009	2010	2011	Değişim (%)	
				2009->2010	2010->2011
Motorin	-	-	985.955	-	-
Kırsal Motorin	2.502.953	1.645.397	-	-34	-100
Fuel Oil Türleri	548.949	515.778	537.742	-6	4
Jet Yakıtı	615.308	156.008	94.294	-75	-40
Toplam	3.667.210	2.317.183	1.617.991	-37	-30

Şekil 2.8 Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İthalat Miktarları

Tablo 2.9'da ve Şekil 2.10'da görüldüğü üzere; 2010 yılında toplam petrol ürünleri ihracatında 2009 yılına göre %48 oranında artış gözlenmiş olup, ihracatta en büyük artış yüzdesel olarak jet yakıtında, fuel oil türlerinde ve motorinde gerçekleşmiştir. Petrol ürünleri ihracatı 2009-2010 döneminde ciddi oranda artmasına rağmen, 2011 yılında bu artış oranı daha düşük gerçekleşmiştir. 2011 yılında petrol ürünleri ithalatı bir önceki yıla göre toplamda %3'lük artış göstermekte olup, bu artış jet yakıtı ve benzin türleri ihracatından kaynaklanmaktadır. 2011 yılında jet yakıtı ve benzin türlerinin aksine motorin ihracatında ciddi miktarda düşüş yaşanmıştır. 2011 yılı aylık ihracat miktarları ise Şekil 2.9'da gösterilmiştir.

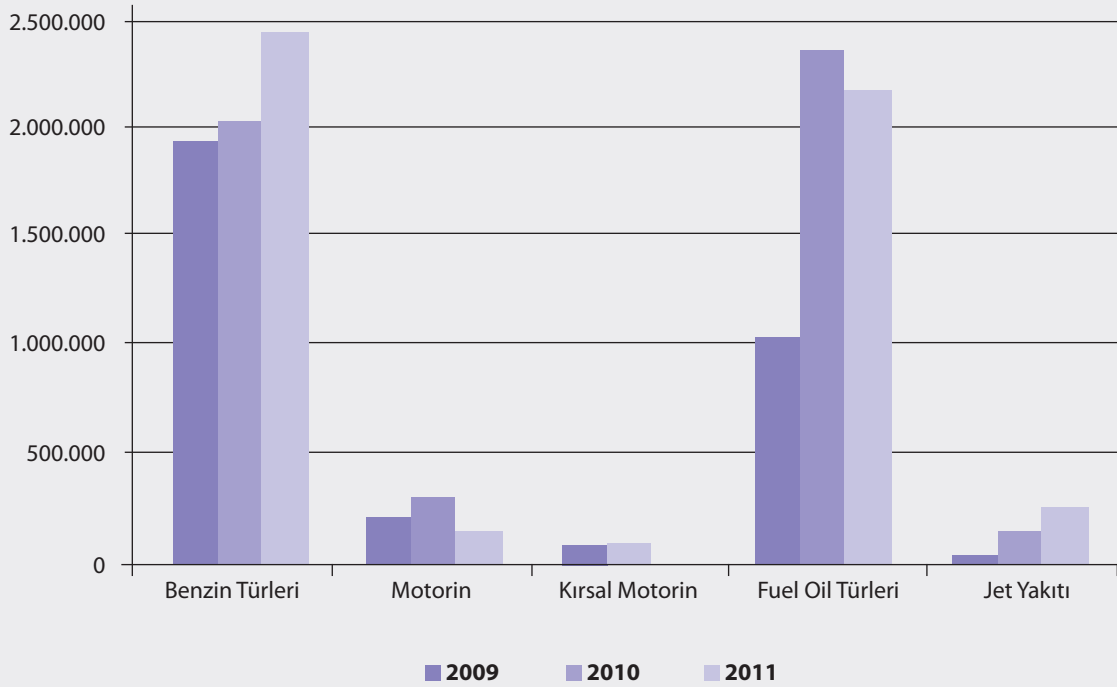

Şekil 2.9 Rafineri Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılı Aylık İhracat Miktarları (ton)

Tablo 2.9 Rafinerici Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İhracat Miktarları (ton)

Tanımı	2009	2010	2011	Değişim (%)	
				2009->2010	2010->2011
Benzin Türleri	1.919.632	2.008.407	2.414.872	5	20
Motorin	196.117	260.506	109.937	33	-58
Diğer Motorin*	55.373	57.608	0	4	-100
Fuel Oil Türleri	1.036.255	2.329.530	2.147.546	125	-8
Jet Yakıtı	11.649	110.062	229.851	845	109
Toplam	3.219.026	4.766.113	4.902.206	48	3

* Kükürt oranı 10 ppm'den yüksek olan motorin.

Şekil 2.10 Rafineri Lisansı Sahiplerinin Yıllara Göre Petrol Ürünleri İhracat Miktarları (ton)

Rafinerici lisansı sahipleri tarafından rafinaj işlemleri sonucu elde edilen ve iç piyasaya satılan ürünlere bakıldığında; benzin türlerinin iç piyasaya arzının azalma, motorin türlerinin artma eğiliminde olduğu ve fuel oil türlerinin iç piyasaya arzında ise belirgin bir düşüş eğiliminin devam ettiği görülmektedir. (bkz. Tablo 2.10)

Tablo 2.10 Rafinerici Lisansı Sahipleri Tarafından İç Piyasaya Satılan Ürün Miktarları (1.000 ton)

Tanımı	2009	2010	2011	Değişim (%)	
				2009->2010	2010->2011
Benzin Türleri	2.004	1.768	1.810	-12	2
Motorin Türleri	7.350	6.606	7.793	-10	18
Fuel Oil Türleri	2.640	855	781	-68	-9
Diğer Ürünler(*)	6.590	5.909	6.042	-10	2
Toplam**	18.584	15.138	16.426	-19	9

* Diğer Ürünler: Asfalt, LPG, Heavy Vacuum Gas Oil (HVGO), Heavy Sulphur Gasoil (HSG), Nafta, Baz yağ vb. ürünlerdir.

** Rafinerici lisansı sahipleri tarafından yapılan askeri ve ihrakiye teslim satışlarını da içerir.

2.2 İşleme Faaliyetleri

2011 yılı sonu itibarıyla 2 adet işleme (petrokimya) lisansı bulunmakla birlikte, 2011 yılı içinde herhangi bir başvuru, verilen ya da sona eren işleme (petrokimya) lisansı bulunmamaktadır.

Tablo 2.11 İşleme Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	1	1	2
Verilen Lisans	0	1	1
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	10	5	10
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	49	45	36

Atık bitkisel yağdan biodizel üretimi yapan 6 lisans sahibinin lisansı sona ermiş olup; yıl sonu itibarıyla atık bitkisel yağdan biodizel üretimi yapan lisans sahibi kalmamıştır.

Tablo 2.12 İşleme (Biodizel) Üretim Kapasiteleri (ton/yıl)

	2009	2010	2011
Kapasite	918.199	812.200	561.217

2010 yılında sadece 1 işleme (biodizel) lisansı sahibi tarafından 7.460 ton otobiodizel üretimi yapılmış, dağıtıcı lisansı sahiplerine 5.774 ton satılmış ve 3.011 ton ihraç edilmiştir.

2011 yılında yine 1 işleme (biodizel) lisansı sahibi tarafından 11.646 ton otobiodizel üretimi yapılmış ve dağıtıcı lisansı sahiplerine 10.136 ton satılmıştır.

2011 yılı için işleme (petrokimya) lisansı sahiplerinin ham madde kapasitelerinde değişiklik olmamıştır. Petkim Petrokimya Holding Anonim Şirketinin 1.606.000 ton/yıl, Sanko Petrokimya Mamulleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin ise 1.000.000 ton/yıl toplam ham madde kullanım kapasitesi bulunmakta olup; her iki şirketin ham madde kullanım kapasitesinin toplamı 2.606.000 ton/yıl'dır.

2.3 Dağıtım Faaliyetleri

Dağıtıcı lisansı sahiplerine ilişkin lisans bilgileri Tablo 2.13'te verilmektedir.

Tablo 2.13 Dağıtıcı Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	9	16	5
Verilen Lisans	9	11	4 + 3*
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	13	9
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	54	52	50

* 2010 yılında iptal edilen 3 lisans mahkeme kararıyla 2011 yılında iade edilmiştir.

(Karahan Nakliyat Hafriyat Petrol Ürünleri Otomotiv Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi, Standart Yağ Gaz Petrol Ürünleri Dağıtım Pazarlama Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi, Cen Petrol Ürünleri Madeni Yağlar Dağıtım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi)

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin faaliyetleri, aşağıda temin ve teslim türlerine göre ayrıştırılarak verilmektedir. Temin türleri; üretimden temin, ithalat yoluyla temin ve dağıtıcılar arası ticaret kapsamında temini kapsamaktadır.

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin rafineriden temin ettikleri akaryakıt miktarlarının dağılımı Tablo 2.14'te gösterilmektedir.

Tablo 2.14 Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Rafineriden Temin Ettikleri Akaryakıt Miktarları (ton)

Ürün Adı	Rafineriden Temin
Benzin Türleri	1.836.158
Motorin Türleri	7.566.087
Fuel Oil Türleri	649.357
Havacılık Yakıtları	135.241
Denizcilik Yakıtları	37.505
Diğer Ürünler	52.044
Toplam	10.276.392

2011 yılı dağıtıcılar arası ticaret kapsamında temin edilen akaryakıt miktarlarının şirketlere göre dağılımı Tablo 2.15'te sunulmaktadır.

Tablo 2.15 Dağıtıcılar Arası Ticaret Kapsamında Akaryakıt Temin Eden Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Temin Miktarları (ton)

Alan Firma	Benzin Türü	Motorin Türü	Fuel Oil Türü	Toplam
Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	6.951	4.118		11.069
Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.	2.844	17.066		19.910
Antoil Akaryakıt Dağ. San. ve Tic. A.Ş.	1.640	24.057		25.697
Asya Akaryakıt Tic. ve San. A.Ş.	7.165	35.219		42.384
Aytemiz Akaryakıt Dağ. A.Ş.	2.314	22.677		24.991
Balpet Petrol Ürünleri Taş. San. ve Tic. A.Ş.	3.234	40.204	238	43.676

Birleşik Petrol A.Ş.	1.368	27.392		28.760
Bölünmez Petrolcülük A.Ş.	4.874	38.469	256	43.599
BP Petrolleri A.Ş.	12.012	58.549	550	71.111
Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş.	261	5.102		5.363
Damla Oil Akaryakıt A.Ş.	1.108	23.187		24.295
Delta Akaryakıt Tic. A.Ş.	1.379	23.358		24.737
Enerji Petrol Ürünleri Paz. A.Ş.	2.212	16.904	6.125	25.241
Erk Petrol Yatırımları A.Ş.	689	47.286		47.975
Eropet Ak. Dağ. Taş. İnş. Pz. Pet. Ür. İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.		4.682		4.682
Goldser Turizm Otelcilik Ve Petrol San. Tic. A.Ş.		526		526
Kadooğlu Petrolcülük Taşımacılık Tic. San. İth. ve İhr. A.Ş.	5.283	26.770	167	32.220
Kaleli Best Oil Petrolcülük Tic. Ltd. Şti.	793	20.188		20.981
Link Kimya Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	29	76		105
Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	16.898	259.059	682	276.639
Milan Petrol San. ve Tic. A.Ş.	63	578	14	655
Milangaz Petrol Tic. ve San. A.Ş.	2.744	35.151		37.895
N-Pet Petrol Ürünleri Paz. Nak. San. Tic. ve Dağ. Ltd. Şti.	3.825	40.261	483	44.569
Opet Petrolcülük A.Ş.	12.267	52.850	88	65.205
Ozan Enerji LPG Akaryakıt Dağ. ve Nak. Tic. A.Ş.	69	3.706		3.775
Parkoil Petrol Ürünleri Taş. San. ve Tic. Ltd. Şti.	162	8.463		8.625
Petline Petrol Ürünleri Tic. A.Ş.	1.283	11.502		12.785
OMV Petrol Ofisi A.Ş.		675		675
Raman Ak. Dağ. Nak. Petrol Ür. San. İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	3	4.122	31	4.156
RMG Petrol Ürünleri Dağ. San. Tic. Ltd. Şti.	36	289	99	424
Shell & Turcas Petrol A.Ş.	8.243	64.560	6.285	79.088
Siyam Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	848	5.537		6.385
Starpet Garzan Akaryakıt Dağ. Paz. A.Ş.	1.812	20.166	251	22.229
Teco Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	934	17.711		18.645
Termopet Akaryakıt Nak. ve Tic. Ltd. Şti.	3.566	47.812	298	51.676
Total Oil Türkiye A.Ş.	17.069	174.314	1.443	192.826
TP Petrol Dağıtım A.Ş.	2.053	35.380	9.669	47.102
Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.	4.204	43.605	88	47.897
Türkoil Petrol Ürünleri San. Tic. ve Dağ. A.Ş.	2.104	30.428	75	32.607
VTM Akaryakıt Petrol Ürünleri Dağ. San. ve Tic. A.Ş.	568	4.035		4.603
TOPLAM	132.907	1.296.034	26.842	1.455.783

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin 2011 yılında gerçekleştirdikleri ithalatın şirketlere ve ürünlere göre dağılımı Tablo 2.16'da sunulmaktadır. Tablo 2.16 incelendiğinde akaryakıt ithalatının çok büyük bir kısmının motorin ithalatından oluştuğu görülmektedir.

Tablo 2.16 2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahibi Şirketlerin Akaryakıt Türüne Göre İthalat Miktarları (ton)

Dağıtıcı lisansı sahibi	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	Motorin	Fuel Oil 3	Fuel Oil 5	Genel Toplam	Pay (%)
OMV Petrol Ofisi A.Ş.		2.024.671			2.024.671	26,9
Opet Petrolcülük A.Ş.		1.372.920	59.379		1.432.299	19,0
Shell & Turcas Petrol A.Ş.	19.444	1.397.748			1.417.192	18,8
BP Petrolleri A.Ş.	75.138	673.909		48.768	797.815	10,6
Total Oil Türkiye A.Ş.	34.214	496.368			530.582	7,0
Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.	10.480	331.046			341.526	4,5
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.		327.456			327.456	4,3
Kadooğlu Pet. Taş. Tic. San. İth. ve İhr. A.Ş.		140.510			140.510	1,9
Balpet Pet.Ür. Taş. San. ve Tic. A.Ş.		110.078			110.078	1,5
TP Petrol Dağıtım A.Ş.		69.819	29.948		99.767	1,3
Siyam Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.		97.385			97.385	1,3
Enerji Petrol Ürünleri Paz. A.Ş.		60.627			60.627	0,8
Starpet Garzan Akaryakıt Dağıtım Paz. A.Ş.		50.421			50.421	0,7
Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş.		28.395			28.395	0,4
N-Pet Pet. Ür. Pz. Nk. San. Tic. ve Dağ. Ltd. Şti.		21.825			21.825	0,3
Aytemiz Akaryakıt Dağıtım A.Ş.		19.991			19.991	0,3
Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.		18.582			18.582	0,2
Asya Akaryakıt Tic. ve San. A.Ş.		10.094			10.094	0,1
Petline Petrol Ürünleri Tic. A.Ş.		7.616			7.616	0,1
Genel Toplam	139.276	7.259.461	89.327	48.768	7.536.832	100

Tablo 2.16'da görüldüğü üzere en fazla ithalat gerçekleştiren ilk 7 dağıtıcı lisansı sahibi toplam ithalatın %91'ini gerçekleştirmiştir.

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin 2011 yılında gerçekleştirdikleri ithalatın ürün ve ülkelere göre dağılımı Tablo 2.17’de sunulmaktadır.

Tablo 2.17 2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Ünelere Göre Akaryakıt İthalat Miktarları (ton)

İthalatın Yapıldığı Ülke	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	Motorin	Fuel Oil 3	Fuel Oil 5	Genel Toplam	Pay (%)
Hindistan		2.003.372			2.003.372	26,6
İtalya	28.062	1.191.904	18.397		1.238.363	16,4
Yunanistan	10.013	1.189.552			1.199.565	15,9
İsrail	10.480	987.249		10.500	1.008.229	13,4
Malta		457.115			457.115	6,1
A.B.D.		354.271			354.271	4,7
Güney Kore		239.477			239.477	3,2
Bulgaristan		222.259		5.060	227.319	3,0
Romanya	76.747	47.173			123.920	1,6
Singapur		120.148			120.148	1,6
Hollanda		86.528			86.528	1,1
Rusya Federasyonu		29.669		33.208	62.877	0,8
Türkiye		43.474	13.096		56.570	0,8
Fransa			51.937		51.937	0,7
Norveç		41.341			41.341	0,5
Venezuela		34.489			34.489	0,5
İspanya		30.885			30.885	0,4
Tunus		26.954			26.954	0,4
Ukrayna		26.914			26.914	0,4
Almanya		24.001			24.001	0,3
Çeşitli		23.343			23.343	0,3
Cebelitarık		21.220			21.220	0,3
İngiltere		18.016			18.016	0,2
Belarus		14.095			14.095	0,2
Kore		14.077			14.077	0,2
Hırvatistan	13.974				13.974	0,2
Japonya		11.932			11.932	0,2
İsviçre			5.897		5.897	0,1
İsrail		3			3	<0,1
Genel Toplam	139.276	7.259.461	89.327	48.768	7.536.832	100

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin toplam teminleri, yukarıda bahsedilen temin türleri esas alınarak Tablo 2.18’de bir arada gösterilmektedir. 01/01/2011 tarihinden geçerli olmak üzere yürürlüğe giren yasal düzenleme kapsamında, 01/04/2011 itibariyle kırsal motorinin piyasa dolaşımından kaldırılması nedeniyle dağıtıcı lisansı sahiplerinin Rusya Federasyon’undan yaptığı kırsal motorin ithalatı durma noktasına gelmiş; Rusya’dan yapılan ithalat 2010 yılında yapılan toplam ithalatın %50’lik bölümünü oluştururken, bu oran 2011 yılında %0,8 oranında gerçekleşmiştir.

Tablo 2.18 Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Temin Kaynaklarına Göre Dağılımı (ton)

Ürün Adı	Rafineriden Temin	Dağıtıcılar Arası Temin	İthalat	Diğer Temin*
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	1.825.659	129.237	139.276	30
Katkılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	10.463	2.617	0	0
Kurşunsuz Benzin 98 Oktan	36	0	0	0
Motorin	7.566.087	1.151.946	7.259.461	36.565
Fuel Oil 3	5.345	0	89.327	0
Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı)	287.462	8.212	0	18
Fuel Oil 5	121.127	16.582	48.768	0
Fuel Oil 6	235.423	2.244	0	0
Gazyağı	52.044	86	0	0
Jet Yakıtı	135.241	0	462.894	379
Uçak Benzini	0	0	5.158	0
Denizcilik Yakıtı	36.965	0	0	0
Deniz Motorini	540	0	0	0
Harmanlanan Etanol	0	0	0	7.976
Harmanlanan Biodizel	0	0	0	2.332
Otobiodizel	0	0	0	7.759
Genel Toplam	10.276.392	1.310.924	8.004.884	55.059

* Diğer Temin: Biodizel Üreticisinden ve diğer yollarla temin.

Dağıtıcılar arası ticaret hariç olmak üzere, dağıtıcı lisansı sahiplerinin akaryakıt satış miktarları Tablo 2.19'da gösterilmektedir. Benzin türleri ve fuel oil türleri satış miktarlarında süregelen düşüş eğiliminin devam ettiği görülmektedir.

Tablo 2.19 Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Satış Miktarları (ton)*

Akaryakıt Türleri	2009	2010	2011	Değişim (%)	
				2009 ->2010	2010->2011
Benzin Türleri	2.186.708	2.075.247	1.978.542	-5,1	-4,7
Motorin Türleri	13.714.924	13.896.876	14.728.382	1,3	6,0
Fuel Oil Türleri	1.638.192	833.620	793.612	-49,1	-4,8
Toplam	17.539.824	16.805.743	17.500.536	-4,2	4,1

* Bayilik lisansı sahiplerine satılan miktarlar, serbest kullanıcı lisansı sahiplerine satılan miktarlar, TTS ile yapılan satışlar ile askeri akaryakıt teslim miktarlarını kapsamaktadır.

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin akaryakıt satış miktarlarının akaryakıt türlerine göre dağılımı karşılaştırmalı olarak Tablo 2.20'de gösterilmektedir.

Tablo 2.20 - 2009 - 2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Türüne Göre Satışları (ton)*

Ürün Adı	2009	2010	2011	Değişim (%)	Değişim (%)
				2009 -> 2010	2010 -> 2011
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	2.140.228	2.060.928	1.961.198	-4	-4,8
Katkılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	35.500	14.319	17.344	-60	20,9
Kurşunsuz Benzin 98 Oktan	10.980	0	0	-100	-
Benzin Türleri Toplamı	2.186.708	2.075.247	1.978.542	-5	-4,7
Motorin	3.397.846	4.205.698	14.194.486	24	237,5
Kırsal Motorin	10.317.078	9.691.178	533.896	-6	-94,5
Motorin Türleri Toplamı	13.714.924	13.896.876	14.728.382	1	6,0
Akaryakıt Toplam	15.901.632	15.972.123	16.706.924	0,4	4,6
Otogaz LPG**	2.305.240	2.489.501	2.642.133	8	6,1
GENEL TOPLAM	18.206.872	18.461.624	19.349.057	1,4	4,8

* Bayilik lisansı sahiplerine satılan miktarlar, serbest kullanıcı lisansı sahiplerine satılan miktarlar, TTS ile yapılan satışlar ile askeri akaryakıt teslim miktarlarını kapsamaktadır.

** 2011 yılı EPDK LPG Sektör Raporundan alınmıştır.

Benzin türleri satışında bir önceki yıla göre %5 düşüş olmasına rağmen, motorin türleri ve otogaz LPG satışları toplamında %6 oranında artış gerçekleşmiştir.

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin fuel oil satış miktarlarının türlerine göre dağılımı karşılaştırmalı olarak Tablo 2.21'de gösterilmektedir. Buna göre, fuel oil türleri toplam satışlarındaki düşüş eğilimi devam etmektedir.

Tablo 2.21 2009 - 2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Fuel Oil Türleri Satışları (ton)

Ürün Adı	2009	2010	2011	Değişim (%)	Değişim (%)
				2009-> 2010	2010-> 2011
Fuel Oil 3	53.978	49.625	88.391	-8	78,1
Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı)	347.722	293.738	293.124	-16	-0,2
Fuel Oil 5	352.551	134.360	169.874	-62	26,4
Fuel Oil 6	883.941	355.897	242.223	-60	-31,9
Fuel Oil Türleri Toplamı	1.638.192	833.620	793.612	-49	-4,8

* Bayilik lisansı sahiplerine ve serbest kullanıcı lisansı sahiplerine teslim edilen miktarlardır.

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin toplam akaryakıt satışlarının akaryakıt türleri ve şirketler bazında dağılımı Tablo 2.22'de gösterilmektedir.

Tablo 2.22 Toplam Akaryakıt Türlerine Göre Dağıtıcı Satış Payları *

Sıra No	Firma Adı	Akaryakıt Türü	Satış Miktarı (Ton)	Genel Toplam (Ton)	Piyasa Payı (%)	Genel Piyasa Payı (%)
1	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	Benzin Türleri	423.853	4.155.386	21,4	23,7
		Motorin Türleri	3.518.021		23,9	
		Fuel Oil Türleri	209.406		26,4	
		Diğer	4.106		7,5	
2	Shell & Turcas Petrol A.Ş.	Benzin Türleri	512.550	3.094.355	25,9	17,6
		Motorin Türleri	2.551.716		17,3	
		Fuel Oil Türleri	28.722		3,6	
		Diğer	1.367		2,5	
3	Opet Petrolcülük A.Ş.	Benzin Türleri	376.199	3.024.156	19,0	17,2
		Motorin Türleri	2.520.368		17,1	
		Fuel Oil Türleri	126.786		16,0	
		Diğer	803		1,5	
4	BP Petrolleri A.Ş.	Benzin Türleri	237.999	1.653.490	12,0	9,4
		Motorin Türleri	1.336.045		9,1	
		Fuel Oil Türleri	77.237		9,7	
		Diğer	2.209		4,1	
5	Total Oil Türkiye A.Ş.	Benzin Türleri	100.933	915.991	5,1	5,2
		Motorin Türleri	795.676		5,4	
		Fuel Oil Türleri	18.903		2,4	
		Diğer	479		0,9	
6	Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	26.188	530.686	1,3	3,0
		Motorin Türleri	462.461		3,1	
		Fuel Oil Türleri	40.481		5,1	
		Diğer	1.556		2,9	
7	Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	Benzin Türleri	33.212	359.927	1,7	2,1
		Motorin Türleri	324.014		2,2	
		Fuel Oil Türleri	1.677		0,2	
		Diğer	1.024		1,9	
8	TP Petrol Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	8.606	350.295	0,4	2,0
		Motorin Türleri	251.131		1,7	
		Fuel Oil Türleri	90.441		11,4	
		Diğer	117		0,2	
9	Milan Petrol Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	25.126	298.389	1,3	1,7
		Motorin Türleri	265.253		1,8	
		Fuel Oil Türleri	6.010		0,8	
		Diğer	2.000		3,7	
10	Akpert Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	16.483	266.188	0,8	1,5
		Motorin Türleri	195.010		1,3	
		Fuel Oil Türleri	52.485		6,6	
		Diğer	2.210		4,1	

11	Aytemiz Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	24.674	243.478	1,2	1,4
		Motorin Türleri	209.180		1,4	
		Fuel Oil Türleri	7.707		1,0	
		Diğer	1.917		3,5	
12	Kadooğlu Petrolcülük Taş. Ticaret Sanayi İthalat ve İhracat A.Ş.	Benzin Türleri	11.808	243.290	0,6	1,4
		Motorin Türleri	223.872		1,5	
		Fuel Oil Türleri	6.888		0,9	
		Diğer	722		1,3	
13	Balpet Petrol Ürünleri Taş. Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	14.159	233.682	0,7	1,3
		Motorin Türleri	212.933		1,4	
		Fuel Oil Türleri	6.124		0,8	
		Diğer	466		0,9	
14	Asya Akaryakıt Ticaret ve Sanayi A.Ş.	Benzin Türleri	37.839	228.094	1,9	1,3
		Motorin Türleri	190.255		1,3	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
15	Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.	Benzin Türleri	12.316	204.636	0,6	1,2
		Motorin Türleri	182.456		1,2	
		Fuel Oil Türleri	4.982		0,6	
		Diğer	4.882		9,0	
16	Termopet Akaryakıt Nakliyat ve Ticaret Limited Şirketi	Benzin Türleri	11.366	182.567	0,6	1,0
		Motorin Türleri	159.249		1,1	
		Fuel Oil Türleri	11.147		1,4	
		Diğer	805		1,5	
17	Siyam Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	8.803	171.356	0,4	1,0
		Motorin Türleri	148.916		1,0	
		Fuel Oil Türleri	7.668		1,0	
		Diğer	5.969		11,0	
18	Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş.	Benzin Türleri	8.201	166.769	0,4	0,9
		Motorin Türleri	129.384		0,9	
		Fuel Oil Türleri	28.971		3,7	
		Diğer	213		0,4	
19	Teco Petrolcülük Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	9.243	158.354	0,5	0,9
		Motorin Türleri	139.732		0,9	
		Fuel Oil Türleri	7.167		0,9	
		Diğer	2.212		4,1	
20	Starpet Garzan Akaryakıt Dağıtım Pazarlama A.Ş.	Benzin Türleri	22.413	141.880	1,1	0,8
		Motorin Türleri	102.646		0,7	
		Fuel Oil Türleri	12.993		1,6	
		Diğer	3.828		7,0	
21	N-Pet Petrol Ürünleri Pazarlama Nakliye Sanayi Ticaret ve Dağıtım Ltd.Şti.	Benzin Türleri	9.801	137.912	0,5	0,8
		Motorin Türleri	122.439		0,8	
		Fuel Oil Türleri	4.771		0,6	
		Diğer	901		1,7	

22	Petline Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	11.197	134.653	0,6	0,8
		Motorin Türleri	118.174		0,8	
		Fuel Oil Türleri	4.536		0,6	
		Diğer	746		1,4	
23	Kaleli Best Oil Petrolcülük Ticaret Limited Şirketi	Benzin Türleri	4.501	97.830	0,2	0,6
		Motorin Türleri	89.980		0,6	
		Fuel Oil Türleri	1.633		0,2	
		Diğer	1.716		3,1	
24	Delta Akaryakıt Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	5.773	85.328	0,3	0,5
		Motorin Türleri	78.734		0,5	
		Fuel Oil Türleri	592		0,1	
		Diğer	229		0,4	
25	Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş.	Benzin Türleri	5.566	77.875	0,3	0,4
		Motorin Türleri	64.967		0,4	
		Fuel Oil Türleri	6.119		0,8	
		Diğer	1.223		2,2	
26	Erk Petrol Yatırımları A.Ş.	Benzin Türleri	807	63.679	<0,1	0,4
		Motorin Türleri	62.872		0,4	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
27	Ozan Enerji LPG Akaryakıt Dağıtım ve Nakliye Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	2.060	44.092	0,1	0,3
		Motorin Türleri	40.612		0,3	
		Fuel Oil Türleri	130		<0,1	
		Diğer	1.290		2,4	
28	Türkoil Petrol Ürünleri San. Tic. ve Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	2.755	40.823	0,1	0,2
		Motorin Türleri	37.504		0,3	
		Fuel Oil Türleri	564		0,1	
		Diğer	-		-	
29	Birleşik Petrol A.Ş.	Benzin Türleri	1.616	34.134	0,1	0,2
		Motorin Türleri	31.445		0,2	
		Fuel Oil Türleri	355		<0,1	
		Diğer	718		1,3	
30	VTM Akaryakıt Petrol Ürünleri Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	3.107	31.876	0,2	0,2
		Motorin Türleri	27.378		0,2	
		Fuel Oil Türleri	375		<0,1	
		Diğer	1.016		1,9	
31	Antoil Akaryakıt Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	1.655	30.858	0,1	0,2
		Motorin Türleri	26.367		0,2	
		Fuel Oil Türleri	2.836		0,4	
		Diğer	-		-	
32	Pars Petrol Madeni Yağlar İthalat İhracat Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	1.104	30.853	0,1	0,2
		Motorin Türleri	15.565		0,1	
		Fuel Oil Türleri	13.969		1,8	
		Diğer	215		0,4	

33	Eropet Akaryakıt Dağıtım Taş. İnşaat Paz. Petrol Ür. İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	2.036	28.706	0,1	0,2
		Motorin Türleri	24.388		0,2	
		Fuel Oil Türleri	971		0,1	
		Diğer	1.311		2,4	
34	Raman Akaryakıt Dağıtım Nakliyat Petrol Ürünleri Sanayi İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	1.560	27.421	0,1	0,2
		Motorin Türleri	21.742		0,1	
		Fuel Oil Türleri	2.694		0,3	
		Diğer	1.425		2,6	
35	Parkoil Petrol Ürünleri Taş. Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	Benzin Türleri	839	24.673	<0,1	0,1
		Motorin Türleri	18.323		0,1	
		Fuel Oil Türleri	1.618		0,2	
		Diğer	3.893		7,1	
36	RMG Petrol Ürünleri Dağıtım Sanayi Ticaret Limited Şirketi	Benzin Türleri	352	14.645	<0,1	0,1
		Motorin Türleri	5.314		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	6.316		0,8	
		Diğer	2.663		4,9	
37	Damla Oil Akaryakıt A.Ş.	Benzin Türleri	203	10.555	<0,1	0,1
		Motorin Türleri	10.352		0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
38	Pasifik Liman İşletmeleri Den. Ulus. Den. Taş. Pet. Ür. Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	661	6.747	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	5.973		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	113		0,2	
39	Link Kimya Petrol Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	Benzin Türleri	231	3.310	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	2.962		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	92		<0,1	
		Diğer	25		<0,1	
40	Uluslararası Akaryakıt Dağıtım Limited Şirketi	Benzin Türleri	76	2.023	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	1.841		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	106		0,2	
41	Goldser Turizm Otelcilik ve Petrol San. Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	102	1.732	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	1.453		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	169		<0,1	
		Diğer	8		<0,1	
42	Meram Otomasyon Bilgisayar Petrol Dağıtım Nakliyat ve Turizm Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	439	782	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	343		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
43	Cen Petrol Ürünleri Madeni Yağlar Dağıtım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	Benzin Türleri	123	689	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	566		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	

44	İztaş Taş. İnşaat Petrol Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.	Benzin Türleri	2	523	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	521		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
45	Bospet Petrol Ürünleri Ticaret Limited Şirketi	Benzin Türleri	5	174	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	169		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	0		<0,1	
		Diğer	-		-	
46	Damla Petrol İnşaat Ticaret A.Ş.	Benzin Türleri	0	80	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	80		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
47	Orsan Ambalaj Gıda Petrol İnşaat ve Taş. Sanayi Ve Ticaret Limited Şirketi	Benzin Türleri	-	77	-	<0,1
		Motorin Türleri	-		-	
		Fuel Oil Türleri	77		<0,1	
		Diğer	-		-	
48	MMG Petrol Dağıtım Ve Paz. İç ve Dış Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	-	55	-	<0,1
		Motorin Türleri	-		-	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	55		0,1	
AKARYAKIT TÜRÜNE GÖRE TOPLAM		Benzin Türleri	1.978.542			
		Motorin Türleri	14.728.382			
		Fuel Oil Türleri	793.612			
		Diğer	54.538			
GENEL TOPLAM			17.555.080			

* Tabloda yer almayan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin satışı ya da satışlarına ilişkin bildirimi bulunmamaktadır. Satışlar; bayilik lisansı sahiplerine satılan miktarlar, serbest kullanıcı lisansı sahiplerine satılan miktarlar, TTS ile yapılan satışlar ile askeri akaryakıt teslim miktarlarını kapsamaktadır.

En yüksek pazar payına sahip 10 dağıtıcı lisansı sahibinin satışlarının toplam akaryakıt türlerindeki pazar paylarına göre dağılımı 2009-2010 ve 2011 yılları için Tablo 2.23'te sunulmaktadır.

Tablo 2.23 Satışa Göre İlk 10 Dağıtıcı Lisansı Sahibinin Sıralaması*

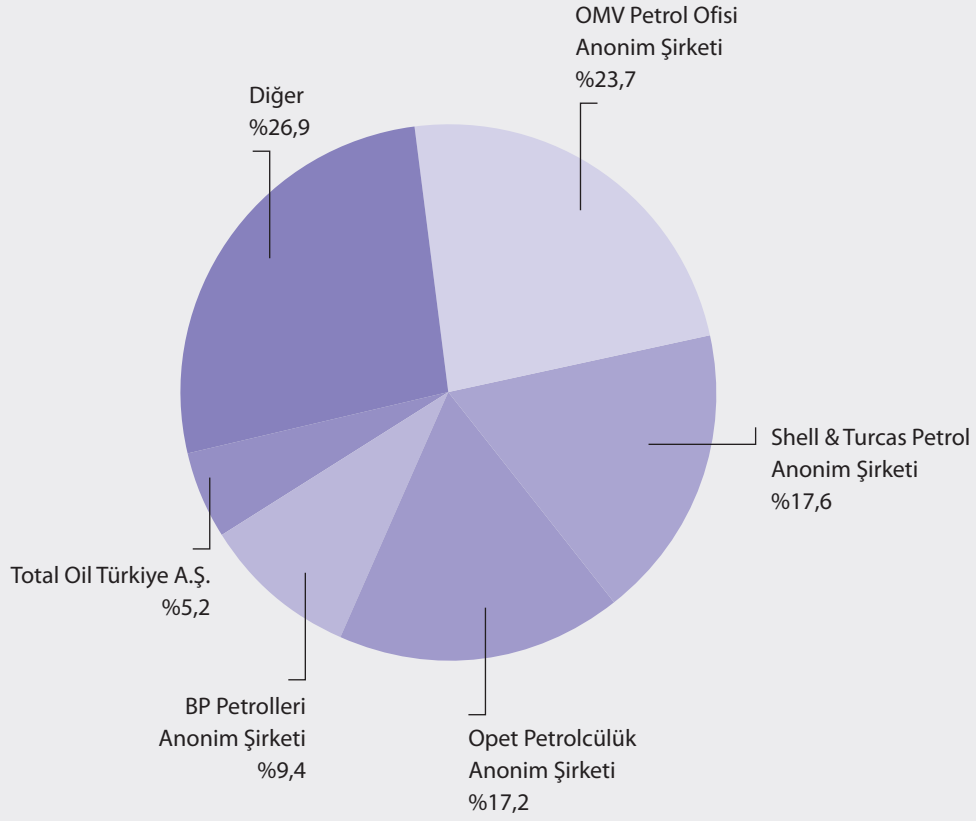
No	2009	Pay (%)	No	2010	Pay (%)	No	2011	Pay (%)
1	Petrol Ofisi A.Ş.	26,7	1	Petrol Ofisi A.Ş.	24,7	1	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	23,7
2	Shell & Turcas Petrol A.Ş.	18,6	2	Shell & Turcas Petrol A.Ş.	19,1	2	Shell & Turcas Petrol A.Ş.	17,6
3	Opet Petrolcülük A.Ş.	17,6	3	Opet Petrolcülük A.Ş.	16,6	3	Opet Petrolcülük A.Ş.	17,2
4	BP Petrolleri A.Ş.	11,3	4	BP Petrolleri A.Ş.	10,8	4	BP Petrolleri A.Ş.	9,4
5	Total Oil Türkiye A.Ş.	5,8	5	Total Oil Türkiye A.Ş.	5,6	5	Total Oil Türkiye A.Ş.	5,2
6	Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	2,7	6	Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	2,3	6	Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.	3,0
7	Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.	2,5	7	Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.	3	7	Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	2,1
8	TP Petrol Dağıtım A.Ş.	1,8	8	TP Petrol Dağıtım A.Ş.	1,9	8	TP Petrol Dağıtım A.Ş.	2,0
9	Bölünmez Petrolcülük A.Ş.	1,4	9	Bölünmez Petrolcülük A.Ş.	1,4	9	Milan Petrol ve Sanayi Ticaret A.Ş.**	1,7
10	Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.	1,2	10	Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	1,4	10	Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	1,5
11	Diğer Dağıtıcı Lisans Sahibi Şirketler Toplamı	10,4	11	Diğer Dağıtıcı Lisans Sahibi Şirketler Toplamı	13	11	Diğer Dağıtıcı Lisans Sahibi Şirketler Toplamı	16,6

* Tabloda yer almayan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin satışı ya da satışlarına ilişkin bildirimi bulunmamaktadır. Bayilik lisansı sahiplerine satılan miktarlar, serbest kullanıcı lisansı sahiplerine satılan miktarlar, TTS ile yapılan satışlar ile askeri akaryakıt teslim miktarlarını kapsamaktadır.

** 2011 yılı itibarıyla Bölünmez Petrolcülük A.Ş.'nin unvanı Milan Petrol San. Ve Tic. A.Ş. olarak değiştirilmiştir.

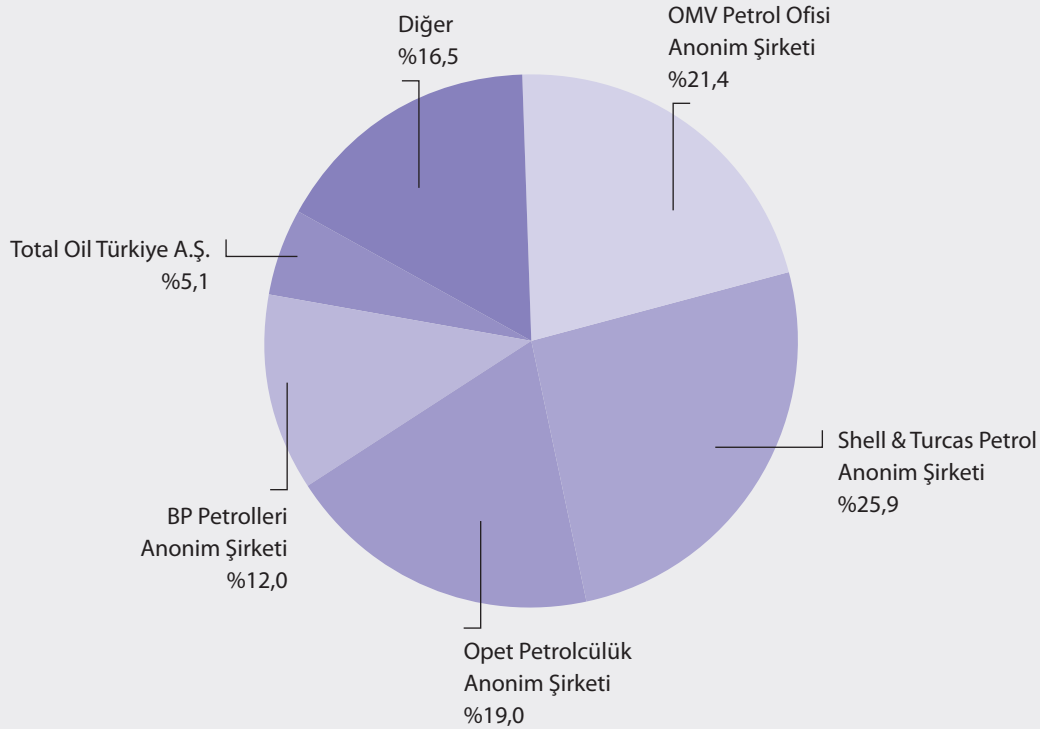
En yüksek pazar payına sahip ilk 10 şirketin pazar payları toplamının düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla akaryakıt dağıtım pazarında yoğunlaşmanın azalma eğiliminde olduğu değerlendirilmektedir.

En yüksek pazar payına sahip ilk 5 dağıtıcı lisansı sahibinin toplam akaryakıt satışları içindeki pazar payları Şekil 2.11’de gösterilmektedir.

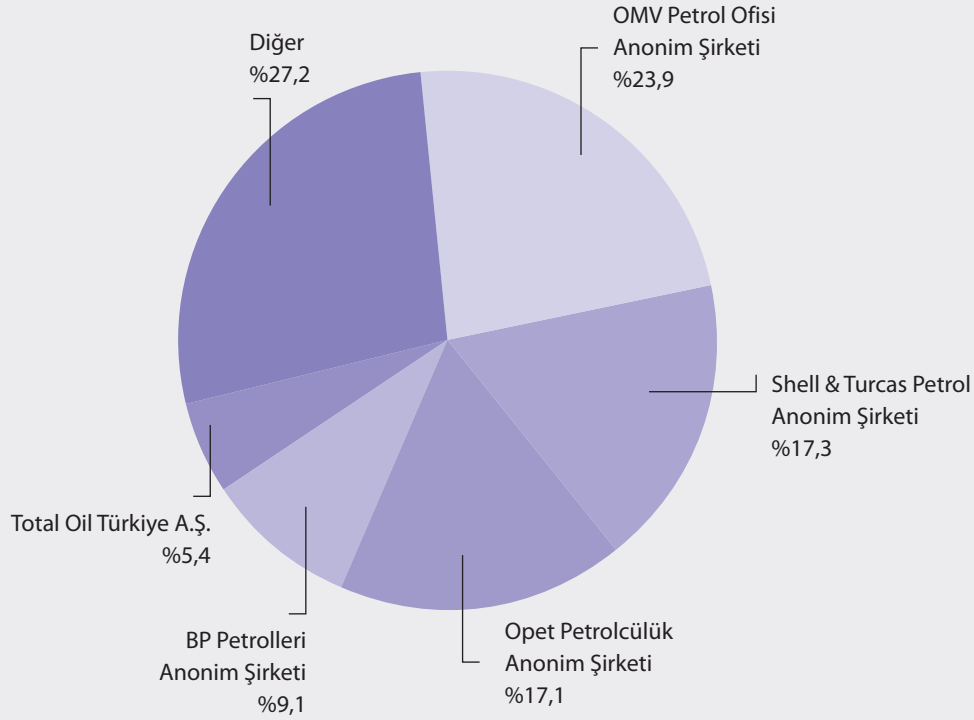
Şekil 2.11 Toplam Akaryakıt Satışlarına Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Payları

Toplam akaryakıt satışlarında en büyük pazar payına sahip ilk beş şirketin benzin türleri pazar payları toplamı 2010 yılında %89 iken, 2011 yılında bu rakam %83,5 olarak gerçekleşmiştir. Dağıtıcı lisansı sahiplerinin benzin türleri satışlarına göre pazar payları Şekil 2.12’de gösterilmektedir.

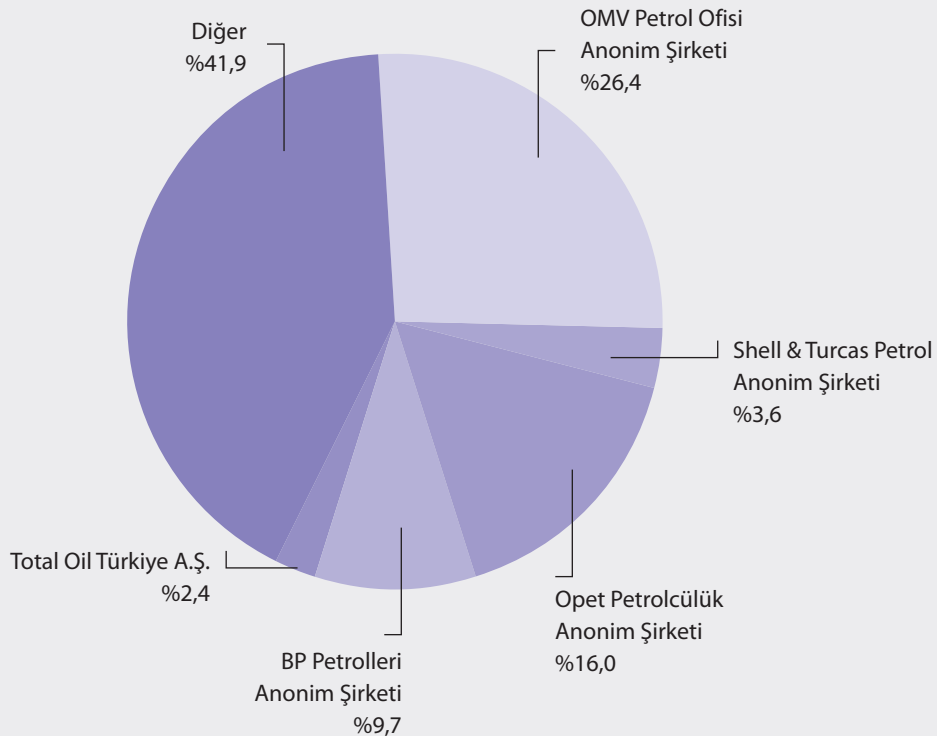
Şekil 2.12 Benzin Türlerine Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Pazar Payları

Toplam akaryakıt satışlarında en büyük pazar payına sahip ilk beş şirketin motorin türleri pazar payları toplamı 2010 yılında %76 iken, 2011 yılında bu rakam %73 olarak gerçekleşmiştir. Dağıtıcı lisansı sahiplerinin motorin türleri satışlarına göre pazar payları Şekil 2.13'te gösterilmektedir.

Şekil 2.13 Motorin Türlerine Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Pazar Payları

Toplam akaryakıt satışlarında en büyük pazar payına sahip ilk beş şirketin fuel oil türleri pazar payları toplamı 2010 yılında %64 iken 2011 yılında bu rakam %58 olarak gerçekleşmiştir. Dağıtıcı lisansı sahiplerinin fuel oil türleri satışlarına göre pazar payları Şekil 2.14'te gösterilmektedir.

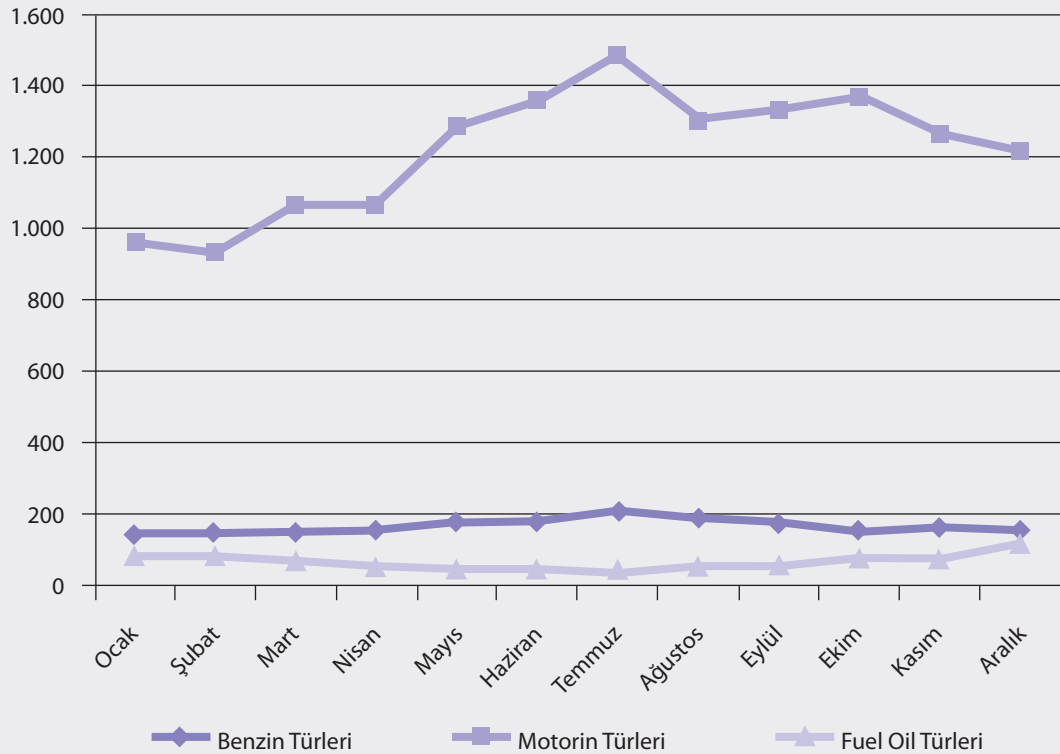
Şekil 2.14 Fuel Oil Türlerine Göre Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Pazar Payları

Dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından gerçekleştirilen akaryakıt satışlarının aylara göre dağılımı Tablo 2.24 ve Şekil 2.15'te gösterilmektedir.

Tablo 2.24 Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)*

	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Toplam
Ocak	143.845	962.258	82.535	1.188.638
Şubat	143.245	929.942	81.805	1.154.992
Mart	148.310	1.064.847	66.461	1.279.618
Nisan	154.420	1.064.847	53.888	1.273.155
Mayıs	175.332	1.281.060	43.538	1.499.930
Haziran	176.304	1.359.887	45.287	1.581.478
Temmuz	206.854	1.484.523	41.644	1.733.021
Ağustos	188.492	1.305.278	51.897	1.545.667
Eylül	173.241	1.331.847	54.649	1.559.737
Ekim	153.057	1.366.807	77.389	1.597.253
Kasım	162.611	1.265.422	73.287	1.501.320
Aralık	152.822	1.214.621	121.232	1.488.675

* Bayilik lisansı sahiplerine satılan miktarlar, serbest kullanıcı lisansı sahiplerine satılan miktarlar, TTS ile yapılan satışlar ile askeri akaryakıt teslim miktarlarını kapsamaktadır.

Şekil 2.15 Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Teslimlerinin Aylara Göre Dağılımı

Şekil 2.15'te görüldüğü üzere en fazla kurşunsuz benzin ve motorin satışının gerçekleştiği ay Temmuz ayı olmuştur. Bekleneceği üzere fuel oil satışlarında ise tam tersi bir eğilim vardır.

Dağıtıcı lisansı sahipleri 2010 yılında bayilere 2,1 milyon ton benzin, 13,2 milyon ton motorin ve 522 bin ton fuel oil türleri olmak üzere yaklaşık 15,8 milyon ton akaryakıt teslimi gerçekleştirmişken 2011 yılında bayilere

2 milyon ton Benzin, 14 milyon ton Motorin ve 476 bin ton fuel oil türleri olmak üzere yaklaşık 16,5 milyon ton akaryakıt teslimi gerçekleştirilmiştir.

Dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından akaryakıt bayilerine yapılan teslimler Tablo 2.25'te verilmektedir.

Tablo 2.25 Akaryakıt Bayilerine Teslim Edilen Akaryakıt Türlerinin Dağıtıcı Lisansı Sahiplerine Göre Dağılımı*

Sıra No	Firma Adı	Akaryakıt Türü	Satış Miktarı (Ton)	Genel Toplam (Ton)	Piyasa Payı (%)	Genel Piyasa Payı (%)
1	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	Benzin Türleri	422.469	3.867.317	21,4	23,4
		Motorin Türleri	3.295.481		23,5	
		Fuel Oil Türleri	145.261		30,5	
		Diğer	4.106		7,5	
2	Shell & Turcas Petrol A.Ş.	Benzin Türleri	512.326	3.033.468	25,9	18,4
		Motorin Türleri	2.491.061		17,8	
		Fuel Oil Türleri	28.722		6,0	
		Diğer	1.359		2,5	
3	Opet Petrolcülük A.Ş.	Benzin Türleri	375.927	2.872.889	19,0	17,4
		Motorin Türleri	2.424.825		17,3	
		Fuel Oil Türleri	71.334		15,0	
		Diğer	803		1,5	
4	BP Petrolleri A.Ş.	Benzin Türleri	237.999	1.616.232	12,0	9,8
		Motorin Türleri	1.321.212		9,4	
		Fuel Oil Türleri	54.812		11,5	
		Diğer	2.209		4,1	
5	Total Oil Türkiye A.Ş.	Benzin Türleri	100.933	909.380	5,1	5,5
		Motorin Türleri	789.065		5,6	
		Fuel Oil Türleri	18.903		4,0	
		Diğer	479		0,9	
6	Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	26.179	428.428	1,3	2,6
		Motorin Türleri	396.832		2,8	
		Fuel Oil Türleri	3.861		0,8	
		Diğer	1.556		2,9	
7	Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	Benzin Türleri	33.212	355.977	1,7	2,2
		Motorin Türleri	320.064		2,3	
		Fuel Oil Türleri	1.677		0,4	
		Diğer	1.024		1,9	
8	Milan Petrol San. ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	25.126	264.082	1,3	1,6
		Motorin Türleri	230.946		1,6	
		Fuel Oil Türleri	6.010		1,3	
		Diğer	2.000		3,7	
9	Aytemiz Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	24.674	243.478	1,2	1,5
		Motorin Türleri	209.180		1,5	
		Fuel Oil Türleri	7.707		1,6	
		Diğer	1.917		3,5	

10	Kadooğlu Petrolcülük Taş. Tic. San. İth. ve İhr. A.Ş.	Benzin Türleri	11.808	241.289	0,6	1,5
		Motorin Türleri	221.999		1,6	
		Fuel Oil Türleri	6.760		1,4	
		Diğer	722		1,3	
11	Balpet Petrol Ürünleri Taş. San. Ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	14.159	230.589	0,7	1,4
		Motorin Türleri	209.840		1,5	
		Fuel Oil Türleri	6.124		1,3	
		Diğer	466		0,9	
12	Asya Akaryakıt Tic. ve San. A.Ş.	Benzin Türleri	37.839	227.321	1,9	1,4
		Motorin Türleri	189.482		1,4	
		Fuel Oil Türleri	-			
		Diğer	-			
13	Akpert Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	16.483	224.685	0,8	1,4
		Motorin Türleri	192.830		1,4	
		Fuel Oil Türleri	13.162		2,8	
		Diğer	2.210		4,1	
14	Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.	Benzin Türleri	12.316	201.375	0,6	1,2
		Motorin Türleri	179.195		1,3	
		Fuel Oil Türleri	4.982		1,0	
		Diğer	4.882		9,0	
15	Termopet Akaryakıt Nak. ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	11.366	182.567	0,6	1,1
		Motorin Türleri	159.249		1,1	
		Fuel Oil Türleri	11.147		2,3	
		Diğer	805		1,5	
16	Enerji Petrol Ürünleri Paz. A.Ş.	Benzin Türleri	8.201	166.769	0,4	1,0
		Motorin Türleri	129.384		0,9	
		Fuel Oil Türleri	28.971		6,1	
		Diğer	213		0,4	
17	Siyam Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	8.803	162.525	0,4	1,0
		Motorin Türleri	140.085		1,0	
		Fuel Oil Türleri	7.668		1,6	
		Diğer	5.969		10,9	
18	Teco Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	9.243	158.354	0,5	1,0
		Motorin Türleri	139.732		1,0	
		Fuel Oil Türleri	7.167		1,5	
		Diğer	2.212		4,1	
19	Starpert Garzan Akaryakıt Dağıtım Paz. A.Ş.	Benzin Türleri	22.413	141.880	1,1	0,9
		Motorin Türleri	102.646		0,7	
		Fuel Oil Türleri	12.993		2,7	
		Diğer	3.828		7,0	
20	N-Pet Petrol Ürünleri Paz. Nakliye San. Tic. ve Dağ. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	9.801	137.912	0,5	0,8
		Motorin Türleri	122.439		0,9	
		Fuel Oil Türleri	4.771		1,0	
		Diğer	901		1,7	

21	Petline Petrol Ürünleri Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	11.197	134.653	0,6	0,8
		Motorin Türleri	118.174		0,8	
		Fuel Oil Türleri	4.536		1,0	
		Diğer	746		1,4	
22	TP Petrol Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	8.257	108.877	0,4	0,7
		Motorin Türleri	98.355		0,7	
		Fuel Oil Türleri	2.148		0,5	
		Diğer	117		0,2	
23	Kaleli Best Oil Petrolcülük Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	4.501	97.830	0,2	0,6
		Motorin Türleri	89.980		0,6	
		Fuel Oil Türleri	1.633		0,3	
		Diğer	1.716		3,1	
24	Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş.	Benzin Türleri	5.566	77.875	0,3	0,5
		Motorin Türleri	64.967		0,5	
		Fuel Oil Türleri	6.119		1,3	
		Diğer	1.223		2,2	
25	Delta Akaryakıt Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	5.773	62.752	0,3	0,4
		Motorin Türleri	56.158		0,4	
		Fuel Oil Türleri	592		0,1	
		Diğer	229		0,4	
26	Erk Petrol Yatırımları A.Ş.	Benzin Türleri	807	59.619	0,0	0,4
		Motorin Türleri	58.812		0,4	
		Fuel Oil Türleri	-			
		Diğer	-			
27	Ozan Enerji LPG Akaryakıt Dağı- tım ve Nakliye Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	2.060	44.092	0,1	0,3
		Motorin Türleri	40.612		0,3	
		Fuel Oil Türleri	130		0,0	
		Diğer	1.290		2,4	
28	Türkoil Petrol Ürünleri San. Tic. ve Dağıtım A.Ş.	Benzin Türleri	2.755	40.823	0,1	0,2
		Motorin Türleri	37.504		0,3	
		Fuel Oil Türleri	564		0,1	
		Diğer	-			
29	Birleşik Petrol A.Ş.	Benzin Türleri	1.616	34.134	0,1	0,2
		Motorin Türleri	31.445		0,2	
		Fuel Oil Türleri	355		0,1	
		Diğer	718		1,3	
30	VTM Akaryakıt Petrol Ürünleri Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	3.107	31.804	0,2	0,2
		Motorin Türleri	27.306		0,2	
		Fuel Oil Türleri	375		0,1	
		Diğer	1.016		1,9	
31	Antoil Akaryakıt Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	1.655	29.447	0,1	0,2
		Motorin Türleri	24.956		0,2	
		Fuel Oil Türleri	2.836		0,6	
		Diğer	-			

32	Eropet Akaryakıt Dağıtım Taş.İnş. Paz. Pet. Ür. İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	2.036	28.706	0,1	0,2
		Motorin Türleri	24.388		0,2	
		Fuel Oil Türleri	971		0,2	
		Diğer	1.311		2,4	
33	Raman Akaryakıt Dağıtım Nak. Petrol Ürünleri San. İç ve Dış Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	1.560	27.421	0,1	0,2
		Motorin Türleri	21.742		0,2	
		Fuel Oil Türleri	2.694		0,6	
		Diğer	1.425		2,6	
34	Parkoil Petrol Ürünleri Taşımacılık San. Ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	839	24.673	<0,1	0,1
		Motorin Türleri	18.323		0,1	
		Fuel Oil Türleri	1.618		0,3	
		Diğer	3.893		7,1	
35	Pars Petrol Madeni Yağlar İth. İhr. Paz. San. ve Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	1.104	19.880	0,1	0,1
		Motorin Türleri	15.565		0,1	
		Fuel Oil Türleri	2.996		0,6	
		Diğer	215		0,4	
36	RMG Petrol Ürünleri Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	352	14.645	<0,1	0,1
		Motorin Türleri	5.314		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	6.316		1,3	
		Diğer	2.663		4,9	
37	Damla Oil Akaryakıt A.Ş.	Benzin Türleri	203	10.555	<0,1	0,1
		Motorin Türleri	10.352		0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
38	Pasifik Liman İşl. Den. Ulus. Den. Taş. Pet. Ürn. Tic. Ltd. Şti	Benzin Türleri	661	6.747	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	5.973		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-			
		Diğer	113		0,2	
39	Link Kimya Petrol Ürünleri San. ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	231	3.310	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	2.962		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	92		<0,1	
		Diğer	25		<0,1	
40	Uluslararası Akaryakıt Dağıtım Ltd. Şti.	Benzin Türleri	76	2.023	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	1.841		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	106		0,2	
41	Goldser Turizm Otelcilik Ve Petrol San. Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	102	1.732	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	1.453		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	169		<0,1	
		Diğer	8		<0,1	
42	Meram Otomasyon Bilgisayar Petrol Dağıtım Nak. ve Tur. Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	439	782	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	343		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	

43	Cen Petrol Ür. Madeni Yağlar Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	123	689	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	566		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
44	İZTAŞ Taşımacılık İnş. Petrol San. ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	2	523	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	521		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
45	Bospet Petrol Ürünleri Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	5	174	<0,1	<0,1
		Motorin Türleri	169		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		<0,1	
		Diğer	-		-	
46	Damla Petrol İnş. Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	-	80	-	<0,1
		Motorin Türleri	80		<0,1	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	-		-	
47	Orsan Ambalaj Gıda Petrol İnş. ve Taş. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Benzin Türleri	-	77	-	<0,1
		Motorin Türleri	-		-	
		Fuel Oil Türleri	77		<0,1	
		Diğer	-		-	
48	MMG Petrol Dağıtım ve Paz. İç ve Dış Tic. A.Ş.	Benzin Türleri	-	55	-	<0,1
		Motorin Türleri	-		-	
		Fuel Oil Türleri	-		-	
		Diğer	55		<0,1	
AKARYAKIT TÜRÜNE GÖRE TOPLAM		Benzin Türleri	1.976.304			
		Motorin Türleri	14.023.408			
		Fuel Oil Türleri	476.253			
		Diğer	54.530			
GENEL TOPLAM			16.530.495			

* Tabloda yer almayan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin satışı ya da satışlarına ilişkin bildirimi bulunmamaktadır. Akaryakıt bayilerine yapılan teslim miktarları TTS ile yapılan satış miktarlarını da kapsar.

2011 yılında dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından Taşıt Tanıma Sistemleri (TTS) aracılığı ile yapılan satış miktarı; 128.706 ton benzin türleri, 1.546.137 ton motorin türleri olmak üzere toplam 1.674.843 ton olarak gerçekleşmiş (Tablo 2.26) ve dağıtıcı lisansı sahiplerinin tüm akaryakıt teslimlerinin yaklaşık %10'unu oluşturmuştur. Bu oran, 2010 yılında %8 olarak gerçekleştiğinden TTS ile yapılan satışların bir önceki yıla göre arttığı görülmektedir.

Tablo 2.26 Dağıtıcı Lisans Sahiplerinin TTS Aracılığıyla Yaptıkları Akaryakıt Satışları (ton)

Şirketler	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Genel Toplam	TTS Pazar Payı (%)
Shell & Turcas Petrol A.Ş.	52.482	562.620	615.102	36,7
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	33.004	351.377	384.381	23,0
BP Petrolleri A.Ş.	21.840	255.912	277.752	16,6
Opet Petrolcülük A.Ş.	16.325	227.520	243.845	14,6
Total Oil Türkiye A.Ş.	4.025	99.803	103.828	6,2
Asya Akaryakıt Tic. ve San. A.Ş.	459	30.039	30.498	1,8
Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	319	11.000	11.319	0,7
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	136	4.069	4.205	0,3
Altınbaş Petrol Ve Ticaret A.Ş.	115	3.394	3.509	0,2
Aytemiz Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	1	304	305	<0,1
Teco Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	-	98	98	<0,1
Genel Toplam	128.706	1.546.137	1.674.843	100

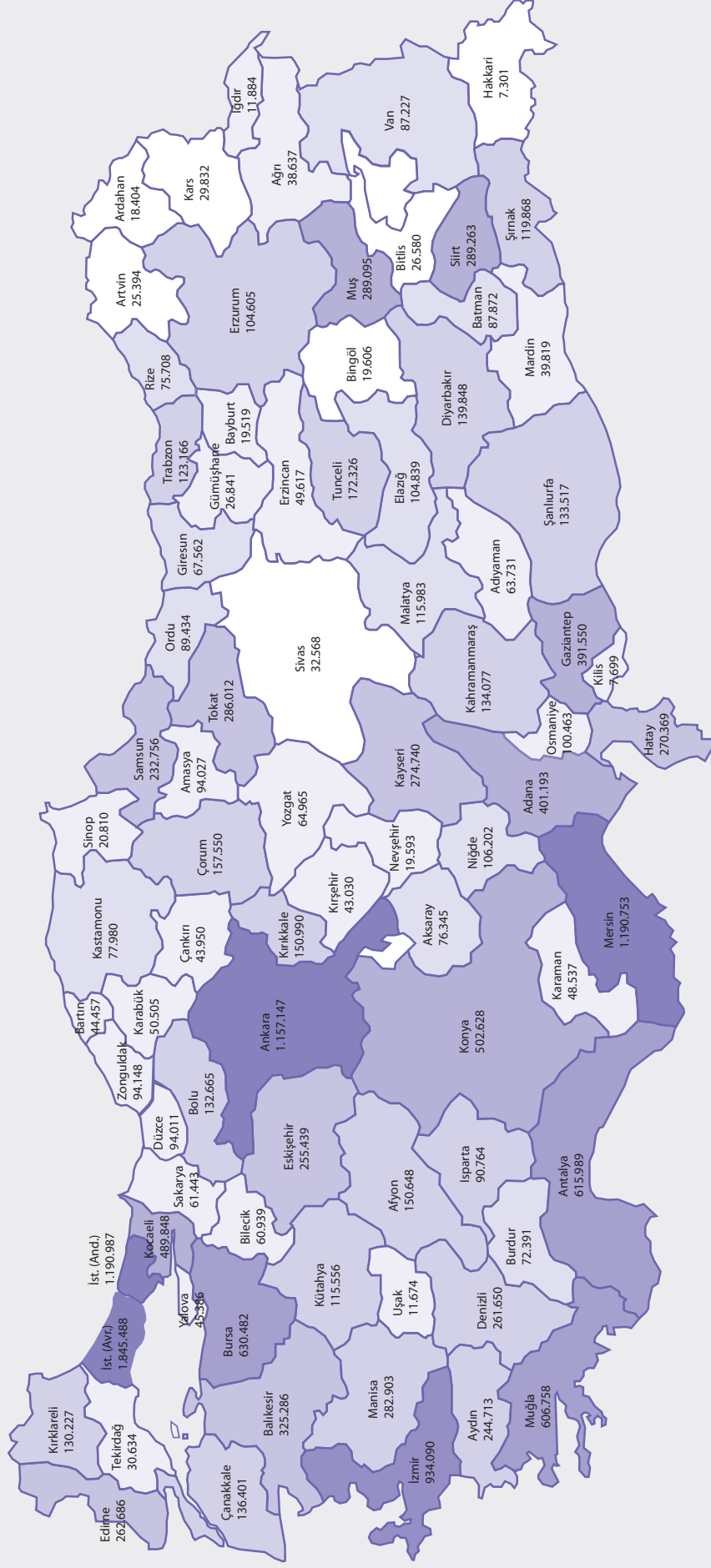
Dağıtıcı lisansı sahiplerinin il sınırları içerisindeki akaryakıt bayilerine teslim ettikleri ürün miktarları Tablo 2.16, Şekil 2.16, Şekil 2.17, Şekil 2.18 ve Şekil 2.19'da gösterilmektedir.

Tablo 2.27 İllere Göre Akaryakıt Satışları (ton)

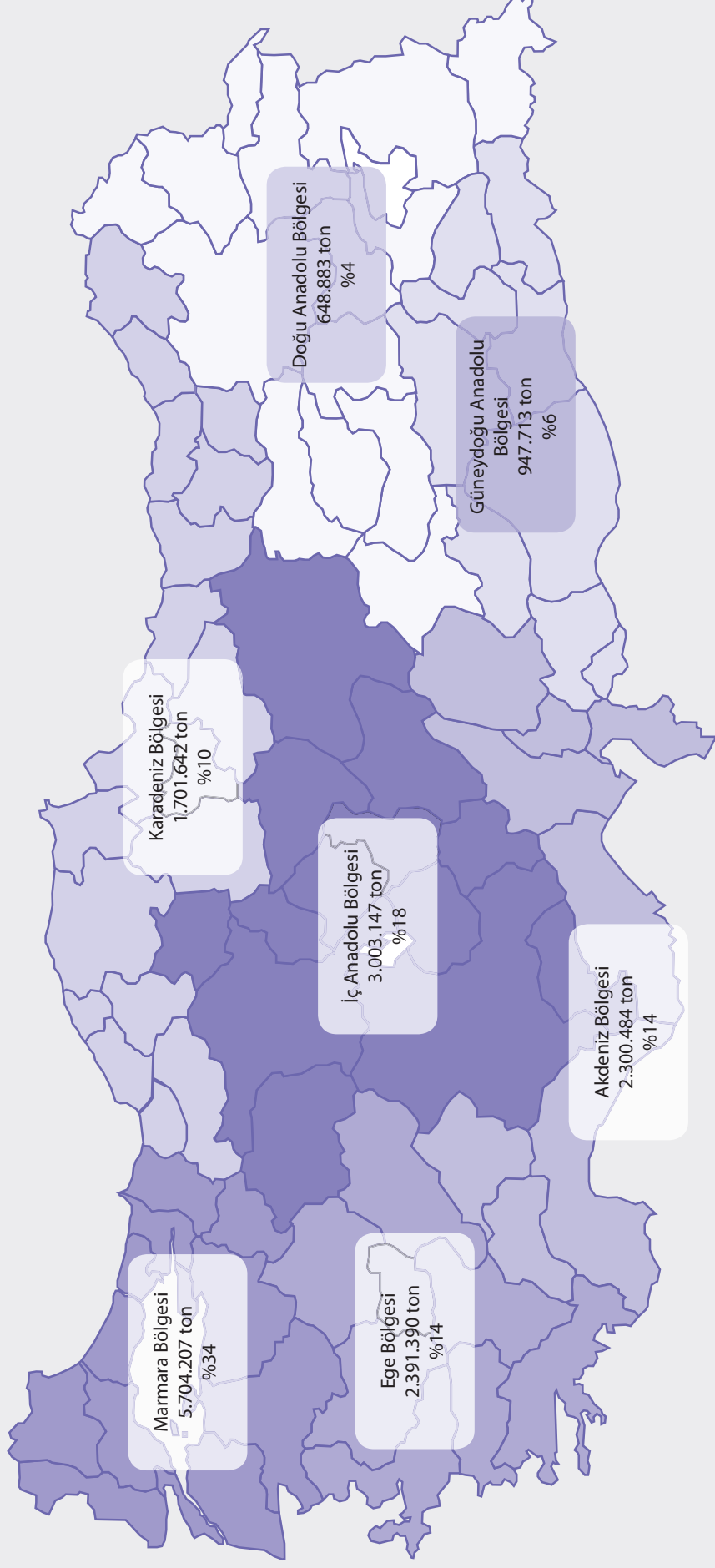
İl	Benzin Türü	Motorin Türü	Fuel-Oil Türü	Biyoyakıt	Gazyağı	Toplam
Adana	43.020	337.431	20.476	12	255	401.194
Adıyaman	4.644	57.322	1.764	1	1	63.732
Afyon	13.578	135.299	484	28	1.259	150.648
Ağrı	2.642	33.477	2.554	0	0	38.673
Aksaray	5.954	69.597	257	0	538	76.346
Amasya	5.890	86.468	1.036	0	633	94.027
Ankara	173.099	957.592	23.515	6	2.935	1.157.147
Antalya	88.520	519.046	7.421	0	1.002	615.989
Ardahan	1.214	17.018	172	0	0	18.404
Artvin	2.571	22.436	382	0	5	25.394
Aydın	33.439	207.785	1.763	28	1.698	244.713
Balıkesir	39.088	274.410	8.675	33	3.080	325.286

Bartın	3.938	38.047	2.472	0	1	44.458
Batman	5.275	69.192	13.056	0	350	87.873
Bayburt	916	18.361	242	0	0	19.519
Bilecik	4.793	55.330	682	0	134	60.939
Bingöl	1.670	16.461	1.476	0	0	19.607
Bitlis	2.121	23.421	1.038	0	0	26.580
Bolu	11.965	117.528	3.046	0	127	132.666
Burdur	6.580	64.646	236	0	929	72.391
Bursa	85.529	535.677	6.383	30	2.864	630.483
Çanakkale	19.941	114.925	1.437	19	79	136.401
Çankırı	3.240	37.820	2.604	10	277	43.951
Çorum	8.526	146.217	1.678	37	1.092	157.550
Denizli	22.941	229.696	7.814	35	1.164	261.650
Diyarbakır	14.309	115.000	9.933	0	607	139.849
Düzce	9.205	81.817	2.970	1	20	94.013
Edirne	16.465	244.472	1.695	0	55	262.687
Elazığ	7.719	94.401	2.674	0	45	104.839
Erzincan	3.831	45.456	215	0	115	49.617
Erzurum	9.888	91.605	3.045	2	66	104.606
Eskişehir	24.151	220.224	9.958	3	1.103	255.439
Gaziantep	27.005	317.302	47.185	0	58	391.550
Giresun	6.641	59.197	1.688	0	36	67.562
Gümüşhane	1.604	24.739	498	0	0	26.841
Hakkari	942	6.110	249	0	0	7.301
Hatay	27.774	219.180	22.937	8	470	270.369
Iğdır	1.743	9.125	1.016	0	0	11.884
Isparta	9.892	78.882	1.813	7	170	90.764
İstanbul (Anadolu)	241.966	915.988	32.800	83	151	1.190.987
İstanbul (Avrupa)	314.759	1.498.454	31.799	1	476	1.845.488
İzmir	128.832	771.185	31.098	8	2.967	934.091
Kahramanmaraş	11.424	119.053	3.480	13	107	134.077
Karabük	4.452	44.262	1.791	0	1	50.506
Karaman	3.627	43.308	1.504	0	98	48.537
Kars	2.776	25.139	1.891	0	26	29.832
Kastamonu	8.051	68.544	1.184	5	197	77.981
Kayseri	23.567	245.579	4.816	20	758	274.740

Kırıkkale	4.704	137.551	8.231	5	499	150.990
Kırklareli	13.433	112.647	4.048	0	99	130.227
Kırşehir	3.781	37.293	337	14	1.605	43.030
Kilis	1.011	6.461	227	0	0	7.699
Kocaeli	55.306	425.809	7.099	39	1.596	489.849
Konya	35.231	454.054	7.566	35	5.743	502.629
Kütahya	10.655	100.795	3.337	29	741	115.557
Malatya	9.617	96.417	7.930	5	2.015	115.984
Manisa	29.867	245.801	5.024	3	2.208	282.903
Mardin	4.313	32.737	2.711	0	58	39.820
Mersin	41.408	551.379	12.389	4	1.578	606.759
Muğla	50.165	234.594	4.214	11	112	289.096
Muş	1.818	16.746	1.029	0	0	19.593
Nevşehir	5.434	98.171	2.440	18	140	106.203
Niğde	5.137	78.984	4.084	6	1.223	89.434
Ordu	10.253	88.891	1.286	0	33	100.463
Osmaniye	7.193	65.837	2.678	0	0	75.708
Rize	5.022	51.729	4.653	0	39	61.443
Sakarya	22.508	206.954	2.927	30	337	232.757
Samsun	21.348	255.375	11.428	1	1.111	289.264
Siirt	1.610	16.705	2.495	0	0	20.810
Sinop	4.363	27.583	576	0	46	32.568
Sivas	9.608	122.593	1.267	16	33	133.518
Şanlıurfa	13.026	100.689	6.061	1	89	119.867
Şırnak	1.687	27.463	1.484	0	0	30.634
Tekirdağ	31.573	246.911	7.099	13	416	286.012
Tokat	8.321	111.003	3.290	29	523	123.166
Trabzon	13.277	152.958	6.018	0	74	172.327
Tunceli	977	9.578	1.119	0	0	11.674
Uşak	6.927	74.719	3.317	3	2.262	87.228
Van	6.960	32.922	3.449	0	56	43.387
Yalova	8.242	55.957	657	0	110	64.966
Yozgat	5.182	86.226	752	33	1.955	94.148
Zonguldak	12.439	78.547	1.543	13	1	92.542
Toplam	1.954.113	13.966.302	459.667	701	50.652	16.431.435

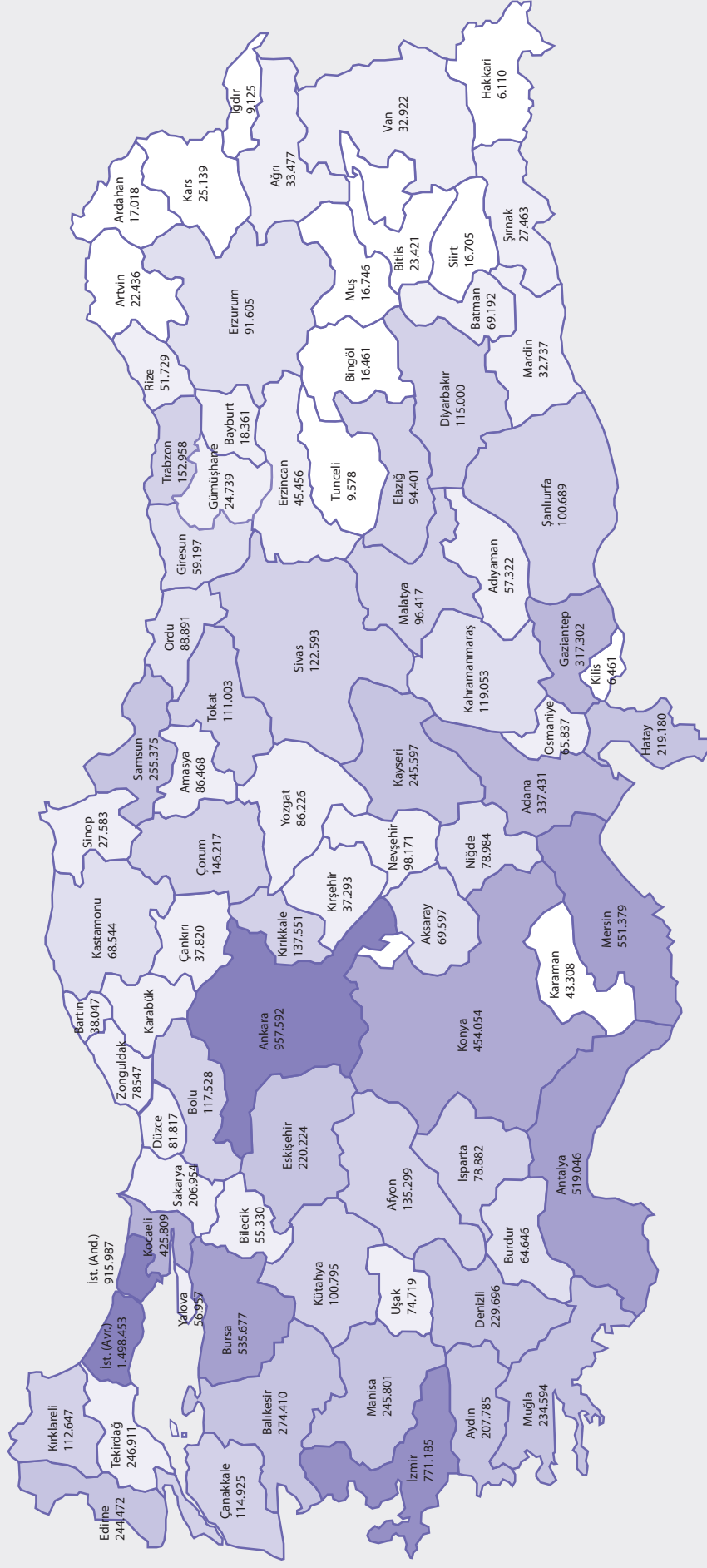

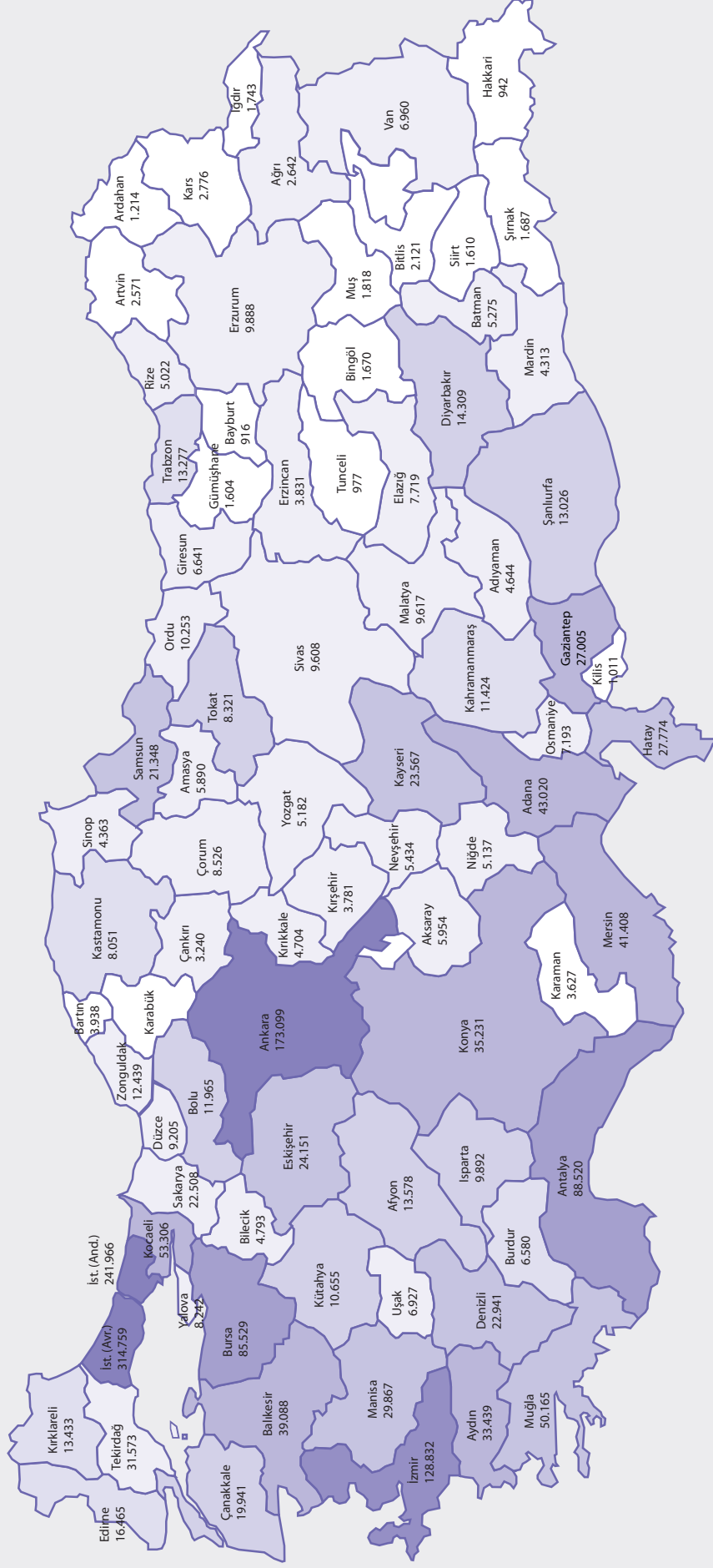
¹⁸ İl sınırları içerisindeki yıllık lisans sahiplerine yapılan Benzin, Motorin, Fuel Oil, Biyodizitler ve Gazyağı satışları toplamını içerir.

Şekil 2.17 Bölgelere Göre Toplam Akaryakıt Satışları¹⁹

¹⁹ Bayilik lisansı sahiplerine yapılan Benzin, Motorin, Fuel Oil, Biyoyakıtlar ve Gazyağı satışlarını içerir.

Şekil 2.19 illere Göre Bayilik Lisansı Sahiplerine Yapılan Benzin Satışları (ton)

2010 yılında dağıtıcı lisansı sahiplerinin serbest kullanıcılara teslim ettikleri akaryakıt miktarı 674 bin ton motorin ve 300 bin ton fuel oil türleri olmak üzere yaklaşık 974 bin ton olarak gerçekleşmişken 2011 yılında bu rakam 657 bin ton motorin ve 317 bin ton fuel oil türleri olmak üzere yaklaşık 974 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Dağıtıcı lisans sahipleri tarafından serbest kullanıcılara yapılan teslim miktarları Tablo 2.28'de verilmektedir.

Tablo 2.28 Serbest Kullanıcılara Yapılan Akaryakıt Türlerine Göre Dağıtıcı Satışları*

Sıra No	Firma Adı	Akaryakıt Türü	Satış Miktarı (ton)	Genel Toplam (ton)	Piyasa Payı (%)	Genel Piyasa Payı (%)
1	OMV Petrol Ofisi Anonim Şirketi	Motorin Türleri	203.932	268.059	31,0	27,5
		Fuel Oil Türleri	64.127		20,2	
2	TP Petrol Dağıtım Anonim Şirketi	Motorin Türleri	150.853	239.146	23,0	24,5
		Fuel Oil Türleri	88.293		27,8	
3	Opet Petrolcülük Anonim Şirketi	Motorin Türleri	85.783	141.175	13,1	14,5
		Fuel Oil Türleri	55.392		17,5	
4	Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi	Motorin Türleri	65.629	102.249	10,0	10,5
		Fuel Oil Türleri	36.620		11,5	
5	Shell & Turcas Petrol Anonim Şirketi	Motorin Türleri	44.911	44.911	6,8	4,6
		Fuel Oil Türleri	0		0,0	
6	Akpet Akaryakıt Dağıtım Anonim Şirketi	Motorin Türleri	2.180	41.503	0,3	4,3
		Fuel Oil Türleri	39.323		12,4	
7	BP Petrolleri Anonim Şirketi	Motorin Türleri	14.230	36.655	2,2	3,8
		Fuel Oil Türleri	22.425		7,1	
8	Milan Petrol Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	Motorin Türleri	34.307	34.307	5,2	3,5
		Fuel Oil Türleri	0		0,0	
9	Delta Akaryakıt Ticaret Anonim Şirketi	Motorin Türleri	22.576	22.576	3,4	2,3
		Fuel Oil Türleri	0		0,0	
10	Pars Petrol Madeni Yağlar İthalat İhracat Pazarlama Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	Motorin Türleri	15	10.988	0,0	1,1
		Fuel Oil Türleri	10.973		3,5	

11	Siyam Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	Motorin Türleri	8.831	8.831	1,3	0,9
		Fuel Oil Türleri	0		0,0	
12	Total Oil Türkiye A.Ş.	Motorin Türleri	6.611	6.611	1,0	0,7
		Fuel Oil Türleri	0		0,0	
13	Erk Petrol Yatırımları Anonim Şirketi	Motorin Türleri	4.060	4.060	0,6	0,4
		Fuel Oil Türleri	-		-	
14	Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	Motorin Türleri	3.950	3.950	0,6	0,4
		Fuel Oil Türleri	-		-	
15	Turkuaz Petrol Ürünle-ri Anonim Şirketi	Motorin Türleri	3.261	3.261	0,5	0,3
		Fuel Oil Türleri	-		-	
16	Balpet Petrol Ürünleri Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	Motorin Türleri	3.093	3.093	0,5	0,3
		Fuel Oil Türleri	-		-	
17	Antoil Akaryakıt Dağıtım Sanayi Ve Ticaret Anonim Şirketi	Motorin Türleri	1.411	1.411	0,2	0,1
		Fuel Oil Türleri	-		-	
18	Asya Akaryakıt Ticaret Ve Sanayi Anonim Şirketi	Motorin Türleri	773	773	0,1	0,1
		Fuel Oil Türleri	-		-	
19	Cen Petrol Ürünleri Madeni Yağlar Dağıtım Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	Motorin Türleri	636	636	0,1	0,1
		Fuel Oil Türleri	-		-	
TOPLAM		Motorin Türleri	657.042			
		Fuel Oil Türleri	317.153			
GENEL TOPLAM			974.195			

* Tabloda yer almayan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin satışı ya da satışlarına ilişkin bildirim bulunmamaktadır.

2010 yılında dağıtıcılar arası ticaret kapsamında 1,43 milyon ton motorin türleri, 152 bin ton benzin türleri ve 42 bin ton fuel oil türleri olmak üzere toplam 1,62 milyon ton satış gerçekleşmişken 2011 yılında bu rakam 132 bin ton benzin türleri, 1,3 milyon ton motorin türleri ve 26 bin ton fuel oil türleri olmak üzere toplam 1,46 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. Dağıtıcılar arası ticaret kapsamındaki satışlar bir önceki yıla göre %10 oranında azalmıştır. 2011 yılı dağıtıcılar arası satış miktarlarının satışı gerçekleştiren şirketlere göre dağılımı Tablo 2.29'da sunulmaktadır.

Tablo 2.29 Dağıtıcılar Arası Akaryakıt Satışı Yapan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerine Göre Satış Miktarları (ton)

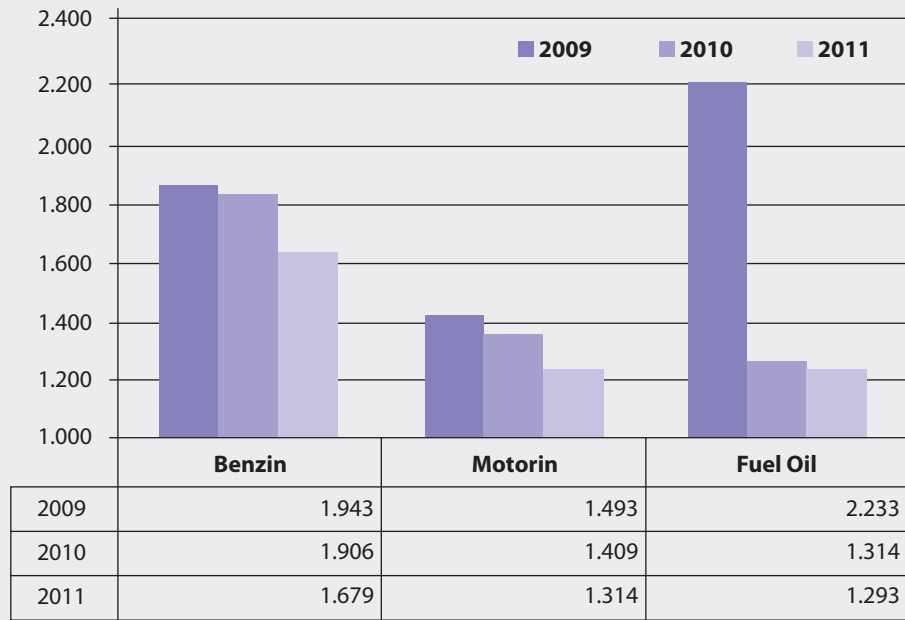
Satan Firma	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Toplam
Akpet Akaryakıt Dağıtım Anonim Şirketi	28.042	413.366	682	442.090
BP Petrolleri Anonim Şirketi	39.319	230.100	22.786	292.205
Shell & Turcas Petrol Anonim Şirketi	35.524	254.495	1.181	291.200
Total Oil Türkiye A.Ş.	9.714	110.772		120.486
OMV Petrol Ofisi Anonim Şirketi	10.039	92.760	2.193	104.992
Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi	5.613	70.687		76.300
Kadooğlu Petrolcülük Taşımacılık Tic. San. İth. ve İhr. A.Ş.	33	56.187		56.220
Turkuaz Petrol Ürünleri Anonim Şirketi	1.939	16.696		18.635
Teco Petrolcülük Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi	939	17.628		18.567
Balpet Petrol Ürünleri Taşımacılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.		9.664		9.664
Parkoil Petrol Ürünleri Taşımacılık Sanayi ve Tic. Ltd. Şti.	176	7.608		7.784
Opet Petrolcülük Anonim Şirketi	1.249	5.513		6.762
Siyam Petrolcülük San. ve Tic. A.Ş.	250	2.945		3.195
Can Aslan Petrolcülük San. A.Ş.		2.717		2.717
Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş.	70	2.528		2.598
TP Petrol Dağıtım Anonim Şirketi		1.693		1.693
Erk Petrol Yatırımları Anonim Şirketi		675		675
TOPLAM	132.907	1.296.034	26.842	1.455.783

Dağıtıcı lisansı sahiplerinin ürünlere göre 2011 yılı ihracat miktarları Tablo 2.30'da yer almaktadır.

Tablo 2.30 2010 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Akaryakıt Türüne Göre Toplam İhracat Verileri (ton)

Firma	Fuel Oil 6	K. Benzin 95 Oktan	Motorin	Genel Toplam
Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş.	44			44
BP Petrolleri A.Ş.			600	600
OMV Petrol Ofisi A.Ş.		239	1.400	1.639
Genel Toplam	44	239	2.000	2.283

Piyasa yoğunluğunu gösteren bir ölçek olan HHI²⁰ endeks değerleri Şekil 2.20'de gösterilmektedir. Şekilde görüleceği üzere son üç yıldır, akaryakıt dağıtım sektöründeki yoğunluk azalmakta ve sektördeki rekabetçi ortam artmaktadır.

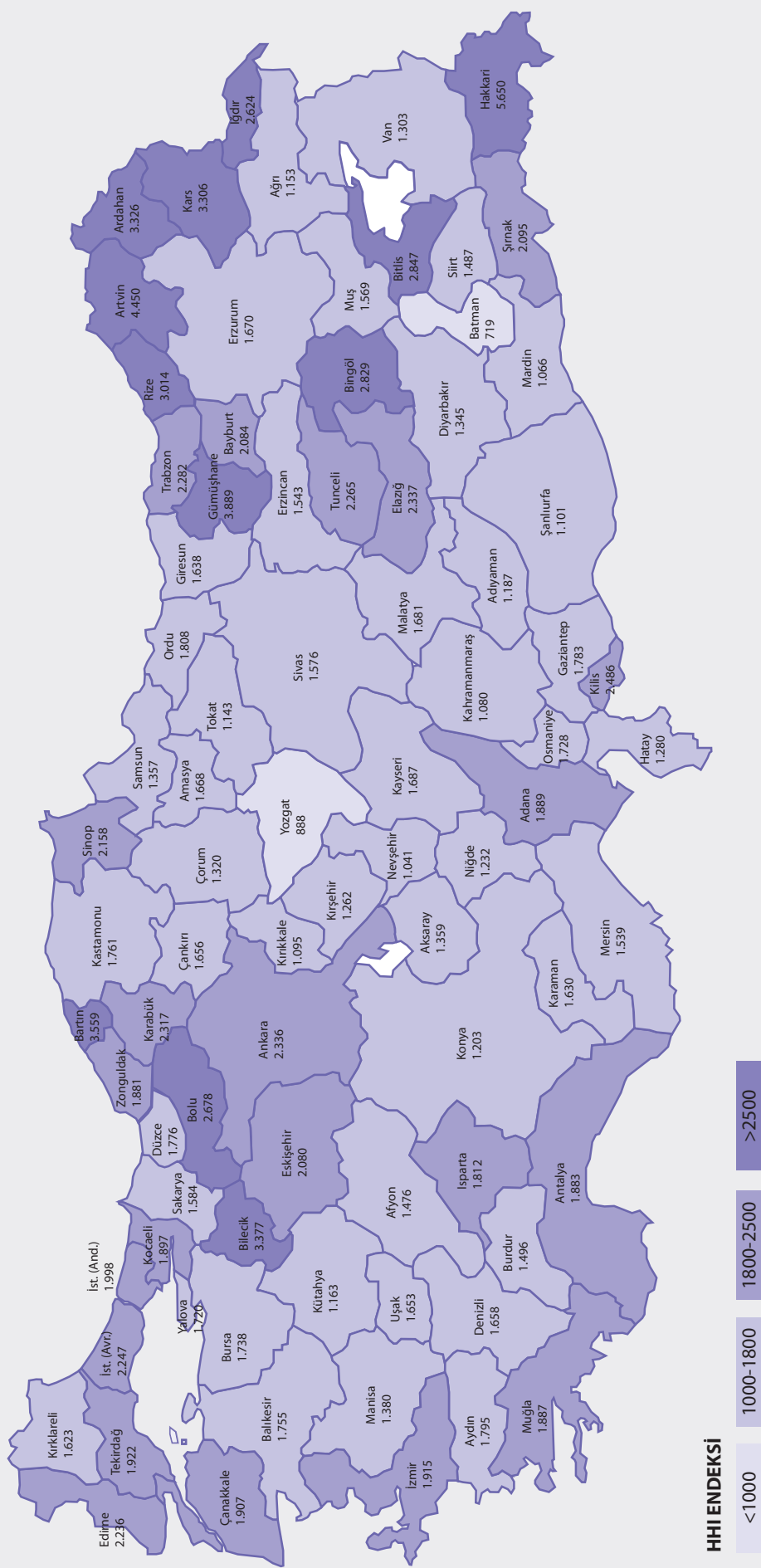

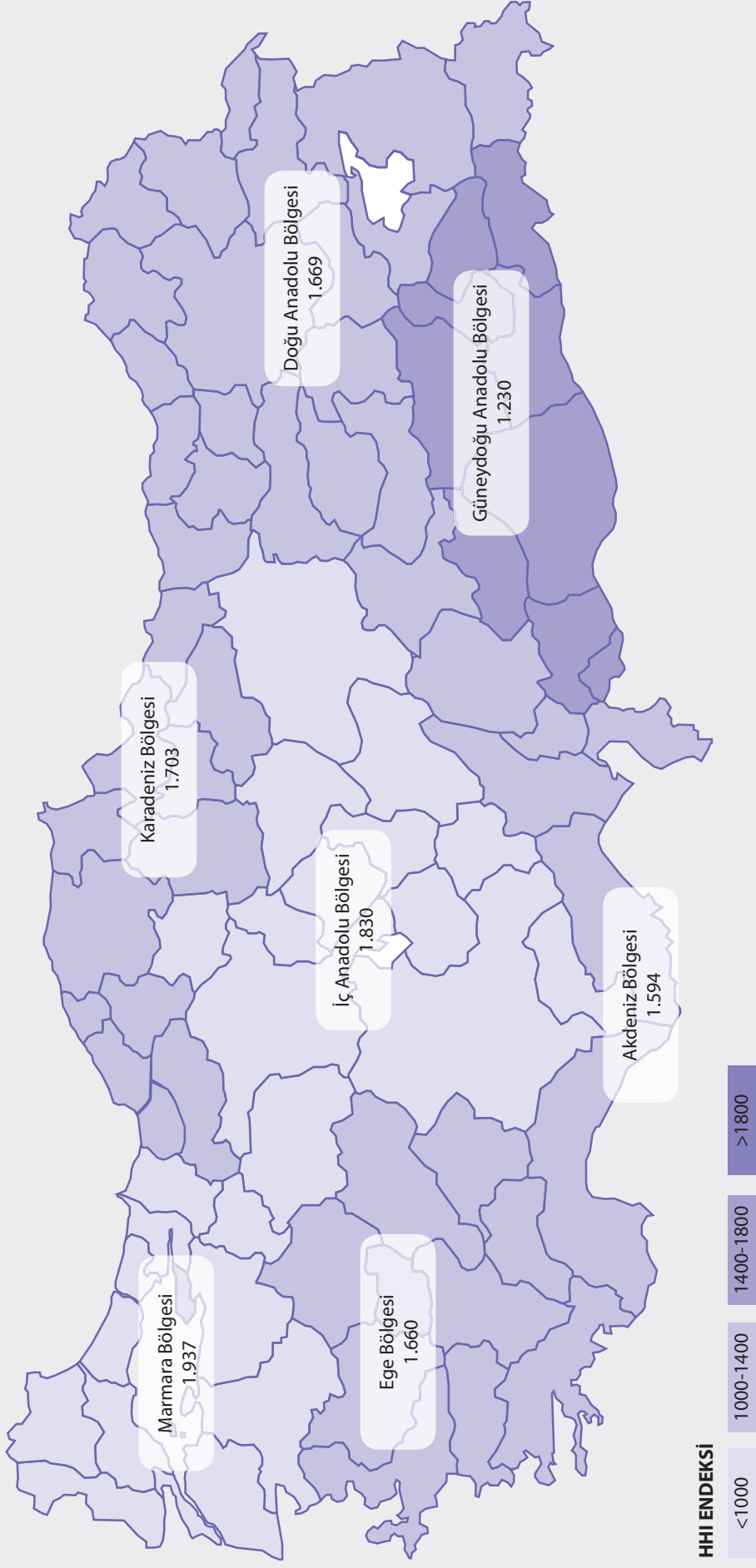
Şekil 2.20 Akaryakıt Türlerine Göre Pazar Yoğunlukları (HHI)

HHI endeksi değerlerine göre; 2010 yılında Türkiye benzin piyasasındaki rekabet koşulları, eşit büyüklükte 5,25 adet dağıtıcı firma olmasına tekabül ederken, 2011 yılında bu sayı 5,96 firmaya yükselmiştir. Benzer şekilde motorin piyasasında 2010 yılında rekabet koşulları açısından 7,10 adet eşit büyüklükte firma olmasına karşılık gelen durum, 2011 yılında 7,61 firmaya yükselmiştir.

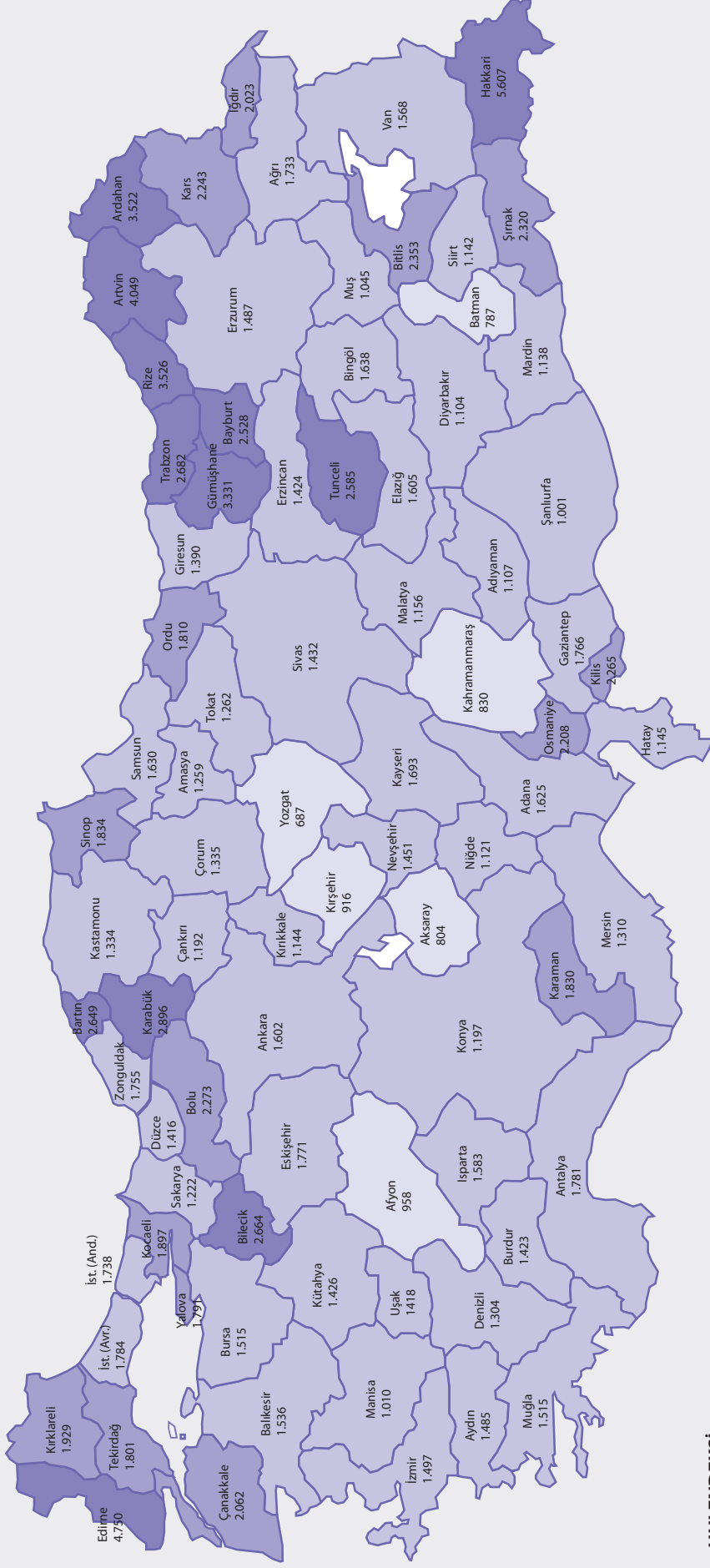
Şekil 2.21, 2.22, 2.23 ve 2.24'te sırasıyla benzin ve motorin piyasalarındaki HHI endeks değerleri illere ve bölgelere göre gösterilmektedir. HHI değerleri hesaplamasında, o ilde veya bölgede bulunan akaryakıt istasyonlarının toplam satışları, dağıtıcı firmalara göre ayrıştırmış ve o ilde bulunan potansiyel pazar gücü hesaplanmıştır. Sınır illerinde veya şehirler arası yollar üzerinde bulunan istasyonların satışları, şehir içi veya şehir dışı tüketim amaçlı şeklinde ayrıştırılmadığından, tamamen o ilde yapılan satışlara dahil edilmiştir. Bu sebeple, özellikle gümrük kapılarının bulunduğu şehirlerde HHI endeks değerinin yüksek olması değerlendirilirken, sınır kapılarından geçen araçlara verilen ÖTV'siz satışların muafiyet kapsamında sadece birkaç istasyon tarafından yapılabildiği, bunun da o bölgede bulunan pazar yoğunluğunu artırdığı göz ardı edilmemelidir.

²⁰ Pazar yoğunluğu, ilgili piyasadaki şirketlerin sayısı ve bu şirketlerin piyasa paylarının bir fonksiyonu olarak tanımlanmaktadır. Pazar yoğunluğunun hesaplanmasında yaygın olarak kullanılan bir endeks ise HHI (Herfindahl-Hirschman Endeksi)'dir. Endeks piyasada yakın pazar paylarına sahip çok sayıda şirket bulunması durumunda sıfıra yakınsayacak, tek şirketin tüm piyasaya hâkim olması durumunda ise 10.000 değerini alacaktır. ABD Federal Ticaret Komisyonu tarafından yayımlanan Yatay Birleşme Kılavuzuna göre HHI'nın 1.000'in altındaki değerleri yoğunlaşmamış (rekabetçi), 1.000 – 1.800 arası orta derecede yoğunlukta, 1.800'ün üstündeki değerler ise yüksek derecede yoğunlaşmış bir pazarı göstermektedir. (Kaynak: U.S. Department Of Justice Ve Federal Trade Commission, Horizontal Merger Guidelines, 1997, <http://www.ftc.gov/bc/docs/horizmer.htm>)

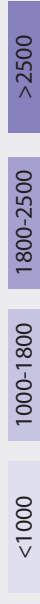

Şekil 2.22 Bölgelere Göre Benzin Satışlarında Pazar Yoğunlukları (HHI)

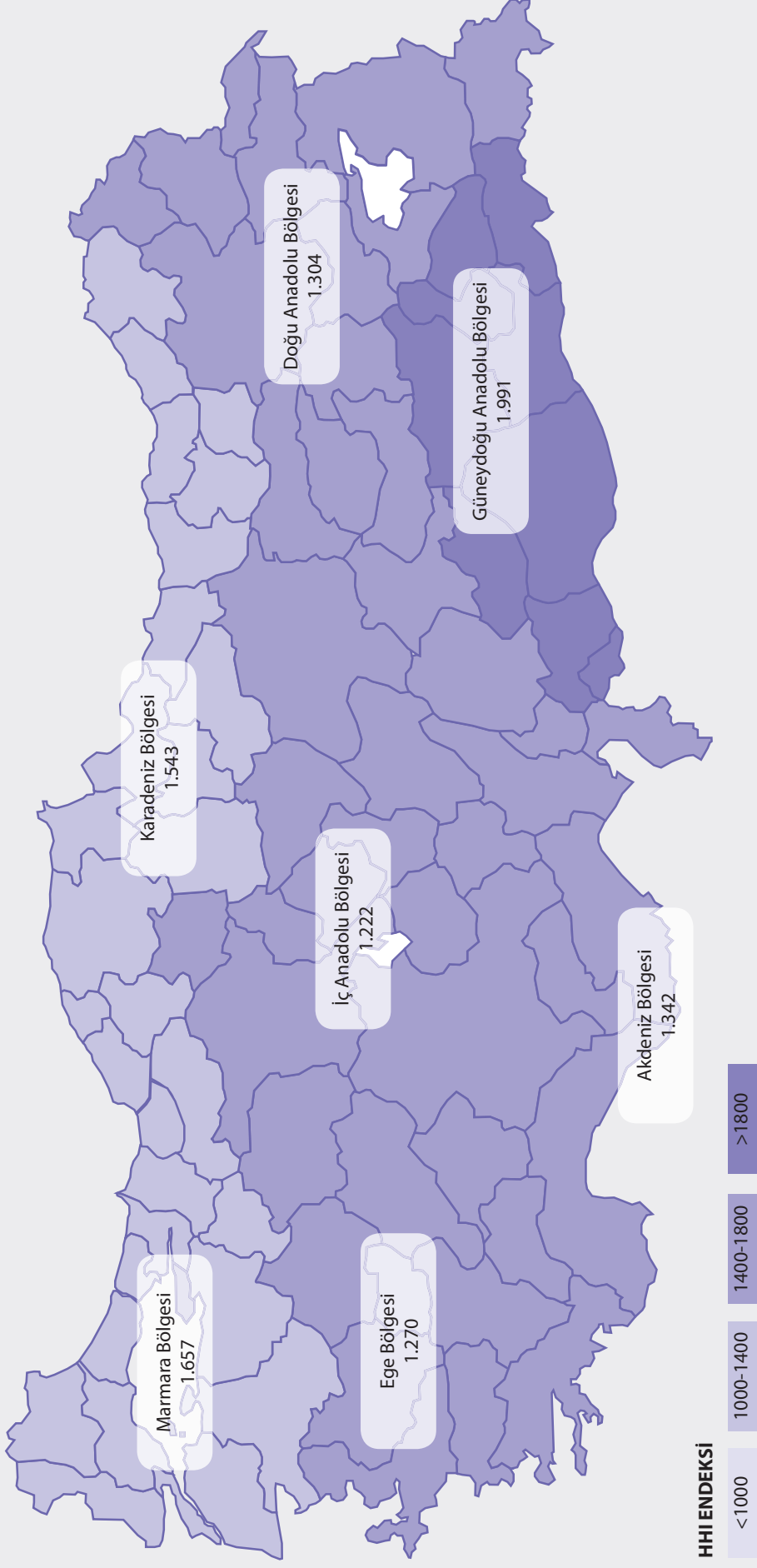

HHI ENDEKSİ

Şekil 2.23 İllere Göre Motorin Satışlarında Pazar Yoğunlukları (HHI)²¹

²¹ Akaryakıt bayilerine yapılan teslimler esas alınmıştır.

Şekil 2.24 Bölgelere Göre Motorin Satışlarında Pazar Yoğunlukları (HHI) ²²

²² Akaryakıt bayilerine yapılan teslimler esas alınmıştır.

2.4 İhrakiye Teslim Faaliyetleri

Petrol Piyasası Kanunu ve ikincil mevzuatı kapsamında ihrakiye, “Ülkemiz karasuları ve/veya karasuları bitişğinde deniz vasıtalarına veya hava meydanlarında yerli ve yabancı uçaklara vergili veya vergisiz sağlanan akaryakıt ve madeni yağlar” olarak tanımlanmış olup; 2011 yılında ihrakiye olarak sayılan ürünler 28/12/2010 tarihli ve 27799 sayılı Resmi Gazetede ilan edilen 2957 sayılı “*Ham Petrol, Akaryakıt, İhrakiye, Madeni Yağ, Baz Yağ ve Petrolle İlişkili Maddelere Dair Karar*” ile belirlenmiştir. Söz konusu yasal düzenlemeler kapsamında, bu ürünlerin gerek kullanım yeri gerekse de içerikleri bakımından iki ana sınıfa ayrıldığı görülmektedir. Bu sınıflandırma, ülkemiz ve dünya genelinde petrol piyasalarında fiili durum ile birebir uyum sağladığı için bu raporda havacılık ve denizcilik yakıtlarına ilişkin faaliyetler ayrı olarak sunulacaktır.

Bu kapsamda ülkemizde faaliyet gösteren ihrakiye teslim lisansı sahiplerine ilişkin veriler Tablo 2.31’de verilmektedir.

Tablo 2.31 İhrakiye Teslimi Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	6	14	11
Verilen Lisans	6	11	6 + 1*
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	1	5	3
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	61	67	71

*2010 yılında iptal edilen 1 lisans mahkeme kararıyla 2011 yılında iade edilmiştir (Günsel Petrol Ürünleri Ticaret Ltd. Şti.)

2011 sonu itibarıyla 37 dağıtıcı lisansı ile 3 adet rafinerici lisansının ihrakiye teslimi alt başlığı bulunmaktadır. Alt başlıkta yer alan 37 ihrakiye teslimi faaliyetinin 2 adedi 2011 yılında verilmiştir. 2011 yılı içerisinde 6 adet ihrakiye teslimi alt başlığı, dağıtıcı lisanslarının sona ermesi ya da iptal edilmesi nedeniyle sona ermiş veya iptal edilmiştir. Küreselleşmenin etkisi ile ticaretin kıtalar arası yapılması ile deniz ve hava yolu ile yapılan taşıma faaliyetleri artmış ve zamandan tasarruf sağlayan havayolu taşımacılığının daha cazip hale gelmesi ile denizcilik ve havacılık yakıtlarına olan talep her geçen gün artış göstermektedir.

Ülkemiz karasuları ve/veya karasuları bitişğinde deniz vasıtalarına veya hava meydanlarında yerli ve yabancı uçaklara teslim edilen denizcilik ve havacılık yakıtlarının ithalat, temin ve teslimine ilişkin veriler ile 2005-2011 dönemine ait teslim şekillerine göre sınıflandırılmış miktar bilgileri aşağıda verilecektir.

5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununa göre ülkemizde ihrakiye teslimi, ihrakiye teslimi lisansı sahipleri ve alt başlığında ihrakiye teslimi eklenmiş lisans sahiplerince yapılabilir. Bu kişiler tarafından fiziki teslimatı yapılan ürünler, üreticiden (rafinerici lisansı sahibi), diğer lisans sahiplerinden ve ithalattan temin edilmekte olup, ÖTV’li-KDV’li ve ÖTV’si sıfıra indirilmiş olarak teslim edilmektedir. Üreticilerden ihraç kayıtlı temin edilen ürünler ÖTV’siz-KDV’siz (ihracat) olarak yurtdışına gönderilirken; yurtdışından tedarik edilip serbest dolaşıma sokulmayan ürünler ise ÖTV’siz-KDV’siz olarak transit rejime tabi olarak yurt dışına gönderilmektedir.

Motorin ve fuel oil türlerinin temini aşamasında kullanım yeri bilinmediğinden, bu ürünlerin teslim edilene kadar ihrakiye olarak sınıflandırılması mümkün olmamaktadır. Bu sebeple, teminlere ilişkin tablolarda motorin ve fuel oil ürünlerine yer verilmemiştir.

Tablo 2.32 Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı ve İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin Petrol Ürünleri İthalat Miktarları (ton)

Firma Adı	Jet Yakıtı	Uçak Benzini	Genel Toplam (ton)
Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı	462.894	5.158	468.052
BP Petrolleri A.Ş.	37.925	-	37.925
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	424.969	5.158	430.127
İhrakiye Teslimi Lisansı Sahibi	5.653	-	5.653
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	5.653	-	5.653
Genel Toplam	468.547	5.158	473.705

Tablo 2.33 Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı ve İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin Petrol Ürünleri Temini (ton)

Ürün Adı	Rafineriden Temin	Diğer Lisans Sahiplerinden Temin	İthalat	Diğer Temin*	İhraç Kayıtlı Temin
Jet Yakıtı	840.805	4.396	468.547	55.143	1.640.341
Uçak Benzini	0	0	5.158	0	0
Deniz Motorini	10.993	252	0	2.333	66.927
Denizcilik Yakıtı	85.496	0	0	0	493.509
Genel Toplam	937.294	4.648	473.705	57.476	2.200.777

*Transit rejime tabi temin dahil edilmemiştir.

Ülkemizde faaliyet gösteren alt başlığına ihrakiye eklenmiş dağıtıcı ile ihrakiye teslimi lisansı sahiplerinin 2011 yılında yapmış oldukları ürün teminleri (Tablo 2.32 ve 2.33) irdelendiğinde, havacılık ve denizcilik yakıtlarının büyük bir kısmının (%85,4) rafinerici lisansı sahiplerinden tedarik edildiği görülmektedir.

İthalat yoluyla ve üreticiden gerek ihraç kayıtlı gerekse de ÖTV'li ve KDV'li olarak tedarik edilen ürünler, ÖTV'li-KDV'li, ÖTV'si sıfıra indirilmiş KDV'li ve ÖTV'siz-KDV'siz (ihracat) olarak (Tablo 2.34, 2.35, 2.37 ve 2.38) teslim edilmektedir. Transit rejime tabi olarak temin edilenler ise ithal edilmediği takdirde son kullanıcıya yine transit rejim kapsamında satılmaktadır (Tablo 2.36 ve 2.39).

Tablo 2.34 İhrakiye Teslimi Lisansı Sahipleri Ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Yurtiçine sattıkları Denizcilik Yakıtları (ton)

	ÖTV'li ve KDV'li	ÖTV'si sıfıra indirilmiş KDV'li	Genel Toplam (ton)	Piyasa Payı (%)
Opet Petrolcülük A.Ş.	958	124.303	125.261	44,0
Motorin Türleri	889	108.468	109.357	44,2
Benzin Türleri	0	272	272	100,0
Fuel Oil Türleri	69	15.563	15.632	41,9
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	4.814	101.554	106.368	37,3
Motorin Türleri	3.037	81.932	84.969	34,4
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	1.777	19.622	21.399	57,4
Balpet Petrol Ürn. Taş. San. ve Tic. A.Ş.	356	11.195	11.551	4,1
Motorin Türleri	356	11.195	11.551	4,7
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	0	10.811	10.811	3,8
Motorin Türleri	0	10.754	10.754	4,3
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	57	57	0,2
Cen Petrol Ür. Mad. Yağ. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti.	620	5.642	6.262	2,2
Motorin Türleri	620	5.642	6.262	2,5
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Termopet Aky. Nak. ve Tic. Ltd. Şti.	0	5.860	5.860	2,1
Motorin Türleri	0	5.860	5.860	2,4
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
RMG Petrol Ür. Dağ. San. Tic. Ltd. Şti.	0	4.536	4.536	1,6
Motorin Türleri	0	4.536	4.536	1,8
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Pars Pet. Mad.Yağ. İth. İhr. Paz. San. ve Tic. A.Ş.	15	3.879	3.894	1,4
Motorin Türleri	15	3.879	3.894	1,6
Benzin Türleri		0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Uluslararası Akaryakıt Dağ. Ltd. Şti.	0	2.765	2.765	1,0
Motorin Türleri	0	2.765	2.765	1,1
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Kadooğlu Pet. Taş. Tic. San. İth. ve İhr. A.Ş.	0	2.395	2.395	0,8
Motorin Türleri	0	2.267	2.267	0,9
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	128	128	0,3

BP Petrolleri A.Ş.	0	1.535	1.535	0,5
Motorin Türleri	0	1.535	1.535	0,6
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Aytemiz Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	0	1.426	1.426	0,5
Motorin Türleri	0	1.358	1.358	0,5
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	68	68	0,2
Goldser Tur. Otel. ve Pet. San. ve Tic. A.Ş.	0	1.196	1.196	0,4
Motorin Türleri	0	1.196	1.196	0,5
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
TP Petrol Dağıtım A.Ş.	0	437	437	0,2
Motorin Türleri	0	437	437	0,2
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
VTM Akaryakıt Pet. Ür. Dağ. San. ve Tic. A.Ş.	0	185	185	0,1
Motorin Türleri	0	185	185	0,1
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş.	0	154	154	0,1
Motorin Türleri	0	154	154	0,1
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Total Oil Türkiye A.Ş.	5	148	153	0,1
Motorin Türleri	5	148	153	0,1
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Kalkavan Den. Nak. Gıda Bil. Tic. Ltd. Şti.	62	0	62	<0,1
Motorin Türleri	62	0	62	<0,1
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
As-mira Pet. ve Kim. Ür. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	25	0	25	<0,1
Motorin Türleri	25	0	25	<0,1
Benzin Türleri	0	0	0	0,0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0,0
Petline Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş.	24	0	24	<0,1
Motorin Türleri	24	0	24	<0,1
Benzin Türleri	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0
Motorin Türleri	5.033	242.311	247.344	100
Benzin Türleri	0	272	272	100
Fuel Oil Türleri	1.846	35.438	37.284	100
Genel Toplam	6.879	278.021	284.900	100

Tablo 2.34'e göre 2011 yılında yurtiçinde ÖTV'li-KDV'li ve ÖTV'si sıfıra indirilmiş KDV'li olarak satışı yapılan denizcilik yakıtlarının, alt başlığına ihrakiye teslimi eklenmiş dağıtıcılar tarafından yapıldığı ve bu ürünlerin motorin muhteviyatı yüksek olan ürünler olduğu görülmektedir. Ayrıca satışların %98'inin "Yakıt Alım ve Jurnal Defteri" sahiplerine yapıldığı da göze çarpmaktadır.

Tablo 2.35 Ihrakiye Teslimi Lisansı Sahipleri ve Alt Başlığına Ihrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında İhraç Ettikleri Denizcilik Yakıtları (ton)*

	Toplam İhracat	Piyasa Payı (%)
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	257.767	41,7
Motorin Türleri	28.187	36,2
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	229.580	42,5
Enerji Petrol Den. Tic. ve San. A.Ş.	168.504	27,3
Motorin Türleri	25.936	33,3
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	142.568	26,4
Arkas Petrol Ürünleri ve Ticaret A.Ş.	97.410	15,8
Motorin Türleri	4.202	5,4
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	93.208	17,3
TBS Denizcilik ve Petrol Ürünleri Dış Ticaret A.Ş.	61.723	10,0
Motorin Türleri	12.399	15,9
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	49.324	9,1
CYE Petrol Tic. Ltd. Şti.	31.099	5,0
Motorin Türleri	6.962	8,9
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	24.137	4,5
Turkish Petroleum Int. Comp.	1.248	0,2
Motorin Türleri	143	0,2
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	1.105	0,2
Motorin Türleri	77.829	100
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	539.922	100
Genel Toplam	617.751	100

*Tabloda yer alan veriler, transit geçen vasıtalarla yakıt amaçlı olarak verilen ihrakiye ürünlerini kapsamaktadır.

Tablo 2.35'e göre 2011 yılında denizcilik yakıtlarının ihracatının büyük bölümünün alt başlığına ihrakiye teslimi eklenmiş dağıtıcılar tarafından yapıldığı ve bu ürünlerin fuel oil içeriği yüksek olan ürünler olduğu görülmektedir. Denizcilik yakıtları ihracatının yaklaşık %70'lik bölümü alt başlığına ihrakiye eklenmiş dağıtıcılar tarafından yapılmıştır.

Tablo 2.36 İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Ettikleri Denizcilik Yakıtları (ton)

	Toplam	Piyasa Payı (%)
Anadolu Uluslararası Tic. Taş. A.Ş.	327.995	24,6
Motorin Türleri	56.857	14,7
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	271.138	28,7
Arkas Petrol Ürünleri ve Ticaret A.Ş.	272.496	20,5
Motorin Türleri	36.900	9,6
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	235.596	24,9
TBS Denizcilik ve Petrol Ürünleri Dış Ticaret A.Ş.	206.204	15,5
Motorin Türleri	33.361	8,6
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	172.843	18,3
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	160.026	12,0
Motorin Türleri	39.117	10,1
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	120.909	12,8
CYE Petrol Tic. Ltd. Şti.	123.184	9,2
Motorin Türleri	52.496	13,6
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	70.688	7,5
Beyaz Martı Petrol Ticaret Denizcilik Ltd. Şti.	90.936	6,8
Motorin Türleri	83.711	21,7
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	7.225	0,8
Enerji Petrol Den. Tic. ve San. A.Ş.	46.967	3,5
Motorin Türleri	17.308	4,5
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	29.659	3,1
Lukoil Bunker İstanbul İhrakiye Tic. Ltd. Şti.	43.558	3,3
Motorin Türleri	43.558	11,3
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0

Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	37.425	2,8
Motorin Türleri	0	0
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	37.425	4,0
A/B Petrol Ürünleri Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.	7.780	0,6
Motorin Türleri	7.780	2,0
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0
As-Mira Petrol ve Kimya Ürünleri Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	6.499	0,5
Motorin Türleri	6.499	1,7
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0
Seymen Petrol İnşaat Tur. Nak. Mad. ve Tic. Ltd. Şti.	5.213	0,4
Motorin Türleri	5.213	1,3
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0
Akintürk Petrol ve Petrol Ürünleri Nak. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	3.454	0,3
Motorin Türleri	3.454	0,9
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0
Türkerler Petrol Tic. Ltd. Şti.	66	<0,1
Motorin Türleri	66	<0,1
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0
Motorin Türleri	386.320	100,0
Benzin Türleri	0	0
Fuel Oil Türleri	945.483	100,0
Genel Toplam	1.331.803	100,0

Tablo 2.36'ya göre 2011 yılında transit rejime tabi denizcilik yakıtları teslimlerinin büyük ölçüde ihrakiye teslimi lisansı sahipleri tarafından yapıldığı ve bu ürünlerin fuel oil içeriği yüksek olan ürünler olduğu görülmektedir. Transit rejime tabi olarak teslim edilen denizcilik yakıtlarının %16'lık kısmının ise alt başlığına ihrakiye eklenmiş dağıtıcılar tarafından yapıldığı gözlenmektedir.

Tablo 2.37 İhrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin ve Alt Başlığına İhrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Yurtiçine sattıkları Havacılık Yakıtları (ton)

	Toplam Satış*	Piyasa Payı (%)
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	379.389	49,4
Jet Yakıtı	379.389	49,6
Uçak Benzini	0	0
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	204.707	26,7
Jet Yakıtı	202.075	26,4
Uçak Benzini	2.632	100
İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı Yat. Yapım ve İşl. A.Ş.	76.566	10,0
Jet Yakıtı	76.566	10,0
Uçak Benzini	0	0
Sun Havacılık Ticaret Ltd. Şti.	49.580	6,5
Jet Yakıtı	49.580	6,5
Uçak Benzini	0	0
The Shell Company of Turkey Limited Türkiye Şb.-Merkezi Londrada	15.626	2,0
Jet Yakıtı	15.626	2,0
Uçak Benzini	0	0
Mobil Oil Türk A.Ş.	15.490	2,0
Jet Yakıtı	15.490	2,0
Uçak Benzini	0	0
F.S.D. Enerji Taşımacılık Pet. San. Dış Tic. A.Ş.	9.603	1,3
Jet Yakıtı	9.603	1,3
Uçak Benzini	0	0
BP Petrolleri A.Ş.	6.329	0,8
Jet Yakıtı	6.329	0,8
Uçak Benzini	0	0
Tezer İnşaat İhrakiye Tem. Gıda Mad. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	3.978	0,5
Jet Yakıtı	3.978	0,5
Uçak Benzini	0	0
Lukoil Jet Yakıtı Dağıtım ve Ticaret Ltd. Şti.	3.363	0,4
Jet Yakıtı	3.363	0,4
Uçak Benzini	0	0
Güneydoğu Havacılık İşletmesi Ltd. Şti.	2.386	0,3
Jet Yakıtı	2.386	0,3
Uçak Benzini	0	0
Mavi Hat Havacılık İşletmesi Tic. Ltd. Şti.	193	<0,1
Jet Yakıtı	193	<0,1
Uçak Benzini	0	0
Goldser Turizm Otelcilik ve Petrol San. ve Tic. A.Ş.	115	<0,1
Jet Yakıtı	115	<0,1
Uçak Benzini	0	0

Batı Karadeniz Ak. Mad. Yağ, LPG San. Tic. Ltd. Şti.	44	<0,1
Jet Yakıtı	44	<0,1
Uçak Benzini	0	0
Jet Yakıtı	764.737	100,0
Uçak Benzini	2.632	100
Toplam	767.369	100,0

* 4760 sayılı ÖTV Kanununa ekli (I) sayılı listede yer alan Havacılık yakıtlarına ilişkin olarak belirlenen ÖTV tutarı sıfır "0" dır. Bu nedenle, yurtiçine yapılan tüm havacılık yakıtı satışları ÖTV'li ve KDV'li olarak değerlendirilmektedir.

Tablo 2.37'ye göre 2011 yılında yurtiçinde satılan havacılık yakıtlarının alt başlığına ihrakiye teslimi lisansı sahiplerince yapıldığı ve bu ürünlerin %99,6'lık bölümünün jet yakıtından oluştuğu görülmektedir. Temin-teslim dengesine bakıldığında; ithalattan, üreticiden ve diğer lisans sahiplerinden temin edilen havacılık yakıtlarının büyük bir kısmının serbest dolaşımda teslim edildiği kalan kısmının ise ihraç edildiği göze çarpmaktadır.

Tablo 2.38 Ihrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin ve Alt Başlığına Ihrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında İhraç Ettikleri Havacılık Yakıtları (ton)

	Toplam İhracat	Piyasa Payı (%)
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	967.182	45,0
Jet Yakıtı	965.937	45,0
Uçak Benzini	1.245	100
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	788.662	36,7
Jet Yakıtı	788.662	36,7
Uçak Benzini	0	0
İstanbul Sabiha Gökçen Uluslar arası Havalimanı Yat. Yapım ve İşl. A.Ş.	143.654	6,7
Jet Yakıtı	143.654	6,7
Uçak Benzini	0	0
The Shell Company of Turkey Limited Türkiye Şubesi-Merkezi Londrada	103.641	4,8
Jet Yakıtı	103.641	4,8
Uçak Benzini	0	0
BP Petrolleri A.Ş.	72.662	3,4
Jet Yakıtı	72.662	3,4
Uçak Benzini	0	0
Mobil Oil Türk A.Ş.	56.891	2,6
Jet Yakıtı	56.891	2,7
Uçak Benzini	0	0
Lukoil Jet Yakıtı Dağıtım ve Ticaret Ltd. Şti.	13.670	0,6
Jet Yakıtı	13.670	0,6
Uçak Benzini	0	0
Sun Havacılık Ticaret Ltd. Şti.	1.337	0,1
Jet Yakıtı	1.337	0,1
Uçak Benzini	0	0

Batı Karadeniz Ak. Mad. Yağ, LPG San. Tic. Ltd. Şti.	290	<0,1
Jet Yakıtı	290	<0,1
Uçak Benzini	0	0
Jet Yakıtı	2.146.744	100,0
Uçak Benzini	1.245	100
Toplam	2.147.989	100,0

Tablo 2.38'e göre 2011 yılında ihraç edilen havacılık yakıtlarının %52'lik bölümünün alt başlığına ihrakiye teslimi lisansı sahiplerince yapıldığı ve bu ürünlerin tamamına yakınının jet yakıtı olduğu görülmektedir.

Tablo 2.39 Alt Başlığına Ihrakiye Teslimi Eklenmiş Dağıtıcı ve Ihrakiye Teslimi Lisansı Sahiplerinin 2011 Yılında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Ettikleri Havacılık Yakıtları (ton)

	Toplam Satış	Piyasa Payı (%)
The Shell Company of Turkey Limited Türkiye Şubesi-Merkezi Londrada	101.674	56,5
Jet Yakıtı	101.674	56,5
Uçak Benzini	0	0
Mobil Oil Türk A.Ş.	67.551	37,6
Jet Yakıtı	67.551	37,6
Uçak Benzini	0	0
BP Petrolleri A.Ş.	6.839	3,8
Jet Yakıtı	6.839	3,8
Uçak Benzini	0	0
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	3.769	2,1
Jet Yakıtı	3.769	2,1
Uçak Benzini	0	0
Jet Yakıtı	179.833	100
Uçak Benzini	0	0
Toplam	179.833	100

Tablo 2.39'a göre 2011 yılında transit rejime tabi teslim edilen havacılık yakıtlarının büyük bir kısmı ihrakiye teslimi lisansı sahiplerince yapılmıştır.

2005-2011 Döneminde İhrakiye Teslimi Faaliyetleri

Tablo 2.40 2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları (ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	4.429	7.469	7.824	9.680	8.899	8.010	4.814
Motorin Türleri	2.298	4.748	3.768	4.263	5.538	4.990	3.037
Fuel Oil Türleri	2.131	2.721	4.056	5.417	3.361	3.020	1.777
Opet Petrolcülük A.Ş.	570	958	2.526	4.061	3.901	557	958
Motorin Türleri	570	958	1.766	2.434	1.232	509	889
Fuel Oil Türleri	0	0	760	1.627	2.669	48	69
Cen Pet. Ür. Md. Yğ. Dğ. San. ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	1.099	2.404	620
Motorin Türleri	0	0	0	0	1.099	2.404	620
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	0	0	990	1.004	146	103	0
Motorin Türleri	0	0	990	1.004	146	103	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Kalkavan Den. Nak. Gıda Bil. Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	142	166	332	62
Motorin Türleri	0	0	0	142	166	332	62
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Balpet Petrol Ürn. Taş. San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	0	93	139	356
Motorin Türleri	0	0	0	0	93	139	356
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
As-mira Pet.ve Kim. Ür. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	61	71	39	73	25
Motorin Türleri	0	0	61	71	39	73	25
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Ünal Pet. Hayv. Tek. Tur. İnş. Taah. San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	73	0	73	0
Motorin Türleri	0	0	0	73	0	73	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Petline Petrol Ürünleri Ticaret A.Ş.	0	0	0	18	0	2	24
Motorin Türleri	0	0	0	18	0	2	24
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Pars Pet. Mad. Yağ. İth. İhr. Paz. San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	0	0	0	15
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	15
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Total Oil Türkiye A.Ş.	0	0	0	0	0	0	5
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	5
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Motorin Türleri	2.868	5.706	6.585	8.005	8.313	8.625	5.033
Fuel Oil Türleri	2.131	2.721	4.816	7.044	6.030	3.068	1.846
Genel Toplam	4.999	8.427	11.401	15.049	14.343	11.693	6.879

Şekil 2.25 2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları Miktarı (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları (ton)

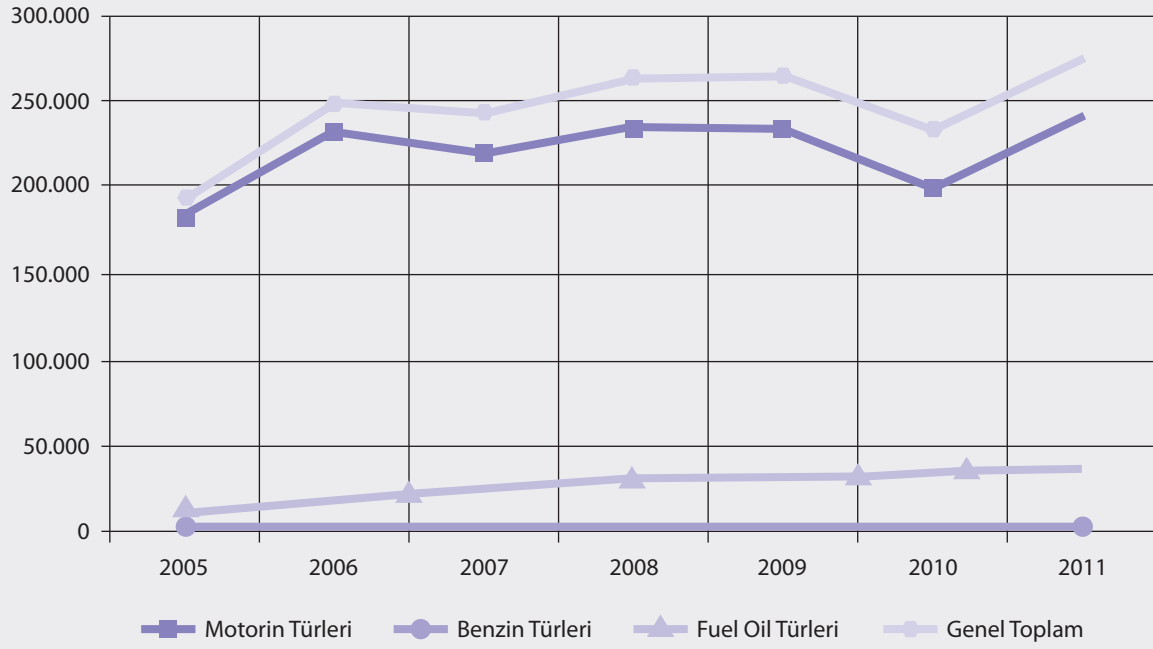
Tablo 2.40 ve Şekil 2.25'te görüldüğü üzere yurtiçine teslim edilen denizcilik yakıtlarında fuel oil türlerine göre daha az kükürt içeren motorin muhteviyatının arttığı görülmektedir. 2005-2008 yılları arasında artış gösteren ÖTV'li-KDV'li denizcilik yakıtları tesliminin 2009-2011 yıllarında sürekli düşme eğilimi gösterdiği göze çarpmaktadır.

Tablo 2.41 2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ÖTV'si sıfıra indirilmiş ve KDV'li) Miktarları (ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	109.551	179.193	162.225	186.499	170.284	97.248	101.554
Motorin Türleri	101.682	162.294	145.070	164.300	148.960	74.328	81.932
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	7.869	16.899	17.155	22.199	21.324	22.920	19.622
Opet Petrolcülük A.Ş.	63.043	43.595	56.789	54.611	57.395	97.283	124.303
Motorin Türleri	63.043	43.500	50.540	46.526	48.402	85.898	108.468
Benzin Türleri	0	0	0	0	149	310	272
Fuel Oil Türleri	0	95	6.249	8.085	8.844	11.075	15.563
Akpet Akaryakıt Dağı. A.Ş.	0	3.380	7.665	9.085	9.832	12.861	10.811
Motorin Türleri	0	3.380	7.598	8.921	9.279	12.578	10.754
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	67	164	553	283	57

Petline Petrol Ür. Tic. A.Ş.	8.656	13.301	14.194	5.667	4.057	0	0
Motorin Türleri	8.656	13.301	14.194	5.667	4.057	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Balpet Petrol Ürn. Taş. San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	4.844	8.125	11.288	11.195
Motorin Türleri	0	0	0	4.844	8.125	11.288	11.195
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Turkuaz Petrol Ürünleri A.Ş.	0	0	112	3.400	12.451	2.900	0
Motorin Türleri	0	0	112	3.400	12.451	2.866	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	34	0
BP Petrolleri A.Ş.	3.222	3.503	2.491	1.882	1.431	1.506	1.535
Motorin Türleri	3.006	3.503	2.491	1.882	1.431	1.506	1.535
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	216	0	0	0	0	0	0
Cen Petrol Ür. Mad. Yağ. Dağ. San. ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	2.961	6.113	5.642
Motorin Türleri	0	0	0	0	2.961	6.113	5.642
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
The Shell Comp. of Turkey Ltd. Türkiye Şb.-Mrk. Londra	3.293	6.879	0	0	0	0	0
Motorin Türleri	3.293	6.879	0	0	0	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Termopet Akaryakıt Nak. ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	819	5.860
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	819	5.860
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
RMG Petrol Ürünleri Dağ. San. Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	393	4.536
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	393	4.536
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Pars Petrol Madeni Yağlar İth. İhr. Paz. San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	0	0	0	3.879
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	3.879
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Kadooğlu Pet. Taş. Tic. San. İth. ve İhr. A.Ş.	0	0	0	0	0	524	2.395
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	524	2.267
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	128

Uluslararası Aky. Dağ. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	0	2.765
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	2.765
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Aytemiz Akaryakıt Dağıtım Anonim Şirketi	0	0	0	0	0	0	1.426
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	1.358
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	68
Goldser Turizm Otelcilik ve Petrol San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	0	0	0	1.196
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	1.196
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Eropet Pet. Aky.Dağ. Taş. İnş. Paz. Pet. Ür. İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	1.195	0
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	1.195	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Total Oil Türkiye A.Ş.	124	115	65	101	72	49	148
Motorin Türleri	124	115	65	101	72	49	148
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
TP Petrol Dağıtım A.Ş.	0	0	0	0	30	50	437
Motorin Türleri	0	0	0	0	30	50	437
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Enerji Petrol Ürünleri Pazarlama A.Ş.	0	0	0	0	0	114	154
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	114	154
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
VTM Akaryakıt Petrol Ür. Dağ. San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	0	0	0	185
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	185
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Motorin Türleri	179.804	232.972	220.070	235.641	235.768	197.721	242.311
Benzin Türleri	0	0	0	0	149	310	272
Fuel Oil Türleri	8.085	16.994	23.471	30.448	30.721	34.312	35.438
Genel Toplam	187.889	249.966	243.541	266.089	266.638	232.343	278.021

Şekil 2.26 2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ÖTV'si sıfıra indirilmiş ve KDV'li) Miktarları (ton)

2005-2011 yılları arasında "Yakıt Alım ve Jurnal Defteri" sahibi son kullanıcılara yapılan ÖTV'si sıfıra indirilmiş KDV'li denizcilik yakıtlarının teslimatının arttığı ve bu artışın da motorin türlerinden kaynaklandığı görülmektedir (Tablo 2.41).

Tablo 2.42 2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Denizcilik Yakıtları (ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	0	0	317.068	350.526	309.164	349.292	257.767
Motorin Türleri	0	0	29.201	84.943	49.507	57.377	28.187
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	287.867	265.583	259.657	291.915	229.580
Enerji Pet. Den. Tic. ve San. A.Ş.	145.724	147.609	135.103	156.819	148.815	152.176	168.504
Motorin Türleri	0	0	1.547	11.475	6.973	20.704	25.936
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	145.724	147.609	133.556	145.344	141.842	131.472	142.568
TBS Denizcilik ve Petrol Ürünleri Dış Ticaret A.Ş.	0	0	164.889	138.414	141.460	89.523	61.723
Motorin Türleri	0	0	35.914	37.651	24.964	12.314	12.399
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	128.975	100.763	116.496	77.209	49.324
CYE Petrol Tic. Ltd. Şti.	25.136	132.088	65.021	21.989	132.585	51.732	31.099
Motorin Türleri	6.915	20.127	0	0	5.632	6.564	6.962
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	18.221	111.961	65.021	21.989	126.953	45.168	24.137

Arkas Petrol Ür. ve Ticaret A.Ş.	0	0	0	6.776	154.757	118.750	97.410
Motorin Türleri	0	0	0	910	3.015	6.941	4.202
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	5.866	151.742	111.809	93.208
Opet Petrolcülük A.Ş.	0	0	61.248	61.531	16.503	0	0
Motorin Türleri	0	0	10.094	10.045	1.893	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	51.154	51.486	14.610	0	0
Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	0	0	2.298	0	0	0	0
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	2.298	0	0	0	0
Turkish Pet. Int. Nat. Comp.	0	0	0	0	136	571	1.248
Motorin Türleri	0	0	0	0	20	180	143
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	116	391	1.105
Samsunbunker Ak. ve Mad. Yağ Hiz. Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	20	0
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	20	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Motorin Türleri	6.915	20.127	76.756	145.024	92.004	104.100	77.829
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	163.945	259.570	668.871	591.031	811.416	657.964	539.922
Genel Toplam	170.860	279.697	745.627	736.055	903.420	762.064	617.751

Şekil 2.27 2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Denizcilik Yakıtları (ton)

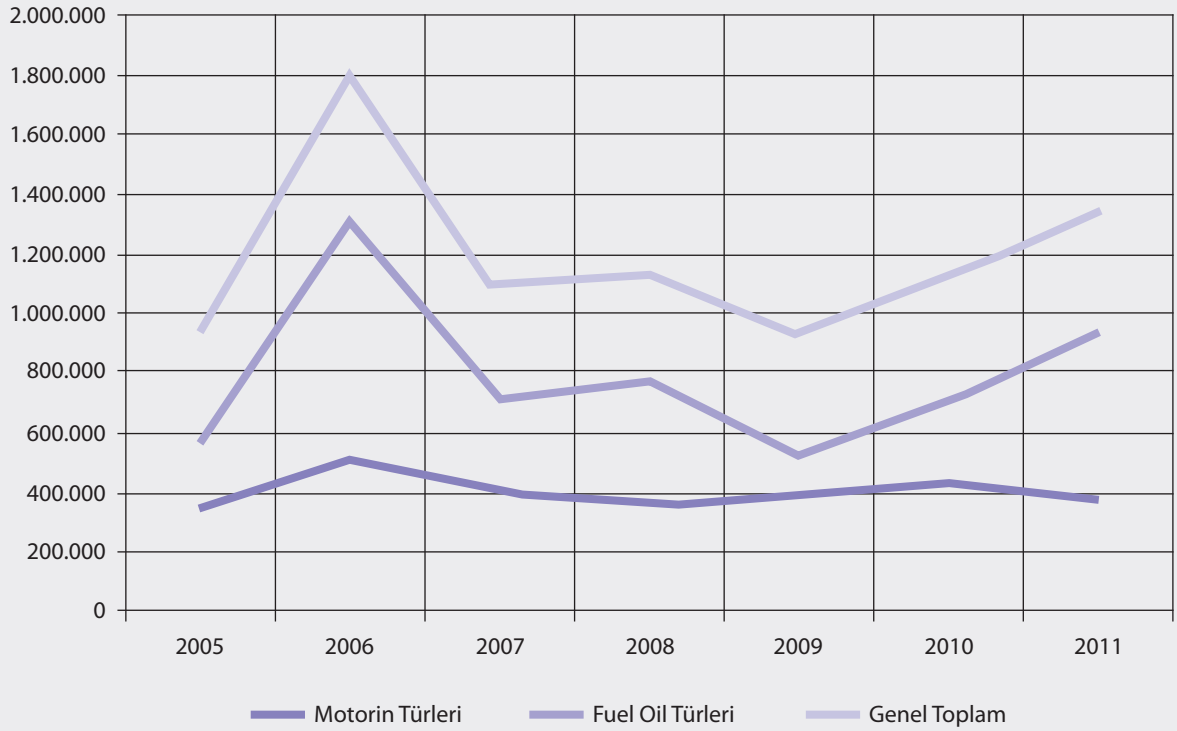
2005- 2011 yılları arasında ihraç edilen denizcilik yakıtlarının alt başlığında ihrakiye teslimi eklenmiş dağıtıcılar tarafından yapıldığı ve bu ürünlerin fuel oil içeriği yüksek olan ürünler olduğu görülmektedir. Denizcilik yakıtları ihracatı, 2005-2009 döneminde artarken 2009-2011 yılları arasında azalmıştır (Tablo 2.42).

Tablo 2.43 2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Anadolu Uluslararası Tic. Taş. A.Ş.	43.399	521.808	613.444	525.785	454.292	433.936	327.995
Motorin Türleri	10.962	110.837	115.859	92.523	88.707	88.943	56.857
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	32.437	410.971	497.585	433.262	365.585	344.993	271.138
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	367.935	533.917	178.412	135.125	54.545	17.070	160.026
Motorin Türleri	72.554	102.593	56.818	15.835	10.874	2.221	39.117
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	295.381	431.324	121.594	119.290	43.671	14.849	120.909
TBS Denizcilik ve Petrol Ürünleri Dış Ticaret A.Ş.	166.809	215.071	0	0	70.982	128.591	206.204
Motorin Türleri	40.295	41.259	0	0	13.308	35.101	33.361
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	126.514	173.812	0	0	57.674	93.490	172.843
CYE Petrol Tic. Ltd. Şti.	147.657	76.586	26.019	174.501	91.766	132.774	123.184
Motorin Türleri	33.129	0	6.676	57.729	62.299	64.229	52.496
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	114.528	76.586	19.343	116.772	29.467	68.545	70.688
Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.	84.667	79.345	122.172	144.851	54.780	29.744	37.425
Motorin Türleri	84.667	79.345	94.196	73.110	54.780	6.457	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	27.976	71.741	0	23.287	37.425
Beyaz Martı Petrol Ticaret Denizcilik Ltd. Şti.	54.125	63.296	63.346	58.032	85.412	94.167	90.936
Motorin Türleri	54.125	63.296	63.346	58.032	85.412	94.167	83.711
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	7.225
Arkas Petrol Ürünleri ve Ticaret A.Ş.	0	0	0	564	41.248	147.640	272.496
Motorin Türleri	0	0	0	564	25.360	34.849	36.900
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	15.888	112.791	235.596

Enerji Petrol Den. Tic. ve San. A.Ş.	50.798	57.279	60.665	48.602	61.594	52.152	46.967
Motorin Türleri	50.798	49.740	51.664	41.850	43.134	27.154	17.308
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	7.539	9.001	6.752	18.460	24.998	29.659
Opet Petrolcülük A.Ş.	0	242.822	8.066	0	0	0	0
Motorin Türleri	0	53.304	1.031	0	0	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	189.518	7.035	0	0	0	0
Lukoil Bunker İstanbul İhrakiye Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	39.704	43.558
Motorin Türleri	0	0	0	0	0	39.704	43.558
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
A/B Petrol Ürünleri Paz. San. ve Tic. Ltd. Şti.	239	3.950	6.283	6.125	8.933	10.442	7.780
Motorin Türleri	239	3.950	6.283	6.125	8.933	10.442	7.780
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
As-mira Petrol ve Kimya Ürünleri Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	4.834	5.880	6.272	7.092	6.499
Motorin Türleri	0	0	4.834	5.880	6.272	7.092	6.499
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Seymen Petrol İnş. Tur. Nak. ve Mad. Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	6.920	9.132	8.699	5.213
Motorin Türleri	0	0	0	6.920	9.132	8.699	5.213
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Akintürk Petrol ve Petrol Ür. Nak. İnş. Tur. San. ve Tic. Ltd. Şti.	2.170	1.803	1.815	2.543	1.902	3.588	3.454
Motorin Türleri	2.170	1.803	1.815	2.543	1.902	3.588	3.454
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
The Shell Company of Turkey Ltd. Türkiye Şb.- Merkezi Londrada	9.451	5.002	0	0	0	0	0

Motorin Türleri	9.451	5.002	0	0	0	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Mobil Oil Türk A.Ş.	5.656	6.054	0	0	0	0	0
Motorin Türleri	5.656	6.043	0	0	0	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	11	0	0	0	0	0
Master Petrol Ürünleri Tic. ve Taş. A.Ş.	4.241	0	0	0	0	0	0
Motorin Türleri	1.346	0	0	0	0	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	2.895	0	0	0	0	0	0
Türkerler Petrol Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	549	1.206	310	66
Motorin Türleri	0	0	0	549	1.206	310	66
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Canas Petrol Ürn. ve Gemicilik Tic. San. Ltd. Şti.	0	0	155	0	0	0	0
Motorin Türleri	0	0	155	0	0	0	0
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Motorin Türleri	365.392	517.172	402.677	361.660	411.319	422.956	386.320
Benzin Türleri	0	0	0	0	0	0	0
Fuel Oil Türleri	571.755	1.289.761	682.534	747.817	530.745	682.953	945.483
Genel Toplam	937.147	1.806.933	1.085.211	1.109.477	942.064	1.105.909	1.331.803

Şekil 2.28 2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Denizcilik Yakıtları (ton)

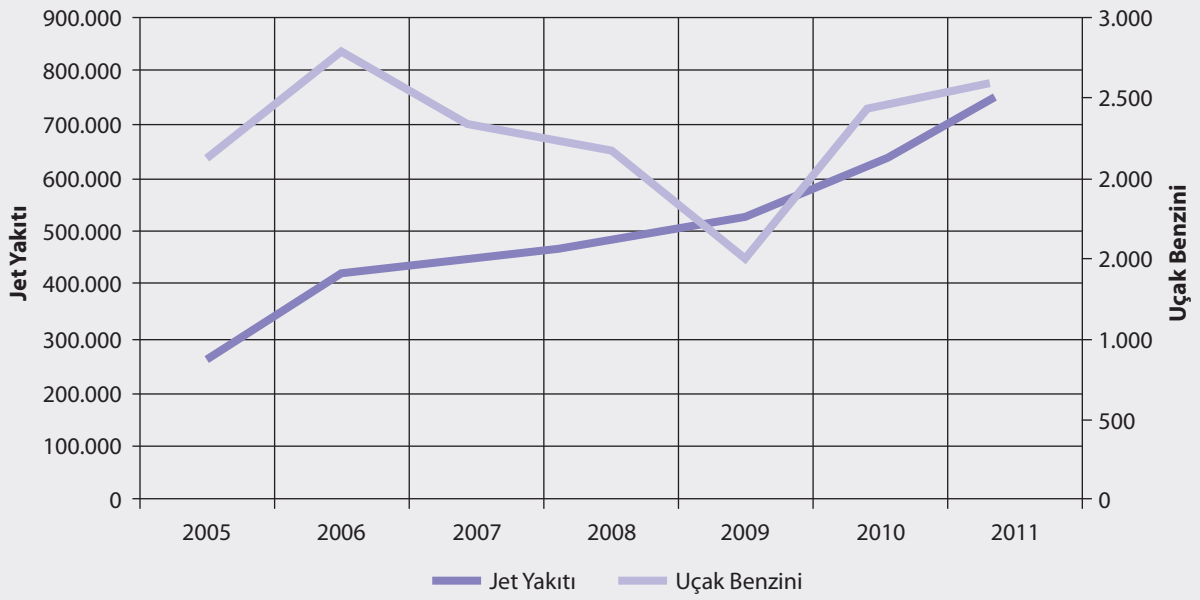
2005-2011 yılları arasında transit rejime tabi olarak teslim edilen denizcilik yakıtları dalgalı bir seyir izlemiştir. Transit rejime tabi olarak teslim edilen denizcilik yakıtlarının %70'lik kısmı fuel oil türlerinden oluşurken kalanı motorin türleridir. Ayrıca bu ürünlerin transit rejime tabi olarak teslimatları anılan dönemde genellikle ihrakiye teslimi lisansı sahiplerince yapılmıştır (Tablo 2.43).

Tablo 2.44 2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçine Teslim Edilen Havacılık Yakıtları (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları* (ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	266.691	403.092	414.684	416.324	416.768	354.863	204.707
Jet Yakıtı	264.593	400.327	412.310	414.190	415.336	352.466	202.075
Uçak Benzini	2.098	2.765	2.374	2.134	1.432	2.397	2.632
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	0	0	0	0	0	131.285	379.389
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	131.285	379.389
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı Yat. Yapım ve İşl. A.Ş.	0	0	0	29.545	68.816	104.197	76.566
Jet Yakıtı	0	0	0	29.545	68.816	104.197	76.566
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Mobil Oil Türk A.Ş.	0	10.027	25.552	26.105	32.952	23.066	15.490
Jet Yakıtı	0	10.027	25.552	26.105	32.952	23.066	15.490
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Sun Havacılık Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	2.235	49.580
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	2.235	49.580
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0

The Shell Company of Turkey Limited Türkiye Şubesi-Merkezi Londrada	0	85	109	65	4.369	15.611	15.626
Jet Yakıtı	0	85	109	65	4.369	15.611	15.626
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Güneydoğu Havacılık İşletmesi Ltd. Şti.	0	0	1.450	1.498	3.498	2.542	2.386
Jet Yakıtı	0	0	1.450	1.498	3.498	2.542	2.386
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
F.S.D. Enerji Taşımacılık Pet. San. Dış Tic. A.Ş.	0	0	0	0	0	0	9.603
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	0	9.603
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
BP Petrolleri A.Ş.	0	0	0	0	0	0	6.329
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	0	6.329
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Tezer İnş. İhr. Tem. Gd. Mad. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	0	3.978
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	0	3.978
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Lukoil Jet Yakıtı Dağıtım ve Ticaret Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	45	3.363
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	45	3.363
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Parkoil Petrol Ürn. Taş. San. Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	1.453	1.671	0
Jet Yakıtı	0	0	0	0	1.453	1.671	0
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	0	108	1.028	1.767	78	143	0
Jet Yakıtı	0	108	1.028	1.767	78	143	0
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Mavi Hat Havacılık İşletmesi Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	0	193
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	0	193
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Goldser Turizm Otelcilik ve Petrol San. ve Tic. A.Ş.	0	0	0	0	0	0	115
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	0	115
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Batı Karadeniz Ak. Mad. Yağ, LPG San. Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	2	38	44
Jet Yakıtı	0	0	0	0	2	38	44
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Jet Yakıtı	264.593	410.547	440.449	473.170	526.504	633.299	764.737
Uçak Benzini	2.098	2.765	2.374	2.134	1.432	2.397	2.632
Toplam	266.691	413.312	442.823	475.304	527.936	635.696	767.369

* 4760 sayılı ÖTV Kanununa ekli (I) sayılı listede yer alan Havacılık yakıtlarına ilişkin olarak belirlenen ÖTV tutarı sıfır "0" dır. Bu nedenle, yurtiçine yapılan tüm havacılık yakıtı satışları ÖTV'li ve KDV'li olarak değerlendirilmektedir.

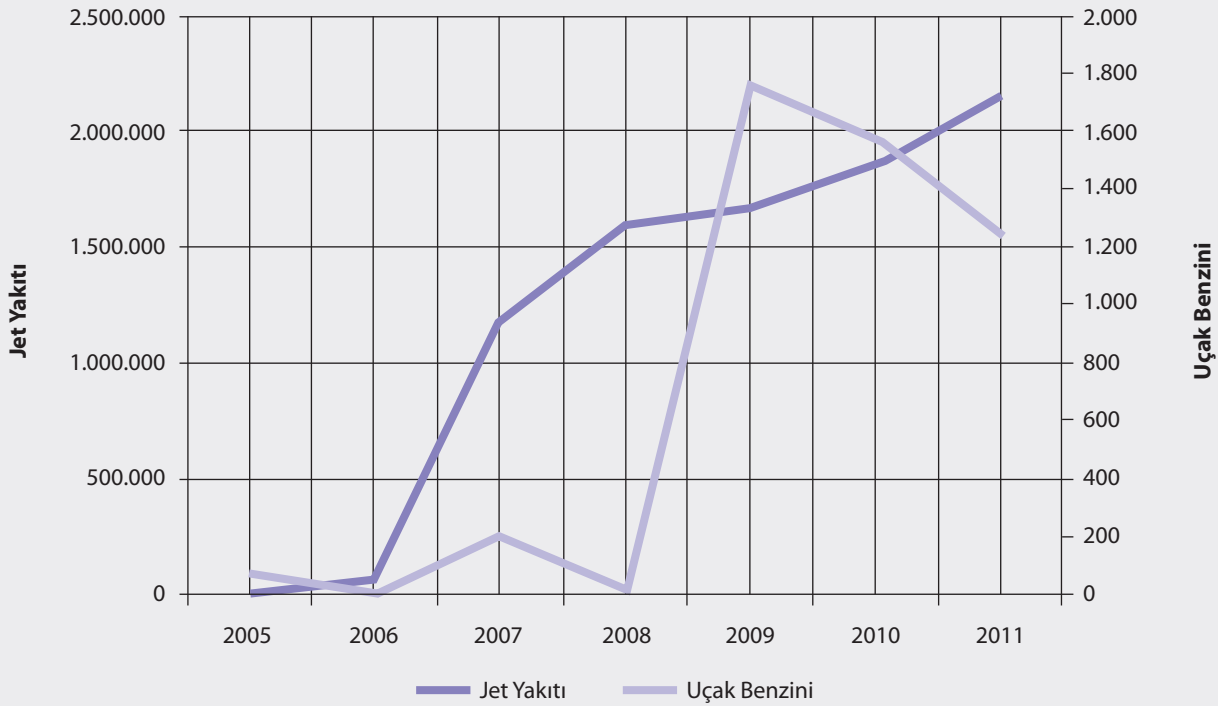
Şekil 2.29 2005-2011 Yılları Arasında Yurtiçi Teslim Edilen Havacılık Yakıtları (ÖTV'li ve KDV'li) Miktarları (ton)

2005-2011 döneminde, yurtiçi teslim edilen havacılık yakıtlarının sürekli artış gösterdiği görülmektedir. ÖTV Kanununa göre bu ürünlere uygulanan vergi miktarı sıfır olarak belirlenmiş olup yurtiçi satışlarında bu ürünler için sadece KDV tutarı ödenmektedir. Bu kapsamda hava taşıtlarına teslimat yapan firmalara bakıldığında alt başlığına ihrakiye eklenmiş dağıtıcıların azınlıkta olduğu göze çarpmaktadır (Tablo 2.44).

Tablo 2.45 2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Havacılık Yakıtları (ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	60	57.342	912.728	1.119.442	1.180.917	1.196.153	967.182
Jet Yakıtı	0	57.342	912.520	1.119.442	1.179.156	1.194.581	965.937
Uçak Benzini	60	0	208	0	1.761	1.572	1.245
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	0	0	0	0	0	220.536	788.662
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	220.536	788.662
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
The Shell Company of Turkey Ltd. Türkiye Şb.-Mrk. Londrada	0	0	145.483	217.923	246.115	206.003	103.641
Jet Yakıtı	0	0	145.483	217.923	246.115	206.003	103.641
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Mobil Oil Türk A.Ş.	0	0	125.159	147.455	100.436	69.689	56.891
Jet Yakıtı	0	0	125.159	147.455	100.436	69.689	56.891
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
İstanbul Sabiha Gökçen Ulus. Hvlmn. Yat. Yapım ve İşl. A.Ş.	0	0	0	57.841	96.839	148.360	143.654
Jet Yakıtı	0	0	0	57.841	96.839	148.360	143.654
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
BP Petrolleri A.Ş.	0	0	0	0	0	0	72.662
Jet Yakıtı	0	0	0	40.334	36.901	17.819	72.662
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0

Lukoil Jet Yakıtı Dağıtım ve Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	359	13.670
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	359	13.670
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Opet Petrolcülük A.Ş.	0	0	0	0	6.123	0	0
Jet Yakıtı	0	0	0	0	6.123	0	0
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Sun Havacılık Ticaret Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	0	1.337
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	0	1.337
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.	0	0	0	0	928	39	0
Jet Yakıtı	0	0	0	0	928	39	0
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Batı Karadeniz Ak. Mad. Yağ. LPG San. Tic. Ltd. Şti.	0	0	0	0	0	587	290
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	587	290
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Jet Yakıtı	0	57.342	1.183.162	1.582.995	1.666.498	1.857.973	2.146.744
Uçak Benzini	60	0	208	0	1.761	1.572	1.245
Toplam	60	57.342	1.183.370	1.582.995	1.668.259	1.859.545	2.147.989

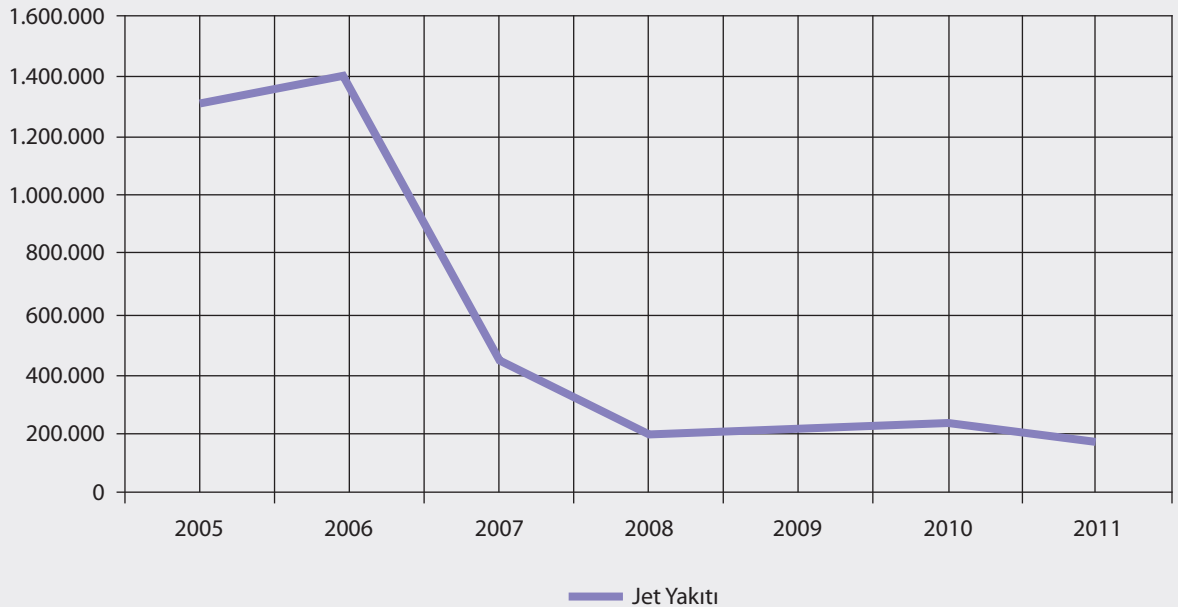

Şekil 2.30 2005-2011 Yılları Arasında İhraç Edilen Havacılık Yakıtları (ton)

2005-2011 döneminde, ihraç edilen havacılık yakıtlarının sürekli arttığı görülmektedir. İhracatın yaklaşık %82'lik kısmının sadece iki firma tarafından yapıldığı göze çarpmaktadır (Tablo 2.45).

Tablo 2.46 2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Havacılık Yakıtları (ton)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OMV Petrol Ofisi A.Ş.	826.936	975.438	169.478	679	30.016	0	0
Jet Yakıtı	826.936	975.438	169.478	679	30.016	0	0
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Mobil Oil Türk A.Ş.	225.580	194.711	148.769	137.830	88.645	44.703	67.551
Jet Yakıtı	225.580	194.700	148.769	137.830	88.645	44.703	67.551
Uçak Benzini	0	11	0	0	0	0	0
The Shell Comp. of Turkey Ltd. Türkiye Şb.-Mrkz. Londrada	140.403	163.976	75.539	32.468	64.052	124.150	101.674
Jet Yakıtı	140.403	163.976	75.539	32.468	64.052	124.150	101.674
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
BP Petrolleri A.Ş.	117.145	84.878	74.037	19.095	20.924	68.700	6.839
Jet Yakıtı	117.145	84.878	74.037	19.095	20.924	68.700	6.839
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
THY Opet Havacılık Yakıtları A.Ş.	0	0	0	0	0	5.320	3.769
Jet Yakıtı	0	0	0	0	0	5.320	3.769
Uçak Benzini	0	0	0	0	0	0	0
Jet Yakıtı	1.310.064	1.418.992	467.823	190.072	203.637	242.873	179.833
Uçak Benzini	0	11	0	0	0	0	0
Toplam	1.310.064	1.419.003	467.823	190.072	203.637	242.873	179.833

Şekil 2.31 2005-2011 Yılları Arasında Transit Rejime Tabi Olarak Teslim Edilen Havacılık Yakıtları (ton)

2005-2011 yılları arasında transit rejime tabi olarak teslim edilen havacılık yakıtlarının sürekli düşüş gösterdiği görülmektedir. Teslimatların büyük bir kısmının jet yakıtından oluştuğu da göze çarpmaktadır (Tablo 2.46).

2.5 Bayilik Faaliyetleri

Akaryakıt ve ihrakiye alt başlığına sahip bayilik faaliyetlerine ilişkin lisans hareketleri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 2.47 Bayilik Lisansı İşlemleri (Adet)

	İstasyonlu			İstasyonsuz		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Başvuru	1.414	1.437	1.420	73	182	67
Verilen Lisans	1.383	1.386	1.396	69	180	61
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	1.007	1.192	1.935	246	1.351	697
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	12.693	12.887	12.348	2.358	1.187	551

2011 yılında verilen 57 lisans aynı yıl içerisinde sona erdirilmiş veya iptal edilmiştir.

2011 yılı sonu itibarıyla bayilik lisanslarına kayıtlı sabit köy pompası sayısı 1.362 adet, bayilik lisanslarına kayıtlı tarımsal amaçlı satış tankeri sayısı ise 1.615 adettir.

2011 takvim yılı içerisinde 39 adet bayi iki kez, 2 adet bayi ise üç kez dağıtıcı değişikliği yaptırmıştır. Söz konusu bayilerden 2 adedinin Kuruma yeni bayilik sözleşmesi ibraz etmemesi nedeniyle aynı yıl içerisinde lisansları sona erdirilmiştir.

Tablo 2.48 2011 Yılı Dağıtıcı Lisansı Sahipleri Arasındaki Bayi Geçişleri

	Parkoil	OMV PO	Termopet	Aytemiz	VTM	Balpet	Kadooğlu	Milan	RMG	Turkuaz	Kaleli	Starpet	Türkoil	Lukoil	TP	Uluslararası	Ozan	Raman	Birleşik	Can Aslan	Opet	BP	Meram
OMV PO	2			17	2	7	4	9	1	2	5	1	4	1	6		3	3	1		4	4	
Erk		45			1	2		1		2	1		2		2					1	1		
Akpet	6	1	2	1	3	3	1		2		2	1	2	18		1	1	1	2	1	1		3
Balpet	9		2	2	2		1	4	1	1	1	3	3			3	1	1	3	2	1		
Can Aslan	12		2	1	5	1	1		8	1		4	1		1	1		1	1				1
Kadooğlu	15		1		1	2		1	1	3	1		5					3	1	1			1
Shell & Turcas		6		4	1	1	1	2		2				3	1						1	4	
Enerji	5		4		1		1		2	2	3	3	1		4	1		2		2	1		
Milan	2	1	3		2		2	1		1	1	1	2			2		1			1	2	2
Türkoil	19		1		2				2			1						1	3	1			
Starpet	7		3	1	3	2	1	3		1			1		2	1	1			1	1		
Teco	5		4	1	2	2	1	1	2	2	2	2				1	4		3				
Birleşik	4	1	10				1		3	1						1		2		2			2
Opet		1	1	3	2		3	1		1			1	1	1					3		1	
Eropet	3		1	1	1	5	2	3	2	1	1	1	1			1		2		1			
Kaleli	4		2	1	1	1				2		2	1		2		4		1				
Makro	1	1	1	4	1	1	2					1		1							3		
Ozan	2		2			1				1	3					2							2
Siyam			2		1	2	2	1		2	1	1	1		1	1	1					1	
Termopet				1	3	1					3	1		1		1	3	2					
N-PET	4		2	1	1	2	1		1			1						1	1				1
Pet-Line	3	1					4					1				1			1			2	
Raman	6				2		1	1		2		1							1	1			1
Turkuaz			2	2	1						2	1				2	1						
Parkoil			1		1	1	1		1	1						2		1	2				1
BP		1	1				1								1								
Total				5				1				1					1						
Ülke	1									1							1			2			
VTM			2	1							1									1			1
Aytemiz							1		1							1					1		
Altınbaş		1					1	1													1		
Link				1	1		2																
Meram	1															1		1					
RMG	1		1																				
Goldser	2								1				1										
Yalçinkaya	2		1																				
Damla Oil	1														1								
Delta	1										1	1											
Güvengaz	1														1								
Lukoil																						1	
Cen																							
Damla Petrol																							
Gören						1																	
MMG									1														
Orsan																							
Pars						1																	
Pasifik																	1						
TP																							
Kazanılan Toplam	119	59	51	47	40	36	35	30	29	29	28	28	26	25	23	23	22	22	20	19	16	15	15
Kazanılan																							

Pet-Line	Shell & Turcas	Teco	Enerji	Siyam	Total	N-PET	Altınbaş	Asya	Makro	Antoil	Eroper	Goldser	Cen	Pasifik	Damla Oil	Bospet	Erk	Gören	Link	Akpet	İztaş	Paris	Kaybedilen Toplam
1	3	5	1	1	1	1	2	1		1			1			1	2						97
1		1							1		1												62
	1			1		1	1		1		1												58
2	1	1					2			1	1												48
				1					1														43
			3		1					2													42
2			1		2		1	4	1	1					1								39
1		1				2																	36
	3	3		4	1				1														36
	1		1			1						2											35
	1	1					1				2				1								34
			1	1																			34
1				1										1				1					31
	3			1	3			1					2										29
																							26
1		1	2			1																	26
														5	1								22
	1		1		1	1			1		1		3										21
		1				1	1																21
		1		1		1			1										1				21
			1							1		1					1						18
												1											16
			1													1							16
2				1											1				1				16
		1																					13
2					3			2			1												12
	1		1						1														11
				1								1											7
			1																				7
								1		1													6
																					1		5
				1																			5
						1												1					5
						1						1							1				5
																							4
1																							4
																							2
																							3
																							2
							1																2
															1							1	1
																							1
																							1
												1											1
																							1
																							1
1																							1
15	15	15	14	14	12	11	9	9	8	7	7	7	6	6	5	2	2	2	2	1	1	1	928

Bayi Sayısı

Kaybedilen Bayi Sayısı

Tablo 2.49 2011 Yılı Bayilik Lisansı İstatistikleri

2011 Yılı Sonu İtibarıyla Güncel Bayilik Lisansları					2011 Yılında Verilen Bayilik Lisansları					2011 Yılında Yapılan Dağıtıcı Değişikliği Tadil Sayısı				
Şehirler	Akaryakıt		İhrakiye		Genel Toplam	İstasyonlu	İstasyonsuz	İhrakiye	İstasyonsuz	Genel Toplam	İstasyonlu	İstasyonsuz	İhrakiye	Genel Toplam
	İstasyonlu	İstasyonsuz	İstasyonlu	İstasyonsuz										
Adana	306	8			314	24	3			27	13	1		14
Adıyaman	137	1			138	13				13	17			17
Afyonkarahisar	254	2			256	39	1			40	14			14
Ağrı	75				75	8				8	16			16
Aksaray	168				168	16				16	29			29
Amasya	104				104	14				14	13			13
Ankara	515	71		1	587	68	8		1	77	35	3		38
Antalya	389	11	3		403	35	2	1		38	17			17
Ardahan	30				30	4				4	5			5
Artvin	23	2			25	2				2				0
Aydın	233	2	1		236	34				34	14			14
Balıkesir	300	8	1		309	34				34	17			17
Bartın	27				27	3				3	2			2
Batman	85	34			119	5	7			12	8	1		9
Bayburt	15				15					0	1			1
Bilecik	57				57	8				8	5			5
Bingöl	33				33					0	2			2
Bitlis	47				47	8				8	6			6
Bolu	103	1			104	22				22	6			6
Burdur	112				112	9				9	8			8
Bursa	344	16			360	28	1			29	18	2		20
Çanakkale	143	1	2		146	11			1	12	8			8
Çankırı	63				63	10				10	3			3
Çorum	158	1	1		160	17			1	18	10			10
Denizli	227	8			235	29	1			30	10			10
Diyarbakır	191	13			204	23	3			26	17			17
Düzce	89				89	14				14	7			7
Edirne	142				142	17				17	8			8
Elazığ	106	3			109	10	2			12	2			2
Erzincan	47				47	4				4	5			5
Erzurum	143	1			144	20				20	7			7
Eskişehir	145	3			148	19	1			20	8			8
Gaziantep	218	22			240	20	3			23	22			22
Giresun	67				67	4				4	3			3
Gümüşhane	24				24	1				1	4			4
Hakkari	11				11	2				2	1			1
Hatay	233	13			246	16	3			19	20			20

İğdır	34					34
İsparta	113	1				114
İstanbul	729	143	1	13		886
İzmir	457	55	2	2		516
Kahramanmaraş	202	2				204
Karabük	36	7				43
Karaman	55					55
Kars	61					61
Kastamonu	105	1				106
Kayseri	204	10				214
Kırıkkale	104					104
Kırklareli	123	1				124
Kırşehir	79					79
Kilis	19					19
Kocaeli	247	17		1		265
Konya	541	11				552
Kütahya	125					125
Malatya	132	6				138
Manisa	364	1				365
Mardin	107	5				112
Mersin	326	13				339
Muğla	207	2	6	1		216
Muş	67					67
Nevşehir	132	1				133
Niğde	124					124
Ordu	87					87
Osmaniye	97	1				98
Rize	42	1				43
Sakarya	246	2				248
Samsun	238	6		1		245
Siirt	39	2				41
Sinop	41			1		42
Sivas	151					151
Şanlıurfa	273	5				278
Şırnak	47	1				48
Tekirdağ	186	3				189
Tokat	174	1				175
Trabzon	97	3				100
Tunceli	15					15
Uşak	97					97
Van	120	4				124
Yalova	54	1	1			56
Yozgat	194	1				195
Zonguldak	78					78
Genel Toplam	12.333	528	15	23		12.899

4					4
21					21
76	8	3			87
36	7				43
27					27
6					6
6					6
9					9
12					12
27					27
19					19
14					14
7					7
2					2
21	1				22
66					66
13					13
12	1				13
66	1				67
8					8
43	1				44
21					21
11					11
17					17
21					21
14					14
10					10
7	1				8
27					27
23					23
					0
4					4
9					9
33					33
3					3
18					18
17					17
7					7
					0
17					17
7					7
12	1				13
19					19
11					11
1.394	55	2	6		1.457

4				4
6				6
24				24
30				30
13				13
2				2
3				3
11				11
7				7
10				10
9				9
4				4
10				10
3				3
11				11
57				57
8				8
7				7
30				30
10				10
16				16
5		1		6
11				11
4				4
19				19
1				1
14				14
3				3
28				28
21				21
5				5
4				4
14				14
38				38
1				1
12				12
16				16
8				8
3				3
3				3
33				33
5				5
11				11
5				5
920	7	1		928

2.6 Serbest Kullanıcı Faaliyetleri

Serbest kullanıcı lisansı hareketlerine ilişkin bilgiler Tablo 2.50'de yer almaktadır.

Tablo 2.50 Serbest Kullanıcı Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	31	22	21
Verilen Lisans	28	16	16
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	20	24	20
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	68	60	56

2.7 Madeni Yağ Faaliyetleri

Tablo 2.51 Madeni Yağ Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	52	129	72
Verilen Lisans	28	123	67
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	41	47	25
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	192	268	310

2010 sonu itibarı ile 268 adet lisanstan 16 adedi atık yağ geri kazanım faaliyetine ilişkindir. Atık yağ geri kazanım konusunda faaliyet göstermek üzere alınan 7 adet lisans 2010 içerisinde iptal edilmiş ya da sona erdirilmiştir. 2010 yılında 13 adet atık yağ geri kazanım faaliyetinde bulunmak için madeni yağ lisansı başvurusu olmuştur.

2011 sonu itibarı ile 310 adet lisanstan 19 adedi atık yağ geri kazanım faaliyetine ilişkindir. Atık yağ geri kazanım konusunda faaliyet göstermek üzere alınan 6 adet lisans 2011 içerisinde iptal edilmiş ya da sona erdirilmiştir. 2011 yılında 5 adet atık yağ geri kazanım faaliyetinde bulunmak için madeni yağ lisansı başvurusu olmuş ve söz konusu 5 başvuruya lisans verilmiştir. Bir önceki yıla göre olan fark lisanslarda yapılan tadillerden kaynaklanmaktadır.

2010 sonu itibarıyla 9 adet dağıtıcı lisansı sahibinin madeni yağ alt başlığı bulunmaktadır. 2010 içerisinde 2 adet madeni yağ alt başlığı dağıtıcı lisanslarına işlenmiş olup; madeni yağ alt başlığı iptal edilen veya sona eren dağıtıcı lisansı bulunmamaktadır.

2011 sonu itibarıyla 9 adet dağıtıcı lisansı sahibinin madeni yağ alt başlığı bulunmaktadır. 2011 içerisinde 1 adet madeni yağ alt başlığı dağıtıcı lisansına işlenmesine yönelik başvuru olup; söz konusu yıl içerisinde madeni yağ alt başlığı dağıtıcı lisansına işlenmiştir. Madeni yağ alt başlığı iptal edilen veya sona eren 1 adet dağıtıcı lisansı bulunmaktadır.

Tablo 2.52 Madeni Yağ Lisansı Sahiplerinin Üretim Kapasiteleri (ton)*

	2009	2010	2011
Kapasite	3.506.919	4.370.000	5.163.046

*Dağıtıcı lisansı alt başlığı kapsamındaki kapasite hariç, dağıtıcı lisansı sahipleri için alt başlık kapsamında fason üretim kapasitesi dahil.

Tablo 2.52’de yer alan kapasitelere atık yağ geri kazanım faaliyetinde bulunan lisans sahipleri de dâhil olup, 2011 sonu itibarıyla bu tesislerin yıllık 156.108 ton üretim kapasitesi bulunmaktadır. 2010 sonu itibarıyla bu tesislerin yıllık üretim kapasitesi ise 206.017 ton olarak hesaplanmıştır.

Dağıtıcı lisansı alt başlığında yer alan toplam madeni yağ üretim kapasitesi 2010 sonu itibarı ile 525.512 ton olarak hesaplanmıştır. Söz konusu kapasite, 2011 sonu itibarıyla 372.383 ton olmuştur.

2010 için, bu kapasitenin 85.598 tonluk kısmı, 2011 için 86.698 tonluk kısmı münferit madeni yağ lisansı sahiplerince karşılanmıştır. Netice itibarıyla, 2011 için madeni yağ üretim tesisi olan dağıtıcı lisansı sahiplerinin toplam kapasitesi 285.685 ton’dur.

Kurumumuza yapılan bildirimler esas alındığında 2011 yılına ait madeni yağ üretim, ithalat ve ihracat miktarları Tablo 2.53’de görülmektedir. Buna göre ithalat ve ihracat miktarları birbirine oldukça yakın gerçekleşmiş, madeni yağ üretimi ise 536.184 ton olmuştur.

Tablo 2.53 2011 Yılı Madeni Yağ Faaliyetleri*

GTİP No.	Ürün Tanımı	Üretim (ton)	İthalat (ton)	İhracat (ton)
2710.19.81.00.00	Motor yağları, kompresör yağlama yağları, türbin yağlama yağları	42.758	20.969	100.933
2710.19.83.00.00	Hidrolik amaçlara mahsus sıvı yağlar	36.608	3.529	13.711
2710.19.85.00.00	Beyaz yağlar, sıvı parafin	494	22.929	1.416
2710.19.87.00.00	Dişli yağları ve redüktör yağları	33.402	5.280	8.468
2710.19.91.00.00	Metal işlemeye mahsus bileşikler, kalıp çıkarma yağları, aşınmayı önleyici yağlar	5.753	2.306	764
2710.19.93.00.00	Elektrik izolasyonuna mahsus yağlar	10.873	30.954	913
2710.19.99.00.25	Diğer madeni yağlar	30.757	20.592	12.698
3403.11.00.00.00	Dokumaya elverişli maddelerin, deri ve köselenin, post ve kürklerin veya diğer maddelerin işlenmesine mahsus müstahzarlar	48.191	4.434	550
3403.19.10.00.00	Esas madde olarak kabul edilmemek şartıyla, ağırlık itibarıyla % 70 veya daha fazla petrol yağları veya bitümenli minerallerden elde edilen yağları içerenler	222.960	1.411	1.628
3403.19.90.00.00	Diğerleri	58.464	15.918	2.170
3403.91.00.00.00	Dokumaya elverişli maddelerin, deri ve köselenin, post ve kürklerin veya diğer maddelerin işlenmesine mahsus müstahzarlar	12.119	11.822	743
3403.99.00.00.00	Diğerleri	33.807	11.049	1.370
Genel Toplam		536.184	151.193	145.364

* Üretim bilgisi, madeni yağ lisansı sahibi ile madeni yağ alt başlığına sahip dağıtıcıların üretim miktarını göstermektedir. İthalat ve ihracat miktarları ise lisans sahibi olmayan kişilerin faaliyetlerini de kapsamaktadır.

Madeni Yağların Ambalajlanması ve Piyasaya Sunumu Hakkında Tebliğ ile madeni yağların üretimi, ambalajlanması gibi konularda düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu Tebliğin 11 inci Maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan “Madeni yağ lisansı sahipleri lisans kapsamındaki tesislerinin haricinde başka bir tesiste madeni yağ üretimi yapamaz. Ancak bu fıkra dışında yapılacak üretimler Kurumca belirlenecek usul ve esaslara göre izin alınarak yapılabilir.” hükmü gereğince 28/04/2011 tarihli ve 3195-11 sayılı Kurul Kararı ile konuya ilişkin usul esaslar belirlenmiştir. Buna göre “dağıtıcı lisansı sahiplerinden madeni yağ alt başlığında faaliyette bulunanlar ve madeni yağ lisansı sahipleri» madeni yağ üretim tesisi bulunmayan «dağıtıcı lisansı sahiplerine, sanayicilere veya orijinal ekipman ve araç üreticileri’ne (OEM)» fason olarak madeni yağ üretimi yapabilmektedir. Bunun için 3195-11 sayılı Kurul Kararının 2 nci maddesinde belirtilen belgeler ile Kuruma başvurulması gerekmektedir. Ancak, söz konusu Kurul Kararından önceki dönemde verilen lisanslar belirtilen uygulama dışında tutulmuştur.

Madeni yağ ile ilgili mevzuatta, Madeni Yağların Ambalajlanması ve Piyasaya Sunumu Hakkında Tebliğ yayımlanmış ve kamuoyundan gelen görüşler doğrultusunda 2 kez değiştirilmiştir. 10/08/2011 tarihli ve 28021 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren değişikliklerle, Madeni Yağ Lisansı başvurularında, lisansa konu tesise ait Üretim Yetkinlik Puanı en az %50 olan Kapasite Raporunun Kuruma ibraz edilmesi lisans alma şartı olarak kabul edilmiştir. Bu puanlama sisteminin daha ölçülebilir ve izlenebilir bir yapı ortaya çıkarması, yeterli puan alınabilmesi için laboratuvar imkânlarının, ürün çeşitliliğinin artırılmasına lisans sahiplerini teşvik etmesi gibi nedenlerle, lisansa konu tesise ait Üretim Yetkinlik Puanı en az %50 olan Kapasite Raporunun Kuruma ibrazı madeni yağ lisansı başvurularında lisans alma şartı olarak kabul edilmiştir.

2.8 Depolama Faaliyetleri

Son üç yıla ait depolama lisans hareketleri Tablo 2.54’te yer almaktadır.

Tablo 2.54 Depolama Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	6	41	9
Verilen Lisans	9	28	6
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	5	8	6
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	82	102	102

Tablo 2.55 2011 Yılı Sonu İtibarıyla Depolama Lisansları ve Depolama Kapasiteleri

Lisans No	Şirket	Şehir	Verildiği Tarih	Süre	Tank Sayısı	Toplam Kapasitesi (m³)	Anrepo Sayısı	Antrepo Kapasitesi (m³)	Gümrüklü Sayısı	Gümrüklü Kapasitesi (m³)
DEP/3467-1/29036	Aytemiz Akaryakıt Dağ. A. Ş.	Kocaeli	20.10.2011	1	8	18.800			8	18.800
DEP/3346-2/29035	Aves Dep. ve Antr. Hiz. A. Ş.	Mersin	04.08.2011	15	18	102.236	14	98.047	4	4.189
DEP/3295-8/29033	Mobil Oil Türk A. Ş.	Muğla	30.06.2011	15	2	1.252			2	1.252
DEP/3295-9/29034	Mobil Oil Türk A. Ş.	Ankara	30.06.2011	15	2	850			2	850
DEP/3131-3/29032	Makro Petrol Ürünleri Otom. Plas. Metal ve Enj. San. ve Tic. A. Ş.	Kırıkkale	24.03.2011	15	15	21.405			15	21.405
DEP/3078-13/29031	Aves Dep. ve Antr. Hiz. A. Ş.	Mersin	17.02.2011	15	21	100.349	14	88.533	7	11.815
DEP/2901-9/28666	Akim-Tek Enerji Elektrik Üretim Petrol Ürünleri Paz. Nak. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Ankara	02.12.2010	15	15	33.403			15	33.403
DEP/2877-7/28574	Samsun Akaryakıt Dep. A. Ş.	Kocaeli	11.11.2010	15	18	104.698	6	82.885	12	21.813
DEP/2758-2/28241	Aytemiz Akaryakıt Dağ. A. Ş.	Kırıkkale	06.09.2010	15	10	27.296			10	27.296
DEP/2671-7/28064	Lukoil Jet Yakıtı Dağ. ve Tic. Ltd. Şti.	Antalya	29.07.2010	15	4	4.155			4	4.155
DEP/2671-11/28065	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	İstanbul	29.07.2010	15	4	19.197	3	14.476	1	4.721
DEP/2671-12/28066	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Ankara	29.07.2010	15	6	6.825			6	6.825
DEP/2671-13/28067	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Diyarbakır	29.07.2010	15	6	488			6	488
DEP/2671-15/28069	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Gaziantep	29.07.2010	15	2	677			2	677
DEP/2671-16/28070	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Elazığ	29.07.2010	15	2	686			2	686
DEP/2671-17/28071	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Erzurum	29.07.2010	15	2	781			2	781
DEP/2671-18/28072	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Denizli	29.07.2010	15	2	61			2	61
DEP/2671-19/28073	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Muğla	29.07.2010	15	8	7.642	4	6.322	4	1.320
DEP/2671-20/28074	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Van	29.07.2010	15	2	652			2	652
DEP/2671-21/28075	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Nevşehir	29.07.2010	15	2	2.147			2	2.147
DEP/2671-22/28076	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Şanlıurfa	29.07.2010	15	2	60			2	60
DEP/2671-23/28077	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Isparta	29.07.2010	15	3	727			3	727

DEP/2671-24/28078	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Konya	29.07.2010	15	4	121			4	121
DEP/2671-25/28079	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Adana	29.07.2010	15	6	2.643			6	2.643
DEP/2671-26/28080	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Tekirdağ	29.07.2010	15	2	2.177			2	2.177
DEP/2671-27/28081	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Kayseri	29.07.2010	15	8	789			8	789
DEP/2671-28/28082	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Samsun	29.07.2010	15	2	2.176			2	2.176
DEP/2626-5/27943	Marmara Depoculuk Hiz. A. Ş.	Tekirdağ	01.07.2010	15	10	25.024				
DEP/2610-8/27893	Opet Petrolcülük A. Ş.	İstanbul	23.06.2010	15	6	17.898			6	17.898
DEP/2574-1/27767	GS Petrol Ürünleri Tic. A. Ş.	Kocaeli	27.05.2010	15	7	20.175	4	14.757	3	5.418
DEP/2574-2/27768	Akdeniz Ak. Dep. Nak. ve Tic. A. Ş.	Antalya	27.05.2010	15	25	58.177			25	58.177
DEP/2110-2/26086	Samsun Akaryakıt Dep. A. Ş.	Samsun	28.05.2009	15	17	41.443	5	20.612	12	20.831
DEP/2088-2/25985	Can Aslan Petrolcülük San. A. Ş.	Mersin	07.05.2009	15	19	66.000	12	53.200	7	12.800
DEP/2066-1/25885	Shell & Turcas Petrol A. Ş.	Antalya	15.04.2009	15	8	30.700			8	30.700
DEP/2066-2/25886	Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	Samsun	15.04.2009	15	8	41.004	3	18.809	5	22.195
DEP/2023-4/25774	Altınbaş Petrol ve Tic. A. Ş.	Kocaeli	19.03.2009	15	12	15.811	2	5.706	10	10.105
DEP/2003-5/25704	Garzan Petrol Nak. Kuyum. İth. İhr. San. ve Tic. Ltd. Ş.	Mardin	05.03.2009	15	8	3.931			8	3.931
DEP/1983-2/25620	Starpet Garzan Ak. Dağ. Paz. A. Ş.	Kırıkkale	18.02.2009	15	5	4.294			5	4.294
DEP/1956-2/25544	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Batman	29.01.2009	15	10	7.416			10	7.416
DEP/1907-1/25398	Motoil Uluslararası Taş. ve Petrol Ürünleri Denizcilik Tic. A. Ş.	Hatay	25.12.2008	15	4	12.571	3	10.493	1	2.078
DEP/1886-2/25334	Kadooğlu Petrolcülük Taş. Tic. San. İth. ve İhr. A. Ş.	Mersin	16.12.2008	15	21	149.881	14	140.938	7	8.943
DEP/1830-2/25208	TP Petrol Dağ. A. Ş.	Hatay	06.11.2008	15	4	94.000	2	46.000	2	48.000
DEP/1718-6/24922	Shell & Turcas Petrol A. Ş.	Kocaeli	14.08.2008	15	18	51.250	7	26.450	11	24.800
DEP/1624-5/24494	Nergis Petrol Madencilik San. ve Tic. Ltd. Şti.	Mersin	29.05.2008	15	25	154.650	21	148.482	4	6.168
DEP/1541-1/24043	Turkuaz Petrol Ürünleri A. Ş.	Antalya	20.03.2008	15	9	24.350			9	24.350

DEP/1503-2/23872	TP Petrol Dağ. A. Ş.	Kırıkkale	21.02.2008	15	10	20.000			10	20.000
DEP/1474-2/23721	Altınbaş Petrol ve Tic. A. Ş.	Batman	24.01.2008	15	9	4.455			9	4.455
DEP/1464-2/23670	Mobil Oil Türk A. Ş.	Antalya	17.01.2008	15	6	11.467	3	9.422	3	2.045
DEP/1464-5/23673	The Shell Company Of Turkey Ltd. Merkezi Londra Türkiye Şubesi	İzmir	17.01.2008	15	4	1.600			4	1.600
DEP/1464-6/23674	The Shell Company Of Turkey Ltd. Merkezi Londra Türkiye Şubesi	Muğla	17.01.2008	15	2	2.000			2	2.000
DEP/1412-1/23473	Turkuaz Petrol Ürünleri A. Ş.	Kocaeli	13.12.2007	15	8	23.139	4	13.285	4	9.854
DEP/1328-5/23031	ATAŞ Anadolu Tasfiyehanesi A.Ş.	Mersin	27.09.2007	15	6	19.586	2	3.993	4	15.593
DEP/1304-2/22919	Lukoil Eurasia Petrol A. Ş.	Kocaeli	06.09.2007	15	12	10.010	6	7.535	6	2.475
DEP/1272-6/22699	Opet Petrolcülük A. Ş.	Giresun	03.08.2007	15	15	43.130	1	4.969	14	38.161
DEP/1247-2/22472	Shell & Turcas Petrol A. Ş.	Kırıkkale	05.07.2007	15	8	20.100			8	20.100
DEP/1206-11/22147	Damla Petrol Tic. Tur. Ltd. Şti.	Kırıkkale	25.05.2007	15	7	11.000			7	11.000
DEP/1144-5/21771	Altınbaş Petrol ve Tic. A. Ş.	İzmir	29.03.2007	15	16	51.339	10	40.049	6	11.290
DEP/988-3/20678	Güvengaz Petrol Ürünleri Enerji Sistemleri Doğalgaz İnş. Taah. Teks. Taş. San. ve Tic. A.Ş.	Bartın	23.11.2006	15	7	9.326	5	7.121	2	2.205
DEP/923-112/20027	Yılport Konteyner Terminali ve Liman İşl. A. Ş.	Kocaeli	21.09.2006	15	8	11.926	8	11.926		
DEP/807-19/17615	Shell & Turcas Petrol A. Ş.	Kocaeli	28.06.2006	15	15	28.144			15	28.144
DEP/767-14/17135	Bölünmez Petrolcülük A. Ş.	Denizli	26.05.2006	15	4	460			4	460
DEP/767-16/17137	Altınbaş Petrol ve Tic. A. Ş.	Samsun	26.05.2006	15	19	44.771	8	29.929	11	14.842
DEP/767-17/17138	Opet Petrolcülük A. Ş.	Tekirdağ	26.05.2006	15	30	241.212	10	164.486	20	76.726
DEP/753-114/17092	The Shell Company Of Turkey Ltd. Merkezi Londra Türkiye Şubesi	İstanbul	11.05.2006	15	18	54.135	11	37.979	7	16.156
DEP/654-6/15759	Altınbaş Petrol ve Tic. A. Ş.	Kırıkkale	09.02.2006	15	10	12.000			10	12.000
DEP/594-32/15475	Enerji Petrol Ürünleri Paz. A. Ş.	Kırıkkale	15.12.2005	15	6	2.740			6	2.740
DEP/485-20/11277	GS Petrol Ürünleri Tic. A. Ş.	İzmir	12.05.2005	15	11	12.064			11	12.064

DEP/482-5/11099	İzgin Dep. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Kocaeli	04.05.2005	15	6	12.665	3	7.247	3	5.418
DEP/482-8/11102	Denge Petrol San. ve Tic. İth. İhr. Paz. Ltd. Şti.	Ankara	04.05.2005	15	9	28.419			9	28.419
DEP/480-113/11080	Ambarlı Dep. Hiz. Ltd. Şti.	İstanbul	28.04.2005	15	17	60.733	5	27.358	12	33.375
DEP/480-114/11081	Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	Kocaeli	28.04.2005	15	15	31.000	2	7.000	13	24.000
DEP/480-115/11082	Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	Kırıkkale	28.04.2005	15	12	27.400			12	27.400
DEP/480-116/11083	Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	Mersin	28.04.2005	15	8	28.516	3	18.116	5	10.400
DEP/480-117/11084	Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	İzmir	28.04.2005	15	7	14.037			7	14.037
DEP/480-118/11085	Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	Batman	28.04.2005	15	5	5.000			5	5.000
DEP/480-119/11086	Akpet Akaryakıt Dağ. A.Ş.	Hatay	28.04.2005	15	18	83.820	7	54.393	11	29.427
DEP/480-123/11090	Park Den. ve Hopa Liman İşl. A.Ş.	Artvin	28.04.2005	15	7	38.000	4	31.000	3	7.000
DEP/480-124/11091	Enerji Petrol Ürünleri Paz. A.Ş.	Mersin	28.04.2005	15	14	40.600	10	33.000	4	7.600
DEP/480-125/11092	Altınbaş Petrol ve Tic. A.Ş.	Mersin	28.04.2005	15	26	95.597	17	74.208	9	21.389
DEP/480-126/11093	Altintel Liman ve Terminal İşl. A.Ş.	Kocaeli	28.04.2005	15	4	5.885	4	5.885		
DEP/476-155/10875	Çekisan Dep. Hiz. Ltd. Şti.	İstanbul	21.04.2005	15	25	75.636	4	22.262	21	53.374
DEP/476-157/10877	Çekisan Dep. Hiz. Ltd. Şti.	Antalya	21.04.2005	15	11	40.426	3	12.820	8	27.606
DEP/476-159/10879	Opet Petrolcülük A.Ş.	Kocaeli	21.04.2005	15	22	37.165			22	37.165
DEP/476-160/10880	Opet Petrolcülük A.Ş.	İzmir	21.04.2005	15	19	54.506	4	14.806	15	39.700
DEP/476-161/10881	Opet Petrolcülük A.Ş.	Mersin	21.04.2005	15	34	240.000	14	128.465	20	111.535
DEP/476-163/10883	Total Oil Türkiye A.Ş.	İzmir	21.04.2005	15	17	125.844	5	77.500	12	48.344
DEP/476-164/10884	Total Oil Türkiye A.Ş.	İstanbul	21.04.2005	15	11	47.050	2	29.400	9	17.650
DEP/475-14/10691	Petline Petrol Ürünleri Tic. A.Ş.	Kocaeli	14.04.2005	15	24	20.834	16	13.728	8	7.106
DEP/475-15/10692	Petline Petrol Ürünleri Tic. A.Ş.	Kırıkkale	14.04.2005	15	6	5.841			6	5.841
DEP/473-14/10348	ATAŞ Anadolu Tasfiyehanesi A.Ş.	Mersin	08.04.2005	15	57	551.228	35	510.414	22	40.814
DEP/474-3/10361	OMV Petrol Ofisi A.Ş.	Antalya	08.04.2005	15	23	108.637	9	62.182	14	46.455

DEP/474-4/10362	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Trabzon	08.04.2005	15	19	78.267	4	27.884	15	50.383
DEP/474-5/10363	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Mersin	08.04.2005	15	21	109.856	6	59.718	15	50.138
DEP/474-8/10366	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Kocaeli	08.04.2005	15	29	240.692	11	137.446	18	103.246
DEP/474-9/10367	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	İzmir	08.04.2005	15	28	192.472	8	103.242	20	89.230
DEP/474-10/10368	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	İstanbul	08.04.2005	15	27	101.188	2	15.151	25	86.037
DEP/474-11/10369	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Kırıkkale	08.04.2005	15	10	19.702			10	19.702
DEP/474-12/10370	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Hatay	08.04.2005	15	15	98.221	5	44.222	10	53.999
DEP/474-13/10371	OMV Petrol Ofisi A. Ş.	Samsun	08.04.2005	15	19	54.065	3	21.741	16	32.324
DEP/444-2/01592	Polipor Kimya San. ve Tic. A. Ş.	Kocaeli	24.02.2005	15	7	17.100	7	17.100		
DEP/436-21/01560	Solventaş Teknik Dep. A.Ş.	Kocaeli	17.02.2005	15	24	82.707	22	77.207	2	5.500
DEP/399-1/00357	Askar Ak. Dağ. ve Paz. Ltd. Şti.	Gaziantep	21.12.2004	15	9	8.662			9	8.662
Toplam lisans: 102					1228	4.697.242	397	2.739.899	821	1.932.319

Tablo 2.56 Üçüncü Kişilere Hizmet Verilen Depolama Kapasitesi (m³)

	2009	2010	2011
Kapasite	4.206.196	4.539.009	4.697.242

2010 yılında 6 adet depolama alt başlığı olan dağıtıcı lisansı sahibi ve bulunmaktadır. Bu rakam 2011 yılı sonu itibarıyla 4 adet olmuştur. Alt başlık eklenmesine yönelik herhangi bir başvuru ve ekleme olmamıştır. Söz konusu azalma 1 lisansta çıkartmaya ilişkin tadil ve 1 lisansta da dağıtıcı lisansının sona ermesinden kaynaklanmaktadır. 2011 yılında, 2010 yılında olduğu gibi 6 adet rafinerici lisansının depolama alt başlığı devam etmektedir. Bu lisansların 2 adedinin henüz faaliyete geçmediğinin de dikkate alınması gerekir.

Tablo 2.57 2010 Sonu İtibarıyla Depolama Alt Başlığı Olan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri (m³)

Adı	İli	Statü	Kapasite (m ³)
Kaleli Best Oil Petrolcülük Tic.Ltd.Şti.	Kırıkkale	Gümrüklü	7.530
Turkuaz Petrol Ürn.A.Ş.	Kırıkkale	Gümrüklü	7.766
BP Petrolleri A.Ş.	Bursa	Antrepo	26.381
Goldser Turizm Otelcilik ve Petrol San.Tic.A.Ş.	Gaziantep	Gümrüklü	4.483
Bölünmez Petrolcülük A.Ş.	Ankara	Gümrüklü	715
Orsan Ambalaj Gıda Petrol İnş.VeTaş. San. ve Tic. Ltd. Şti.	Kilis	Gümrüklü	9.760
Toplam			56.635

Tablo 2.58 2011 Sonu İtibarıyla Depolama Alt Başlığı Olan Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri (m³)

Adı	İli	Statü	Kapasite (m ³)
Kaleli Best Oil Petrolcülük Tic.Ltd.Şti.	Kırıkkale	Gümrüklü	4.730
Kaleli Best Oil Petrolcülük Tic.Ltd.Şti.	Çorum	Gümrüklü	354
Turkuaz Petrol Ürn.A.Ş.	Kırıkkale	Gümrüklü	10.160
BP Petrolleri A.Ş.	Bursa	Antrepo	26.630
Goldser Turizm Otelcilik ve Petrol San.Tic.A.Ş.	Gaziantep	Gümrüklü	4.528
Toplam			46.402

Tablo 2.59 2009 Sonu İtibarıyla Rafineri Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri (m³)

Rafineri Adı	Ürün ve Ara Ürün	Ham Petrol	Toplam
Tüpraş Batman Rafinerisi	118.000	29.000	147.000
Tüpraş Kırıkkale Rafinerisi	600.000	413.000	1.013.000
Tüpraş İzmir Rafinerisi	948.000	468.000	1.416.000
Tüpraş İzmit Rafinerisi	758.000	719.000	1.477.000
Genel Toplam	2.424.000	1.629.000	4.053.000

Tablo 2.60 2010 Sonu İtibarıyla Rafineri Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri (m³)*

Rafineri Adı	Ürün	Ara Ürün	Ham Petrol	Toplam
Batman Rafinerisi	72.000	46.000	32.000	150.000
Kırıkkale Rafinerisi	521.000	194.000	413.000	1.128.000
İzmir Rafinerisi	886.702	319.908	704.099	1.910.709
İzmit Rafinerisi	890.893	315.472	937.593	2.143.958
Genel Toplam	2.370.595	875.380	2.086.692	5.332.667

* Yukarıdaki veriler rafinerici lisansı sahiplerinin Kurumumuza yapmış olduğu bildirimlerden derlenmiştir.

Tablo 2.61 2011 Sonu İtibariyle Rafineri Lisansı Sahiplerinin Depolama Kapasiteleri (m³)*

Rafineri Adı	Ürün	Ara Ürün	Ham Petrol	Toplam
Batman Rafinerisi	124.000	56.000	32.000	212.000
Kırıkkale Rafinerisi	521.000	194.000	413.000	1.128.000
İzmir Rafinerisi	720.153	484.522	708.847	1.913.522
İzmit Rafinerisi	705.105	529.111	1.000.218	2.234.434
Genel Toplam	2.070.258	1.263.633	2.154.065	5.487.956

* Yukarıdaki veriler rafinerici lisansı sahiplerinin Kurumumuza yapmış olduğu bildirimlerden derlenmiştir.

Genel toplamda bir önceki yıla göre ürün kapasitesinde azalma, ara ürün ve ham petrolde artma olmuştur. Toplam kapasite 155.289 m³ artmıştır. Batman ve İzmit rafinerilerinin kapasitelerinde artma gerçekleşmiş olup; Kırıkkale ve İzmir rafinerilerinin kapasitelerinde ciddi bir değişiklik olmamıştır.

2.9 İletim Faaliyetleri

İletim lisanslarına ilişkin bilgiler Tablo 2.62’de verilmektedir.

Tablo 2.62 İletim Lisansı İşlemleri (Adet)

	2009	2010	2011
Başvuru	2	6	4
Verilen Lisans	3	3	4
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	-	-	-
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	19	22	26

2.10 Taşıma Faaliyetleri

Taşıma faaliyetlerine ilişkin lisans hareketleri Tablo 2.63’te gösterilmektedir.

Tablo 2.63 Taşıma Lisansı İşlemleri (Adet)

	Denizyolu			Demiryolu		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Verilen Lisans	64	37	35	-	-	3
Sona Eren / İptal Edilen Lisans	55	35	50	-	1	1
Yıl Sonu İtibarıyla Güncel Lisans	109	111	96	5	4	6

Tablo 2.64 Taşıma Kapasiteleri

	Denizyolu (netton)			Demiryolu (ton)		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Kapasite	339.700	265.797	221.645	44.262	43.650	51.083

Demiryolunda artış ile denizyolundaki düşüşün nedeni lisans sayısı ile ilgilidir. Dağıtıcı alt başlığı kapsamında herhangi bir taşıma alt başlığı bulunmamaktadır.

Tablo 2.65 Taşıma Lisansı (Demiryolu) Sahipleri Tarafından İller Arasında Gerçekleştirilen Benzin ve Motorin Taşıma Miktarları (ton)*

Yükleme Boşaltma	Kocaeli	Kırıkkale	Mersin	Batman	Hatay	Malatya	Toplam
Kırıkkale	989.379	3.115	10.810	109.607	21.018		1.133.929
Kocaeli		284.082					284.082
Ankara	1.043	18.258	179.504				198.805
Batman		20.936			4.824		25.760
Mersin		20.077					20.077
Kayseri		12.497					12.497
Sivas		11.166					11.166
Hatay			1.553			8.381	9.934
Malatya			7.600	2.276			9.876
İzmir	8.461						8.461
Afyon	7.608						7.608
Eskişehir	1.610	5.511					7.121
İstanbul	5.938						5.938
Karabük		4.611					4.611
Adana			3.832				3.832
Amasya						3.588	3.588
Çankırı		3.579					3.579
Kütahya	3.160						3.160
Zonguldak		3.086					3.086
Samsun		2.807					2.807
Balıkesir	2.722						2.722
Erzurum		1.485					1.485
Kars		1.236					1.236
Van			1.227				1.227
Uşak	1.108						1.108
Yozgat		1.083					1.083
Toplam	1.021.029	393.528	204.526	111.883	25.842	11.969	1.768.777

* Aralarında 1.000 tondan daha az taşıma gerçekleşen iller gösterilmemiştir.

Tablo 2.66 Denizyolu ile Yapılan Taşımaların Güzergâhlarının Yüzdesel Dağılımı*

Yükleme Boşaltma	Kocaeli	İzmir	Tekirdağ	Mersin	İstanbul	Toplam
İstanbul	35	3	2			40
Antalya	1	10		2		13
Mersin	1	7				8
Kocaeli	7				1	8
Giresun	7	1				7
Samsun	5		1		1	7
Tekirdağ	5	1				6
Bursa	3		1			3
Hatay		3				3
Trabzon	1					1
İzmir	1					1
Toplam	65	25	4	2	2	100

* Taşıma lisansı(denizyolu) sahiplerinden örnekleme yoluyla temin edilen bilgiler esas alınarak hazırlanmıştır.

3. FİYAT HAREKETLERİ

Bu bölümde, genel olarak Akdeniz havzası fiyatları ve ülkemiz fiyatları incelenmiştir. Ülkemiz fiyatları ise ürün esasına göre yıllık ortalama rafineri, dağıtıcı, bayi fiyatları, aylık ortalama fiyat oluşumu, bayi fiyat değişimi, vergisiz fiyat pay dağılımı başlıkları altında ele alınmış, bölüm sonunda Avrupa Birliği fiyatları ile karşılaştırma yapılmıştır.

3.1 Akdeniz Havzası Fiyat Hareketleri ve Türkiye İthalat Fiyatları

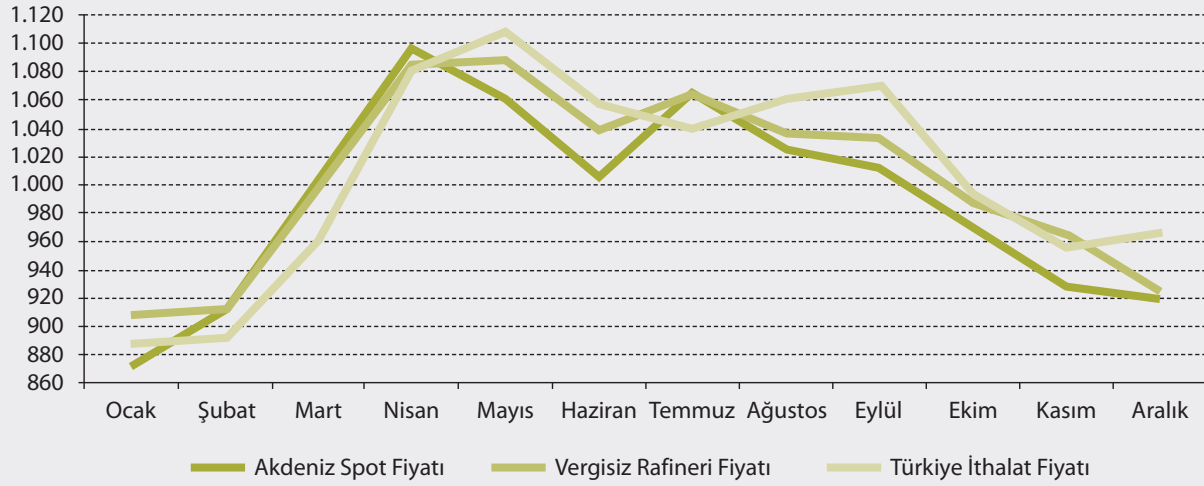
2011 yılı dünyanın genel ekonomik ve siyasi hayatında olduğu kadar petrol piyasası açısından da önemli sonuçlar doğuran olayların yaşandığı hareketli bir yıl olarak geçmiştir. 2010 yılı Aralık ayında Tunus'taki protestolarla başlayan ve 2011 yılının ilk yarısını kapsayan, Ekim ayında Libya'da eski yönetimin tamamen devrilmesi ile belli bir aşamaya gelen "Arap Baharı" petrol fiyatlarının hem yükselmesine hem de oynak bir seyir izlemesine yol açmıştır. Olayların meydana getirdiği tedirginliğin olumsuz etkisi piyasadaki beklentileri bozmuş, arzdaki düşük ölçekteki kesintilerin de desteğiyle fiyatlar yükselmiştir. Sürecin Suriye'de yaşanan hadiselerde de gördüğümüz üzere bir yönüyle devam etmesi fiyatların düşmesini önlemektedir. 2011 yılında petrol fiyatlarına yükseliş yönünde etki eden diğer bir unsur ise İran ve Batı dünyası arasında nükleer silah üretme iddiaları sebebiyle çıkan krizdir. İran'ın Hürmüz Boğazı kapatma tehditlerini artırması ile pekişen olumsuz havanın bozduğu beklentiler fiyatlara da yansımıştır. Avrupa'da krizin derinleşmesi ve herkesi tatmin edecek şekilde çözüm önlemlerinin hayata geçirilememesi ile Amerika Birleşik Devletleri'ndeki ekonomik toparlanmanın istenen seviyeye ulaşamaması petrol fiyatlarını etkileyen temel ekonomik olaylar olarak öne çıkmaktadır.

Bu çerçevede Brent tipi ham petrol fiyatlarına bakıldığında, aylık ortalama fiyatların yılın ilk ayına göre yıl içinde en yüksek %28,66 oranında artış gösterdiği ve yıl sonu itibarıyla %12,42 artış oranı ile dönemi bitirdiği görülmektedir. Aynı şekilde Genova/Lavera bölgesinde oluşan Akdeniz fiyatlarının da Kurşunsuz Benzin 95 Oktan için aynı sırayla %25,57 - %5,3, Motorin için ise %25,51 - %14,05 artış gösterdiği görülmektedir.

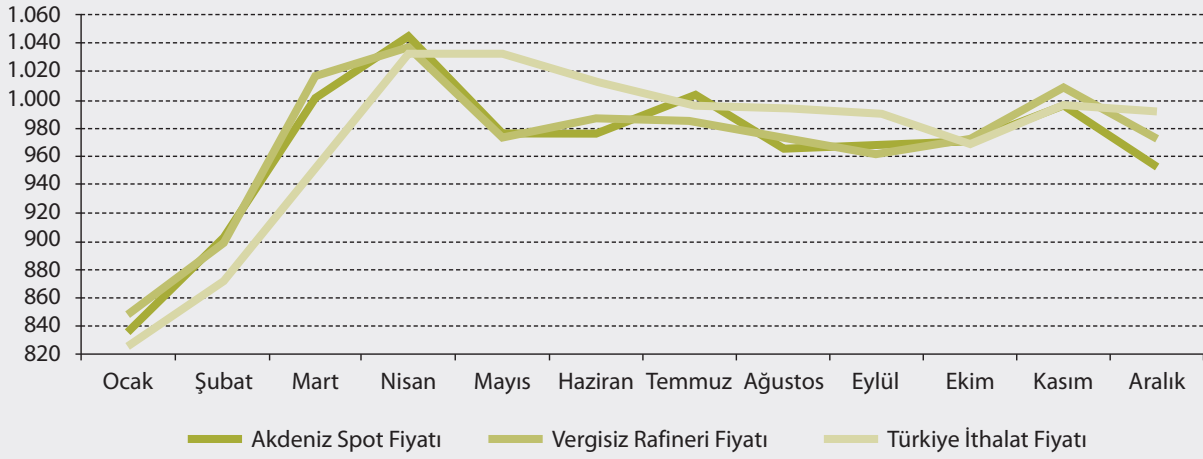
Tablo 3.1 2011 Yılı Akdeniz Spot Fiyatları ve Lisans Sahipleri Ortalama İthalat Fiyatları

Dönem	Brent (Dated) \$/Varil	Kurşunsuz 95 Oktan Benzin (\$/ton)			Motorin (\$/ton)		
		Akdeniz Spot Fiyatı	Vergisiz Rafineri Fiyatı	Türkiye İthalat Fiyatı	Akdeniz Spot Fiyatı	Vergisiz Rafineri Fiyatı	Türkiye İthalat Fiyatı
Ocak	95,97	872,70	908,55	889,70	838,91	848,05	828,66
Şubat	103,17	910,86	912,84	893,67	906,39	904,61	874,63
Mart	114,51	1.001,69	1.003,61	962,55	1.005,69	1.023,39	955,31
Nisan	123,48	1.095,84	1.086,92	1.080,94	1.052,91	1.046,54	1.032,83
Mayıs	115,28	1.063,34	1.089,71	1.109,39	979,77	979,94	1.033,25
Haziran	113,99	1.006,51	1.039,14	1.058,58	980,64	991,83	1.013,22
Temmuz	116,50	1.064,69	1.064,08	1.042,13	1.004,31	990,18	1.000,70
Ağustos	110,08	1.025,29	1.038,64	1.061,39	965,94	978,05	996,98
Eylül	113,76	1.014,14	1.033,83	1.070,35	971,23	967,91	989,19
Ekim	109,43	971,62	988,61	995,41	973,06	977,22	973,51
Kasım	110,45	927,62	962,25	957,41	1.001,73	1.010,27	1.003,13
Aralık	107,89	918,96	925,36	967,20	956,74	975,47	997,81

Diğer taraftan lisans sahipleri tarafından 2011 yılında yapılan ithalatların ağırlıklı ortalama fiyatları ile vergisiz rafineri satışları ve Akdeniz bölgesi spot fiyatları (CIF MED) Tablo 3.1'de yer almaktadır. Tablodaki fiyatlar incelendiğinde Kurşunsuz Benzin 95 Oktan rafineri fiyatlarının yıl içerisinde Akdeniz fiyatlarının en fazla %4,11 üzerinde en az -%0,81 altında, yıllık ortalamada ise %1,52 üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Lisans sahiplerinin ithalat fiyatları ile Akdeniz fiyatları kıyaslandığında ise aynı sırayla ülkemiz ithalat fiyatları en fazla %5,54 daha yüksek, en az -%3,91 daha düşük ve yıllık ortalamada ise %1,81 daha yüksek gerçekleşmiştir. Motorin fiyatları açısından aynı kıyaslama yapıldığında, vergisiz rafineri fiyatlarının Akdeniz fiyatlarının en fazla %1,96 üzerinde, en az - %1,41 altında ve yıllık ortalamada ise %0,48 üzerinde gerçekleştiği görülmektedir. Akdeniz fiyatları ile rafineri fiyatlarının ve ithalat fiyatlarının karşılaştırılmasında rekabetin ve ithalatın daha yoğun olduğu motorin fiyatlarında Akdeniz fiyatlarına daha yakın değerler gözlenmektedir.

Şekil 3.1 Akdeniz Spot ve Türkiye İthalat Fiyatları (Kurşunsuz Benzin 95 Oktan) (\$/Ton)

Şekil 3.2 Akdeniz Spot ve Türkiye Motorin İthalat Fiyatları (\$/Ton)

Akdeniz bölgesi spot fiyatlarına ₺/l olarak bakıldığında ise fiyatların bir önceki yıla göre artış oranlarının ABD Doları ile ifade edilen yukarıdaki oranların oldukça üzerinde olduğu görülmekte olup, bu durum döviz kurundaki yaklaşık %20 civarındaki artışın etkisini de yansıtmaktadır.

Tablo 3.2 Genova/Lavera CIF MED Ortalama Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
K. Benzin 95 Oktan	0,37	0,82	0,98	1,34	118,9	20,3	36,9
Motorin	0,56	0,83	1,05	1,52	50,0	25,6	45,0
Fuel Oil %1	0,33	0,72	0,77	1,29	114,9	8,1	66,6
Fuel Oil %3,5	0,22	0,69	0,75	1,17	210,4	8,5	56,4
Fuel Oil 4*	0,39	0,78	0,88	1,39	98,2	12,9	57,9

* TÜPRAŞ tarafından kullanılan üretim oranları kullanılarak hesaplanmıştır.

3.2 Yurtiçi Akaryakıt Fiyat Hareketleri

Herhangi bir akaryakıtın ülkemizin tamamında, belirli bir bölgede veya ilde geçerli tek bir alış ya da satış fiyatı bulunmamakta, petrol piyasasında faaliyet gösteren dağıtıcı ve bayilik lisansı sahiplerinin ticari uygulamalarına göre farklı fiyatlar oluşabilmektedir. Bu bölümde kullanılan fiyat verileri, TÜPRAŞ İzmit Rafinerisi ile pazar payı en yüksek 8 dağıtıcı lisansı sahibi şirketin, Kocaeli (Körfez) bölgesindeki depolama tesisleri depo çıkış fiyatları ve İstanbul İli Avrupa Yakası bayi fiyatlarının (aynı sekiz dağıtıcı lisansı sahibince bayileri adına bildirilen tavsiye veya tavan fiyatlar) ortalaması esas alınarak hazırlanmıştır. Avrupa Birliği fiyatlarının hazırlanmasında Avrupa Komisyonu resmi internet sayfasındaki verilerin yanı sıra ilgili ülkelerin resmi kurumlarınca yayınlanan veriler ile diğer kaynaklardan yararlanılmıştır. Raporda geçen rafineri payı vergisiz rafineri satış fiyatı ile Akdeniz havzasındaki CIF fiyat arasındaki farkı, dağıtıcı payı dağıtıcı vergisiz depo çıkış fiyatı ile vergisiz rafineri fiyatı arasındaki farkı, bayi payı ise vergisiz bayi fiyatı ile vergisiz depo çıkış fiyatı arasındaki farkı ifade etmektedir.

Bu bölümde temel olarak ülkemizde piyasaya arz edilen akaryakıtlardan Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin, Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) ve Fuel Oil 6 fiyatları incelenmektedir. Petrol piyasası mevzuatı gereğince rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahipleri tavan fiyatlarını Kuruma bildirmekle yükümlüdürler. Bu bildirimler, Kurum tarafından belirlenen resmi isimler kullanılarak ve satışı yapılan ürünler içinde fiyatı en yüksek olan esas alınarak yapılmaktadır. Ancak fiyat izlemesini daha detaylı yapabilmek üzere piyasada çeşitli ticari amaçlarla ve farklı ticari isimler altında satışı yapılan alt ürünlerin fiyatlarının da toplanmasının yararlı olacağı değerlendirilmiştir. Bu çerçevede 2011 yılı içerisinde lisans sahiplerinden, araştırma oktan sayısı 97 ile 97,99 arasında olan Kurşunsuz Benzin 95 Oktan resmi isimli ürün için Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) ve resmi ismi Motorin olmakla beraber çeşitli katkıları ilave edilmiş ürünler için Motorin (Diğer) adı altında bildirim alınmıştır. Söz konusu ürünlere ilişkin fiyatlara da bu bölümde yer verilmektedir.

3.2.1 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan

Kurşunsuz Benzin 95 Oktan ve Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) ürünlerinin yıl içerisindeki miktar dağılımı Tablo 3.3'te verilmektedir. Tablodan da anlaşılabileceği üzere yapılan satışların büyük bölümünü araştırma oktan sayısı 95-96,99 arasındaki Kurşunsuz Benzin 95 Oktan oluşturmaktadır.

Tablo 3.3 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Farklılaştırılmış Ürün Miktar Dağılımı (%)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	90,76	90,71	91,55	91,69	86,82	91,82	91,74	92,56	92,86	92,56	92,62	92,18
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer)	9,24	9,29	8,45	8,31	13,18	8,18	8,26	7,44	7,14	7,44	7,38	7,82

Tablo 3.4 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Rafineri Ortalama Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	20.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,47	0,88	1,09	1,37	87,2	23,8	25,7
Vergili	2,32	3,27	3,52	3,85	40,9	7,6	9,4
Rafineri Payı	0,08	0,06	0,05	0,03	-19,5	-24,8	-44,7

Tablo 3.5 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	21.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,66	1,04	1,29	1,59	57,6	24,2	22,8
Vergili	2,54	3,47	3,76	4,11	36,6	8,3	9,2
Dağıtıcı Payı	0,19	0,17	0,19	0,22	-10,5	9,7	16,1

Tablo 3.6 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Bayi Fiyatları

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	21.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,87	1,22	1,47	1,76	40,2	20,6	19,8
Vergili	2,79	3,68	3,97	4,31	31,9	7,9	8,7
Bayi Payı	0,21	0,18	0,18	0,18	-14,3	-0,1	-1,8

Tablo 3.4, 3.5 ve 3.6 incelendiğinde en yüksek vergisiz fiyat artışının rafineri fiyatlarında en düşük artışın da bayi fiyatlarında olduğu, fiyatların dünyadaki gelişmelere paralel arttığı, bununla beraber rafineri, dağıtım ve bayi fiyatlarının artış oranlarının genel olarak ₺/l cinsinden Akdeniz piyasası spot fiyatlarındaki artış oranının altında kaldığı, \$/ton cinsinden değişim oranına kıyasla ise yüksek oranda arttığı görülmektedir.

Tablo 3.7 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu (₺/l)

Dönem	Rafineri Vergisiz	ÖTV	Gelir Payı	Dağıtıcı Payı	Bayi Payı	Toplam KDV	Bayi Satış Fiyatı
Ocak	1,08	1,8915	0,00187	0,18	0,18	0,60	3,94
Şubat	1,10	1,8915	0,00187	0,18	0,18	0,60	3,96
Mart	1,21	1,8915	0,00187	0,19	0,18	0,62	4,09
Nisan	1,26	1,8915	0,00187	0,19	0,18	0,63	4,16
Mayıs	1,30	1,8915	0,00187	0,19	0,18	0,64	4,21
Haziran	1,26	1,8915	0,00187	0,20	0,18	0,64	4,18
Temmuz	1,34	1,8915	0,00187	0,21	0,18	0,65	4,27
Ağustos	1,39	1,8915	0,00187	0,21	0,18	0,66	4,33
Eylül	1,41	1,8915	0,00187	0,21	0,18	0,66	4,35
Ekim	1,38	1,8915	0,00187	0,21	0,18	0,66	4,32
Kasım	1,32	1,8915	0,00187	0,21	0,18	0,65	4,25
Aralık	1,31	1,8915	0,00187	0,21	0,18	0,65	4,24

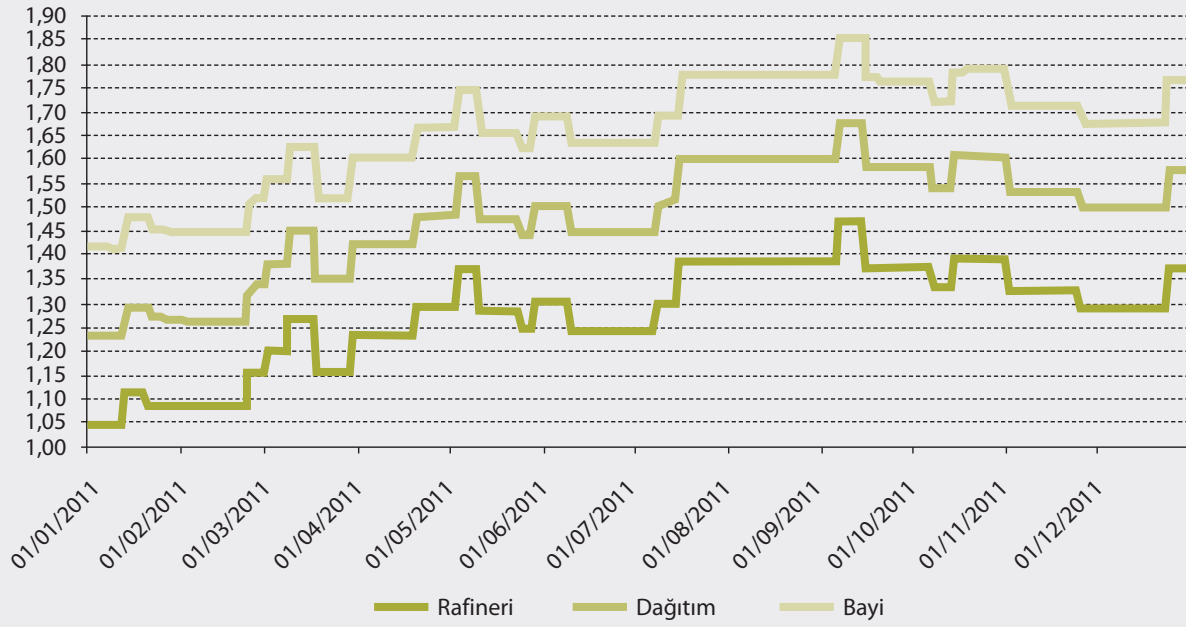
2011 yılında aylık ortalama fiyat oluşumu incelendiğinde fiyatların Ocak ayına göre Aralık ayında %7,61 arttığı, yıl içinde Ocak ayına göre fiyatın hiç düşmediği ve en yüksek %10,41 artış olduğu görülmektedir. Rafineri, dağıtıcı ve bayi fiyatlarının 2011 yılındaki vergili ve vergisiz fiyat değişim tarihleri Tablo 3.8'de gösterilmektedir.

Tablo 3.8 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Ortalama Fiyatı Değişimi

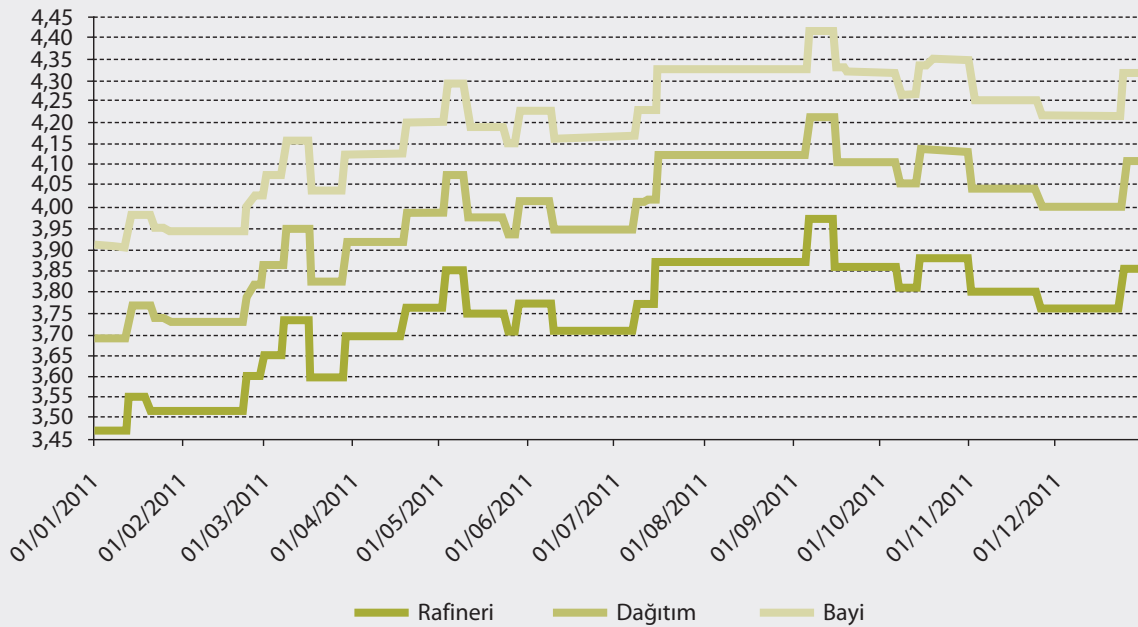
	Vergisiz Satış Fiyatı (₺/l)			Vergili Satış Fiyatı (₺/l)		
	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi
01.01.2011	1,05	1,23	1,42	3,47	3,69	3,91
13.01.2011	1,12	1,27	1,46	3,55	3,74	3,96
14.01.2011	1,12	1,30	1,48	3,55	3,76	3,98
20.01.2011	1,09	1,30	1,48	3,52	3,76	3,98
21.01.2011	1,09	1,29	1,47	3,52	3,76	3,97
02.02.2011	1,09	1,27	1,45	3,52	3,73	3,95
23.02.2011	1,16	1,32	1,50	3,60	3,79	4,01
24.02.2011	1,16	1,33	1,51	3,60	3,80	4,02
25.02.2011	1,16	1,34	1,52	3,60	3,82	4,03
01.03.2011	1,20	1,38	1,55	3,65	3,86	4,07
02.03.2011	1,20	1,38	1,56	3,65	3,87	4,08
08.03.2011	1,27	1,45	1,62	3,73	3,94	4,15
09.03.2011	1,27	1,45	1,63	3,73	3,95	4,16
17.03.2011	1,16	1,36	1,54	3,60	3,83	4,05
18.03.2011	1,16	1,35	1,53	3,60	3,83	4,04
29.03.2011	1,23	1,42	1,60	3,69	3,91	4,12
30.03.2011	1,23	1,43	1,61	3,69	3,92	4,13
19.04.2011	1,29	1,48	1,66	3,76	3,98	4,19
20.04.2011	1,29	1,48	1,66	3,76	3,99	4,20
03.05.2011	1,37	1,56	1,73	3,85	4,07	4,28
04.05.2011	1,37	1,56	1,74	3,85	4,08	4,29
10.05.2011	1,28	1,48	1,67	3,75	3,99	4,21
11.05.2011	1,28	1,48	1,66	3,75	3,98	4,19
24.05.2011	1,25	1,45	1,63	3,71	3,94	4,16
28.05.2011	1,30	1,50	1,68	3,77	4,01	4,22
29.05.2011	1,30	1,50	1,69	3,77	4,01	4,23
09.06.2011	1,25	1,46	1,64	3,71	3,96	4,17
10.06.2011	1,25	1,45	1,64	3,71	3,95	4,17
08.07.2011	1,30	1,50	1,68	3,77	4,00	4,22
09.07.2011	1,30	1,50	1,69	3,77	4,01	4,23
12.07.2011	1,30	1,51	1,69	3,77	4,02	4,23
15.07.2011	1,39	1,59	1,76	3,87	4,11	4,32
16.07.2011	1,39	1,60	1,78	3,87	4,12	4,33
06.09.2011	1,47	1,67	1,84	3,97	4,20	4,41
07.09.2011	1,47	1,68	1,85	3,97	4,21	4,42
15.09.2011	1,38	1,59	1,78	3,86	4,12	4,33
16.09.2011	1,38	1,59	1,78	3,86	4,11	4,33
19.09.2011	1,38	1,59	1,77	3,86	4,11	4,32
07.10.2011	1,34	1,55	1,73	3,81	4,06	4,28
08.10.2011	1,34	1,55	1,73	3,81	4,06	4,27

14.10.2011	1,39	1,61	1,78	3,88	4,13	4,34
18.10.2011	1,39	1,61	1,79	3,88	4,14	4,35
21.10.2011	1,39	1,61	1,79	3,88	4,13	4,35
01.11.2011	1,33	1,54	1,72	3,80	4,05	4,27
02.11.2011	1,33	1,54	1,72	3,80	4,05	4,26
25.11.2011	1,29	1,50	1,69	3,76	4,01	4,22
24.12.2011	1,37	1,57	1,76	3,85	4,09	4,31
25.12.2011	1,37	1,59	1,76	3,85	4,11	4,31

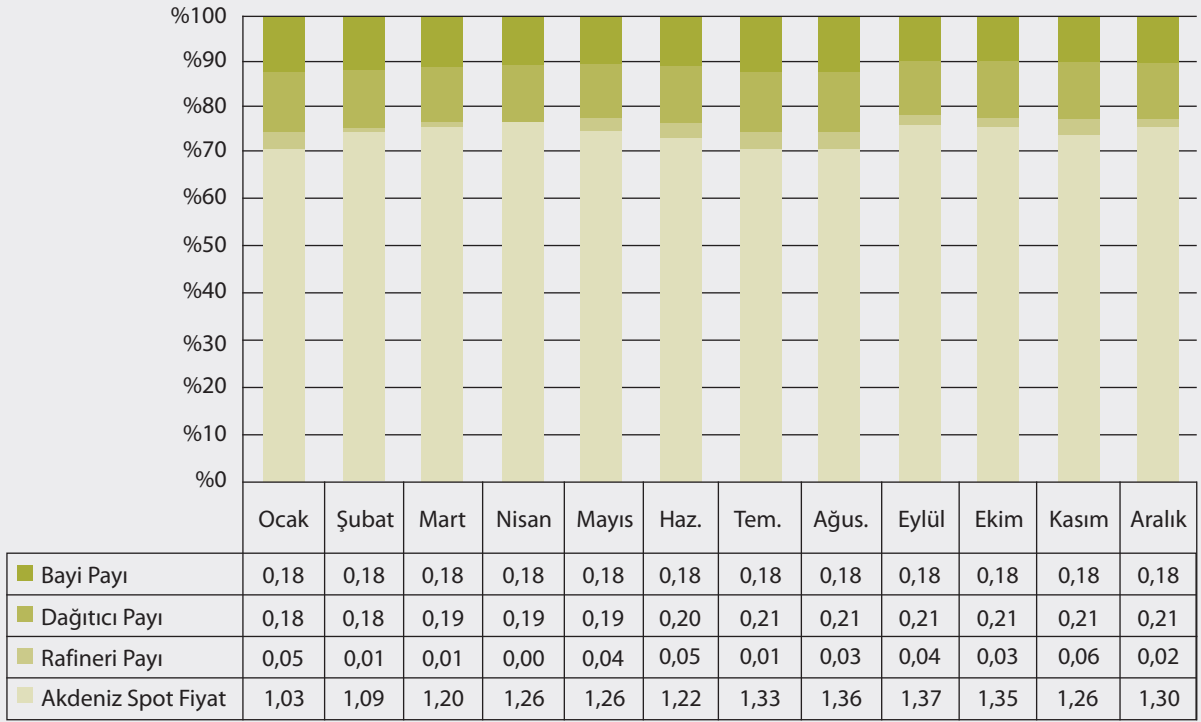
Yukarıdaki değişim tarihleri esas alınarak söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise, şekil 3.3 ve şekil 3.4'te, vergisiz pompa satış fiyatı oluşum payları da şekil 3.5'te verilmektedir.

şekil 3.3 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Değişimi (Vergisiz) (₺/l)

şekil 3.4 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Değişimi (Vergili) (₺/l)

Şekil 3.5 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları (₺/l)

Dönem içinde rafineri payının ortalama 3 Kr/l, dağıtıcı payının 20 Kr/l ve bayi payının ise 18 Kr/lt olduğu görülmektedir. Yıl boyunca rafineri payı oldukça dalgalı seyretilmiş, dağıtıcı payı %16,67 artmış ve bayi payı sabit kalmıştır. Ortalama vergisiz fiyatın %75,42 Akdeniz spot payı, %1,68 rafineri payı, %12,07 dağıtıcı payı, %10,83 bayi payı şeklinde ve aynı şekilde ortalama vergili fiyatın da %29,85 Akdeniz spot payı, %0,67 rafineri payı, %4,78 dağıtıcı payı ve %4,29 bayi payı şeklinde dağılım gösterdiği belirtilebilir.

Tablo 3.9, 3.10 ve 3.11'de yer alan araştırma oktan sayısı 97'nin üzerindeki ürünlerin fiyatlarına bakıldığında ise, benzer şekilde en yüksek vergisiz fiyat artış oranının rafineri fiyatlarında, en düşük artış oranının ise bayi fiyatlarında olduğu, fiyatların dünyadaki gelişmelere paralel arttığı, bununla beraber rafineri, dağıtım ve bayi fiyatlarının artış oranlarının genel olarak ₺/l cinsinden Akdeniz piyasası spot fiyatlarındaki artış oranının altında kaldığı, \$/ton cinsinden değişim oranına kıyaslandığında ise yüksek oranda arttığı görülmektedir.

Tablo 3.9 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Rafineri Ortalama Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	20.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	-	-	1,12	1,41	-	-	26,6
Vergili	-	-	3,55	3,90	-	-	9,9
Rafineri Payı	-	-	0,04	0,03	-	-	-26,8

Tablo 3.10 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	21.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	-	-	1,30	1,64	-	-	26,0
Vergili	-	-	3,77	4,17	-	-	10,6
Dağıtıcı Payı	-	-	0,19	0,23	-	-	22,7

Tablo 3.11 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Bayi Fiyatları

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	-	-	1,48	1,82	-	-	23,2
Vergili	-	-	3,98	4,38	-	-	10,2
Dağıtıcı Payı	-	-	0,18	0,18	-	-	2,0

2011 yılında aylık ortalama fiyat oluşumu incelendiğinde fiyatların Ocak ayına göre Aralık ayında %9,11 arttığı, yıl içinde Ocak ayına göre fiyatın hiç düşmediği ve en yüksek %13,16 artış olduğu, gerek fiyat artış oranlarının gerek ortalama yıllık fiyatın (7 Kr/l - %1,67) oktan sayısı 95 olan ürünlere göre belirgin ölçüde daha yüksek olduğu görülmektedir. Rafineri, dağıtıcı ve bayi fiyatlarının 2011 yılındaki vergili ve vergisiz fiyat değişim tarihleri Tablo 3.12'de gösterilmektedir.

Tablo 3.12 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu (₺/l)

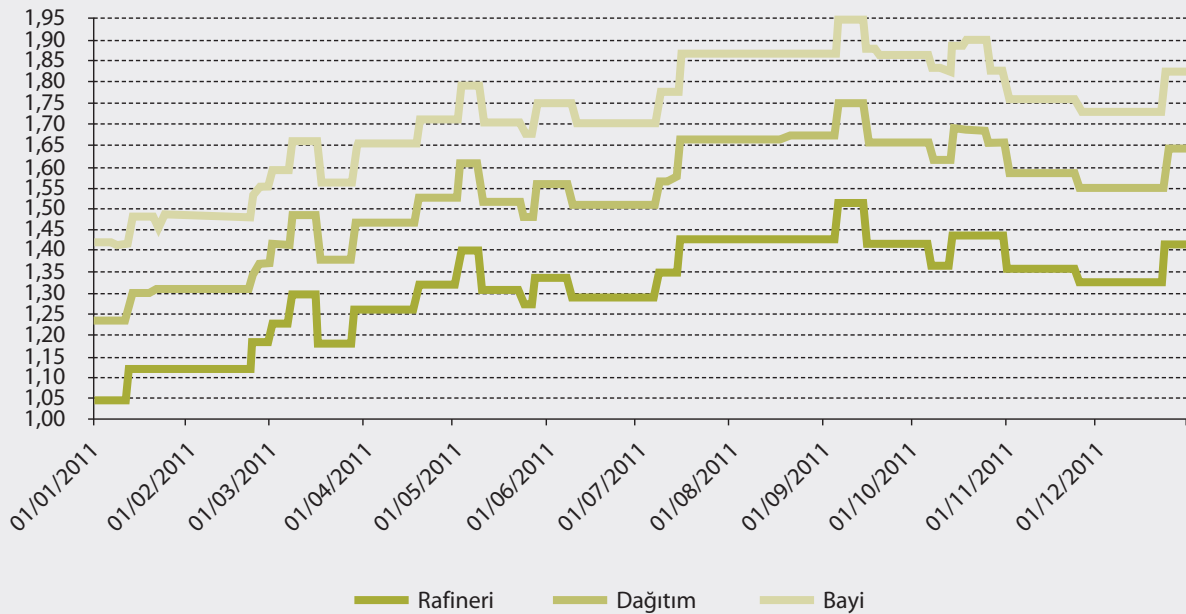
Dönem	Rafineri Vergisiz	ÖTV	Gelir Payı	Dağıtıcı Payı	Bayi Payı	Toplam KDV	Bayi Satış Fiyatı
Ocak	1,09	1,8915	0,00187	0,18	0,18	0,60	3,95
Şubat	1,13	1,8915	0,00187	0,18	0,18	0,61	4,00
Mart	1,23	1,8915	0,00187	0,19	0,18	0,63	4,13
Nisan	1,28	1,8915	0,00187	0,20	0,19	0,64	4,21
Mayıs	1,33	1,8915	0,00187	0,21	0,19	0,65	4,27
Haziran	1,30	1,8915	0,00187	0,22	0,20	0,65	4,27
Temmuz	1,38	1,8915	0,00187	0,23	0,20	0,67	4,37
Ağustos	1,43	1,8915	0,00187	0,24	0,20	0,68	4,44
Eylül	1,45	1,8915	0,00187	0,24	0,21	0,68	4,47
Ekim	1,42	1,8915	0,00187	0,24	0,20	0,68	4,43
Kasım	1,35	1,8915	0,00187	0,23	0,18	0,66	4,31
Aralık	1,35	1,8915	0,00187	0,23	0,18	0,66	4,31

Tablo 3.13 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Ortalama Fiyatı

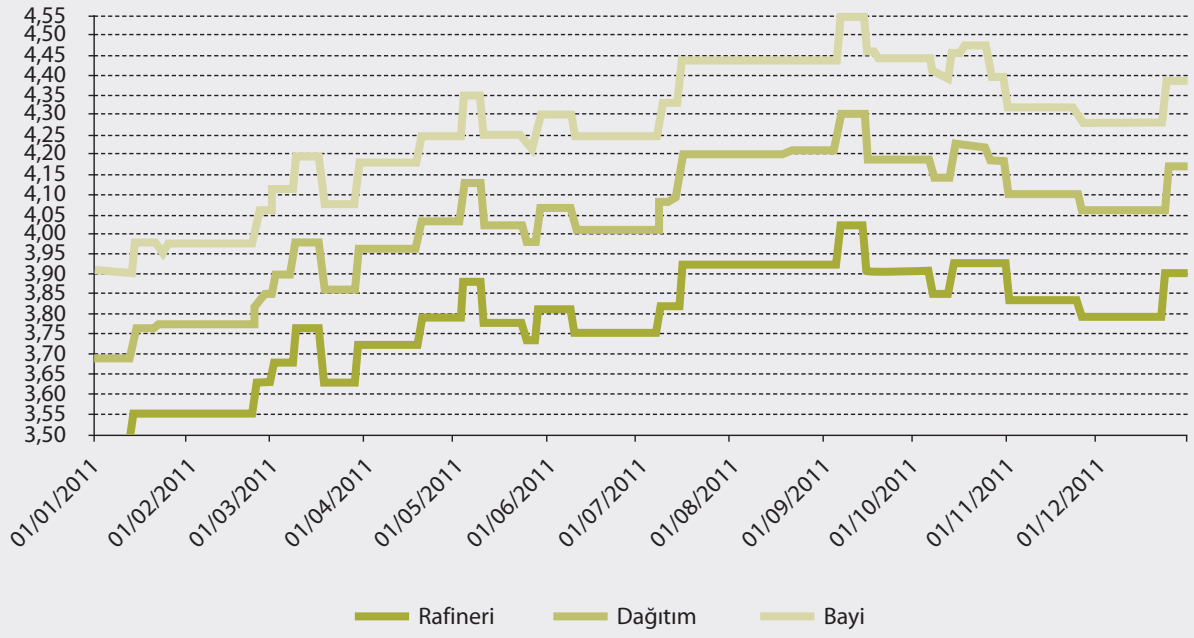
	Vergisiz Satış Fiyatı (₺/l)			Vergili Satış Fiyatı (₺/l)		
	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi
21.01.2011	1,12	1,30	1,48	3,55	3,77	3,98
22.01.2011	1,12	1,30	1,46	3,55	3,77	3,96
24.01.2011	1,12	1,30	1,49	3,55	3,77	3,99
01.02.2011	1,12	1,30	1,48	3,55	3,77	3,98
23.02.2011	1,18	1,35	1,53	3,63	3,82	4,04
24.02.2011	1,18	1,35	1,54	3,63	3,83	4,05
25.02.2011	1,18	1,37	1,55	3,63	3,85	4,06
01.03.2011	1,23	1,41	1,59	3,68	3,89	4,11
02.03.2011	1,23	1,41	1,59	3,68	3,90	4,11
08.03.2011	1,29	1,47	1,65	3,76	3,97	4,18
09.03.2011	1,29	1,48	1,66	3,76	3,98	4,20
17.03.2011	1,18	1,39	1,58	3,63	3,87	4,10
18.03.2011	1,18	1,38	1,57	3,63	3,87	4,08
29.03.2011	1,26	1,46	1,64	3,72	3,96	4,17
30.03.2011	1,26	1,47	1,65	3,72	3,96	4,18
19.04.2011	1,32	1,52	1,70	3,79	4,03	4,24
20.04.2011	1,32	1,52	1,71	3,79	4,03	4,25
03.05.2011	1,39	1,60	1,78	3,88	4,12	4,33
04.05.2011	1,39	1,60	1,79	3,88	4,13	4,35
10.05.2011	1,31	1,53	1,72	3,78	4,04	4,26
11.05.2011	1,31	1,52	1,71	3,78	4,03	4,25
24.05.2011	1,28	1,49	1,68	3,74	3,99	4,22
28.05.2011	1,34	1,55	1,74	3,81	4,06	4,29
29.05.2011	1,34	1,55	1,75	3,81	4,07	4,30
09.06.2011	1,29	1,51	1,75	3,76	4,02	4,30
10.06.2011	1,29	1,51	1,71	3,76	4,02	4,25
25.06.2011	1,29	1,51	1,71	3,76	4,01	4,25
08.07.2011	1,34	1,56	1,76	3,82	4,07	4,32
09.07.2011	1,34	1,57	1,78	3,82	4,08	4,33
12.07.2011	1,34	1,57	1,78	3,82	4,09	4,33
15.07.2011	1,43	1,66	1,85	3,92	4,19	4,42
16.07.2011	1,43	1,67	1,87	3,92	4,20	4,44
20.08.2011	1,43	1,67	1,87	3,92	4,21	4,44

06.09.2011	1,51	1,74	1,94	4,02	4,29	4,53
07.09.2011	1,51	1,75	1,96	4,02	4,30	4,54
15.09.2011	1,42	1,67	1,88	3,91	4,20	4,46
16.09.2011	1,42	1,66	1,88	3,91	4,19	4,46
19.09.2011	1,42	1,66	1,87	3,91	4,19	4,44
07.10.2011	1,37	1,62	1,84	3,85	4,15	4,40
11.10.2011	1,37	1,62	1,83	3,85	4,15	4,39
14.10.2011	1,44	1,68	1,89	3,93	4,22	4,46
15.10.2011	1,44	1,69	1,89	3,93	4,23	4,46
18.10.2011	1,44	1,69	1,90	3,93	4,22	4,47
26.10.2011	1,44	1,66	1,85	3,93	4,19	4,41
27.10.2011	1,44	1,66	1,83	3,93	4,19	4,40
01.11.2011	1,36	1,60	1,77	3,84	4,12	4,33
02.11.2011	1,36	1,59	1,76	3,84	4,11	4,32
25.11.2011	1,33	1,56	1,74	3,80	4,07	4,29
26.11.2011	1,33	1,55	1,74	3,80	4,07	4,28
24.12.2011	1,41	1,63	1,82	3,90	4,15	4,38
25.12.2011	1,41	1,64	1,82	3,90	4,17	4,38

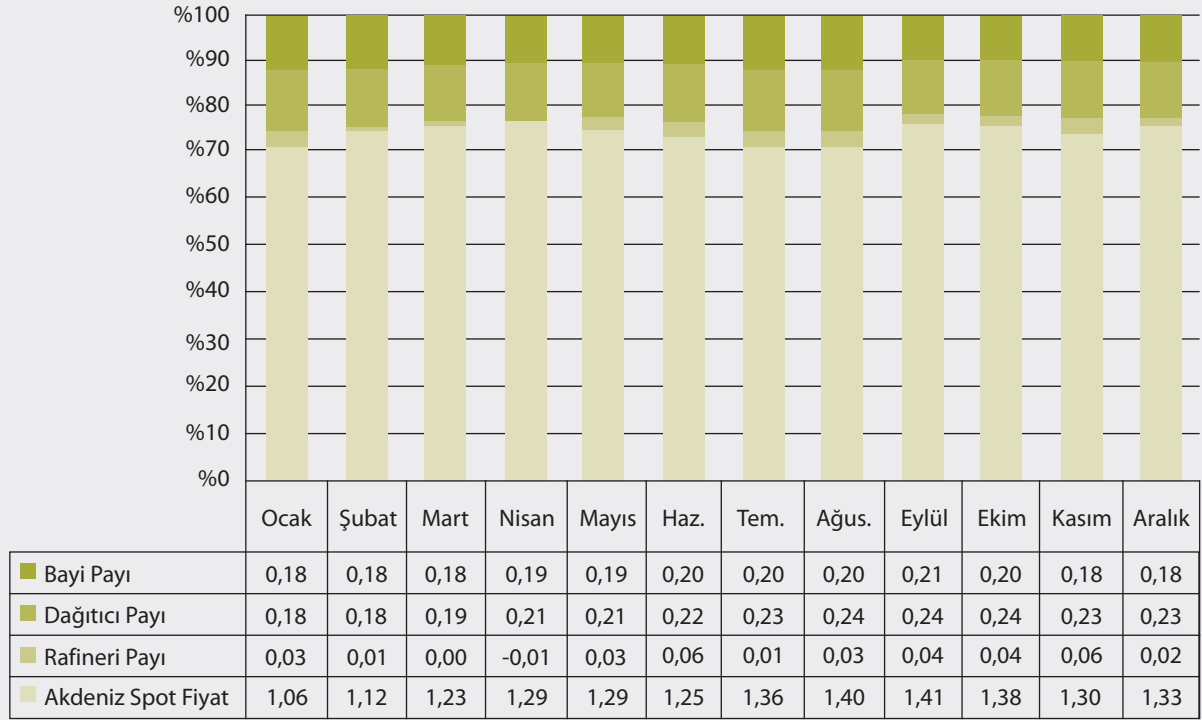
Yukarıdaki değişim tarihlerinde söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise, Şekil 3.6 ve Şekil 3.7'de, vergisiz pompa satış fiyatı oluşum payları da Şekil 3.8'de verilmektedir.

Şekil 3.6 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergisiz) (₺/l)

Şekil 3.7 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergili) (₺/l)

Şekil 3.8 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları (₺/l)

Dönem içinde rafineri payının ortalama 3 Kr/l, dağıtıcı payının 22 Kr/l ve bayi payının ise 19 Kr/l olduğu görülmektedir. Yıl boyunca paylar değişken seyir izlemiş, yıl sonunda dağıtıcı payı %27,78 artmış ve bayi payı sabit kalmıştır. Ortalama vergisiz fiyatın %74,70 Akdeniz spot payı, %1,59 rafineri payı, %12,60 dağıtıcı payı, %11,11 bayi payı şeklinde ve aynı şekilde ortalama vergili fiyatın da %30,13 Akdeniz spot payı, %0,64 rafineri payı, %5,08 dağıtıcı payı ve %4,48 bayi payı şeklinde dağılım gösterdiği belirtilebilir (Akdeniz havzasında 97 oktan için ayrı bir fiyat oluşumu olmamakla birlikte karşılaştırma yapabilmek üzere mevcut fiyattan diğer fiyat dinamikleri aynı varsayıp yoğunluk parametresi kullanılarak gösterge bir fiyat türetilmiştir).

3.2.2 Motorin Fiyat Hareketleri

Motorin ve Motorin (Diğer) ürünlerinin yıl içerisindeki miktar dağılımı Tablo 3.14'te verilmektedir. Tablodan da anlaşılacağı üzere yapılan satışların büyük bölümü katkısız motorinden oluşmakla birlikte katkılı motorin satışlarının kayda değer bir hacme ulaşmıştır.

Tablo 3.14 Motorin Farklılaştırılmış Ürün Miktar Dağılımı (%)

	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haz.	Tem.	Ağus.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Motorin	69,55	68,46	54,80	58,63	69,20	70,38	69,96	69,31	70,97	71,33	69,52	67,98
Motorin (Diğer)	30,45	31,54	45,20	41,37	30,80	29,62	30,04	30,69	29,03	28,67	30,48	32,02

Tablo 3.15 Motorin Rafineri Ortalama Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	20.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,68	0,89	1,09	1,52	30,9	22,7	38,8
Vergili	1,99	2,59	2,83	3,33	30,2	9,3	17,7
Rafineri Payı	0,08	0,05	0,04	0,00	-35,4	-19,0	-109,0

Tablo 3.16 Motorin Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	21.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,85	1,06	1,36	1,73	24,7	28,2	26,9
Vergili	2,19	2,79	3,15	3,58	27,4	12,7	13,7
Dağıtıcı Payı	0,17	0,17	0,22	0,21	0,0	27,1	-3,1

Tablo 3.17 Motorin Bayi Fiyatları

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	21.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	1,02	1,27	1,57	1,90	24,5	23,8	21,0
Vergili	2,39	3,04	3,40	3,79	27,2	11,7	11,5
Dağıtıcı Payı	0,17	0,21	0,21	0,18	23,5	1,4	-16,7

Tablo 3.15, 3.16 ve 3.17 incelendiğinde en yüksek vergisiz fiyat artışının rafineri fiyatlarında en düşük artışın da bayi fiyatlarında olduğu, fiyatların dünyadaki gelişmelere paralel arttığı, bununla beraber rafineri, dağıtım ve bayi fiyatlarının artış oranlarının genel olarak ₺/l cinsinden Akdeniz piyasası spot fiyatlarındaki artış oranının altında kaldığı, \$/ton cinsinden değişim oranına kıyaslandığında ise yüksek oranda arttığı görülmektedir.

Tablo 3.18 Motorin Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu (₺/l)

Dönem	Rafineri Vergisiz	ÖTV	Gelir Payı	Dağıtıcı Payı	Bayi Payı	Toplam KDV	Bayi Satış Fiyatı
Ocak	1,12	1,3045	0,00187	0,20	0,23	0,51	3,37
Şubat	1,22	1,3045	0,00187	0,20	0,19	0,52	3,43
Mart	1,37	1,3045	0,00187	0,20	0,19	0,55	3,61
Nisan	1,35	1,3045	0,00187	0,19	0,19	0,55	3,58
Mayıs	1,30	1,3045	0,00187	0,20	0,19	0,54	3,53
Haziran	1,34	1,3045	0,00187	0,20	0,18	0,55	3,58
Temmuz	1,38	1,3045	0,00187	0,21	0,19	0,56	3,64
Ağustos	1,45	1,3045	0,00187	0,21	0,19	0,57	3,73
Eylül	1,46	1,3045	0,00187	0,21	0,19	0,57	3,75
Ekim	1,51	1,3045	0,00187	0,21	0,19	0,58	3,80
Kasım	1,54	1,3045	0,00187	0,21	0,18	0,58	3,81
Aralık	1,54	1,3045	0,00187	0,21	0,17	0,58	3,82

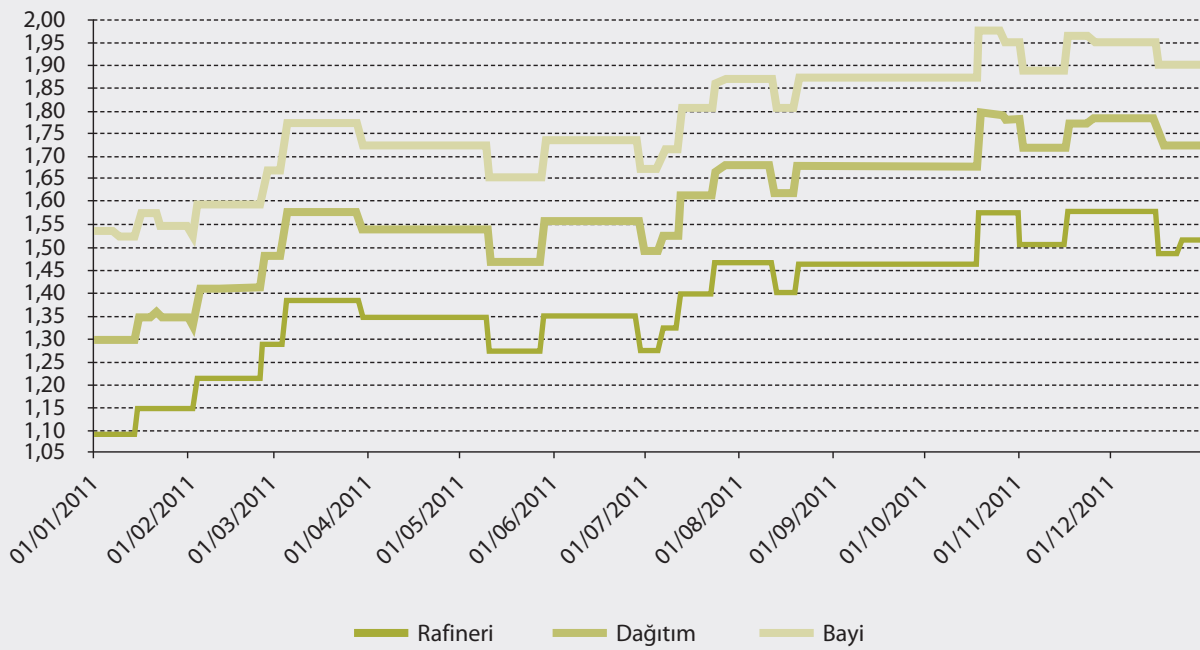
2011 yılında aylık ortalama fiyat oluşumu incelendiğinde fiyatların Ocak ayına göre Aralık ayında %13,35 arttığı (dönemin en yüksek), yıl içinde Ocak ayına göre fiyatın hiç düşmediği görülmektedir. Rafineri, dağıtıcı ve bayi fiyatlarının 2011 yılındaki vergili ve vergisiz fiyat değişim tarihleri Tablo 3.19'da gösterilmektedir.

Tablo 3.19 Motorin Ortalama Fiyatı

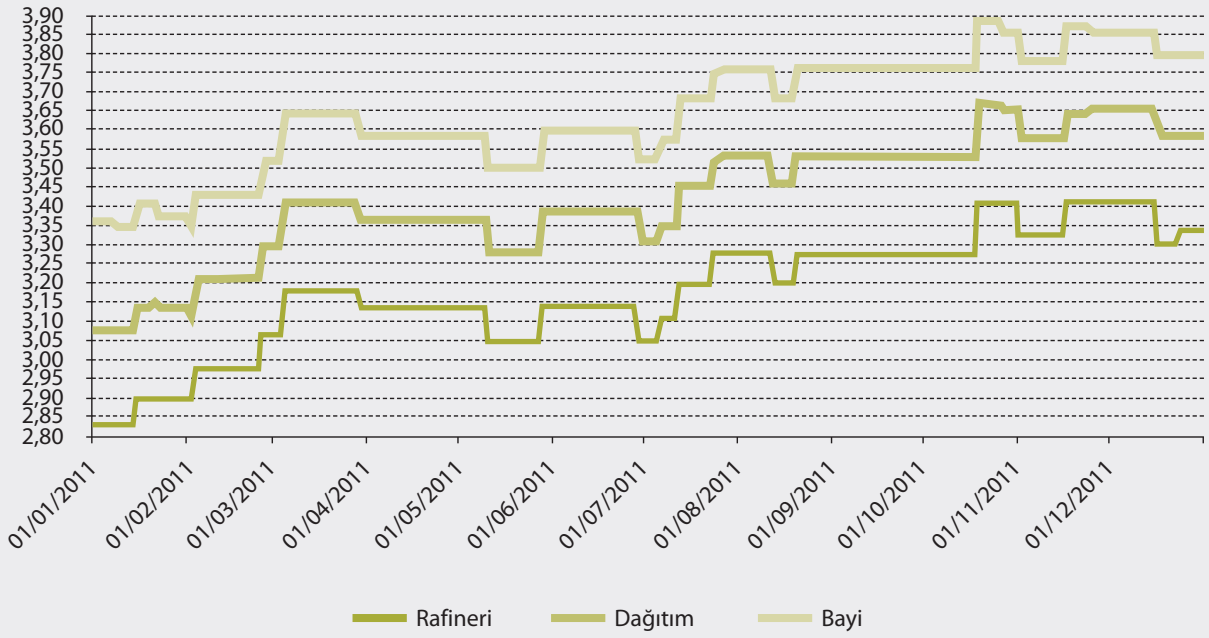
	Vergisiz Satış Fiyatı (₺/l)			Vergili Satış Fiyatı (₺/l)		
	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi
01.01.2011	1,09	1,29	1,54	2,83	3,07	3,36
08.01.2011	1,09	1,29	1,53	2,83	3,07	3,35
15.01.2011	1,14	1,34	1,56	2,89	3,12	3,39
16.01.2011	1,14	1,34	1,57	2,89	3,13	3,40
21.01.2011	1,14	1,36	1,57	2,89	3,15	3,40
22.01.2011	1,14	1,34	1,55	2,89	3,13	3,37
01.02.2011	1,14	1,34	1,54	2,89	3,12	3,36
02.02.2011	1,14	1,33	1,53	2,89	3,12	3,35
03.02.2011	1,21	1,40	1,59	2,97	3,20	3,42
25.02.2011	1,29	1,47	1,65	3,06	3,28	3,49
26.02.2011	1,29	1,48	1,66	3,06	3,28	3,51
04.03.2011	1,38	1,56	1,74	3,17	3,38	3,60
05.03.2011	1,38	1,58	1,77	3,17	3,40	3,63
29.03.2011	1,35	1,54	1,73	3,13	3,36	3,58
10.05.2011	1,27	1,48	1,67	3,04	3,28	3,51
11.05.2011	1,27	1,47	1,66	3,04	3,28	3,50
28.05.2011	1,35	1,54	1,72	3,13	3,36	3,58
29.05.2011	1,35	1,55	1,73	3,13	3,37	3,59
29.06.2011	1,28	1,49	1,68	3,05	3,30	3,53

30.06.2011	1,28	1,49	1,68	3,05	3,30	3,52
06.07.2011	1,32	1,53	1,71	3,10	3,34	3,56
12.07.2011	1,40	1,60	1,78	3,19	3,43	3,65
13.07.2011	1,40	1,61	1,80	3,19	3,44	3,66
23.07.2011	1,46	1,66	1,85	3,27	3,50	3,72
24.07.2011	1,46	1,67	1,86	3,27	3,51	3,74
25.07.2011	1,46	1,67	1,86	3,27	3,51	3,74
26.07.2011	1,46	1,68	1,87	3,27	3,52	3,75
11.08.2011	1,46	1,63	1,87	3,27	3,46	3,75
12.08.2011	1,41	1,62	1,81	3,20	3,45	3,68
19.08.2011	1,46	1,68	1,86	3,27	3,52	3,74
20.08.2011	1,46	1,68	1,87	3,27	3,52	3,75
18.10.2011	1,57	1,78	1,96	3,40	3,64	3,86
19.10.2011	1,57	1,79	1,98	3,40	3,66	3,87
26.10.2011	1,57	1,79	1,97	3,40	3,65	3,86
27.10.2011	1,57	1,79	1,96	3,40	3,65	3,85
01.11.2011	1,51	1,72	1,90	3,32	3,58	3,79
02.11.2011	1,51	1,72	1,89	3,32	3,57	3,78
16.11.2011	1,57	1,77	1,95	3,40	3,63	3,85
17.11.2011	1,57	1,77	1,96	3,40	3,63	3,86
24.11.2011	1,57	1,78	1,95	3,40	3,64	3,85
16.12.2011	1,49	1,75	1,91	3,30	3,60	3,79
17.12.2011	1,49	1,73	1,90	3,30	3,58	3,79
23.12.2011	1,52	1,72	1,90	3,33	3,58	3,79

Yukarıdaki değişim tarihlerinde söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise, Şekil 3.9 ve Şekil 3.10'da, vergisiz pompa satış fiyatı oluşum payları da Şekil 3.11'de verilmektedir.

Şekil 3.9 Motorin Fiyat Değişimi (Vergisiz) (₺/l)

Şekil 3.10 Motorin Fiyat Değişimi (Vergili) (₺/l)

Dönem içerisinde rafineri payının ortalama 1 Kr/l, dağıtıcı payının 21 Kr/l ve bayi payının ise 19 Kr/l olduğu görülmektedir. Yıl boyunca rafineri payı değişken seyir izlemiş, dağıtıcı payı yükselmiş, bayi payı ise düşmüştür. Buna göre yıl sonunda dağıtıcı payı %5 artmış ve bayi payı %26,09 azalmıştır. Ortalama vergisiz fiyatın %77,41 Akdeniz spot payı, %0,40 rafineri payı, %11,54 dağıtıcı payı, %10,64 bayi payı şeklinde ve aynı şekilde ortalama vergili fiyatın da %37,80 Akdeniz spot payı, %0,20 rafineri payı, %5,64 dağıtıcı payı ve %5,20 bayi payı şeklinde dağılım gösterdiği belirtilebilir.

Şekil 3.11 Motorin Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları (₺/l)

Bazı dağıtıcı lisansı sahiplerince çeşitli ticari amaçlar doğrultusunda katkı maddeleri ilave edilmiş ürünler piyasaya arz edilmekle birlikte, rafinerici lisansı sahibi tarafından böyle bir uygulama yapılmamaktadır. Katkılı Motorin ürünlerinin yer aldığı Tablo 3.20 ve 3.21 incelendiğinde vergisiz dağıtıcı fiyatlarının bayi fiyatlarından daha fazla arttığı, fiyatların dünyadaki gelişmelere paralel arttığı, bununla beraber dağıtım ve bayi fiyatlarının artış oranlarının genel olarak ₺/l cinsinden Akdeniz piyasası spot fiyatlarındaki artış oranının altında kaldığı, \$/ton cinsinden değişim oranına kıyaslandığında ise yüksek oranda arttığı görülmektedir.

Tablo 3.20 Motorin (Diğer) Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatları

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	21.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	-	-	1,54	1,79	-	-	16,0
Vergili	-	-	3,36	3,65	-	-	8,7
Dağıtıcı Payı	-	-	0,40	0,27	-	-	-31,6

Tablo 3.21 Motorin (Diğer) Bayi Fiyatları

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	21.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	-	-	1,80	1,99	-	-	10,2
Vergili	-	-	3,67	3,89	-	-	5,9
Dağıtıcı Payı	-	-	0,26	0,20	-	-	-23,8

Tablo 3.22’de gösterilen 2011 yılı aylık ortalama fiyat oluşumu incelendiğinde fiyatların Ocak ayına göre Aralık ayında %12,68 arttığı, yıl içinde Ocak ayına göre fiyatın hiç düşmediği ve en yüksek %13,54 artış olduğu, yıl içinde Ocak ayına göre fiyatın hiç düşmediği, gerek fiyat artış oranlarının gerek ortalama yıllık fiyatın (12 Kr/l - %3,3) katkı ilave edilmemiş ürünlere göre belirgin ölçüde daha yüksek olduğu görülmektedir. Dağıtıcı ve bayi fiyatlarının 2011 yılındaki vergili ve vergisiz fiyat değişim tarihleri Tablo 3.23’te gösterilmektedir.

Tablo 3.22 Motorin (Diğer) Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu (₺/l)

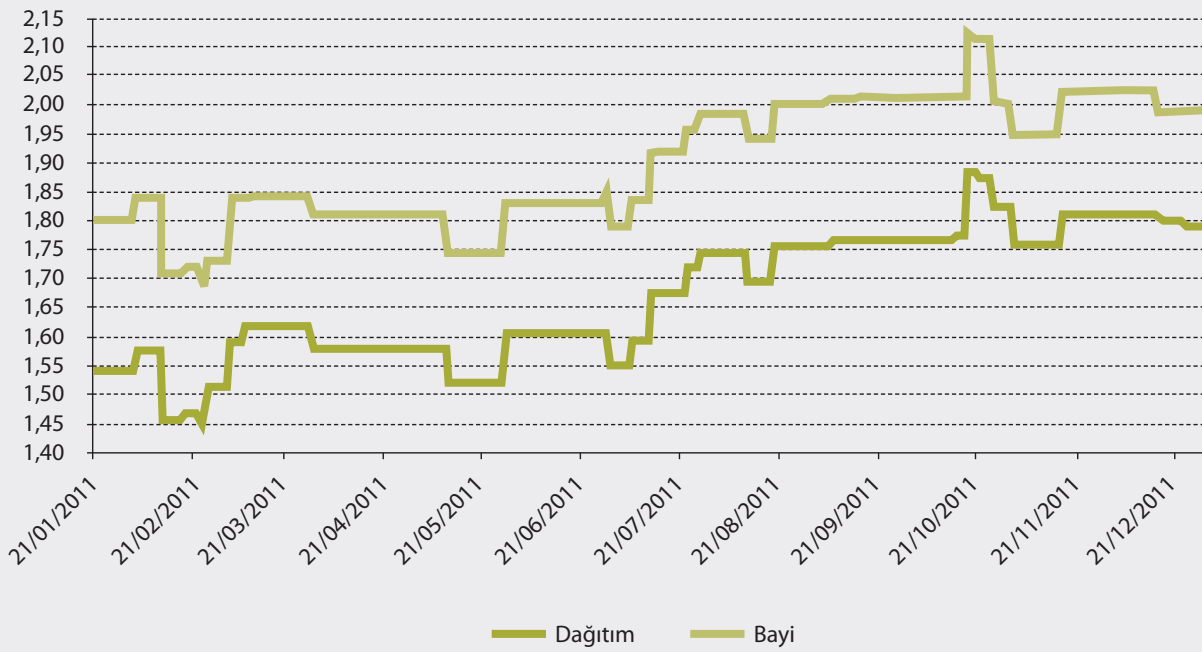
Dönem	Rafineri Vergisiz	ÖTV	Gelir Payı	Dağıtıcı Payı	Bayi Payı	Toplam KDV	Bayi Satış Fiyatı
Ocak	1,12	1,3045	0,00187	0,27	0,25	0,53	3,47
Şubat	1,22	1,3045	0,00187	0,29	0,25	0,55	3,61
Mart	1,37	1,3045	0,00187	0,23	0,23	0,56	3,69
Nisan	1,35	1,3045	0,00187	0,23	0,23	0,56	3,67
Mayıs	1,30	1,3045	0,00187	0,25	0,23	0,55	3,64
Haziran	1,34	1,3045	0,00187	0,26	0,23	0,56	3,70
Temmuz	1,38	1,3045	0,00187	0,27	0,24	0,58	3,78
Ağustos	1,45	1,3045	0,00187	0,28	0,24	0,59	3,88
Eylül	1,46	1,3045	0,00187	0,30	0,25	0,60	3,91
Ekim	1,51	1,3045	0,00187	0,29	0,23	0,60	3,94
Kasım	1,54	1,3045	0,00187	0,24	0,20	0,59	3,88
Aralık	1,54	1,3045	0,00187	0,26	0,20	0,60	3,91

Tablo 3.23 Motorin (Diğer) Ortalama Fiyatı*

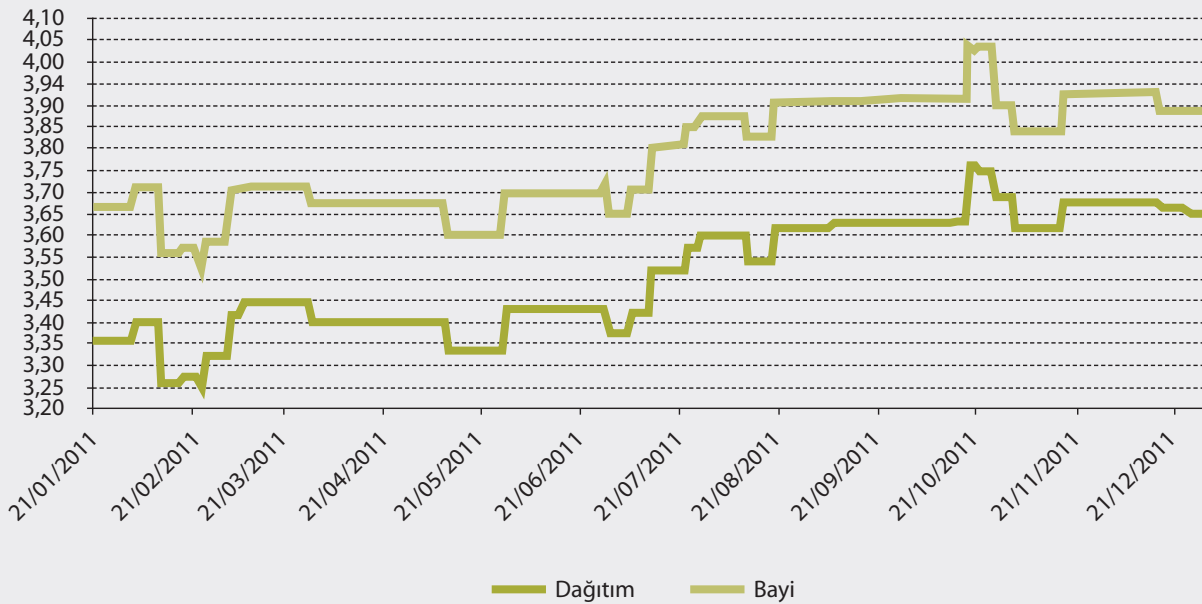
	Vergisiz Satış Fiyatı (₺/l)		Vergili Satış Fiyatı (₺/l)	
	Dağıtıcı	Bayi	Dağıtıcı	Bayi
21.01.2011	1,54	1,80	3,36	3,67
03.02.2011	1,58	1,84	3,40	3,71
11.02.2011	1,46	1,71	3,26	3,56
18.02.2011	1,46	1,72	3,27	3,57
23.02.2011	1,45	1,69	3,25	3,53
25.02.2011	1,51	1,73	3,32	3,59
04.03.2011	1,59	1,81	3,42	3,68
05.03.2011	1,59	1,84	3,42	3,71
08.03.2011	1,61	1,84	3,45	3,71
29.03.2011	1,58	1,81	3,41	3,67
10.05.2011	1,52	1,75	3,34	3,61
28.05.2011	1,60	1,83	3,43	3,70
28.06.2011	1,61	1,84	3,44	3,72
29.06.2011	1,56	1,79	3,38	3,65
05.07.2011	1,56	1,79	3,38	3,66
06.07.2011	1,59	1,84	3,42	3,71
12.07.2011	1,67	1,92	3,52	3,80
15.07.2011	1,67	1,92	3,52	3,81
23.07.2011	1,72	1,96	3,57	3,85
27.07.2011	1,74	1,98	3,60	3,88
11.08.2011	1,70	1,94	3,54	3,83
19.08.2011	1,76	2,00	3,61	3,90
06.09.2011	1,77	2,01	3,62	3,91
15.09.2011	1,77	2,01	3,62	3,92
14.10.2011	1,77	2,01	3,63	3,92
18.10.2011	1,88	2,12	3,76	4,04
19.10.2011	1,88	2,11	3,76	4,03
21.10.2011	1,87	2,11	3,75	4,03
26.10.2011	1,83	2,00	3,70	3,91
27.10.2011	1,82	2,00	3,69	3,90
01.11.2011	1,76	1,95	3,62	3,84
16.11.2011	1,81	2,02	3,68	3,93
16.12.2011	1,80	1,98	3,67	3,88
20.12.2011	1,80	1,99	3,67	3,89
24.12.2011	1,79	1,99	3,65	3,89

* Rafinerici lisansı sahiplerince farklılaştırılmış motorin satışı yapılmadığından rafineri satış fiyatı verilmemiştir.

Yukarıdaki değişim tarihlerinde söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise, Şekil 3.12 ve Şekil 3.13'te, vergisiz pompa satış fiyatı oluşum payları da Şekil 3.14'te verilmektedir.

Şekil 3.12 Motorin (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergisiz) (₺/l)

Şekil 3.13 Motorin (Diğer) Fiyat Değişimi (Vergili) (₺/l)

Rafineri tarafından piyasaya katkılı motorin arz edilmediğinden Şekil 3.14'te Motorin rafineri payı aynen gösterilmiştir. Dönem içerisinde ortalama dağıtıcı payının 26 Kr/l ve bayi payının ise 23 Kr/l olduğu görülmektedir. Yıl boyunca paylar değişken seyir izlemiş, dağıtıcı payı önce yükselmiş yıl sonunda düşmüş, bayi payı düzenli şekilde azalmıştır. Buna göre yıl sonunda dağıtıcı payı %3,7, bayi payı ise %25 azalmıştır. Ortalama vergisiz fiyatın %73,23 Akdeniz spot payı, %0,38 rafineri payı, %14,11 dağıtıcı payı, %12,27 bayi payı olarak ve aynı şekilde ortalama vergili fiyatın da %36,60 Akdeniz spot payı, %0,19 rafineri payı, %7,05 dağıtıcı payı ve %6,13 bayi payı şeklinde dağılım gösterdiği belirtilebilir. Katkılı ürünlerin fiyatlarındaki yükseklik dağıtıcı ve bayi paylarında da devam etmektedir. Hem Kurşunsuz Benzin 95 Oktan hem de Motorin fiyatlarında dikkati çeken diğer bir husus ilk olarak genelde yıl içerisinde dağıtıcı payları artarken bayi payının sürekli düşmesi ikinci olarak da dağıtıcı paylarının mutlak değerinin devamlı olarak bayi paylarının üzerinde olmasıdır.

* TÜPRAŞ tarafından Lisans Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesi kapsamında ayrıca fiyatlandırılarak satışı yapılan katkıli motorin ürünü bulunmamaktadır.

Şekil 3.14 Motorin (Diğer) Vergisiz Pompa Satış Fiyatı Oluşum Payları (₺/l)*

3.2.3 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Fiyat Hareketleri

Tablo 3.24, 3.25 ve 3.26 incelendiğinde en yüksek vergisiz fiyat artışının rafineri fiyatlarında en düşük artışın da bayi fiyatlarında olduğu, fiyatların dünyadaki gelişmelere paralel arttığı görülmektedir. Akdeniz havzasında muadili bir ürünün doğrudan ticareti yapılmamakta olup, rafinerici tarafından üretiminde kullanılan girdi oransallığı kullanılarak kıyaslamaların yapılabilmesi için hesaplamalarda kullanmak üzere bu ürün için de bir Akdeniz fiyatı gösterge olarak türetilmiştir. Bu çerçevede rafineri, dağıtım ve bayi fiyatlarının artış oranları genel olarak ₺/l cinsinden Akdeniz piyasası spot fiyatlarındaki artış oranının (%57,9) altında ancak yakın seviyede seyretmektedir.

Tablo 3.24 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Rafineri Ortalama Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,47	0,84	0,96	1,51	79,7	15,2	57,2
Vergili	1,11	1,55	1,70	2,35	39,3	9,7	38,2
Rafineri Payı	0,07	0,06	0,08	0,12	-22,4	48,3	49,7

Tablo 3.25 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,64	1,01	1,14	1,75	58,6	12,8	53,6
Vergili	1,32	1,76	1,91	2,63	33,5	8,7	37,8
Dağıtıcı Payı	0,17	0,18	0,18	0,24	2,1	1,6	33,9

Tablo 3.26 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Bayi Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,76	1,09	1,23	1,85	43,8	12,6	50,5
Vergili	1,46	1,85	2,02	2,75	26,9	8,8	36,4
Bayi Payı	0,12	0,08	0,09	0,10	-34,4	9,9	10,2

Tablo 3.27 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu (₺/l)

Dönem	Rafineri Vergisiz	ÖTV	Gelir Payı	Dağıtıcı Payı	Bayi Payı	Toplam KDV	Bayi Satış Fiyatı
Ocak	0,99	0,4760	0,00198	0,18	0,08	0,31	2,05
Şubat	1,09	0,4760	0,00198	0,18	0,08	0,33	2,17
Mart	1,25	0,4760	0,00198	0,19	0,08	0,36	2,37
Nisan	1,26	0,4760	0,00198	0,20	0,08	0,36	2,38
Mayıs	1,23	0,4760	0,00198	0,20	0,09	0,36	2,34
Haziran	1,27	0,4760	0,00198	0,20	0,08	0,36	2,38
Temmuz	1,32	0,4760	0,00198	0,19	0,08	0,37	2,45
Ağustos	1,36	0,4760	0,00198	0,20	0,08	0,38	2,50
Eylül	1,37	0,4760	0,00198	0,21	0,08	0,39	2,53
Ekim	1,41	0,4760	0,00198	0,21	0,08	0,39	2,57
Kasım	1,43	0,4760	0,00198	0,23	0,08	0,40	2,61
Aralık	1,47	0,4760	0,00198	0,24	0,08	0,41	2,69

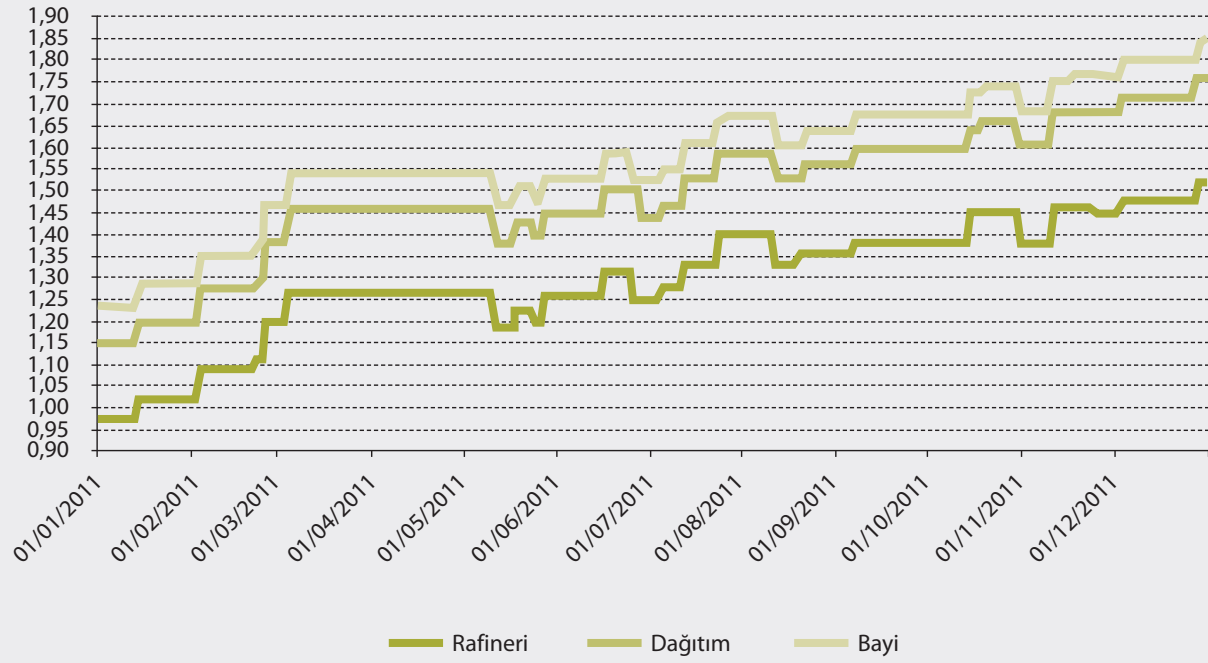
Tablo 3.27’de gösterilen 2011 yılı aylık ortalama fiyat oluşumu incelendiğinde ortalama bayi satış fiyatlarının Ocak ayına göre Aralık ayında %31,22 arttığı (dönem içindeki en yüksek oran), yıl içinde Ocak ayına göre fiyatın hiç düşmediği görülmektedir. Dağıtıcı ve bayi fiyatlarının 2011 yılındaki vergili ve vergisiz fiyat değişim tarihleri Tablo 3.28’de gösterilmektedir.

Tablo 3.28 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Ortalama Fiyatı

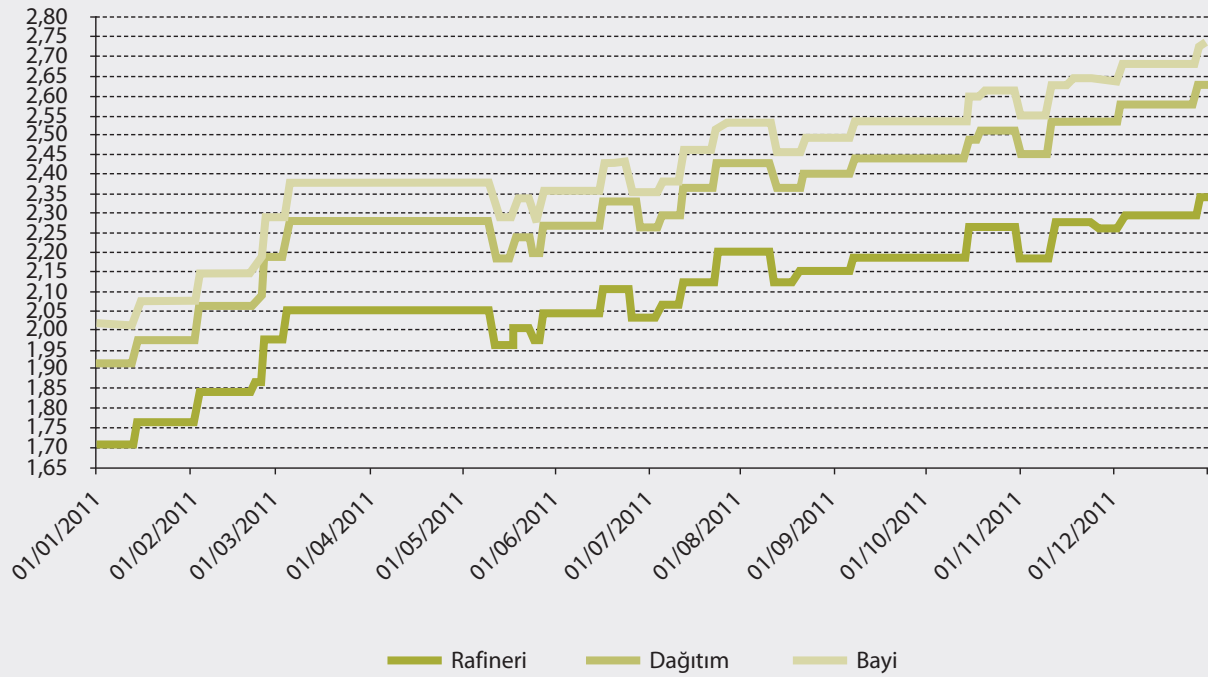
	Vergisiz Satış Fiyatı (₺/l)			Vergili Satış Fiyatı (₺/l)		
	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi
01.01.2011	0,96	1,14	1,23	1,70	1,91	2,02
08.01.2011	0,96	1,14	1,22	1,70	1,91	2,01
14.01.2011	1,01	1,18	1,26	1,76	1,96	2,05
15.01.2011	1,01	1,20	1,28	1,76	1,97	2,08
21.01.2011	1,01	1,20	1,28	1,76	1,98	2,08
03.02.2011	1,08	1,26	1,34	1,84	2,05	2,15
04.02.2011	1,08	1,27	1,35	1,84	2,06	2,16
22.02.2011	1,11	1,29	1,37	1,87	2,08	2,18
23.02.2011	1,11	1,29	1,38	1,87	2,09	2,19
25.02.2011	1,19	1,37	1,45	1,97	2,18	2,28
26.02.2011	1,19	1,38	1,46	1,97	2,19	2,29
04.03.2011	1,26	1,44	1,52	2,05	2,26	2,36

05.03.2011	1,26	1,45	1,54	2,05	2,28	2,38
11.05.2011	1,18	1,39	1,48	1,96	2,21	2,31
12.05.2011	1,18	1,38	1,46	1,96	2,19	2,29
18.05.2011	1,23	1,41	1,50	2,01	2,23	2,33
19.05.2011	1,23	1,42	1,51	2,01	2,24	2,34
24.05.2011	1,19	1,39	1,48	1,97	2,21	2,31
25.05.2011	1,19	1,39	1,48	1,97	2,20	2,31
27.05.2011	1,25	1,44	1,52	2,04	2,26	2,36
16.06.2011	1,31	1,50	1,57	2,11	2,33	2,42
17.06.2011	1,31	1,50	1,58	2,11	2,34	2,43
25.06.2011	1,24	1,50	1,53	2,03	2,34	2,37
26.06.2011	1,24	1,50	1,52	2,03	2,34	2,36
05.07.2011	1,27	1,46	1,54	2,06	2,28	2,38
06.07.2011	1,27	1,46	1,55	2,06	2,29	2,39
12.07.2011	1,33	1,52	1,60	2,13	2,36	2,45
13.07.2011	1,33	1,53	1,61	2,13	2,36	2,46
23.07.2011	1,39	1,58	1,65	2,21	2,43	2,52
24.07.2011	1,39	1,58	1,66	2,21	2,43	2,53
26.07.2011	1,39	1,58	1,67	2,21	2,43	2,54
11.08.2011	1,33	1,54	1,62	2,13	2,38	2,47
12.08.2011	1,33	1,53	1,61	2,13	2,37	2,46
21.08.2011	1,35	1,56	1,64	2,16	2,41	2,50
06.09.2011	1,38	1,58	1,67	2,19	2,43	2,53
14.10.2011	1,45	1,64	1,72	2,27	2,50	2,59
15.10.2011	1,45	1,64	1,73	2,27	2,50	2,60
18.10.2011	1,45	1,66	1,74	2,27	2,52	2,61
30.10.2011	1,38	1,61	1,69	2,19	2,46	2,56
31.10.2011	1,38	1,60	1,68	2,19	2,45	2,55
10.11.2011	1,45	1,68	1,76	2,28	2,54	2,64
17.11.2011	1,45	1,68	1,77	2,28	2,54	2,65
24.11.2011	1,45	1,68	1,76	2,27	2,54	2,64
03.12.2011	1,47	1,71	1,79	2,30	2,58	2,68
28.12.2011	1,51	1,75	1,85	2,35	2,63	2,74
30.12.2011	1,51	1,75	1,85	2,35	2,63	2,75

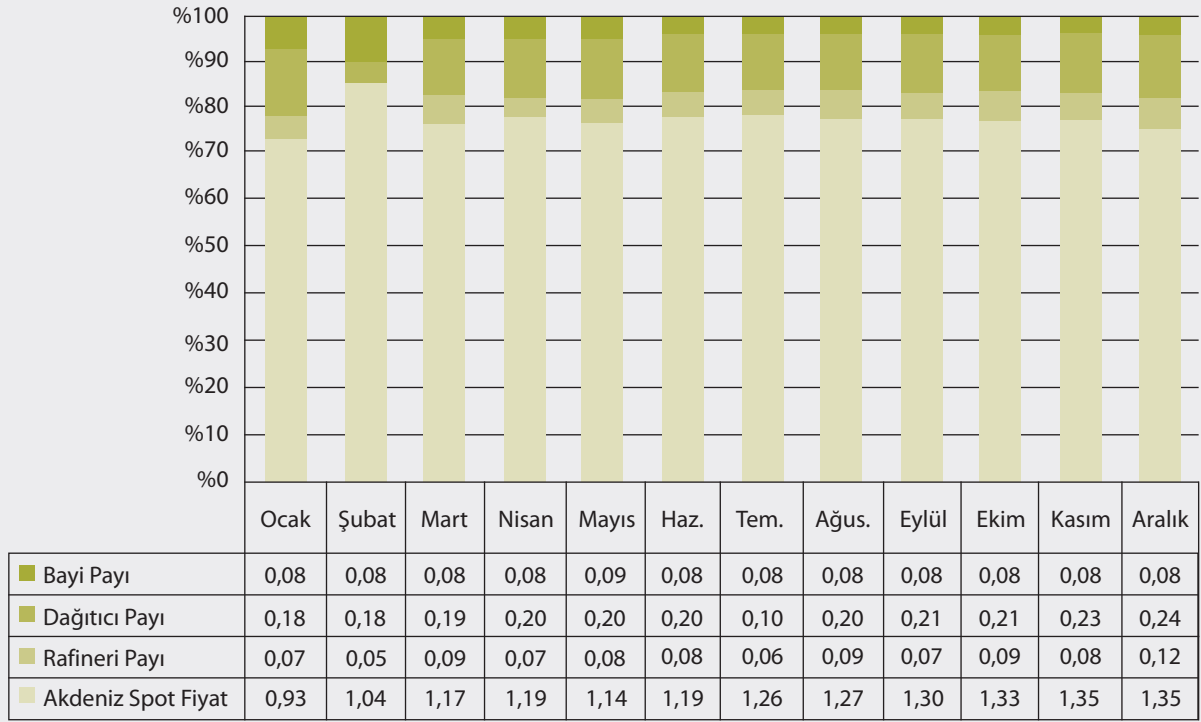
Yukarıdaki değişim tarihlerinde söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise, Şekil 3.15 ve Şekil 3.16'da, vergisiz pompa satış fiyatı oluşum payları da Şekil 3.17'de verilmektedir.

Şekil 3.15 Fuel Oil 4 (Klorifer Yakıtı) Fiyat Değişimi (Vergisiz) (₺/kg)

Şekil 3.16 Fuel Oil 4 (Klorifer Yakıtı) Fiyat Değişimi (Vergili) (₺/kg)

Şekil 3.17 Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı) Vergisiz Satış Fiyatı Oluşum Payları (₺/kg)

Dönem içinde rafineri payının ortalama 8 Kr/l, dağıtıcı payının 20 Kr/l ve bayi payının ise 8 Kr/l olduğu görülmektedir. Yıl boyunca rafineri payı değişken seyir izleyip yıl sonunda artmış, dağıtıcı payı sürekli yükselmiş, bayi payı ise sabit kalmıştır. Buna göre yıl sonunda rafineri payı %71,43 ve dağıtıcı payı %33,33 artmıştır. Ortalama vergisiz fiyatın %76,92 Akdeniz spot payı, %4,97 rafineri payı, %12,86 dağıtıcı payı, %5,25 bayi payı şeklinde ve aynı şekilde ortalama vergili fiyatın da %50 Akdeniz spot payı, %3,23 rafineri payı, %8,36 dağıtıcı payı ve %3,41 bayi payı şeklinde dağılım gösterdiği belirtilebilir.

3.2.4 Fuel Oil 6 Fiyat Hareketleri

Tablo 3.29, 3.30 ve 3.31 incelendiğinde diğer ürünlerde olduğu gibi en yüksek vergisiz fiyat artışının rafineri fiyatlarında en düşük artışın da bayi fiyatlarında olduğu, fiyatların dünyadaki gelişmelere paralel arttığı görülmektedir. Akdeniz havzası fiyat karşılaştırması için %3,5 kükürt oranlı fuel oil fiyatı kullanılmıştır. Bu çerçevede Akdeniz piyasası spot fiyatlarındaki artış oranına kıyasla (%56,4) ortalama rafineri vergisiz fiyatının daha çok, dağıtım ve bayi fiyatlarının ise daha az arttığı anlaşılmaktadır.

Tablo 3.29 FuelOil 6 Rafineri Ortalama Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,27	0,71	0,77	1,22	163,0	9,0	58,0
Vergili	0,58	1,11	1,18	1,71	91,4	6,3	44,9
Rafineri Payı	0,04	0,02	0,02	0,05	-43,9	0,6	109,9

Tablo 3.30 Fuel Oil 6 Dağıtıcı Depo Çıkış Fiyatı

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,43	0,87	0,94	1,44	102,3	7,5	53,8
Vergili	0,77	1,3	1,37	1,96	68,8	5,4	43,4
Dağıtıcı Payı	0,16	0,16	0,16	0,22	0,0	0,7	33,7

Tablo 3.31 Fuel Oil 6 Bayi Fiyatları

	Satış Fiyatı (₺/l)				Yıllık Değişim (%)		
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	31.12.2011	2009	2010	2011
Vergisiz	0,54	0,98	1,06	1,58	81,5	7,7	49,3
Vergili	0,9	1,42	1,51	2,13	57,8	6,5	40,6
Bayi Payı	0,11	0,1	0,12	0,14	-9,1	20,8	13,9

Tablo 3.32 Fuel Oil 6 Aylık Ortalama Fiyat Oluşumu (₺/l)

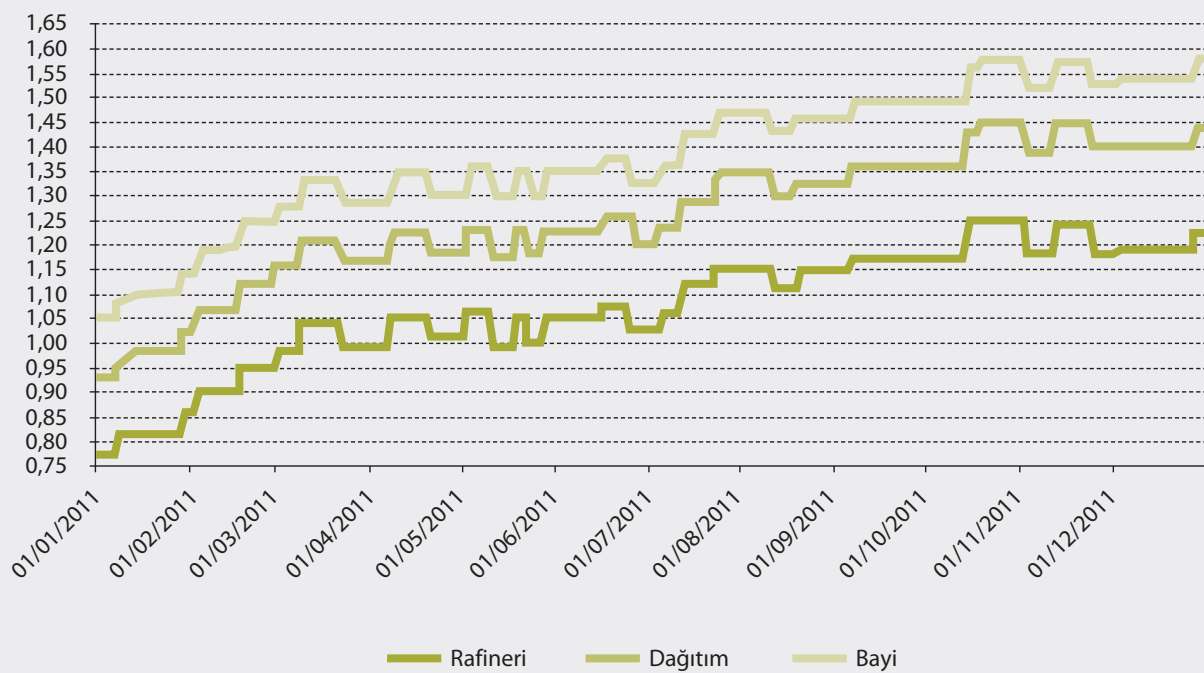
Dönem	Rafineri Vergisiz	ÖTV	Gelir Payı	Dağıtıcı Payı	Bayi Payı	Toplam KDV	Bayi Satış Fiyatı
Ocak	0,81	0,2240	0,00198	0,16	0,12	0,24	1,56
Şubat	0,92	0,2240	0,00198	0,17	0,13	0,26	1,70
Mart	1,01	0,2240	0,00198	0,17	0,13	0,28	1,81
Nisan	1,03	0,2240	0,00198	0,17	0,13	0,28	1,82
Mayıs	1,03	0,2240	0,00198	0,17	0,13	0,28	1,84
Haziran	1,06	0,2240	0,00198	0,18	0,12	0,28	1,87
Temmuz	1,10	0,2240	0,00198	0,18	0,13	0,29	1,93
Ağustos	1,14	0,2240	0,00198	0,19	0,13	0,30	1,98
Eylül	1,17	0,2240	0,00198	0,19	0,13	0,31	2,02
Ekim	1,22	0,2240	0,00198	0,19	0,13	0,32	2,08
Kasım	1,21	0,2240	0,00198	0,21	0,13	0,32	2,09
Aralık	1,19	0,2240	0,00198	0,21	0,14	0,32	2,09

Tablo 3.32’de gösterilen 2011 yılı aylık ortalama fiyat oluşumu incelendiğinde ortalama fiyatların Ocak ayına göre Aralık ayında %33,97 arttığı (dönem içindeki en yüksek oran), yıl içinde Ocak ayına göre fiyatın hiç düşmediği görülmektedir. Dağıtıcı ve bayi fiyatlarının 2011 yılındaki vergili ve vergisiz fiyat değişim tarihleri Tablo 3.33’te gösterilmektedir.

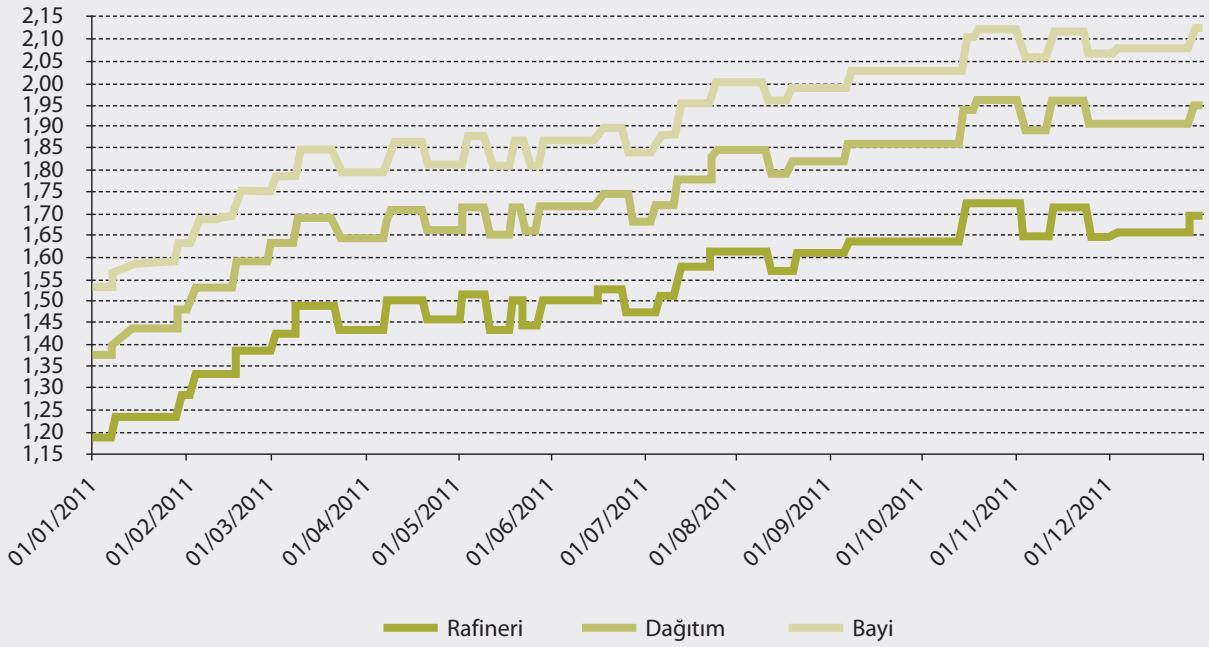
Tablo 3.33 Fuel Oil 6 Ortalama Fiyatı

	Vergisiz Satış Fiyatı (₺/l)			Vergili Satış Fiyatı (₺/l)		
	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi	Rafineri	Dağıtıcı	Bayi
01.01.2011	0,77	0,94	1,06	1,18	1,37	1,51
08.01.2011	0,82	0,95	1,08	1,23	1,39	1,54
09.01.2011	0,82	0,96	1,08	1,23	1,40	1,55
11.01.2011	0,82	0,97	1,09	1,23	1,41	1,55
13.01.2011	0,82	0,98	1,09	1,23	1,42	1,56
21.01.2011	0,82	0,98	1,10	1,23	1,43	1,57
29.01.2011	0,86	1,02	1,14	1,28	1,47	1,61
30.01.2011	0,86	1,02	1,14	1,28	1,47	1,62
03.02.2011	0,90	1,06	1,18	1,33	1,52	1,66
04.02.2011	0,90	1,06	1,19	1,33	1,52	1,67
11.02.2011	0,90	1,07	1,19	1,33	1,53	1,68
17.02.2011	0,95	1,11	1,23	1,39	1,58	1,72
18.02.2011	0,95	1,12	1,25	1,39	1,59	1,74
01.03.2011	0,99	1,15	1,28	1,43	1,63	1,78
09.03.2011	1,04	1,19	1,32	1,49	1,67	1,82
10.03.2011	1,04	1,21	1,33	1,49	1,69	1,84
22.03.2011	0,99	1,17	1,30	1,44	1,65	1,80
23.03.2011	0,99	1,16	1,29	1,44	1,64	1,79
07.04.2011	1,05	1,21	1,32	1,51	1,69	1,83
09.04.2011	1,05	1,22	1,35	1,51	1,71	1,86
20.04.2011	1,01	1,19	1,31	1,46	1,67	1,82
21.04.2011	1,01	1,18	1,31	1,46	1,66	1,81
03.05.2011	1,06	1,23	1,35	1,52	1,72	1,86
04.05.2011	1,06	1,23	1,36	1,52	1,72	1,87
11.05.2011	0,99	1,18	1,31	1,44	1,66	1,82
12.05.2011	0,99	1,17	1,30	1,44	1,65	1,80
18.05.2011	1,05	1,22	1,34	1,51	1,70	1,85
19.05.2011	1,05	1,23	1,35	1,51	1,71	1,86
23.05.2011	1,00	1,18	1,35	1,45	1,66	1,86
24.05.2011	1,00	1,18	1,31	1,45	1,66	1,81
25.05.2011	1,00	1,18	1,30	1,45	1,65	1,80
28.05.2011	1,05	1,22	1,35	1,51	1,71	1,86
29.05.2011	1,05	1,23	1,35	1,51	1,72	1,86
16.06.2011	1,08	1,25	1,37	1,54	1,74	1,89
17.06.2011	1,08	1,26	1,38	1,54	1,75	1,89
22.06.2011	1,08	1,26	1,38	1,54	1,75	1,90
25.06.2011	1,03	1,26	1,34	1,48	1,75	1,85
26.06.2011	1,03	1,26	1,33	1,48	1,75	1,84
28.06.2011	1,03	1,21	1,33	1,48	1,69	1,84

05.07.2011	1,06	1,23	1,36	1,52	1,72	1,87
06.07.2011	1,06	1,24	1,36	1,52	1,73	1,88
12.07.2011	1,11	1,29	1,41	1,58	1,79	1,94
23.07.2011	1,16	1,33	1,46	1,63	1,84	1,99
24.07.2011	1,16	1,34	1,46	1,63	1,85	1,99
26.07.2011	1,16	1,34	1,47	1,63	1,85	2,00
11.08.2011	1,11	1,31	1,44	1,58	1,81	1,96
13.08.2011	1,11	1,30	1,43	1,58	1,80	1,95
18.08.2011	1,11	1,30	1,46	1,58	1,80	1,99
19.08.2011	1,15	1,33	1,46	1,62	1,83	1,99
06.09.2011	1,17	1,36	1,49	1,65	1,87	2,02
07.09.2011	1,17	1,36	1,49	1,65	1,88	2,03
14.10.2011	1,25	1,43	1,55	1,74	1,95	2,10
15.10.2011	1,25	1,43	1,56	1,74	1,95	2,11
18.10.2011	1,25	1,45	1,58	1,74	1,97	2,13
02.11.2011	1,19	1,40	1,53	1,67	1,91	2,07
03.11.2011	1,19	1,39	1,52	1,67	1,91	2,06
11.11.2011	1,24	1,44	1,57	1,73	1,97	2,12
12.11.2011	1,24	1,45	1,58	1,73	1,97	2,13
24.11.2011	1,18	1,40	1,53	1,66	1,92	2,08
26.11.2011	1,18	1,40	1,53	1,66	1,92	2,07
03.12.2011	1,19	1,40	1,54	1,67	1,92	2,08
28.12.2011	1,22	1,43	1,57	1,71	1,96	2,12
29.12.2011	1,22	1,44	1,58	1,71	1,96	2,13

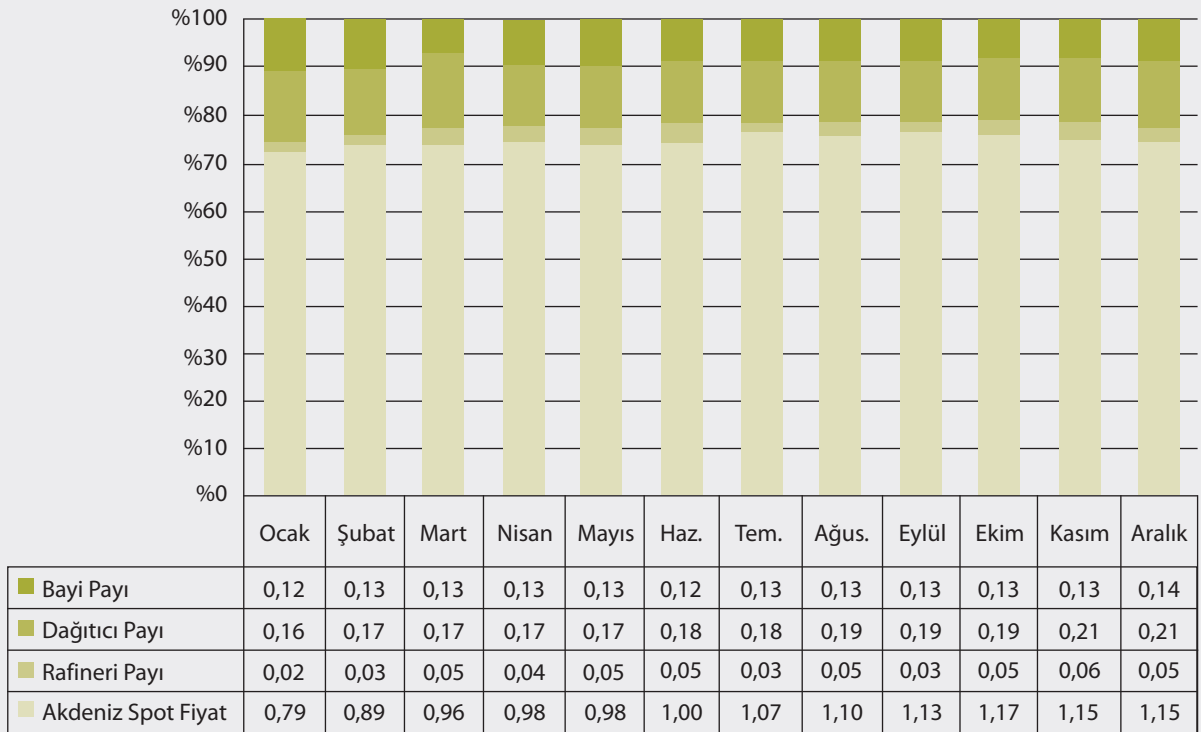

Şekil 3.18 Fuel Oil 6 Fiyat Değişimi (Vergisiz) (₺/kg)

Şekil 3.19 Fuel Oil 6 Fiyat Değişimi (Vergili) (₺/kg)

Yukarıdaki değişim tarihlerinde söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise, Şekil 3.18 ve Şekil 3.19'da, vergisiz pompa satış fiyatı oluşum payları da Şekil 3.20'de verilmektedir.

Şekil 3.20 Fuel Oil 6 Vergisiz Satış Fiyatı Oluşum Payları (₺/kg)

Dönem içinde rafineri payının ortalama 4 Kr/l, dağıtıcı payının 18 Kr/l ve bayi payının ise 13 Kr/l olduğu görülmektedir. Yıl boyunca rafineri payı değişken seyir izleyip yıl sonunda artmış, dağıtıcı payı sürekli yükselmiş, bayi payı da yükselmekle birlikte dağıtıcı payının gerisinde kalmıştır. Ortalama vergisiz fiyatın %74,58 Akdeniz spot payı, %3,06 rafineri payı, %13,16 dağıtıcı payı, %9,20 bayi payı şeklinde ve aynı şekilde ortalama vergili fiyatın da %54,33 Akdeniz spot payı, %2,23 rafineri payı, %9,58 dağıtıcı payı ve %6,70 bayi payı şeklinde dağılım gösterdiği belirtilebilir.

3.3 Avrupa Birliğinde Akaryakıt Fiyatları

Bu bölümde, Avrupa Birliğine (AB) üye ülkelerdeki bayi fiyatları ile bu fiyatların ülkemizdeki eşdeğerleri arasındaki karşılaştırmalar incelenecektir. Yapılan karşılaştırmalarda, serbest piyasanın hâkim olduğu ve rekabetçi uygulamaların yerleşik olduğu, benzer tedarik bölgesinden benzer tedarik usulleri ile piyasanın ihtiyaçlarını karşılayan, nüfus ve diğer büyüklükler gibi hususlarda da ülkemiz şartlarına benzeyen Akdeniz havzasındaki Avrupa Birliği ülkelerinden İspanya, Fransa, İtalya ve Yunanistan'da oluşan bayi ve dağıtıcı fiyatları kullanılmıştır. Bu ülkelerde oluşan fiyatları izlemek üzere AB Komisyonunun internet sitesinde yayımlanan resmi rakamlar esas alınmakla beraber, burada yer alan rakamların gerek ülkelerin Komisyona veri raporlama usullerindeki, gerekse de ülkeyi temsilen bildirilen rakamların belirlenme şeklindeki farklılıklar nedeniyle diğer kaynaklardan alınan verilerden de faydalanılarak söz konusu 4 AB üyesi ülke bayi satış fiyatları elde edilmiştir.

2011 yılında Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin, Fuel Oil %1, Fuel Oil %3,5 ürünlerinin vergisiz ve vergili AB (Fransa, Yunanistan, İspanya ve İtalya ortalaması) bayi fiyat değişimi Tablo 3.34'te yer almaktadır.

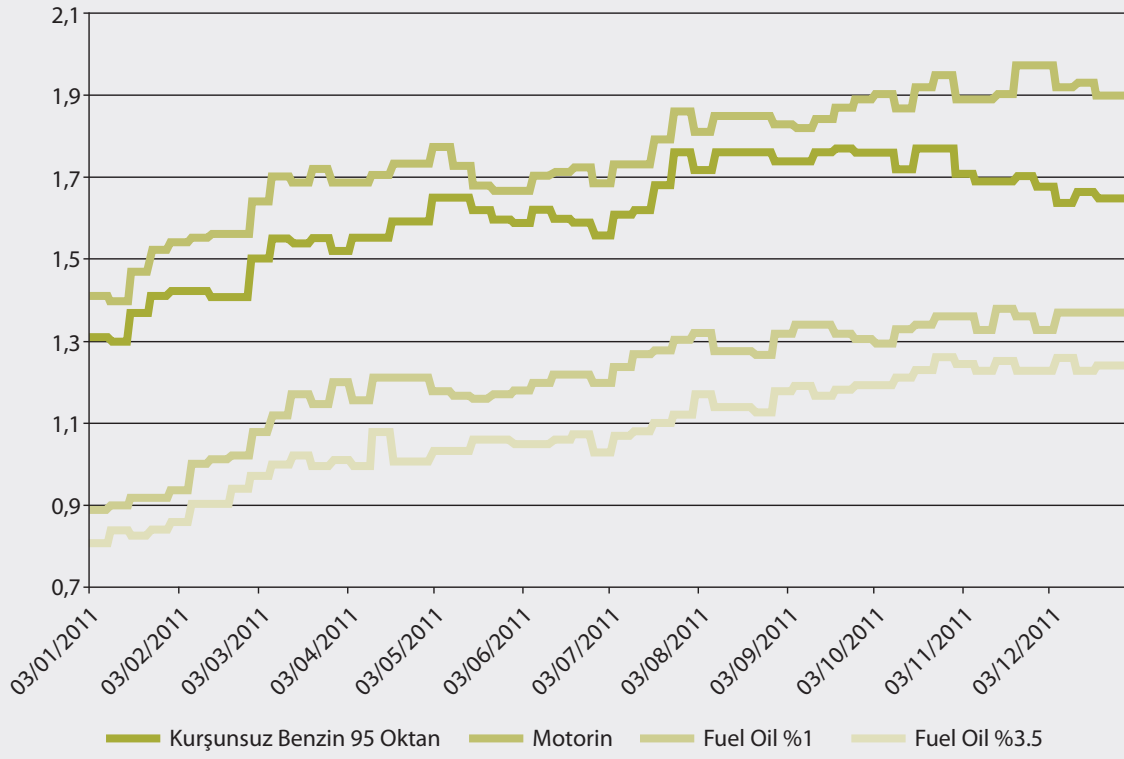
Tablo 3.34 Seçilmiş AB Ülkeleri Ortalama Bayi Fiyatı Değişimi

Tarih	VERGİSİZ				VERGİLİ			
	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	Motorin	Fuel Oil %1	Fuel Oil %3,5	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	Motorin	Fuel Oil %1	Fuel Oil %3,5
	₺/l	₺/l	₺/kg	₺/kg	₺/l	₺/l	₺/kg	₺/kg
03.01.2011	1,31	1,41	0,89	0,81	3,00	2,71	0,94	0,86
10.01.2011	1,30	1,40	0,90	0,84	2,97	2,67	0,93	0,87
17.01.2011	1,37	1,47	0,92	0,83	3,07	2,78	0,99	0,89
24.01.2011	1,41	1,52	0,92	0,84	3,17	2,87	0,99	0,91
31.01.2011	1,42	1,54	0,94	0,86	3,22	2,92	1,01	0,93
07.02.2011	1,42	1,55	1,00	0,90	3,22	2,94	1,05	0,95
14.02.2011	1,41	1,56	1,01	0,90	3,19	2,94	1,05	0,94
21.02.2011	1,41	1,56	1,02	0,94	3,18	2,92	1,07	0,98
28.02.2011	1,50	1,64	1,08	0,97	3,33	3,05	1,16	1,05
07.03.2011	1,55	1,70	1,12	1,00	3,41	3,14	1,18	1,06
14.03.2011	1,54	1,69	1,17	1,02	3,36	3,10	1,20	1,05
21.03.2011	1,55	1,72	1,15	1,00	3,41	3,17	1,23	1,07
28.03.2011	1,52	1,69	1,20	1,01	3,35	3,11	1,23	1,04
04.04.2011	1,55	1,69	1,16	1,00	3,37	3,10	1,21	1,05
11.04.2011	1,55	1,70	1,21	1,08	3,36	3,10	1,25	1,11
18.04.2011	1,59	1,73	1,21	1,01	3,44	3,16	1,28	1,07
02.05.2011	1,65	1,77	1,18	1,03	3,55	3,24	1,26	1,11
09.05.2011	1,65	1,73	1,17	1,03	3,55	3,19	1,21	1,07
16.05.2011	1,62	1,68	1,16	1,06	3,50	3,12	1,23	1,12
23.05.2011	1,60	1,67	1,17	1,06	3,49	3,13	1,22	1,11
30.05.2011	1,59	1,67	1,18	1,05	3,48	3,13	1,25	1,12
06.06.2011	1,62	1,70	1,20	1,05	3,53	3,17	1,26	1,10
13.06.2011	1,60	1,71	1,22	1,06	3,52	3,19	1,26	1,11
20.06.2011	1,59	1,72	1,22	1,07	3,50	3,19	1,28	1,12

27.06.2011	1,56	1,69	1,20	1,03	3,46	3,15	1,28	1,10
04.07.2011	1,61	1,73	1,24	1,07	3,56	3,24	1,31	1,13
11.07.2011	1,62	1,73	1,27	1,08	3,56	3,22	1,32	1,12
18.07.2011	1,68	1,79	1,28	1,10	3,64	3,29	1,35	1,16
25.07.2011	1,76	1,86	1,30	1,12	3,79	3,42	1,41	1,21
01.08.2011	1,72	1,81	1,32	1,17	3,77	3,39	1,38	1,22
08.08.2011	1,76	1,85	1,28	1,14	3,86	3,47	1,38	1,22
22.08.2011	1,76	1,85	1,27	1,13	3,93	3,52	1,40	1,24
29.08.2011	1,74	1,83	1,32	1,18	3,88	3,47	1,38	1,22
05.09.2011	1,74	1,82	1,34	1,19	3,85	3,45	1,39	1,22
12.09.2011	1,76	1,84	1,34	1,17	3,85	3,45	1,39	1,22
19.09.2011	1,77	1,87	1,32	1,18	3,86	3,48	1,39	1,24
26.09.2011	1,76	1,89	1,31	1,19	3,87	3,52	1,39	1,25
03.10.2011	1,76	1,90	1,30	1,19	3,89	3,56	1,39	1,26
10.10.2011	1,72	1,87	1,33	1,21	3,82	3,50	1,38	1,25
17.10.2011	1,77	1,92	1,34	1,23	3,92	3,59	1,44	1,32
24.10.2011	1,77	1,95	1,36	1,26	3,91	3,62	1,43	1,32
31.10.2011	1,71	1,89	1,36	1,25	3,80	3,52	1,38	1,27
07.11.2011	1,69	1,89	1,33	1,23	3,76	3,52	1,38	1,27
14.11.2011	1,69	1,90	1,38	1,25	3,75	3,52	1,43	1,29
21.11.2011	1,70	1,97	1,36	1,23	3,79	3,61	1,44	1,30
28.11.2011	1,68	1,97	1,33	1,23	3,81	3,64	1,44	1,32
05.12.2011	1,64	1,92	1,37	1,26	3,73	3,57	1,42	1,30
12.12.2011	1,66	1,93	1,37	1,23	3,81	3,67	1,44	1,29
19.12.2011	1,65	1,90	1,37	1,24	3,79	3,62	1,43	1,28

Tablo 3.34'te yer alan değerler incelendiğinde, AB üyesi 4 ülke ortalama vergisiz fiyatlarındaki yıllık artışın Kurşunsuz Benzin 95 Oktan için %25,66, Motorin için %34,43 ve Fuel Oil (%1) için %53,95, Fuel Oil (%3,5) için %52,67 olduğu, bu oranların aynı ürünlerin Akdeniz spot fiyatları (₺/l) ile karşılaştırıldığında (sırasıyla 36,9%, %45, %56,4 ve %57,9) AB fiyat artışının daha az olduğu görülmektedir.

Yukarıdaki değişim tarihleri esas alınarak söz konusu fiyat değişimlerinin grafiğe aktarılmış hali ise, Şekil 3.21 ve Şekil 3.22'de verilmektedir.

* Beyaz ürün fiyatları ₺/l, siyah ürün fiyatları ₺/kg olarak verilmiştir.

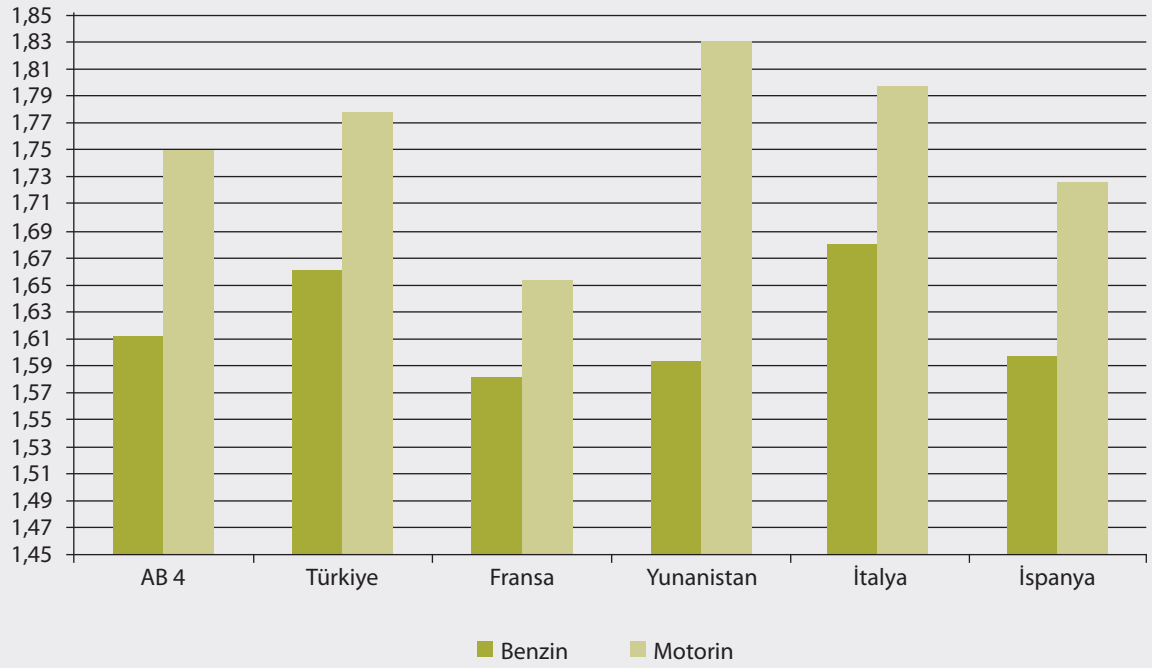
Şekil 3.21 AB Bayi Fiyat Değişimi (Vergisiz)*

* Beyaz ürün fiyatları ₺/l, siyah ürün fiyatları ₺/kg olarak verilmiştir.

Şekil 3.22 AB Bayi Fiyat Değişimi (Vergili)*

Şekil 3.23'te söz konusu AB ülkeleri ile ülkemiz yıllık ortalama vergisiz fiyatları birlikte görülebilmektedir. Buna göre Türkiye vergisiz Motorin fiyatları AB üyesi 4 ülkenin yıllık ortalama fiyatlarının altında kalmış, Kurşunsuz Benzin 95 Oktan fiyatları ise daha üzerinde seyretmiştir.

Şekil 3.23 Seçilmiş AB Ülkeleri ve Türkiye Vergisiz Bayi Fiyatları (₺/l)

3.4 Petrol Piyasasında Vergilendirme

2011 yılı içerisindeki ortalama vergili pompa satış (bayi) fiyatları²³ dikkate alınarak Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer)²⁴, Motorin, Katkılı Motorin²⁵, Fuel Oil 4 ve Fuel Oil 6 ürünlerindeki vergi oranları sırasıyla Tablo 3.35, Tablo 3.36, Tablo 3.37, Tablo 3.38, Tablo 3.39 ve Tablo 3.40'da gösterilmektedir.

Tablo 3.35 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Vergi Yüğü

Yıl	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan		
	Vergili Bayi Satış Fiyatı (₺/l)	Vergi Tutarı (₺/l)	Vergi Oranı (%)
2005	2,30	1,71	74,49
2006	2,58	1,76	68,09
2007	2,78	1,79	64,33
2008	3,09	1,95	63,07
2009	2,79	1,92	68,77
2010	3,74	2,46	65,94
2011	4,19	2,53	60,40

²³ Bayi fiyatları serbest piyasada oluşmaktadır. Ancak, dağıtıcılar, bayilik sözleşmeleri kapsamında, bayileri için tavan fiyat belirleyebilmekte veya fiyat tavsiye edebilmektedir. Bir önceki takvim yılında en yüksek pazar payına sahip 8 dağıtıcı lisansı sahibinin, İstanbul ili, Avrupa Yakasında bulunan bayileri adına beyan edilmiş fiyatların ortalamasıdır. Vergiler dahildir.

²⁴ Oktan sayısı 97 ile 97,99 arasında olan Kurşunsuz Benzin

²⁵ Motorinin teknik özelliklerini taşımakla birlikte bir takım katkı maddeleri ilave edilmiş motorin

Tablo 3.36 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer) Vergi Yüğü

Tarih	Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer)		
	Vergili Bayi Satış Fiyatı (₺/l)	Vergi Tutarı (₺/l)	Vergi Oranı (%)
2011	4,27	2,54	59,65

Tablo 3.37 Motorin Vergi Yüğü

Tarih	Motorin		
	Vergili Bayi Satış Fiyatı (₺/l)	Vergi Tutarı (₺/l)	Vergi Oranı (%)
2005	1,86	1,21	65,09
2006	2,15	1,26	58,35
2007	2,35	1,28	54,79
2008	2,66	1,40	52,74
2009	2,39	1,37	57,35
2010	3,10	1,78	57,38
2011	3,64	1,86	51,16

Tablo 3.38 Motorin (Katkılı) Vergi Yüğü

Tarih	Motorin (Diğer)		
	Vergili Bayi Satış Fiyatı (₺/l)	Vergi Tutarı (₺/l)	Vergi Oranı (%)
2011	3,76	1,88	50,01

Tablo 3.39 Fuel Oil 4 (K kalorifer Yakıtı) Vergi Yüğü

Tarih	Fuel Oil 4 (K kalorifer Yakıtı)		
	Vergili Bayi Satış Fiyatı (₺/l)	Vergi Tutarı (₺/l)	Vergi Oranı (%)
2011	2,42	0,85	34,98

Tablo 3.40 Fuel Oil 6 Vergi Yüğü

Tarih	Fuel Oil 6		
	Vergili Bayi Satış Fiyatı (₺/l)	Vergi Tutarı (₺/l)	Vergi Oranı (%)
2005	0,73	0,32	43,06
2006	0,91	0,34	37,63
2007	1,01	0,36	35,75
2008	1,30	0,42	32,47
2009	1,27	0,42	33,09
2010	1,43	0,44	31,08
2011	1,90	0,52	27,14

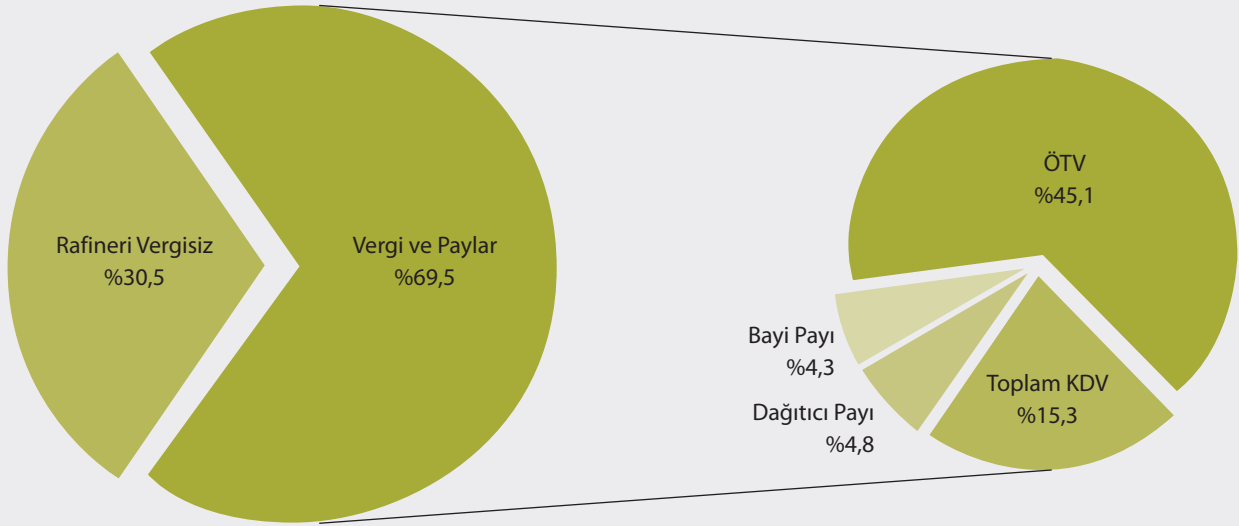
Akaryakıt ürünlerinde rafineri çıkış fiyatından pompa fiyatına kadar olan fiyat bileşenleri Tablo 3.41’de gösterilmektedir.

Tablo 3.41 Akaryakıt Ürünlerinde Nihai Fiyat Bileşenleri*

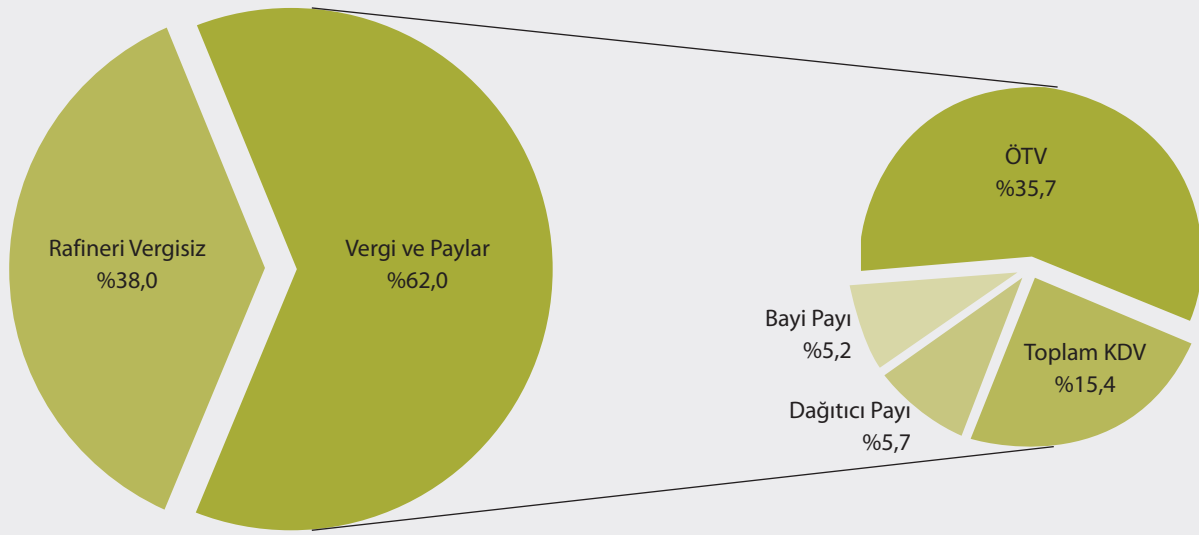
Akaryakıt Türü	Rafineri Vergisiz	ÖTV	Gelir Payı	Dağıtıcı Payı	Bayi Payı	Toplam KDV	Pompa Fiyatı
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	1,28	1,8915	0,00187	0,20	0,18	0,64	4,19
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (Diğer-Katkılı)	1,31	1,8915	0,00187	0,22	0,19	0,65	4,27
Motorin	1,39	1,3045	0,00187	0,21	0,19	0,56	3,64
Motorin (Diğer-Katkılı)	1,39	1,3045	0,00187	0,27	0,23	0,57	3,76
Fuel Oil 4 (Kalorifer Yakıtı)	1,30	0,476	0,00198	0,20	0,08	0,37	2,43
Fuel Oil 6	1,08	0,224	0,00198	0,18	0,13	0,29	1,91

*2011 yılı verilerinin aritmetik ortalamasıdır.

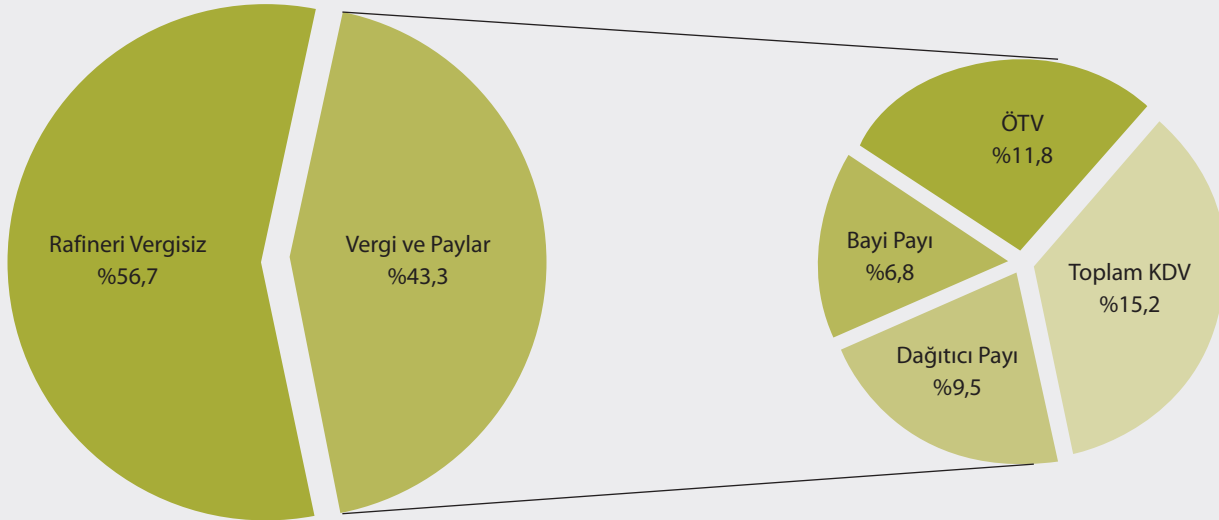
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin ve Fuel Oil 6 ürünlerinin 2011 yılı ortalama bayi fiyatı bileşenleri sırasıyla Şekil 3.24, Şekil 3.25 ve Şekil 3.26’da gösterilmektedir.

Şekil 3.24 Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Fiyat Bileşenleri ve Vergi Yükü

Şekil 3.25 Motorin Fiyat Bileşenleri ve Vergi Yükü

Şekil 3.26 Fuel Oil 6 Fiyat Bileşenleri ve Vergi Yükü

Akaryakıttan elde edilen dolaylı vergilerin yıllara göre dağılımı Tablo 3.42'de gösterilmektedir.

Tablo 3.42 Akaryakıttan Elde Edilen Dolaylı Vergiler (milyar ₺)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ÖTV ²⁶	17,5	18,1	19,0	20,0	21,9	25,9	27,6
KDV ²⁷	5,6	6,7	7,4	8,4	7,5	9,7	11,6
ÖTV-KDV Toplamı	23,1	24,8	26,4	28,3	29,4	35,6	39,2
Vergi Gelirleri ²⁸	119,6	150,3	169,5	190	200,6	248,3	301,7
Harcamalar Yöntemi ile Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH) ²⁹	649	758	843	951	953	1.104	1.276
ÖTV ve KDV toplamının tüm vergi gelirleri içindeki payı (%)	19,3	16,5	15,6	14,9	14,7	14,3	13,0
ÖTV ve KDV Toplamının GSYH içindeki payı (%)	3,6	3,3	3,1	3,0	3,1	3,2	3,1

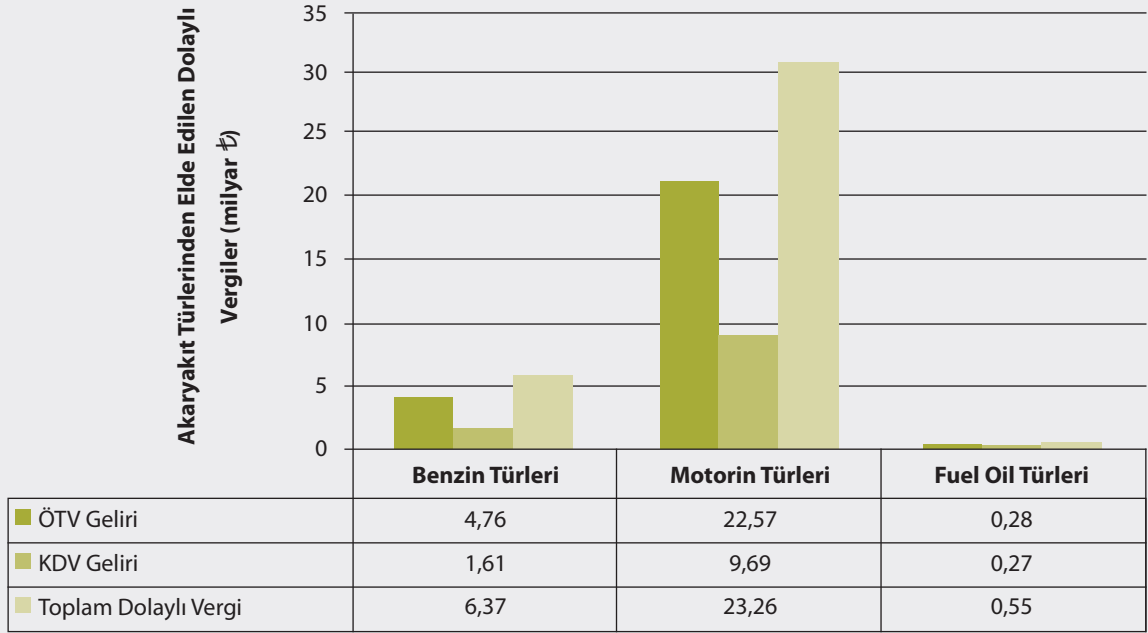
²⁶ Benzin türleri, Motorin türleri ve Fuel Oil türleri satış miktarı ve maktu ÖTV miktarları dikkate alınarak yaklaşık bir değer olarak hesaplanmıştır.

²⁷ Benzin türleri, Motorin türleri ve Fuel Oil türleri satış miktarı ve satış fiyatları dikkate alınarak yaklaşık bir değer olarak hesaplanmıştır.

²⁸ Maliye Bakanlığı, Muhasebat Genel Müdürlüğü internet sayfasında yer alan "Genel Bütçe Tahakkuklarının Aylık Gerçekleşmeleri" isimli tablodan alınmıştır.

²⁹ Türkiye İstatistik Kurumundan alınmıştır. 2011 yılı değeri ilk 9 aylık veriden faydalanılarak tahmini olarak hesaplanmıştır.

2011 yılında akaryakıt türlerinden elde edilen dolaylı vergilerin ürün türleri bazında dağılımı Şekil 3.27'de gösterilmektedir.

Şekil 3.27 2011 Yılı Akaryakıt Türlerinde Dolaylı Vergi Gelirleri

ÖTV Kanununun (I) Sayılı Listesinin (A) ve (B) Cetvelinde yapılan ÖTV değişiklikleri Tablo 3.43'te gösterilmektedir.

Tablo 3.43 ÖTV Kanununun (I) Sayılı Listesinin (A) ve (B) Cetvelinde Yapılan ÖTV Değişiklikleri*

Ürün Türü	Ürün Adı	02/07/08 öncesi	02/07/08	18/12/08	28/02/09	03/07/09	15/07/09	31/12/09 sonrası
Akaryakıt	K. Benzin 98 Oktan	1,6135	1,6135	1,6135	1,6135	1,6135	1,8135	2,0135
	K. Benzin 95 Oktan	1,4915	1,4915	1,4915	1,4915	1,4915	1,6915	1,8915
	Motorin	1,0045	1,0045	1,0045	1,0045	1,0045	1,1545	1,3045
	Kırsal Motorin	0,9345	0,9345	0,9345	0,9345	0,9345	1,0845	1,2345
	Fuel Oil 3	0,2370	0,2370	0,2370	0,2370	0,2370	0,2370	0,2370
	Fuel Oil 4	0,4760	0,4760	0,4760	0,4760	0,4760	0,4760	0,4760
	Fuel Oil 5	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240
	Fuel Oil 6	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240	0,2240
AHÜ	Solvent	1,6135	1,6135	1,6135	1,6135	1,6135	1,8135	2,0135
	Baz Yağ	0,3500	0,9345	0,920	0,9345	0,9345	0,9345	1,0560

* Beyaz ürünlerin ÖTV miktarları ₺/litre, siyah ürün ve Akaryakıt haricinde kalan petrol ürünleri (AHÜ)'nün ise ₺/kg'dir.

3.5 Depolama Tarifeleri

Depolama tarifelerine ilişkin Tablo 3.44'te verilen fiyatlar, depolama tarifelerinin ilk kademe fiyatları olup, 2011 yılı sonu itibarıyla geçerlidir. Tarifelerde, depolanan miktar ve gün sayısına bağlı olarak indirim uygulanabilmektedir. Ayrıca deniz yoluyla yapılacak teslim alma/teslim etmeler için farklı fiyatlar uygulanabilmektedir. Tarife detaylarına http://www2.epdk.org.tr/tarife/petrol/depolama_iletim/depolama_iletim.htm adresinden erişilebilir.

Tablo 3.44 2011 Yılı Depolama Tarifeleri

İl	Lisans Sahibi	Depolama Hizmet Bedeli ₺/Gün				Teslim Alma - Teslim Etme Bedeli Toplamı ₺/Gerçekleşme			
		Benzin (m ³)	Motorin (m ³)	Fuel Oil (ton)	Diğer (m ³)	Benzin (m ³)	Motorin (m ³)	Fuel Oil (ton)	Diğer (m ³)
Adana	TOROS	0,45	0,40	0,45	0,45	24,00	24,00	24,00	28,50
Ankara	AKIM-TEK ENERJİ	0,20	0,20			1,93	1,93		
	DENGE PETROL	3,90	3,90	2,60	3,90				
Antalya	AKDENİZ	0,00	0,00		0,00	12,00	13,50		9,00
	AKPET				0,50				14,00
	BÖLÜNMEZ PETROLCÜLÜK	0,58	0,58			17,00	17,00		
	ÇEKİSAN	0,28	0,28		0,28	14,5	14,5		14,5
	MOBİL OİL TÜRK				0,14				7,00
	POAŞ	0,52	0,57	0,68	0,54	31,00	34,48	40,80	32,64
	SHELL&TURCAS	0,43	0,43		0,43	16,44	16,44		16,44
	TURKUAZ PETROL	0,50	0,50		0,50	17,00	17,00		17,00
Artvin	PARK DENİZCİLİK	0,14	0,14		0,14	2,80	2,80		2,80
Bartın	GÜVENGAZ		0,57				17,24		
Batman	AKPET	0,50	0,50	0,50		14,00	14,00	14,00	
	AKPET (Habur)	0,50	0,50			14,00	14,00		
	ALTINBAŞ	1,00	1,00						
Çanakkale	POAŞ		0,57	0,68			6,03	7,14	
Denizli	BÖLÜNMEZ PETROLCÜLÜK	0,58	0,58			17,00	17,00		
G.Antep	ASKAR	0,20	0,20	0,20	0,20	4,00	4,00	4,00	4,00
Giresun	OPET	0,27	0,27		0,27	16,00	16,00		16,00
Hatay	AKPET	0,50	0,50			14,00	14,00		
	BİRLEŞİK	0,23	0,23						
	DELTA	0,58	0,58	0,58	0,58	17,40	17,40	17,40	17,40
	EKSİM			0,33					
	MOTOİL		0,57				17,24		
	POAŞ	0,52	0,57	0,68		31,00	34,48	40,80	
	SHELL&TURCAS	0,50	0,50			15,00	15,00		
	TP		0,70				15,00		

İstanbul	AMBARLI LTD. ŞTİ.	0,60	0,60		0,274	7,5	7,5		4,72
	ANADOLU ULUSLAR ARASI		0,35	0,30					
	BP				0,20				10,00
	ÇEKİSAN	0,30	0,30	0,30	0,30	12,50	12,5	18,75	12,50
	OPET				0,20				10,00
	POAŞ	0,52	0,57	0,68	0,60	31,00	34,48	40,80	35,97
	SHELL	0,53	0,53			12,00	12,00		
	TOTAL	1,00	1,00			8,40	8,40		
İzmir	AKPET	0,50	0,50			14,00	14,00		
	ALTINBAŞ	0,75	0,75			5,00	5,00		
	GS	0,50	0,50		0,50	24,00	24,00		24,00
	OPET	0,27	0,27		0,17	16,00	16,00		10,00
	PETKİM		0,30				4,00		
	POAŞ	0,52	0,57		0,56	31,00	34,48		33,56
	SHELL				0,20				12,00
	SHELL&TURCAS	0,42	0,42			5,95	5,95		
Kırıkkale	TOTAL	1,00	1,00		1,00	7,50	7,50		7,5
	AKPET	0,20	0,20			9,00	9,00		
	ALTINBAŞ	0,40	0,40						
	DAMLA	0,55	0,55			20,40	20,40		
	ENERJİ PETROL		0,20				5,00		
	EROPET	0,50	0,50		0,50	10,00	10,00		10,00
	GARZAN	0,20	0,20			6,00	6,00		
	PETLINE	0,20	0,20			8,60	8,60		
	POAŞ	0,52	0,57			31,00	34,48		
	SHELL&TURCAS	0,55	0,55			13,00	13,00		
	TP	0,50	0,50			10,00	10,00		
Kocaeli	TUN OİL	0,33	0,33						
	AKPET	0,50	0,50	0,50		7,00	7,00	7,00	
	GÖREN PETROL	0,33	0,33		0,33	15,00	15,00		15,00
	GS	0,50	0,50			24,00	24,00		
	İZGİN		0,30		0,30		7,66		7,66
	LUKOİL	0,40	0,40			10,20	10,20		
	OPET	0,27	0,27	0,28	0,28	12,00	12,00	13,00	12,50
	PETLINE	0,23	0,23			10,90	10,90		
	POAŞ	0,52	0,57	0,68	0,58	31,00	34,48	40,80	17,57
	POLİPORT				0,40				
	SADAŞ	1,00	1,00		1,00	3,90	3,90		3,90
	SHELL&TURCAS-DERİNCE	0,27	0,27			2,09	2,09		
	SHELL&TURCAS-KÖRFEZ	0,21	0,21			4,80	4,80		

Kocaeli	SOLVENTAŞ		0,40	0,425	0,40		3,00	3,00	
	TURKUAZ PETROL	0,23	0,23			3,50	3,50		
	YILPORT		0,33	0,33			2,03	2,03	
	ZÜLFİKARLAR	0,23	0,23			3,50	3,50		
Mardin	GARZAN	0,17	0,17	0,17	0,17	6,90	6,90	6,90	6,90
Mersin	AKPET	0,50	0,50			14,00	14,00		
	ALTINBAŞ	0,40	0,40						
	ATAŞ (Karaduvar)	0,18	0,18	0,18		7,90	7,90	9,60	
	ATAŞ (Nusratiye)	0,18	0,18			7,90	7,90		
	CAN	0,20	0,20	0,20	0,20	6,00	6,00	6,00	6,00
	ENERJİ PETROL	0,30	0,20		0,20	5,00	5,00		5,00
	KADOĞLU	0,18	0,18			7,00	7,00		
	NERGİS PETROL	0,21	0,21			1,55	1,55		
	OPET	0,27	0,27	0,28	0,27	8,00	8,00	9,00	8,00
	POAŞ	0,52	0,57		0,54	31,00	34,48		32,64
	SİYAM PETROLÇÜLÜK	0,20	0,20			6,00	6,00		
Samsun	AKPET	0,50	0,50			14,00	14,00		
	ALTINBAŞ	0,40	0,40						
	POAŞ	0,52	0,57	0,68		31,00	34,48	40,80	
	SADAŞ	1,00	1,00			7,20	7,20		
Şırnak	TPIC		0,70				12,00		
Tekirdağ	OPET	0,27	0,27		0,27	16,00	16,00		8,00
	PETLINE	0,25	0,25			12,90	12,90		
Trabzon	POAŞ	0,52	0,57	0,68	0,54	31,00	34,48	40,80	32,64
	LUKOİL JET			0,50					14,00
Ortalama		0,47	0,47	0,54	0,47	13,48	13,31	19,33	14,44

3.6 İletim Tarifeleri

İletim faaliyetlerine ilişkin tarife bedelleri Tablo 3.45'te yer almaktadır.

Tablo 3.45 2011 Yılı İletim Hizmet Bedelleri*

İl	Lisans sahibi	İletim Hizmet Bedeli**						
		Benzin (m ³)	Motorin (m ³)	Fuel-oil (ton)	Deniz Mot. (m ³)	Den. Yakıtı (ton)	Gazyağı (m ³)	Havacılık Yakıtı (m ³)
Kırıkkale	AKPET	3,00	3,00					
Kırıkkale	POAŞ	2,71	3,02					
Kırıkkale	SHELL&TURCAS	2,00	2,00					
Kocaeli	AKPET	3,00	3,00	3,00				
Kocaeli	HABAŞ	8,50	8,50		8,50			
Kocaeli	LUKOİL	0,20	0,20					
Kocaeli	OP-AY	3,25	3,25	3,25	3,25	3,25		
Kocaeli	OPET	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50		
Kocaeli	POAŞ	2,71	3,02				2,86	2,86
Kocaeli	SHELL&TURCAS	1,00	1,00					
Kocaeli	TURKUVAZ PETROL	2,00	2,00					
İzmir	OPET	0,50	0,50					
İzmir	POAŞ	2,71	3,02				2,86	2,86
İzmir	TOTAL	0,20	0,20					
Mersin	ATAŞ	6,00	6,00	4,80				

* BOTAŞ'ın iletim lisansı kapsamında ham petrol iletimine ilişkin tarifeler bu tabloya dahil edilmemiştir.

** Tarife detaylarına http://www2.epdk.org.tr/tarife/petrol/depolama_iletim/depolama_iletim.htm adresinden bakılabilir.

4. AKARYAKIT KALİTESİ, DENETİM VE MEVZUAT ÇALIŞMALARI

Bu bölümde, ulusal marker uygulaması, akredite laboratuvarların kurulması, bayi otomasyon sistemi, denetim faaliyetleri ve mevzuat çalışmalarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

4.1 Ulusal Marker Uygulaması

Ülkemiz petrol piyasasında dolaşımda olan akaryakıtın, piyasaya yasal yollardan girip girmediğinin tespit edilerek, kaçak ve standart dışı ürün satışının önlenmesi amacıyla 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 18 inci maddesi ile Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmelik uyarınca, ulusal marker uygulaması 01/01/2007 tarihinde başlamıştır.

Ulusal marker ve ulusal marker ile işaretlenen akaryakıt içerisindeki ulusal marker oranını ölçen kontrol cihazları, Kurumumuz ile Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) arasında 17/03/2006 tarihinde imzalanan işbirliği protokolü kapsamında TÜBİTAK tarafından üretilmiştir. Ulusal marker, akaryakıtta ulusal marker eklemekle yükümlü lisans sahiplerine Kocaeli/Gebze'de TÜBİTAK Ulusal Metroloji Enstitüsü'nde teslim edilmektedir. Diğer taraftan, ilgili lisans sahiplerince ulusal marker ile işaretlenen akaryakıtın Kurumca belirlenen şart ve miktarda ulusal marker içerecek şekilde işaretlenip işaretlenmediğini kontrol etmek için TÜBİTAK tarafından özel konsantrasyon ölçüm cihazları üretilmiş ve bu cihazlar Kurumca belirlenen lisans sahiplerine teslim edilmiştir.

01/01/2007 tarihi itibarıyla benzin, motorin ve biodizel türlerine; yurt içi piyasaya giriş noktaları olan rafineri çıkışında, gümrük girişinde veya ilk defa ticari faaliyete konu edileceği diğer tesislerde olmak üzere rafinerici, dağıtıcı ve ihrakiye teslim lisansı sahipleri tarafından Kurumca belirlenen 8 ppm (0,008 Litre Marker/1000 Litre) oranında ulusal marker eklenmektedir. Ulusal marker ekleme işleminin, ilgili lisans sahipleri tarafından yukarıda belirtilen tesislerde kurulan otomatik dozaj kontrollü enjeksiyon sistemleri aracılığıyla yapılması gerekmektedir. Ulusal markerle işaretlenen akaryakıtın, ekleme işlemi sonrasında Kurumumuzca belirlenen konsantrasyon aralığına ulaşıp ulaşmadığı lisans sahiplerine teslim edilen cihazlarla tespit edildikten sonra yurt içi piyasaya arz edilmektedir.

2007-2011 yılları arasında rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından ulusal markerle işaretlenen akaryakıt miktarları Tablo 4.1'de, etanol ve biodizel ayrımı ise Tablo 4.2'de gösterilmektedir.

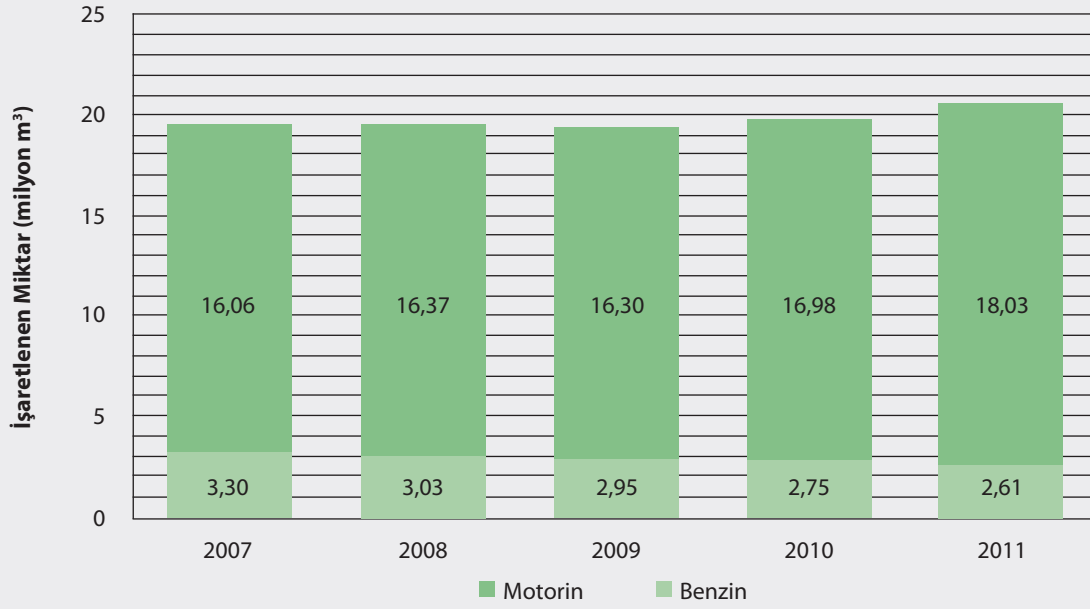
Tablo 4.1 Ulusal Marker ile İşaretlenen Akaryakıt Miktarları

		Teslim Edilen UM Miktarı (l)	Kullanılan UM Miktarı (l)	İşaretlenen Benzin Miktarı (m ³)	İşaretlenen Motorin Miktarı (m ³)	İşaretlenen Biodizel/ Etanol Miktarı (m ³)	İşaretlenen Toplam Akaryakıt Miktarı (m ³)
2007	Rafineri	105.503	100.937	2.550.960	9.813.110	0	12.364.070
	Dağıtıcılar	63.271	56.523	751.636	6.247.129	26.719	7.025.484
	Toplam	168.774	157.460	3.302.596	16.060.239	26.719	19.389.554
2008	Rafineri	99.646	97.632	2.632.398	9.527.443	0	12.159.841
	Dağıtıcılar	58.378	58.724	394.211	6.843.603	18.568	7.256.382
	Toplam	158.024	156.357	3.026.608	16.371.046	18.568	19.416.223
2009	Rafineri	87.617	88.219	2.675.966	8.320.760	0	10.996.726
	Dağıtıcılar	66.726	66.141	276.821	7.975.514	12.231	8.264.566
	Toplam	154.344	154.360	2.952.787	16.296.274	12.231	19.261.292
2010	Rafineri	79.642	79.615	2.380.445	7.571.627	0	9.952.072
	Dağıtıcılar	80.051	78.336	367.442	9.405.426	18.591	9.791.459
	Toplam	159.693	157.951	2.747.888	16.977.053	18.591	19.743.532
2011	Rafineri	91.993	92.304	2.413.099	9.124.916	0	11.538.015
	Dağıtıcılar	72.401	72.963	193.624	8.903.953	22.982	9.120.599
	Toplam	164.394	165.267	2.606.723	18.028.869	22.982	20.658.574

Tablo 4.2 Ulusal Marker ile İşaretlenen Etanol ve Biodizel Miktarları (m³)

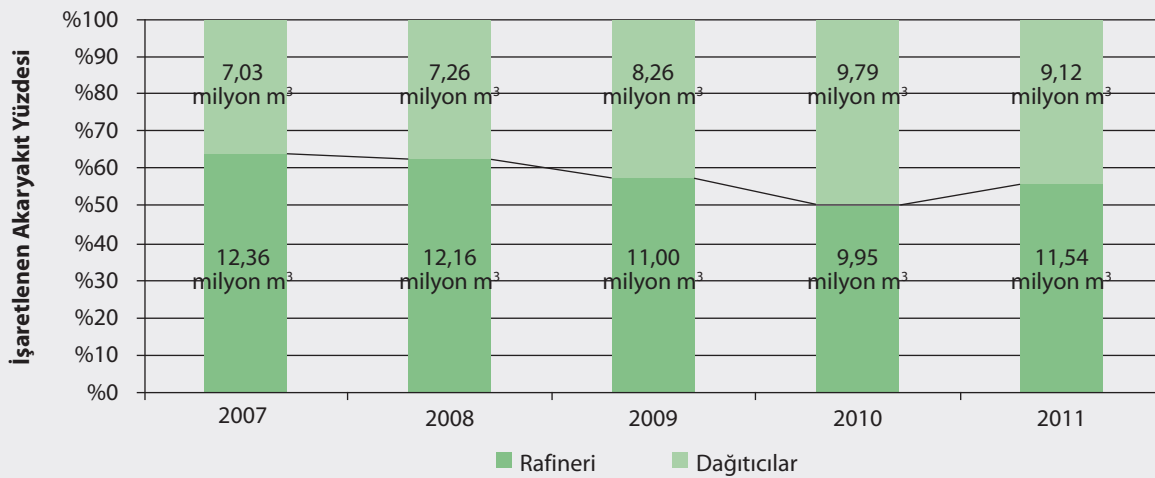
Ürün Türü	2007	2008	2009	2010	2011
Etanol	15.003	12.909	11.503	12.000	10.885
Biodizel	11.622	5.659	728	6.590	12.097

Yıllar itibarıyla ulusal marker ile işaretlenen benzin ve motorin miktarları Şekil 4.1’de verilmektedir.

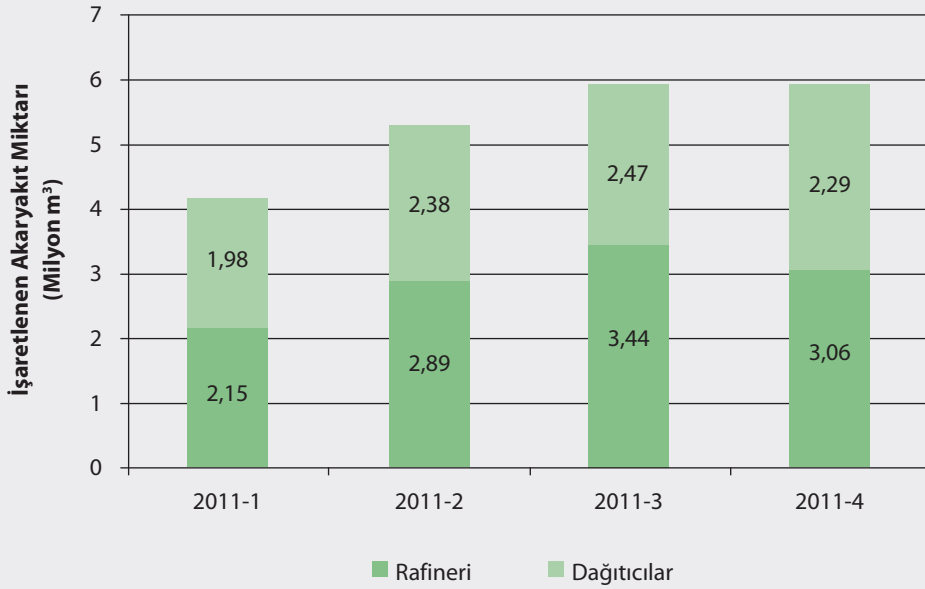
Şekil 4.1 2007-2011 Yılları Arasında İşaretlenen Akaryakıt Miktarları (milyon m³)

Şekil 4.2’de yıllar itibarıyla dağıtıcı ve rafinerici lisansı sahipleri tarafından işaretlenen toplam akaryakıt miktarları gösterilmektedir. Rafinerilerin işaretledikleri akaryakıt miktarı, ağırlıklı olarak kendi üretimleri ve ithalattan; dağıtıcıların işaretledikleri akaryakıt miktarı ise benzin ve motorin için ithalattan, etanol ve biodizel içinse üreticilerden teminden oluşmaktadır.

Şekil 4.2 Dağıtıcı ve Rafinericiler Tarafından İşaretlenen Akaryakıt Payları

2011 yılında çeyrek dönemler itibarıyla rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahipleri tarafından ulusal marker ile işaretlenen akaryakıt miktarları Şekil 4.3'te verilmektedir.

Şekil 4.3 Dağıtıcı ve Rafinericilerin 2011 Yılı Çeyrek Dönemlerde İşaretledikleri Akaryakıt Miktarları (m³)

İlgili lisans sahipleri tarafından Kurumumuzca belirlenen şart ve seviyede marker eklendikten sonra yurt içine pazarlanan akaryakıtın ikmal zincirinin herhangi bir noktasında denetimler kapsamında kontrolü ise TÜBİTAK tarafından üretilen 482 adet “Ulusal Marker Saha Kontrol Cihazı” ile yapılmaktadır. Petrol piyasasında serbest dolaşımda bulunan akaryakıtın denetimleri Kurumumuz ile Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığı arasında imzalanan işbirliği protokolleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Diğer taraftan, 15/10/2007 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2007/25 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarının yaptığı akaryakıt alımlarında benzin, motorin ve biodizel türlerinin toplu olarak alıcı idarenin tank veya deposuna teslimi esnasında ulusal marker kontrolü yaptırılmaktadır. Ulusal marker kontrolü, akaryakıtın alıcı idare tarafından teslim alınmasından önce, idarenin talebi üzerine Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü, Sahil Güvenlik Komutanlığı ile Jandarma Genel Komutanlığının merkez veya taşra teşkilatlarınca yapılmaktadır.

Ulusal Marker uygulaması sonucu ülke içerisinde yasal olarak serbest dolaşıma giren akaryakıt ile yasal olmayan akaryakıt ayrıştırılarak, ürün ikmal zincirinin her aşamasında ürün kalite denetimi yapılabilen ve kaçak akaryakıtın yurt içinde piyasaya arzı ve standart dışı akaryakıtın diğer akaryakıt ile karıştırılarak piyasaya sunulması engellenmektedir. Böylece piyasaya arz edilen akaryakıtın dolaylı olarak standartlara uygun olması da sağlanabilmektedir.

4.2 Akredite Laboratuvarlar Kurulması

Bilindiği üzere, Petrol Piyasası Kanunu’nun 14 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında “Kurum piyasa faaliyetlerini kendi personeli ile veya kamu kurum ve kuruluşları ile özel denetim kuruluşlarından hizmet alımı yoluyla denetime tabi tutar. Kurum, denetlemelerde kullanılmak üzere, Türkiye Akreditasyon Kurumu ile işbirliği yaparak akredite sabit ve gezici laboratuvarlar kurabilir, kurulmasına kaynak aktarabilir...” hükmü yer almaktadır. Bu çerçevede, Kurumumuzca çalışma yapılmış ve çalışma sonucunda 22/03/2007 tarih ve 1136/12 sayılı Kurul Kararı ile

Akredite Laboratuvar Kurulması Ve Akaryakıt Türlerinin Analizlerinin Yapılmasına İlişkin İşbirliği Protokolü'nün **Ege Üniversitesi**, İnönü Üniversitesi ve **Karadeniz Teknik Üniversitesi** ile Kurumumuz arasında imzalanmasına karar verilmiş, 02/04/2007 tarihinde de protokoller imzalanmıştır. Üniversiteler tarafından laboratuvarların %100 akredite olmasına ilişkin çalışmalar sürdürülmekte olup, setan sayısı analizleri haricinde diğer analizlerde akreditasyon işlemlerini tamamlayabilmeleri için,

- İnönü Üniversitesi için 31/12/2012,
- Ege Üniversitesi için 31/12/2012,
- Karadeniz Teknik Üniversitesi için 02/08/2012 tarihine kadar süre tanınmıştır.

Setan sayısı analizleri için akreditasyon işlemlerinin ise 13-14/10/2012 tarihine kadar tamamlanması gerekmektedir.

Diğer taraftan İnönü Üniversitesi kendisine tanınan süreden önce benzin ve gazyağı türlerinde akreditasyon işlemlerini tamamladığını Kurumumuza bildirerek analizlere ilişkin ek protokol imzalanması talebini bildirmiştir. İnönü Üniversitesi ile Kurumumuz arasında denetimler kapsamında alınan benzin ve gazyağı numunelerinin analizleri ve ulusal marker ölçümlerine ilişkin 21/03/2011- 31/12/2011 tarihlerini kapsayan hizmet alım sözleşmesi imzalanmıştır. Ayrıca, 30/12/2011 tarihinde revize edilen akreditasyonu ile motorin, fuel-oil ve yakıt nafta türlerinin tamamında da akredite olunmuştur.

Karadeniz Teknik Üniversitesi, benzin, fuel-oil, gazyağı, yakıt nafta ve yakıtbiodizel türlerine ilişkin analizlerde %100 akredite olduğunu Kurumumuza bildirerek analizlere ilişkin ek protokol imzalanması talebini bildirmiştir. Söz konusu üniversite ile ek protokol imzalanmış olup, %100 akredite olunan akaryakıt türlerinin analizleri ve ulusal marker ölçümlerine ilişkin 01/11/2011- 31/12/2011 tarihlerini kapsayan hizmet alım sözleşmesi imzalanmıştır.

Ege Üniversitesi hem gözetim denetim hem de kapsam genişletme nedeniyle TÜRKA'ya başvuru yapıldığını, kapsam genişletmede başvurulmuş tüm parametrelerde başarılı olunması durumunda benzin, fuel oil, gazyağı ve yakıt nafta türlerinde tüm parametrelerde akredite olunacağını Kurumumuza bildirmiştir. Başvurulara ilişkin süreç devam etmektedir. Akaryakıt türlerinden herhangi birine ilişkin analizlerin tamamında akredite olunmasını müteakip, Ek Protokol Ege Üniversitesi ile de imzalanacak olup, 2012 yılı içerisinde analizlerin tamamında akredite olunan akaryakıt türleri için söz konusu üniversiteden de hizmet alımına başlanabileceği düşünülmektedir.

4.3 Bayi Otomasyon Sistemi

Petrol Piyasası Kanununun 7 nci maddenin yedinci fıkrasında yer alan *"Dağıtıcı lisansı sahipleri, Kurum tarafından belirlenen esaslara uygun olarak bayilerinde kaçak petrol satışının yapılmasını önleyen teknolojik yöntemleri de içeren bir denetim sistemi kurar ve uygular."* hükmü gereğince, Petrol Piyasası Dairesi Başkanlığınca gerekli çalışmalar yapılmış ve 27/06/2007 tarihli ve 1240 sayılı Kurul Kararı 06/07/2007 tarihli ve 26574 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kurul Kararının 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde bulunan *"Akaryakıt istasyonlarında stok hareketleri ve akaryakıt alım satım işlemlerinin elektronik ortamda, günlük olarak izlenebilmesine yönelik bir istasyon otomasyon sistemi kurar. Merkez bağlantısı olan istasyon otomasyon sistemi ile bayilerindeki akaryakıt alım satım hareketlerini izler ve raporlar. Kayıt dışı ikmal ve satış tespit edilmesi halinde Kurumu derhal bilgilendirir."* hükmü gereği otomasyon sistemleri kurma ve uygulama yükümlülüğü dağıtıcı lisansı sahiplerine verilmiştir. Söz konusu yükümlülük;

- Akaryakıt istasyonları için 30/06/2011,
- Sabit köy pompaları ve tarımsal amaçlı satış tankerleri için 30/09/2011,

tarihinde yürürlüğe girmiştir.

01/07/2011 tarihinden itibaren söz konusu sistemler üzerinden alınan veriler günlük olarak Kurumumuz tarafından izlenmekte olup, istasyon otomasyon sistemlerinin daha etkin bir şekilde işleyebilmesi için istasyon otomasyon sistemlerine ilişkin usul ve esaslar hazırlanarak Kurul gündemine sunulmuştur. 2012 yılı içerisinde istasyon otomasyon sistemlerinden alınan verilerin izlenmesi, değerlendirilmesi, raporlanması ve istasyon otomasyon sisteminin etkinliğinin artırılması için gerek yazılım gerekse izleme çalışmaları devam etmektedir.

Bayi otomasyon sistemleri mevzuat gereğince günlük stok ve alım-satım hareketlerinin izlenmesine yönelik olarak tank ve pompa ile seyyar ve sabit köy pompalarının otomasyonunu kapsamaktadır. Bayi otomasyon sistemi ile dağıtıcı lisansı sahiplerinin bayilerini etkin olarak izlemesi ve bu sayede yasadışı akaryakıt hareketlerinin önlenmesi, dağıtıcı lisansı sahiplerinin marka güvenliğinin artırılması, sektör ile Kurum arasında etkin veri alışverişinin sağlanması ve Kurumun anlık olarak bayiler üzerinden yapılan akaryakıt hareketlerini izleyebilmesi amaçlanmaktadır.

Bayi otomasyon sistemi sayesinde dağıtıcı lisansı sahipleri bayilerindeki akaryakıtla ilişkin (*alış-satış, stok, fiyat vb...*) tüm hareketleri elektronik ortamda izleyip, kendi veritabanlarında verileri tutma olanağına sahip olacaktır. Dağıtıcı lisansı sahipleri kayıt dışı ikmal ve satış tespit etmesi durumunda Kurumu derhal bilgilendirecektir.

Dağıtıcıların kayıt dışı ikmal ve satış tespit etmesi durumunda Kurumu bilgilendirme yükümlülüğü piyasa denetimlerinin etkinliğini arttıracak bir unsur olacaktır. Dağıtıcılar bu sistemler ile bayilerini denetlerken Kurumun da dağıtıcı lisansı sahiplerini izlemesinin sistemin verimliliğini artıracak değerlendirilmektedir.

4.4 Teknik Düzenlemeler

25/05/2011 tarihli ve 27944 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Benzin Türlerine İlişkin Teknik Düzenleme Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ” ile “TS EN 228 Otomotiv Yakıtları - Kurşunsuz Benzin - Özellikler ve Deney Yöntemleri” standardına Türk Standartları Enstitüsü tarafından yapılan Mart 2010 ve Mart 2011 tarihli değişiklikler teknik düzenlemeye dahil edilmiştir.

25/06/2011 tarihli ve 27975 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile Yönetmeliğe; “Akaryakıt Kalitesi İzleme Sistemi” tanımı ile bu sistemin oluşturulmasına dair usul ve esasların Kurul kararıyla belirleneceğini düzenleyen 11/B maddesi eklenmiştir.

05/08/2011 tarihli ve 28016 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Petrol Piyasasında Akaryakıt Kalitesi İzleme Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar” ile piyasaya arz edilen akaryakıtların teknik düzenlemelerde yer alan özellik değerlerine ilişkin, dönemsel gelişmeler ile bunların coğrafi dağılımının; izlenmesi, derlenmesi, yorumlanması ve raporlanması, ilgililerin seçilen yükümlülükler uyumunun kontrol edilmesi, aykırılık tespiti halinde sorumlular hakkında gerekli işlemlerin başlatılması faaliyetlerine ilişkin düzenleme getirilmiştir.

27/09/2011 tarihli ve 28067 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Motorin Türlerine İlişkin Teknik Düzenleme Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Akaryakıt Seri No: 22)” ile piyasaya arz edilen motorin türlerine 01/01/2014 tarihi itibarıyla yerli tarım ürünlerinden üretilmiş yağ asidi metil esteri (YAME) harmanlanması yükümlülüğü getirilmiştir.

27/09/2011 tarihli ve 28067 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Benzin Türlerine İlişkin Teknik Düzenleme Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Akaryakıt Seri No: 23)” ile piyasaya arz edilen benzin türlerine 01/01/2013 tarihi itibarıyla yerli tarım ürünlerinden üretilmiş etanol harmanlanması yükümlülüğü getirilmiştir.

28/10/2011 tarihli ve 28098 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Petrol Piyasasında Uygulanacak Teknik Kriterler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” ile kaynakların verimli kullanılması amacıyla, teknik düzenlemesi olan petroler için muayene raporlarında, Ek 1-A ve Ek 1-B’de yer alan tablolardaki özelliklerin incelenmesine yönelik düzenleme getirilmiştir.

07/12/2011 tarihli ve 28135 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Muayene Raporlarının Tanziminde İncelenecek Özelliklere İlişkin Usul ve Esaslar”a ilişkin Kurul Kararı” ile kaynakların verimli kullanılması amacıyla, benzin ve motorin türlerine ilişkin muayene raporlarının tanziminde, ilgili teknik düzenlemelerde yer alan özelliklerin hangi sırayla inceleneceğine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

31/12/2011 tarih ve 28159 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 22/12/2011 tarih ve 3572-12 sayılı Kurul Kararı ile “Ham Petrol, Akaryakıt, İhrakiye, Madeni Yağ, Baz Yağ ve Petrolle İlişkili Maddelere Dair Karar” kabul edilerek yürürlüğe girmiştir.

05/01/2012 tarihli ve 28164 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ve 01/01/2012 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe giren “Fuel Oil Türlerine İlişkin Teknik Düzenleme Tebliği (Akaryakıt Seri No: 24)” ile teknik düzenleme Türk Gümrük Tarife Cetveline uyumlu hale getirilmiştir.

4.5 Diğer Mevzuat Düzenlemeleri

Piyasanın dinamik yapısı ve değişen ihtiyaçlar dikkate alınarak 2011 yılında da ikincil mevzuatta bazı değişiklikler yapılmıştır.

• Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik

17/05/2011 tarihli ve 27937 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Petrol Piyasasında Ulusal Marker Uygulamasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik” ile; söz konusu Yönetmeliğin Geçici 1 inci maddesi “Bu Yönetmelik hükümleri; nafta, gaz yağı ve fuel-oil türleri ile Kurumdan izin alınması ve sonrasında belgelendirilmesi kaydıyla Ar-Ge ve test amaçlı olarak yurt dışından temin edilen referans test yakıtları için 31/12/2012 tarihine kadar uygulanmaz.” şeklinde değiştirilmiştir.

• Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği

Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliği 2011 yılı içinde 6 kez değiştirilmiş olup;

15/03/2011 tarihli ve 27875 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişiklik ile; lisans sahiplerinin hak ve yükümlülüklerini önemli ölçüde etkileyen lisans tadili, süre uzatımı, sona erme ve iptal işlemleri ayrıntılı şekilde düzenlenmiş ve bu hususlardaki belirsizlikler giderilmiştir.

21/04/2011 tarihli ve 27912 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişiklik ile; Lisanslı depolama tesisi bulunmayan sivil hava ulaşımına açık havaalanlarında ihrakiye teslim faaliyetinde bulunan lisans sahipleri; bu havaalanlarında, uçak ikmal aracı olarak kullandıkları akaryakıt tankerleri vasıtasıyla kendi faaliyetlerinin yanı sıra, ihrakiye teslim faaliyetinde bulunan diğer lisans sahiplerine, ilgili diğer mevzuatta kayıtlı hususların da yerine getirilmesi kaydıyla akaryakıt ikmal hizmeti verilebileceği düzenlenmiştir.

31/05/2011 tarihli ve 27950 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişiklik ile; fiziki olarak tesliminin ihrakiye teslimi lisansı sahipleri tarafından yapılması ve ikmalin yapıldığı taşıtların ihtiyaçları için kullanılması kaydıyla, ihrakiyenin ihracat veya transit rejimi kapsamında deniz ve hava taşıtlarına ikmal edilmesinde üçüncü kişilerce tahsilât aracılık hizmetleri verilebileceği düzenlenmiştir.

28/07/2011 tarihli ve 28008 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan değişiklik ile; dağıtıcı lisansı sahiplerinin kendi ticari unvanı altında aldığı istasyonlu kategorili bayilik lisansları kapsamında yaptığı satış, dağıtıcının toplam yurt içi pazar payının yüzde onbeşinden fazla olamayacağı hükme bağlanmıştır.

10/08/2011 tarihli ve 28021 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklikle, Madeni Yağ Lisansı başvurularında, lisansa konu tesise ait Üretim Yetkinlik Puanı en az % 50 olan Kapasite Raporunun Kuruma ibraz edilmesi lisans başvurularında şart olarak kabul edilmiştir.

04/11/2011 tarihli ve 28105 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklikle, özellikle lisans bedellerinin ödenmesi ve iadesi, lisans tadil ve süre uzatım süreçleri, bayilik sözleşmelerinden ve istasyon otomasyonu sisteminden doğan yükümlülüklerin tespiti ile lisans işlemleri çerçevesinde yapılmasına ihtiyaç duyulan çeşitli idari uygulamaların dayanaklarının güçlendirilmesi gibi hususlarda değişiklik ve düzeltmeler yapılmıştır.

• Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliği

Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliğinde 03/11/2011 tarihli ve 28104 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren değişiklik ile bazı bildirimler yürürlükten kaldırılmıştır.

• Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu Maddesi Uyarınca 2011 Yılında Uygulanacak Para Cezaları Hakkında Tebliğ

03/12/2011 tarihli ve 28151 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren tebliğ ile, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 19 uncu maddesi çerçevesinde 01/01/2012 tarihinden itibaren uygulanacak para cezası miktarları yeniden belirlenmiştir.

Kurul Kararları

- 11/05/2011 tarihli ve 27931 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 28/4/2011 tarihli ve 3195-11 sayılı Kurul Kararı ile Madeni Yağların Ambalajlanması ve Piyasaya Sunumu Hakkında Tebliğin 11 inci Maddesinin 3 üncü fıkrası Uyarınca Yapılacak Üretimlere İlişkin Usul ve Esaslar’a dair Karar alınmıştır.
- 09/06/2011 tarihli ve 27959 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 31/05/2011 tarihli ve 3242/4, 3242/3, 3242/2 sayılı Kurul Kararları ile Petrol Piyasasında Lisans Süre Uzatımı ile Tadili Başvurularında Aranacak Bilgi ve Belgeler ve lisans başvuru açıklamalarına ilişkin Kararlar alınmıştır.
- 23/06/2011 tarihli ve 27973 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 14/6/2011 tarihli ve 3274-3 sayılı Kurul Kararı ile Petrol Piyasasında İhrakiyenin İhracat veya Transit Rejimi Kapsamında Deniz ve Hava Taşıtlarına İkmalinde Tahsilat Aracılık Hizmeti Verilmesine İlişkin Usul ve Esaslar’a dair Karar alınmıştır.
- 01/07/2011 tarihli ve 27981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 22/06/2011 tarihli ve 3287 sayılı Kurul kararıyla Petrol Piyasasında Dağıtıcı Lisansı Sahiplerinin Bayi Denetim Sistemine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki 27/06/2007 tarihli ve 1240 sayılı Kurul Kararı’nda değişiklik yapılmıştır.
- 28/12/2011 tarihli ve 28156 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 20/12/2011 tarihli ve 3556 sayılı Kurul Kararı ile Kurumun ilgili mevzuatı ile 22/04/2009 tarihli ve 2073 sayılı Kurul Kararı ve Petrol Piyasası Bilgi Sistemi Yönetmeliği’nde yer alan hususlar doğrultusunda, 01/01/2012 ve 31/12/2012 tarihleri arasında dağıtıcılar arası akaryakıt ticareti izni verilmesine Karar verilmiştir.

4.6 Denetim Faaliyetleri

2011 yılı içerisinde Dağıtıcı, Depolama ve Rafinerici lisansı sahiplerine uygulanan idari yaptırımların sayısı ve idari para cezalarının tutarı Tablo 4.3'te gösterilmiştir.

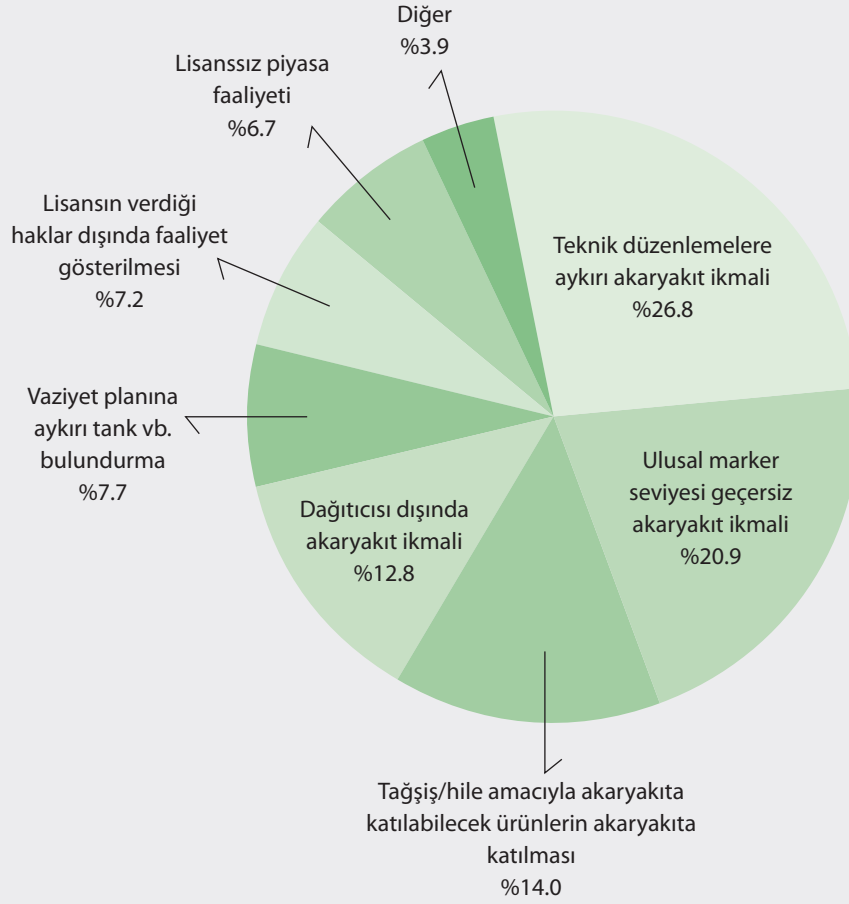
Tablo 4.3 2011 Yılında Dağıtıcı, Depolama ve Rafinerici Lisansı Sahiplerine Uygulanan İdari Para Cezaları ve Türleri

İhlal Türleri	İşlem Sayısı	İdari Para Cezası Tutarı (₺)
Lisanssız istasyonlara akaryakıt ikmali	7	5.986.160
Diğer dağıtıcı lisansı sahiplerinin bayilerine akaryakıt ikmali	4	4.800.000
Teknik düzenlemelere aykırı akaryakıt ikmali	4	1.176.388
Ulusal marker seviyesi geçersiz akaryakıt ikmali	3	1.800.000
Lisanssız piyasa faaliyeti	1	672.000
Lisansta izinsiz değişiklik, vaziyet planına aykırı tank vb. bulundurulması	1	57.232
Toplam	20	14.491.780

2011 yılında bayilere toplam 174.706.374 ₺ tutarında idari para cezası uygulanmış olup, söz konusu idari para cezalarının sayısı ve dağılımı Tablo 4.4 ve Şekil 4.4'te gösterilmektedir.

Tablo 4.4 Bayilere Uygulanan İdari Para Cezalarının İhlal Türlerine Göre Dağılımı

İhlal Türleri	İşlem Sayısı
Teknik düzenlemelere aykırı akaryakıt ikmali	648
Ulusal marker seviyesi geçersiz akaryakıt ikmali	506
Tağış/hile amacıyla akaryakıt katılabilecek ürünlerin akaryakıt katılması	338
Dağıtıcısı dışında akaryakıt ikmali	310
Vaziyet planına aykırı tank vb. bulundurulması	185
Lisansın verdiği haklar dışında faaliyet gösterilmesi	174
Lisanssız piyasa faaliyeti	162
Diğer	94
Toplam	2.417

Şekil 4.4 Bayilere Uygulanan İdari Para Cezalarının Dağılımı

Mevzuata aykırılıkların dağılımına bakıldığında, denetim faaliyetlerinin büyük kısmının akaryakıt kaçakçılığına yönelik olduğu görülmektedir. Akaryakıt kalitesinin uygunsuzluğundan dolayı uygulanan para cezalarının 485 adedi akaryakıt kaçakçılığıyla müşterek fiillere ilişkin olmakla birlikte, 163 adet fiilde yalnızca teknik düzenlemelere aykırı akaryakıt ikmali sebebiyle idari yaptırım uygulanmıştır. 21 adet fiilde ise yalnızca ulusal marker seviyesinin geçersiz olmasından dolayı idari yaptırım uygulanmış olup, bu fiillerde akaryakıt kalitesine yönelik herhangi bir uygunsuzluk saptanmamıştır (Tablo 4.5).

Tablo 4.5 Ulusal Marker ve Akaryakıt Kalitesi Uygunsuzluğuna İlişkin İdari Yaptırımlar Arasındaki İlişki

	Ulusal marker seviyesi ve akaryakıt kalitesinin birlikte uygunsuzluğu	Yalnızca Akaryakıt Kalitesi Uygunsuzluğu	Yalnızca Ulusal Marker Seviyesi Uygunsuzluğu
Aykırı Fiil Sayısı	485	163	21
Oran	%72,5	%24,4	%3,1

www.epdk.org.tr

Muhsin Yazıcıoğlu Caddesi No: 51/C 06530 Yüzüncüyıl / ANKARA
T: (312) 201 40 00 • F: (312) 201 40 50